

E l i š k a
K r á s n o h o r s k á

Svéhlavička

PŘÍBĚH Z
PENSIONÁTU.

e k n i z k y . s k

SVÉHLAVIČKA

PŘÍBĚH Z PENSIONÁTU.

ELIŠKA KRÁSNOHORSKÁ

eknizky.sk

Svéhlavička by Eliška Krásnohorská is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License, except where otherwise noted.

„Tatínku, tatínku, naše Střela má štěňata!“ S touto zvěstí se přihnala štíhlá, patnáctiletá dívka do salonku, nevšímajíc si, že tam je starosta Sýkora se svou paní i synem studentem, dr. Srnec a učitel Kročinský.

Mladý Sýkora se dal do smíchu; starší hosté hleděli na dívku mlčky, patrně vyrušeni z hovoru vážného. Nezaražena však ani veselostí jednoho ani překvapením ostatních, přitočila se mladá divoška k tatínkovi, aby mu zevrubně vyložila důležitou onu událost.

„Jsou to čtyři roztomilá zvířátka,“ živě vypravovala, „jedno jako druhé, všecka hnědá, s bílými čumáčky, a nožičky mají jako v bílých punčoškách. Pojď se na ně podívat! Dala jsem je do koše a ustlala jsem jim peřinami z výbavy svých panen.“

Mladý Sýkora se zasmál poznovu. Paní Menšíková, nevlastní matka dívčina, obrátila se k němu řkouc: „Snad si nemyslíte, že si Zdenka ještě hraje s pannami? Jsou to již panny ve výslužbě.“

„Aha, staré panny,“ zažertoval mladík, ale Zdenka se k němu obrátila nemilostivě zády, pohrdavě odbrnujíc růžový ret, jako by naznačiti chtěla: „Co je ti do toho?“

Okresní starosta Menšík, dívčin otec, položil jí rámě „a šiji a druhou rukou jí hladil pocuchané kučery nazad s rozpáleného obličejce, pohlížeje při tom na mazlíčka svého s usměvavou zálibou. Podivno: co se mu asi na Zdence líbilo? Nevypadala ani dost málo půvabně v nepořádných, skvrnami a povážlivými trhlinami divně vyzdobených šatech z kartounu, který, jak se zdálo, býval někdy modrým; halenku na křivo sesmýknutou držel na těle odřený pás kožený, kdežto vysoké, okopané botky, prachem pokryté, pod příliš krátkou sukní ještě kus punčoch ukazující, nepřidávaly tomuto výstroji valně elegance. To však panu Menšíkovi naprosto nepřekáželo, hleděl miláčkovi svému jen do veselých hnědých očí, na oblek nedbaje.

Právě vstal se židle s úmyslem, že podle přání dceruškina půjde k štěňátkům, když ho předešla jeho choť, paní ušlechtilého vzezření; s velikou mírností, ale zároveň určitostí ve tváři i hlase přistoučila k dívce řkouc:

„Pojď se mnou na chvilenu, Zdeničko, mám ti co říci.“

Dívka se prudce obrátila k matce, ale vidouc oči všech na sebe obráceny neměla odvahy k odporu. Nerada a nevolky vešla za matkou do vedlejšího pokoje. „Co mi chceš říci, maminko?“ otázala se s pohledem vzdorovitým.

„Jen to, dítě, bys šla do svého pokojíčku ihned se přestrojit. Nevědělas,

2 Svěhlavička

že jsou u nás hosté?“ „Věděla, ale z těch si nic nedělám,“ odvětila Zdenka zkrátka.

„Mně však na nich záleží, a tvému otci není lhostejno, co si o tobě pomyslí ctihodní lidé.“ „Ctihodní lidé!“ vyhrkla Zdenka s výsměchem, „snad ten přihlouplý mladý Sýkora se svým skřípcem na nose? Ať strká nos raději do knih, aby nepropadl při zkouškách!“

„Mluv aspoň zticha,“ napomenula ji matka s klidem, ale s významným pohledem na dveře salonku; mohlo by tě kdysi mrzeti, kdyby tvou řeč dnes zaslechl mladý Sýkora, jenž dosud, jak víš, nepropadl nikdy. Ostatně nejde tu o něho, jsou tam starší hosté, a nejde jen o tvůj oblek, ale o slušnost vůbec, dítě. Vstoupilas a zapomělas pozdraviti; přerušilas velmi vážný hovor tak dětinskou řečí, že by slušela jen malému děcku. Buď rozumná, nelibuj si v bezohlednosti, která tě nezdobí. Jdi, Zdeničko, a nejdříve se přestroj.“

„Nepůjdu! Nechci se zdobiti a fintiti ani přetvarovati!“ odpírala dívka s planoucími tvářemi.

„Jak se ti líbí; zde a v té chvíli nebudu tě nutiti. Ale přejí si tedy, ano rozhodně ti ukládám, abys v tomto šatě povečeřela ve svém pokoji a mezi hosty nešla.“

Zdenka sebou trhla, ale vidouc matčin pevný klid a přímý, velitelský pohled zaryla zoubky do rtů, prudkým krokem zavadila o podlahu a rychle, beze slova vyklouzla ze dveří, jimiž za sebou praštila. Vyběhla mžikem do patra a tam ve svém pokojíku, vrhnuvši sebou na židli a podpírajíc se lokty o prkénko v okně, vypukla hořkou nevolí v pláč.

„O, jak hrozno je teď u nás!“ vlykala vyčítavě „Proč jen si tatínek vzal zase ženu? Ach, mnohem, ba mnohem pěkněji se nám vedlo, dokud jsme byli spolu sami dva. Každého dne abych teď poslouchala dlouhé kázání, co je mrav a slušnost, a já přece nechci býti jako dáma, nechci – ať si mě matka desetkrát chce míti takovou!“

Ba ovšem, dokud byla Zdenka s tatínkem sama, měla veselejší a nevázanější živobytí.

Nikdo jí nesměl nic předpisovati ani v pošetilostech zbraňovati; cokoli vyváděla, vše se uznávalo za znamenité. Učení se pokládalo za zdlouhavou věc vedlejší, a vychovatelky buď se podrobovaly vůli své žačky, nebo odcházely jedna po druhé. Jestliže ta či ona někdy požalovala otci, a umanut-li si pevně, že s nezkroceným dítětem přísně promluví, nedošlo k tomu. Kdykoli k Zdence přistoupil s vážnou tváří, padla mu okolo krku a

nazývala ho svým jedináčkem, maličkým tatíčkem, ačkoliv byl velikým a silným mužem, a líbala ho na ústa i líce. Pokusil-li se rádně jí domluvit, zavřela mu ústa všetečnou ručkou. „Však vím všechno, co mi chceš říci, a dozajista se polepším!“ slibně bo těšila a konejšila, a jak rád i snadno dával se tak upokojiti! Nemohl se nikdy na své dítě opravdu horšiti; Zdenka byla mu na světě vším.

Když matka její před lety umírala, položila mu dcerušku, malé ještě robátko, jako nejdražší svůj odkaz do náručí. Děťátko mělo sličné, veselé oči po matce tak záhy ztracené a tolik oplakávané! Pohlédla-li naň holčička, bývalo mu, jako by se naň usmála dobrá žena, kterou byl tolik miloval. Mnoho let zůstal osamělým vdovcem a žil jen pro své dítě, až se seznámil s důmyslnou, jemnocitnou paní, jejíž vzácné vlastnosti ho přiměly k tomu, že si ji zvolil za choť a Zdence za druhou matku.

Paní Anna Menšíková vstoupila do rodiny svého manžela s pevným úmyslem, že opravdu bude Zdence matkou upřímnou a učiní svou věrnou láskou pro ni vše, co možného, aby jí nahradila matičku dávno zesnulou; avšak srdečné její záměry se tříštily o vzdorovitý odpor Zdenčin. Bez mála rok již uplynul, a dosud se jí nepodařilo získati si Zdenčinu lásku.

Hosté v Jasanově – tak se nazýval krásný, velký statek okresního starosty Menšíka – zdrželi se na večeři. Když bylo prostřeno a všichni se posadili ke stolu zeptal se pan Menšík, kde se Zdenka dosud omeškává. Paní Menšíková vstala a zatáhla za šňůru zvonce; služce, která nato vstoupila, nařídila, aby zavolala slečnu k večeři.

Zdenka ještě v nezměněné způsobě seděla u okna.

Měla zavřeno, a služka musela notně bušiti na dveře, než se dívka vzdálo jí otevřiti.

„Musíte jíti dolů, slečinko, paní matinka poroučí,“ řekla Kačenka i schválně přitom vyrazila slova „musíte“ a „poroučí“.

Zdenka prudce na ni vyjela: „Musím? Ale nechci! Vyříd' to paní matince.“

„Ba!“ přisvědčila Kačenka od srdce ráda této odpovědi, neboť také nebyla s tím srozuměna, že přišla zase paní do domu a bývalé svobodě učinila konec.

„Ba, tak to vyřídím. Slečinka má docela pravdu, to věčné poroučení omrzí, když člověk není již malým dítětem, a ještě k tomu před cizími lidmi.“ I seběhla dolů do jídelny, kde do slova vyřídila Zdenčino vzkázání.

4 Svěhlavička

Pan Menšík se rozpačitě podíval na svou choť, nevěda, jak si vyložit dceřinu odpověď. Paní pochopila němou jeho otázku a nezrazujíc ani mrknutím, jakou nevoli pociťuje, řekla pokojně: „Zdence je trochu nevolno, muži, stýskala si, že ji bolí hlava. Kačenka neobratně vyřídila její vzkázání.“

Všichni přítomní hned uhodli, že paní Zdenku jen omlouvá, pouze pan Menšík bral slova její za bernou minci a pravil starostlivě: „Nebylo by lépe, abyste se laskavě na ni podíval, pane doktore?“

„Jen hleďte pacientku!“ zasmál se dr. Srnec a ukázal rukou k oknu. Tam dávala starostlivému tatínkovi dcerka sama bezpečný důkaz, že ji nebolí ani malíček. S hlasitým výskotem a smíchem kutálela hůlkou obruč po velkém trávníku, a kdykoliv ohař Buran, jenž se hnal za obručí, málem by ji byl tlapami chytil, přec se mu zas odkoulela dále, Zdenka se smála jako pravý blážínek.

Obličež páně Menšíkův zazářil při tom pohledu. Vkročil do otevřených dveří a chtěl Zdenku zavolati, ale choť jeho jej zadržela. „Nech ji, prosím tě,“ pravila s úsměvem, jímž zakryla nemilý dojem svůj, k hostům pak se obrátila slovy: „Nic plátno, musím povědět pravdu, když naše dceruška sama své tajemství prozrazuje. Žádala jsem, aby nám obětovala ten krásný svůj kostým a převlekla se, ale nemůže-li se odříci té ozdoby mému přání k vůli, nechme ji tedy, baví se bez nás výtečně.“

Všichni se zasmáli té umírněné zprávě o Zdenčině neposlušnosti; ano doktor prohodil, že jest ten kostým dívce zdravější než těsná šněrovačka, a ta trocha bujnosti že mladému stvoření lépe svědčí než přísná dressura; obecní starosta Sýkora pravil lichotivě, že je v té dívčí hlavičce jiskra, a škoda prý, že Zdenka není hochem; jeho syn se zálibou pokukoval oknem na dovádějící děvče, paní Sýkorová však, bývalá učitelka, jemným vzděláním a mravem vynikající, nepřizvukovala pochlebným poznámkám pánů, nýbrž cestou k domovu pověděla svému muži, že okázalá nezvedenost děvčete jest až odporná, i nazvala Zdenku zhýčkanou rozpustou.

Když hosté odjeli, zůstal u Menšíků pouze ještě učitel Kročínský, muž dobromyslný a shovívavý, jenž měl Zdenku otcovsky rád. Ač nechodila nikdy k němu do školy, od statku Jasanova značně vzdálené, přece přehlížel po všecka léta pokroky, které činila u svých vychovatelek, a od doby, co Zdenka vypudila z domu i poslední, pečoval sám o její vzdělání. Byl

u Menšíků nejdůvěrnějším domácím přítelem, a Zdenka mu vyrostla na očích.

V salonku nastalo ticho skoro trapné, jako by všichni tři přítomní měli cosi na srdci a žádný nechtěl říci první slovo. Pan Menšík seděl za stolem mlčky kouřil, choť jeho vedle něho se zdála zabrána v pilné pletení; učitel Kročínský chodil po pokoji se sraštělým čelem. Konečně se před okresním starostou zastavil.

„Není jiné pomoci, příteli,“ pravil, „musím s pravdou ven. Tak to již nejde. To bezuzdné děvče nám přerostlo přes hlavu, nedovedeme je zkrotiti.“

Okresní starosta vzhlédl k učiteli s velkým podivením. „Jak to myslíte?“ tázal se prostodušně. „Nerozumím vám.“

„Přímo vám to řeknu,“ odpověděl přítel. „Mé mínění jest bez okolku takové: děvče musí odtud pryč, někam do pensionátu.“

„Zdenka? Do pensionátu?“ skoro vykřikl pan Menšík. „Pročpak? Vždyť se přece nedopustila zločinu!“

„Zločinu, ovšem!“ usmál se pan učitel, >ne, toho se nedopustila. Ale což je třeba, aby dítě učinilo něco zlého, než se dá do ústavu? Však to není do trestnice. Jen klidně a s rozumem, příteli,“ pravil konejšivě, když viděl, jak to v panu Menšíkovi vře. Položiv mu ruku na rameno, mluvil dále: „Víte přece, jak mám Zdeničku rád a že pomýšlím jen na nejlepší prospěch její. Nuže, napřemýšlel jsem se o ní věru mnoho a dospěl jsem k přesvědčení, že vy, milostivá paní, i já nemáme dohromady tolik moci, abychom ji vychovali. Proti nám všem vyvzdoruje vše po svém, a kam by to vedlo? Právě nám dala skvělý případ zpuřné své povahy.“

Okresní starosta bubnoval na stůl. „Byla to nezpůsobnost, kterou potrestám,“ pravil, „však nemohu v tom spatřovati nic právě zlého. Vždyť přece, bože, je Zdenka mladý tvor, skoro ještě dítě, a mladost má potřebu vybouřit se. K čemu však hned svíratí svévolné děvče tak přísnými pouty a horempádem je posílati do pensionátu? Co na tom, vyhodí-li si jako hříbě trochu kopýtkem? Až přijdou léta, přijde rozum. Co ty tomu říkáš, Aničko?“ obrátil se k choti své. „Jsi téhož mínění jako já, vid’?“

„Byla jsem toho mínění před rokem, když jsem vkročila do tohoto domu“ odvětila paní.

„Dnes uvažuji jinak, dnes dávám panu učiteli za pravdu. Zdenku jest

6 Svěhlavička

těžko vychovávat, přese všecku dobrotu jejího srdce. Nevím, co si s ní počítí, ač si dávám všemožně záležeti.

Obyčejně činí pravý opak toho, k čemu ji nabádám. Žádám-li, aby pracovala své úkoly, staví se, jako by neslyšela, nebo vezme zlostně knihy, hodí jimi na stůl, sedne si k nim a pohrává si něčím vedlejším; za chvilku vstane a jest ta tam! Marná jest u ní do mluva po dobrém, marná i přísnost, když Zdenka Prostě – nechce. Zeptej se pana učitele, jak nestejně a neurovnané jsou její vědomosti, takže dělává i pravopisné chyby.“ „Co na tom záleží? Však je dívkou a nebude učencem,“ pravil pan Menšík a v rozčilení vstal. „Dovede-li napsati dopis a umí-li množilku, ví toho pro život dosti.“

Učitel se usmál. „Tak asi nesmýšlíte opravdu, příteli. Či byste měl z toho radost, kdyby se o vaší dceři říkalo, že je hloupá a že jste ji nedal ničemu se naučiti? Zdenka má vlohy, a chybí jí jen popud, jen chuť k učení. Obého se jí dostane, jakmile přijde mezi děvčata svého stáří. Snaživá pilnost jejich probudí její ctižádost a stane se nejlepší její vychovatelkou.“

Panu Menšíkovi bylo jasno, jak pravdivá jsou tato slova, ale ze samé lásky k dítěti se nemohl k tomu přiznati. Bylo mu hrozno při pomýšlení, že by měl dcerušku od sebe odloučiti.

Nemoci ji denně vídati a slychali – tof, zdálo se mu, jako že slunce by přestalo svítiti a jemu světlo i žití mělo uhasnouti. Choť jeho cític, co se děje v srdci mužově, s láskou k němu přistoupila a vzala jej za ruku.

„Nemysli, Richarde, že jsem krutá, souhlasím-li s návrhem našeho přítele,“ pravila. „Zdenka jest teď na rozhraní mezi děvčetem a panenstvím, dosud je čas, aby se nahradilo, co zmeškáno, a ještě lze zkrotiti nevázanou její povahu. Nestane-li se to, mohlo by se někdy pak říci, že naše dcera je neženská. Neobáváš se toho?“

Snad ani neslyšel, co mluvila. „Chcete ji zavřítí,“ rozhorloval se, „však nevydržela by toho. Sečkejte aspoň, až bude starší, pak bude pořád ještě čas dost, aby šla z domu.“ Tomu odporoval jak učitel, tak i paní Menšíková. Oba tvrdili, žeť právě čas již vrchovatý, má-li pensionát býti Zdence ještě platen.

„Věděl bych o dobrém ústavě, který by se pro Zdenku výborně hodil,“ podotkl pan Kročínský. „Znám ředitelku jeho velmi dobře, jest to úctyhodná dáma, která si kromě pensionátu zařídila také školu, rok co rok více váženou a vyhledávanou. Výtečné vyučování i láskyplné opatření

nalezla by tam Zdenka pohromadě. Ústav jest v Ivanově Městci; rozumí se, že jest ryze český, sice bych vám ho nedoporučoval, a jakou výhodou jest krásné jeho okolí! Romantická, hornatá krajina, vzduch jako křišťál –!“

„Věřím, věřím,“ vpadl mu pan Menšík nepokojné a odmítavě do řeči, „to všechno může být! Ale přejte mi času, neútočte tak na mne. Tak vážné rozhodnutí, i kdyby bylo nevyhnutelno, musí uzrát.“

Uzrálo dříve, než se nadál.

Velmi časně následujícího dne zastihl pan okresní starosta svou slečnu dceru, jak se chystá jeti na louku pro seno, ale nejela snad na žebřinovém voze, nýbrž dala se od čeledína vyzdvihnouti na podsedního koně před vozem a sedíc na něm po mužsku volala hlasitě přes celý dvůr: „Dobré jitro, tatínku! Musíme pro seno, šafář povídá, že před polednem ještě bouřka nepřijde. Budu pomáhati, naložíme vysoký vrch na voze!“

Bujné dětinství dceřino dnes nepůsobilo otci tak nezkaleného potěšení jako jindy; mimovolně si vzpomínal na včerejší hovor. Věru, jeho Zdenka vypadala v tu chvíli málo žensky, spíše se podobajíc zdivočilému klučínovi. Nohy jí visely po obou stranách koňova těla pod krátkými, sezením ještě vzhůru povytaženými sukněmi a klátily se v nemotorných svých botkách i strakatých pončochách tak, že věru podívání na ni pěkné nebylo. Trhlina na její oblíbené modré halence se od včera ještě zvětšila.

„Sestup s koně, Zdenko,“ pravil pan Menšík, přistoupiv blíže k ní, aby jí pomohl dolů; „nepůjdeš teď na louku, slyšíš, nýbrž vypracuješ své úkoly.“

Po prvé za Zdenčina života promluvil k ní otec způsobem tak určitým. S úžasem největším naň hledíc neměla se ani dost málo k tomu, aby ho uposlechla. Založila ruce před sebou a dala se z plna hrdla do smíchu.

„Ale, ale, ale, ty roztomilý, maličký tatínku! Co tě to napadá? Já abych pracovala? To je k smíchu! A proč děláš k tomu tak zlý obličej? Víš, jak teď vypadáš? Zrovna jako mademoiselle – víš, ta poslední, když se zlobila! Slečno Zdenko, jděte do váš pokoj, mais tout-de-suite. Estce que vous avez slyšet? – při tom vytahovala obočí až pod kudrlinky a vyvalovala oči – takhle!“ I pokusila se pitvořiti obličej po vychovatelce. „Ach, bylo to neodolatelné!“ volala. „Tedy s bohem, tatínku, adieu! K snídani se vrátím.“ Ještě mu rukou poslala hubičku, smějíc se naň čtverácky a již vesele hrčel vůz ze vrat dvora ven do svěží krajiny a ujížděl rosným jitem na louku.

Pan Menšík potřásl hlavou. Pojednou se mu zdálo pro budoucnost Zdenčinu leccos na pováženou. Myšlenka na pensionát se mu zdála dnes

8 Svěhlavička

méně hroznou než včera. Dcerka mu právě v té chvíli dokazovala, že jest i proti němu hotova k odporu. Arci se uvnitř sám přiznával, že ten vzdor v ní vypěstoval svou shovívavostí.

Vešel do jídelny a vystoupil odtud na verandu, kde ho u prostřeného stolu manželka očekávala se snídaní. Byl nezvykle zamlklý. „Měls nějakou nepřijemnost?“ tázala se ho paní, podávajíc mu kávu.

„Neměl,“ odpověděl a zamlčel se na chvíli zas, jako by mu bylo za těžko říci jí dále: „Povím ti něco nového, vlastně oznámím ti, jak jsem se rozhodl po včerejší naší rozmluvě. K prvnímu červenci vypravíme Zdenku do pensionátu.“

„Žertuješ,“ podivila se paní, tázavě naň hledíc.

„Ani dost málo nežertuji, Aničko,“ odvětil. „Bude ti možno, abys do té lhůty Zdence vše připravila k odjezdu? Dnes máme dvacátého června.“

„Ano, mohla bych jí vše obstarati, Richarde; ale promiň, zdá se mi tvé rozhodnutí poněkud ukvapené. Nebudeš ho litovati? Přej Zdence, ať užije krásných letních měsíců ještě na svobodě, a vyprav ji až na podzim. Bude jí pak méně krušno rozloučiti se s domovem.“

„Nikoliv, neodkládejme,“ odpíral otec, jenž se bál své vlastní vrtkavosti; „zůstane při tom, na prvního července ji ohlásíme.“

Za několik hodin se vrátila Zdenka rozveselena a s rozpálenými tvářemi, od hlavy k patě potroušena senem. Tak přiběhla v nejlepší náladě na verandu k druhé snídaní.

„Tu jsem!“ volala rozmarně; „byla jsem tam dlouho? Věř mi, tatínku, seno je skvostné, jako čaj! Ani kapička deště ho nepokazila; budeš mítí z něho radost. Již kolik let prý tak pěkné nebylo.“

„Dobře, hospodyňko,“ usmál se pan Menšík nuceně a rozpačitě, s přemáháním pak dodal: „Toho teď nechme. Dej pozor, co ti povím.“ Slova jeho zněla nevesele, bylo na nich slyšeti, jak těžce mu vycházejí z úst; ale Zdenka pranic netušíc, nevšimla si jejich divného přízvuku. Mnohem více pozornosti než otcově zasmušilosti věnovala vábivé hojnosti na prostřeném stole, lačná po své ranní vyjížďce.

„Chceš, abych ti nakrájela?“ ptala se vlídně paní Menšíková.

„Nakrájím si sama,“ odmítla Zdenka sáhajíc po noži. Ukrojila si notnou skývu žitného chleba, kterou namazala máslem na prst tlustě; rukou si podavši z mísy tučný kus uzenice dala se chutě do jídla. Bez upejpání

ukousla kus chleba a nato kus uzenice, při čemž na přič seděla na židli a houpala se, nohy majíc zkřížené. Chutnalo jí znamenitě.

„Chtěls mi něco říci, tatínku,“ zvolala plnými ústy, „tedy spust, vystřel, jsem již náramně zvědavá.“

Trošinku váhal, než odpověděl – neboť ještě byl čas, aby si záměr svůj rozmyslil; na okamžik byl v nejistotě, a nescházelo mnoho k ústupu, avšak ta slabost přešla a klidně, jak nejkliďněji mu totiž bylo možno, zpravil Zdenku o svém rozhodnutí.

Očekával-li, že se bude bouřiti a vzpírati, mylil se. Uvázlo jí sice překvapením a leknutím doslovně sousto v ústech, ale zrak její zalétl k matce, a hrdost její potlačila bouři, jež jí zalomcovala. Za celý svět nesměla se macecha dověděti, jak hrozno jí bude opustili domov a nade vše otce – ona, jež byla dozajista jen sama původkyní tohoto plánu, neboť tatínek – ne, ten by ji nikdy nebyl vyháněl od sebe!

„Nuže, ty pouze mlčíš?“ tázal se otec; „nahlédlas již snad sama, jak jest nutno, aby ses pořádně učila, dítě, neboť tvé vědomosti kobrtají dosud na všechny strany, vid?“

„Pranic jsem nenahlédla!“ vyhrklo Zdence ze rtů; „sáms mi říkal často dost, že se děvče nemusí mnoho učit, ale přílišným studováním že teprv notně zhloupne. Ano, říkals to, tatínku, a teď najednou mluvíš jinak. Teď abych šla pryč, abych ve škamných seděla mezi školačkami a učila se, až mi hlava pukne. Ale dobře tak, chci opravdu pryč, ba těším se již na odjezd. Jen kdyby již honem bylo prvního čercence!“ I vstala, hodila zbytek své snídaně na stůl a pádila pryč, nahoru do svého pokojíku, a tam teprve proudem propukly její slzy, dotud s namáháním zadržované.

Paní Menšíková byla by ráda šla za pobouřeným dítětem, cítilať, co vířilo mladým tím srdcem, ale věděla s jistotou, že by Zdenka vzdorně zamítala všecken její soucit; zůstavila ji tedy o samotě a doufala jen s důvěrou v mocný čas, že dobré srdce dívčino přece přijde mateřské její lásce vstříc.

* * *

Rychle uplynulo krátkých několik dní do ustanovené lhůty. Paní Menšíková měla plné ruce práce, aby Zdenčinu dívčí výbavu řádně pořídila. Ředitelka pensionátu, odpověděvši na dotaz otcův ibned ochotně, že dceru jeho přijme, zaslala zároveň seznam všech věcí, které každá chovanka byla povinna si přinést do ústavu.

10 Svěhlavička

Zdenka posměšně vtípkovala o mnohých těch věcech, jež podle jejího zdání nebyly k ničemu, což platilo zvláště domácím zástěrkám.

„Jakživa jsem nenosila tak hloupé titěry, nech je doma, maminko,“ durdila se, když paní Menšíková skládala její výbavu do cestovní truhlice.

„Však se podrobíš pravidlům celého ústavu, dítě.“ mírně odvětila matka. „Proč by ses vzpouzela? Jen hled', zástěrky jsou zcela hezké a slušely by každé malé slečince, která chce v domácnosti býti úslužnou.“

„Ale já nechci být v domácnosti úslužnou!“ bránila se Zdenka s nezpůsobnou pohrdlivostí; „to by mi scházelo! Snad si myslíte, abych tam v kuchyni pomáhala a v pokojích poklízela? K tomu jsou ty zástěry?“

A kdyby!“ připustila matka; „žádná počestná práce není hanbou, každá jest ctí, úslužnost však a skromnost jsou dívce tím větší ozdobou, čím vyšší jest její společenský stupeň a jmenovitě její vzdělání.“

„A všechny ty ctnosti vězí v pitomé zástěrce?“ ušklíbala se Zdenka.

„Arci že nevězí,“ laskavě přisvědčila matka, „nevím, věru, proč tě taková malichernost tolik popouzí. Zástěrky jsou pro ústav předepsány, ale poprosíš-li, aby ti ředitelka dovolila nenosití jich –“ „Nikoho se nebudu o to prositi, do mého obleku žádné ředitelce nic není!“ odvětila Zdenka hrubě a odběhla od matky, proti níž chovala v srdci hořký hněv pro pensionát. Proto bez milosti haněla všechno pěkné prádlo a šatstvo, které jí matka uchystala.

S tatínkem si ujednala, že si schystá a naplní jinou, malou truhlici zcela zvláště, pro svou radost a útěchu; nikdo že jí nesmí při tom pomáhati a nikdo zvědět, jaké poklady odveze s sebou do svého vyhnanství. Výtečný nápad, Zdeničko!“ souhlasil pan Menšík; jen si seber, co chceš pro potěšení.“ A hned objednal velmi sličnou, koží potaženou truhlici s lesklými zámečky, aby překvapil svého miláčka. Zdenka spatřivši ji padla mu okolo krku a po dlouhém časě ho nazývala svým „jedináčkem, maličkým tatíčkem“, čímž mu srdce tak měkce jihlo, že se musil odvrátiti, aby skryl své pohnutí.

V den před odjezdem se zavřela Zdenka ve svém pokojíku a jala se skládati. Ale jak! Páté přes deváté, jak se jí věci namanuly. Nejdříve oblíbené, pustlé, modré šaty s roztrženou halenkou a špinavým koženým pasem; ty se jen na dno truhlice hodily a rukama trochu smáčkly; pak vysoké kožené botky i s uschlým blátem, tak jak byly, pak stará tahací harmonika, z níž mněla Zdenka vylouditi jen málo zvuků pochybné krásy, pak nový psí obojek s dlouhou šňůrou, vycpaný kanárek a naposled, když nejpodivnější jiné věci byly v truhlici uhoštěny, přišla sklenice, v níž seděla

žabka rosnička. Ať tomu kdo věří či nevěří, i tento kus majetku musí na pouť do světa; Zdenka byla čipernému zvířátku příliš uvyklá. Vzala ze zásuvky prádelníku pěkný vyšívaný kapesník, sklenici jím obvázála a přes něj ještě papírem, nastříhala do obojího obalu malých dírek a prostrčila jimi do vnitřku několik much. „Tak,“ řekla si velmi spokojeně, nyní jsi dobře obstaráno, milé zvířátko, a nezhyneš mi hladem na daleké cestě.“

Kterak vpravila sklenici do truhlice, bylo vpravdě uměleckým kouskem práce, který se jí podařil teprv po delším namáhání. Když konečně dospěla tak daleko, aby přiklopila víko, nedomykalo se, pokud na ně neklekla a nepřitlačila. Pak zamkla a pověsila si klíče na šňůře okolo krku.

...Nyní jsi dobře obstaráno, milé zvířátko...

Když po večeři rodiče ještě seděli u stolu, vyšla Zdenka na dvůr a vykonala okružní cestu všem chlévy. Rozloučila se s holuby, slepicemi, kravami a koni, všaktě měla mezi nimi tolik miláčku, jež měla zítra nadlouho opustiti. Nejtíže se loučila se psy, neboť všichni byli dobrými jejími přáteli. Nad štěňátky hnědé Střely, do té doby již hezky povyrostlými a ji něžně vítajícími, prolévala slzy nejhlubšího žalu.

Vedle ní stál Mates. Znal malou slečinku od jejího narození a clil ji jako svého bůžka. Spatřiv slzy její hned musil utírat i svoje, neboť se mu mocně vyhrnuly po tvářích.

„Až se naše slečinku vrátí,“ řekl žalostivě a přejel si hřbetem ruky přes oči, „bude z ní veliká dáma. Ba že, slečno Zdeničko, jest konec našim zlatým časům! Ach, a jak se těm psíkům bude stýskati! Ti jsou chytří! Člověčí rozum mají ta hovádka. Hleďme, jak se k slečince lísají, jako by věděli, že nám zítra odjede...“ přitom se ozýval hlas jeho již tak nejistě, že nemohl dále mluvíti.

„Matýsku,“ řekla Zdenka vzlykajíc, „starejte se o ty psíčky. A chcete-li mi k vůli ještě naposled udělati velikou radost, tedy“ – rozhlédla se tu opatrně na všechny strany, není-li opravdu nikoho nablízku – tedy vezměte Míče, kterého mám ze všech štěňátek Střelmých nejraději, zítra s sebou na kozlík, až mé povezete na nádraží; ale tajně, rozumíte? Ať o tom živá duše nezví! Chci míti Míče s sebou. Obojek a šňůru si vezu. Ale tajně, Matýsku! Slibujete?“

Starý kočí Mates byl přešťasten tímto nařízením; byl by slečince rád učinil k vůli, cokoli by na rozloučenou chtěla. Usmíval se chytrácky a slíbil, že ani sto očí nevypátrá, jak obratně propašuje Míče.

12 Svěhlavička

Časně ráno stál přede dveřmi kočár, na kterém bylo Zdence odjeti. Tatínek se chystal ji vyprovodit až do Ivanova Městce, aby ji osobně uvedl k ředitelce ústavu, slečně Zálesné. Chtěl se přesvědčit očitě, kde a kterak bude opatřen jeho miláček. Paní Menšíková se přiblížila ještě v poslední chvíli, hluboce v srdci dojata a rěžně chtěla pocielovati dívku. Zdenka se však vzdorovitě zamračila a vymkla se loktům matčiným. „S bohem!“ řekla úsečně a vskočila do vozu; raději by se byla do země propadla, než by matce byla prozradila, jak bolestně se loučí s domovem. Teprve když se vůz rozjel a střela jej se štekotem kousek cesty vyprovodila, nahnula se Zdenka z vozu ven s očima přetékajícíma a kývala matce na rozloučenou. Dobře, že tatínek slz jejích nepozoroval, sice by snad byl v tu chvíli dal obrátiti.

Na nádraží, když bylo vše obstaráno a Zdenka s tatínkem usazena v kupé, přistoupil Mates s čepicí v ruce a s Míčem pod paží.

„Tak s Pánembohem, slečno Zdeničko, a šťastnou cestu,“ pravil trochu rozpačitě. „Psy budu dobře opatrovat, o to nemějte strachu, a zde toho malého si snad vezmete s sebou, abyste nebyla v cizině tak samotníká.“

Zdenka zajásala. Vzala si psíčka na klín, hladíc jej a mazlíc se s ním, načež podala Matesovi ruku řkouc: „Děkuji vám, a s Pánembohem. Jakou mám radost, že mám s sebou pejska!“

„Ale, Zdeničko, to přece nejde,“ namítal překvapený tatínek, „do ústavu si přece nesmíš přivésti psa. Měj rozum a vrať Míče Matesovi.“

Ani pomýšlení! Zdenka se veškerým domlouvám ne poddala. „Tu jedinou radost mi nech, taťku! Chceš, abych byla docela osiřelá mezi cizími lidmi? Zůstane-li u mne Míč, budu míti aspoň věrného kamaráda. Vid', Míčku malý, vid', že nechceš ode mne zpátky.“ hýčkala se s psíkem, jenž se zatím na jejích kolenou pěkně ulebedil.

Panu okresnímu starostovi bylo nemožno promluvití proti tomu rozhodné slovo, zvláště když Zdenka měla tolik důvodů pro své přání. Konečně se dal přesvědčití uvážením, že dceruška bude míti přece něco k potěšení z domova.

Dlouhá a dosti nezajímavá byla to jízda, ponejvíce rovinami, až naposled se objevily vrchy. Zdence se otvíral nový svět, nikdy ještě nebyla na tak daleké cestě; všaktě jela dnes z jednoho pomezí Čech až na druhé.

Na každé stanici se zvědavě rozhlížela, každý hlídačský domek ji bavil. Tím poněkud zapomínala na bolest loučení.

Pozdě večer, již k desáté hodině, dojeli do Ivanova Městce. Ovšem

přenocovala Zdenka s otcem v hostinci, teprve ráno jí nastával vstup do nového domova.

Následujícího dne úderem deváté hodiny ranní stála Zdenka úplně připravena před otcem. Šedý cestovní oblek jí hezounky slušel, a pod jednoduchým slaměným kloboukem se jí vinuly hnědé kučery pěkně urovnány k ramenům. Velké sličné oči dívčiny dnes nehleděly tak bujaře do světa jako jindy, dlel v nich výraz úzkostného očekávání, a kolem úst cosi škubalo v podrážděném nepokoji.

„Snad ti něco neschází, Zdeničko?“ ptal se pan Menšík, starostlivě pátraje v dceruščině tváři. „Jsi takbledá, snad že jsi dobře nespala?“

Srdečná slova tatínkova rázem uvolnila nepřírozené její tísní. Dívka mu padla horoucně okolo krku a celou mocí vytryskly nyní slzy, dotud násilně potlačované.

„Ale dítě, dítě,“ konejšil ji otec, polekán vášnivostí jejího bolu, „nezůstaneš přece na dlouho od nás odloučena, rok uteče rychle, ostatně nás na Vánoce navštívíš. Pojď, maličká, osuš pěkně slzy. K čemu mi děláš těžké srdce? Budeš nám často psát dopisy, a maminka neb já budeme ti denně zasílati zprávy o Jasanově, o nás všech a o všem, co tě zajímá.“ I vzal svůj kapesník a stíral jím slzy svého dítěte, stále znova a znova se řinoucí. Byl sám neméně rozčilen než dceruška, nebylo mu snadno ji těšiti, neboť jemu samému bylo útěchy třeba. Nepředstavil si dříve, jak těžké bude to loučení, jinak nebyl by k němu přivolil. Ale když se to již stalo, chtěl se podrobiti nutnosti. Uhladil Zdence kučery s čela a nasadil jí spadlý klobouk; „pojď,“ pravil, „teď si to odbudeme. Buď nyní hezky rozumná.“

„Maminka ať mi nepíše,“ vybuchla Zdenka štkajíc, „jen od tebe chci dopisy! Až já ti budu posílati listy, ať ona jich také nečte!“ „Zdenko!“ pokáral ji pan Menšík, „zakazuji ti tak mluvit. Maminka tě miluje a chce tvému blahu.“

Mému blahu!“ vyčítala s dětinským hněvem; „kdyby mě milovala, nebyla by mě vystrčila.“

„Že vystrčila? Nevíš, co mluvíš, Zdenko! Až budeš starší, nahlédneš, jak velice křivdíš své matce, a bude ti líto zlých slov.“

„Však není mou matkou, jest mou macechou!“ Jsi dětinská,“ mírnil se otec, „ale pamatuj si, že tukových řečí nechci již nikdy uslyšeti. Hněval bych se na tebe.“

Zdenka spustila uplakané oči nevrle k zemi a nemohla pochopiti, proč

14 Svěhlavička

jí tatínek nedává za pravdu, zdálo se jí, že musil porozuměti a nahlédnouti, jakým bezprávím jí bylo ublíženo.

„Nyní pojď,“ povel pan Menšík laskavým hlasem, „jest čas, abychom šli.“ Zdenka zdvihla psíka, posadila si jej na ruku a takto vypravena se měla k odchodu.

„Nech psíka zde,“ poručil otec. „dříve se ředitelky zeptáme, smíš-li si ho přinést.“

Ale Zdenka hodila hlavou. „Tedy nejdu také,“ prohlásila urputně, „bez Míče ti nezůstanu v pensionátě.“

Pan Menšík vyhověl její svěhlavosti strachem, aby znova nevypukla v pláč, ale umíněnost její ho velice mrzela. Co si asi pomyslí slečna Zálesná?

Za čtvrt hodiny stanuli otec a dcera před vraty prostranného, dvoupatrového domu, jenž stál za branou městečka mezi zahradami; byl to ústav slečny Zálesné. Jen se podívej, Zdenko, jaká to krásná budova,“ zvolal překvapen a dokonale uspokojen. „Rozhled odtud na pohoří jest věru okouzlující.“

Což jí záleželo na poboří! Ji svíral lakový žal, že se jí celý svět zdál býti slzavým údolím. „Jak můžeš říci, že len dům je krásný, tatínku!“ ozvala se teskně: vypadá jako žalář.“

Okresní starosta se dal do smíchu. „V takových žalářích by si vězňové libovali!“ řekl žertovně. „Sem by se jich hrnulo, že by celé město takových domů nestačilo.“

Budu teď také ubohým vězněm, a ty sám, tatínku. mě odvádíš do vězení.“

„Blázinku!“ odvětil s úsměvem a přerušil hovor, při čemž mu nebylo tak veselo, jak se tvářil. Vystoupil na Široké, kamenné stupně u vchodu a zazvonil.

Zdenka sebou mimovolně trhla, když zaslechla uvnitř zahlaholení zvonce. Hned nato jim otevřela služebná, šla je ohlásit a ukázala jim vchod do hovorny.

Než došli k této místnosti, kde se přijímaly návštěvy, bylo jim kráčet domovní síní a dlouhou chodbou, ze které šly dva východy na veliký, světlý dvůr. Byl ve škole právě odpočinek mezi učením, pročež všude stály nebo obcházely malé i velké dívky, pojedávající dopolední snídani. Hovor a smích jejich náhle utichl, když spatřily novou chovanku, o jejímž očekávaném

příchodu věděly, a zraky všech se obrátily na Zdenku, již bylo pojednou horko a nevolno.

Zdalo se jí, jako by za sebou slyšela utajený šuškot a smícb, a byla upřímně ráda, když se za ní zavřely dveře hovorny. Ještě tu nebylo nikoho.

Zdenka se rozhlédla, a v tomto velkém, elegantním saloně, v jehož výzdobě se pojilo umění s nádherou, vznikl v ní z čista jasna jakýsi nejistý pocit – k vůli Míčovi; skoro si přála, aby byla otce raději poslechla. Kdyby byla mohla učiniti psíka ve svém náručí neviditelným, bylo by se tak stalo. K tomu chtěl nyní malý huňáč mermomocí dolů na podlahu, čemuž přece nemohla nikterak dopustiti; kdož by se byl odvážil pustiti jej na skvostný koberec po pokoji rozestřený!

Dveře se otevřely, a slečna Zálesná vstoupila. Pozdravila pana Menšíka s odměřenou přívětivostí, pak upřela na Zdenku oči, šedé jako ocel; pohled její byl přísný a vážný, ale přece jímavý. Zdenka stála těsně vedle otce a držela se jeho ruky.

„Vítám tě, dítě,“ pozdravila slečna nyní dívku, podávajíc jí ruku. „Myslím, že ti bude u nás brzo jako doma.“ Spatřivši pak štěně zeptala se: „Tvůj psíček tě vyprovodil až sem?“

Zdenka, nevědouc si jak pomoci, pohlédla prosebně na otce, jenž se za ni ujal slova. „Zdenka se nemohla od něho odloučiti,“ pravil v dosti velkých nesnázích, „a myslila, slečno, že ve své velké dobrotě ji přijmete i s malým jejím soudruhem.“

Stará slečna se usmála. Dělo se po prvé, že takový chovanec jí byl přihlašován. „Lituji, pane okresní starosto, že jsem nucena Zdence naprosto odepřítí. Však jest rozumná a nahlédne, že nelze jinak. Představ si, dítě: kdyby všechny mé chovanky měly takové přání jako ty, bytovalo by v pensionáte pět a dvacet psů. Byla by to podívaná! Chceš-li však míti to zvířátko nablízku, věděla bych radu. Můj bratr, měšťanosta zdejší, jistě tvého psíčka přijme do domu, poprosím-li ho; pak budeš moci svého mazlíčka denně vídati.“

Zdenka zčervenala a veliké slzy se jí zablýstěly v očích. „Pak zde také nezůstanu“ – ta slova měla Zdenka jižjiž na jazyku, přece však se neodvážila je vyřknouti. Dáma, jež před ní stála, činila na ni dojem jako osoba jakási nedotknutelně vznešená; připadala jí jako kněžna i v těch prostých, šedých šatech s límečkem u krku, malou zlatou jehlicí spjatým. Zdenka jen mlčky sklopila oči.

Okresní starosta se zasmál i pravil: „Pravdu máte, slečno, a měli jsme to sami napřed uvážiti. Velikou laskavost vaši, že byste u svého pana bratra opatřila toho psíka, přijme Zdenka s upřímným díkem; vid', dceruško?“

Dívka zavrtěla hlavou. „Ne, tatínku; nechci, aby cizí lidé měli mého Míče. Vezmi ho jen zpět do Jasanova,“ řekla s vrchovatou nezpůsobností.

Pan Menšík se zastyděl za odpověď dceřinu, ale slečna Zálesná mu obratně pomohla z nesnází. Zkušeným zrakem poznavši hned povahu tvrdé té hlavičky tvářila se, jako by nezdvořilosti její nepozorovala, a řekla vlídně: „Máš pravdu, bude nejlépe, vezrne-li tatínek tvé zvířátko zase s sebou domů; možno, že bys k vůli němu byla zde roztržitější, než by mně bylo nnilo. Přejete si, pane okresní starosto, aby služka odnesla psíčka do hostince, kde jste se ubytoval?“

„Donesu jej tam sama, vid', tatínku!“ prosila Zdenka tisknouc pejska úzkostlivě k sobě.

„Toho si nepřejí, Zdenko,“ namítala slečna Zálesná. „Nechám si tě zde hned na poledne, abych tě představila ostatním chovankám. Nebývá radno, pane okresní starosto, aby dítě, které mi bylo již odevzdáno, s otcem se vracelo do hostince; přitížilo by se mu tím při loučení.“

„Ne, ne, nezůstanu tady hned!“ volala Zdenka chvějíc se rozčilením. Chci zůstat u tatínka, dokud zas neodejde. Vezmi mne s sebou, tatínku zlatý!“

Panu Menšíkovi bylo horko i žalno při prudkém jejím naléhání, ale i tentokráte slečna Zálesná dovedně ukončila výstup proň trapný. „Zajisté se tvé přání vyplní, dítě,“ pravda pokojně. „Smím vás prositi, pane okresní starosto, abyste byl dnes v poledne mým hostem? Těšilo by mě velice.“

Zdenka vrhla na otce pohled úpěnlivý, v němž asi plála myšlenka: „Nezůstaň zde, vezmi mě s sebou odtud! Nechci zde zůstat u té zlé slečny, která by špatně se mnou nakládala!“ Pohříchu rozuměl pohledu tomu jinak, vida v něm němou prosbu, aby přijal pozvání. Přířkl tedy.

Ředitelka vstala a zazvonila, načež vešla služebná, již slečna nařídila, aby zavolala slečnu Hodanovou. Za krátkou chvíli vešla tato.

Bylať první učitelkou v ústavu a bydlila v něm. Mnohem mladší než ředitelka, teprv šestadvacetiletá, vynikala půvabným, milým zjevem i způsobem, takže všechny žáčky, zvláště pak chovanky pensionátu pro ni horovaly, blouznivě jí jsouce oddány. Uměla si dobrotivostí vždy a ke všem stejnou udržovati lásku všech,

Ředitelka ji představila a pravila jí: „Buďte tak laskavá, dovedte Zdenku do jejího pokoje, aby odložila klobouk.“

„S radostí,“ odpověděla oslovená a přistoupila k dívce, již vlídně vzala za ruku. „Pojď, děvenko, půjdu ti ukázat, kde budeš spát. Dostaneš velký, krásný pokoj, ale nebudeš v něm samotná; Ellen Greyová v něm bydlí, bude ti milou družkou. Vidíš, že by ses s ní ráda hned seznámila?“

Zdenka přeslechla tuto otázku. Plachým, ustrašeným zrakem utkvěla na otci tážíc se: „Neodejdeš zatím, tatínku?“ A když ji upokojil, teprv šla za slečnou Rudanovou.

„Ale psíka zde nech, nemůže býti, abys jej vzala nahoru do pokoje,“ napomenula ji ředitelka; „můžeš jej venku dáti služce na starost.“

Slečna Hodanová však nesměšlela tak přísně o Míčovi jako ředitelka a nezdálo se jí, že by bylo tak zle, kdyby si jej Zdenka ještě pochovala v náručí „Máš jej tak příliš ráda?“ ptala se kráčejíc s ní dlouhou chodbou.

„Mám,“ přisvědčila Zdenka, „nadmíru mám Míče. ráda. A nesmím si ho nechat.“ Položila tvář na psíkovu hlavu a bránila se pláči.

„Netrap se pro to, děvenko,“ těšila ji slečna Hodanová; „nebude tak zle. Zde nalezneš něco mnohem lepšího. Uvidíš, jak brzy zapomeš na Míče. Máme zde v ústavě pětadvacet chovaneček, získáš si mezi nimi nejednu dobrou přítelku. Máš sestry, bratříčky?“ „Nemám, jsem jediná,“ pravila Zdenka, s důvěrností naslouchajíc mladé učitelce.

„Vidíš to! Proto ta velká láska k nerozumnému zvířátku. Scházely ti družky. Jen chutě vrať tatínkovi svého psíčka; nezasteskne se ti po něm.“

Vystoupily o patro výše a přišly do veliké, světlé předsíně; tam ústilo množství dveří. Jedny učitelka otevřela; vstoupily do prostranného pokoje, z něhož bylo viděti do zahrady. Okna byla otevřena, a statná jabloň venku rozpínala své větve málem až do pokoje. Zařízení nebylo tu skvostné; stály tu jen dvě postele, dva prádelníky, dva šatníky, velký mycí stůl a několik židlí.

Když slečna Hodanová se Zdenkou vstoupila, zvedla se rychle dívka asi sedmnáctiletá, jež seděla prve u okna s knihou v ruce. Byla štíhlá, útlé postavy a vlasů zlatových, jež měla v týle upevněny v uzlu; modré oči jí zazářily, a ve tvářích se jí vyhloubily dovádivé důlky, jakmile se usmála. Byla to Ellen Greyová, Američanka.

„Zde ti přivádím Zdenku Menšíkovou, Elleno,“ oslovila ji slečna česky; „doufám, že se jí přátelsky ujmeš.“

„Yes, ó ano, ksi jí mít rád,“ odpověděla Ellen a podala nové družce ruku. „Budu ten pes tady dohromady s náma bydlet?“

„Nebude,“ řekla slečna Hodanová.

„Velký škoda, zvíže malý, hezký,“ litovala Ellen, hladíc Míče.

Znělo to tak rozmarně, a dívka vypadala tak čtveračivě, že Zdenku hned k ní cosi vábilo. Byla by ráda ještě chvilku naslouchala jejímu zábavnému švitoření, ale musila za slečnou, jež si umínila ukázati jí některé místnosti školní. Nejdříve jí otevřela dveře do síně hudební, pak ji uvedla do kreslírny a naposled do tak zvané velké dvorany; vysvětlila jí, že se zde konají veškery zkoušky a časem i slavnosti. Zdenka poslouchala jen napolo, neboť nahlédla pootevřenými dveřmi do kteréśi učebny a spatřila tam škamny. V těch měla býti nyní napořád uskrípnutá, seděti a nesměti ani vstáti, kdykoli by se jí zachtělo – ó, bylo jí děsně! Popadla ji hrůza i zdálo se jí, že má hruď utáženou pevnými řemeny.

„Do které třídy asi přijdeš, co myslíš?“ ptala se slečna. „Podle stáří patřila bys do třídy třetí. Přineslas písemné své práce a sešity? Jak jsi pokročilá v jazycích? Myslím, že značně, poněvadž tvůj tatínek psal, že jsi měla vždy Angličanku a Francouzku za vychovatelku.“

Zdola zazněl zvon. Velmi vítané to bylo vyrušení, neboť Zdence začínalo býti úzko při tom výslechu. Pravila pouze: „Nevím, k čemu jsem to přivedla; myslím, že francouzsky umím mluvit.“

„Nuže, nechme toho, děvenko; dnes nemysleme ještě na učení,“ pravila učitelka; „zítra budeš zkoušena, a uvidíme, mnoho-li učenosti je v tvé hlavičce. Nyní pojďme dolů do jídelny, zvon nás volá k obědu.“

Když vskočily do jídelny, našly tam již ředitelku a okresního starostu. Stará slečna obeznamovala jej s obvyklým pořádkem u stolu; na příklad, že chovanka, která přibyla do ústavu naposled, má své místo vždy po boku ředitelčině; dále, že každého tého dne dvěma chovankám náleží péče o stůl; jsou totiž povinny prostírat a dohlížeti, aby nic nechybělo, ale všecky předměty aby byly čisté a bez poskvrnny. Nejmladší schovanka vždy odříkávala modlitbu před jídlem.

Okresnímu starostovi se líbilo toto zařízení znamenitě, a když pohledem přelétl zástup mladých těch dívek, vyslovil své potěšení, jak zdravé a veselé jest jejich vzezření.

Zdenka se také po dívkách rozhlížela, nezajímaly ji však svěží a bodré jejich tváře, nýbrž zástěrky. Každá měla uvázanou takovou, Zdence

směšnou litěru, a slečna Zálesná nevypadala tak, jako by snadně dovolovala nějaké výjimky a zvláštnosti.

Když se po modlitbě podávaly pokrmy, přesvědčil se pan Menšík, že jsou záživné a chutně upravené, takže i v té věci bude o dcerku jeho postaráno. Po jídle se brzy poroučel, a Zdenka ho směla vyprovo diti. Ellen zaslechnuvši o tom ihned spěchala po schodech nahoru a za okamžik přinesla Zdence její klobouk a rukavice. Zdenka jí poděkovala, a pan Menšík, jehož přízeň si Ellen získala touto dívčí ochotou, podal jí ruku řka srdečně: „S bohem, slečinko; mějte, prosím vás, trpělivost s mou malou větropláškou.“

„Ó, yes,“ zaštěbetala v odpověď; „já dát Zdenka můj sympatie a my krásně budou spolu, very well.“

Poroučeli se a odešli. „Nuže, Zdeničko, jak se ti v ústavě líbí?“ ptal se pan Menšík, když se s dceruškou octl na ulici. „Věř mi, odjíždím velmi spokojen, neboť vidím, že tě tu nechávám v dobrých rukou.“

„Mně se tu ani trochu nelíbí,“ požalovala si Zdenka rozsmutněna. „Je to všechno takové cizí, a té šedivé slečny s hladkými, lněnými vlasy se bojím; je taková pánovitá, nechotná! Uvidíš, tatínku, že od ní nic dobrého nezakusím. Proč nedovolila, abych si nechala Míče?“

„Slyšelas již proč, nesmíš tedy tvrdošijně bez ustání své přání opakovati,“ zlehounka pokáral dceru.

„Již i ty začínáš vaditi se se mnou! Nikdy jsi na mne tak přikře nemluvil,“ zvolala Zdenka bolestně uražena, A pomyšlením., že nižádný člověk, ani sám tatínek o ni nestojí, měla se za tak nešťastnou, že se dala do pláče na veřejné ulici, velká dívka, patnáctiletá!

Okresní starosta přitáhl její paži k sobě a zavěsil ji o své rámě. Slzami dceřinými náhle změkl. „Ale, maličká,“ zalaškoval něžně, „co to tropíš? Chceš, aby se ti lidé vysmáli, že velké miminko pláče?“

Zavedl ji k sobě do hostince, a tam již je oba radostným štekotem přivítal Míč. Zdenka jej zvedla a celovala, hlasitě lkajíc.

O páté hodině musil okresní starosta odejeti domů, do Jasanova. Krátká lhůta uletěla jako vítr, jen se mihla. Čím blíže nastával rozchod, tím rozechvělejší byla Zdenka, a otci bylo třeba sebrati všecku svou zmužilost, aby vytrval v odporu proti její touze po návratu do milého domova. „Měj přece rozum!“ Kolikráte ji o to naléhavě prosil, když ve vášnivém hoři naň dorážela všelikými hrozbami, jako těmito: „Uteku tajně!“ aneb: „Budu tak

20 Svěhlavička

nezpůsobná, že mne ta zlá slečna sama pošle domů.“ Věděl, že se nestane ani to ani ono, ale hnětlo jej velice, že viděl svého miláčka tak hořce rozželeného.

Chtěla ho vyprovoditi aspoň na nádraží, avšak pan Menšík nedopustil ani tomu. „Dovezu tě do ústavu a sám pojedu na dráhu: tak bude nejlépe.“ Vtom zahrčel před domem vůz. „Nuže pojď, Zdeničko,“ pravil otec a vzal ji něžně do náručí; „slib mi, že budeš hodným, poslušným dítětem. Uvidíš, jak brzy zde uvykneš.“

Pověsila se mu na šíji a nechtěla se od něho odtrhnouti. Pojednou jí bylo těžko u srdce vzpomínkou, jak velice za posledních několik hodin potrápila tatínka. „Nehněvej se, zlatý, drahý tatínku, nehněvej se! Jen ty jediný na světě máš mne rád!“

Když se vůz zastavil před ústavem, odloučila se od otce vzlykajíc, a když ho viděla odjížděti, bylo jí v srdci tak, jako by na pustém ostrově samotná a opuštěna šla vstříc bídnému zahynutí.

Ještě chvíli stála před zavřenými vraty, nemohouc se odhodlati, aby zatáhla za zvonec. Tu se otevřely dveře bez zazvonění, a slečna Hodanová objevila se v nich. Uviděvši s hořejšího okna kočár, když zastavil, pospíšila dolů Zdence v ústrety.

„Teď již náležíš nám, dítě,“ pravila s vřelou srdečností a položila jí rámě okolo pasu. „Neplač již, budeme tě všechny míti rády.“

Zdenka neodpovídala; byla ve svém srdéčku tak nešťastna, že ani laskavé přivítání v něm nenalezlo ozvěny.

„Šla bys ráda do svého pokoje?“ ptala se učitelka. Zdenka mlčky přikývla, držíc si stále ještě šátek na očích. „Elleno!“ zvolala slečna Hodanová, „jdi se Zdenkou nahoru a pomoz jí vyndati a srovnati věci ze zavazadel. Jistě bys měla ráda vše v pořádku, vid'. Zdenko?“ Věděla předobře, že Zdenka nemá takového přání, ale věděla též, že činnost bývá nejlepším lékem proti hoři a zármutku.

Obě dívky se odebraly do svého pokoje. Zdenka, nechavši klobouk na hlavě, sedla na židli a zírala z okna ven. Ani ji nenapadlo vyndati a srovnati věci, ba přímo ji pobuřovalo, že se žádalo od ní něco, co se podle jejího náhledu slušelo služebným. Ellen otevřela mlčky šatník a vytáhla zásuvky prádelníku, pak pohlížela na Zdenku, zvedne-li se přece.

„Dát sem klíčky, já otevřít tvoje truhla, ksi tebe uklidit všecko,“ štěbetala přítulně.

Nerada opustila Zdenka své místo u okna a nemohouc na ničem jiném vypustiti všecku svou nevoli, strhla si klobouk a hodila jej na podlahu doprostřed pokoje. Roztrpčeně zvolala: „Proč bych si vyndala všechny věci? Však není jisto, že zde zůstanu. Mně se zde nelíbí!“

Ellen zvedla klobouk a položila jej na postel, řkouc jemně: „Ó, budeš zvyknout. My všechny, když pšijít, také stýskat, ,t is true. Jen hlava ne věsit. Klíče dáš, já rád otevřít.“

Na Zdenčin vzdor nemohlo býti lepší zbraně než Ellenina mírnost; ona vydala klíče, a tato otevřevši truhlici jala se ji vyprazdňovati. Zdenka přitom stála a jen se dívala.

„Musíš sám uložit do tvůj prádelník, já všecko podat kousek po kousek,“ mínila Ellen.

Zdence se do toho nechtělo, neboť pořádek znala jen podle jména. Brala hraničky prádla, úhledně převázané červenými stužkami, a házela je ledabyly do zásuvek, ať ležely jak ležely. Ellen se na to uklízení chvíli dívala a pak se dala do smíchu.

„Co děláš?“ divila se. „Nevíš, čemu my žíkat požádek? Šátky, límci, zástěry, všecko do jeden chaos! To ni tak. Hezky jeden věc dle druhé, koukej, tak!“ I vytáhla ve svém vlastním prádelníku zásuvku po zásuvce, ukazujíc Zdence, jak čistě tam vše spořádáno.

„Tak to neumím!“ zvolala Zdenka ve svém překvapení, ale pak se zakabonila řkouc: „Ostatně mě ani nenapadá, abych dělala tolik okolků s hloupými těmi trety.“

„Co, hloupými trety?“ usmála se Ellen. „Jak může ty to žíci? Koukej, kapesníčky, ah krásné, vyšívané, a ty šarmant, cukrové zástěrky! Těžkou knihy jsi na ně naházet, ty, ty, nepozorná, pomačkat všechny! Pusť, dát pryč!“ bránila Zdence, když tato chtěla střevíce a botky házeti na ozdobné prádlo, „Já sama dělal bez tobě, ty nic rozumět, divoká!“

Zdenky nebylo třeba dvakráte pobízeti; nečinně odstoupila a jen hleděla, jak Ellen seřadila její obuv dolu do šatníku a každý jiný předmět uklidila na patřičné místo.

„Ó, krásný kniha!“ zvolala pojednou ochotná čipěrka, naležši elegantní, v brunátný aksamit vázanou knihu se stříbrným kováním, jejíž vrchní deska měla štítek s vyrytým nápisem Zdenčin deník“. Zdenka ji vzala Elleně z rukou, prohlížejíc ji s podivením. Co to za knihu? Nebyla jí povědomá.

22 Svěhlavička

Malinký klíček trčel v zámečku a když jím otevřela, vypadl jí popsaný list k nohám. Zvedla jej i čtla na něm:

Drahé dítě!

Kéž jest Ti tato kniha věrnou přítelkyní v cizině. Budeš-li míti srdcečko těžké, uchyl se k ní a svěř jí, co Tě tísní. Bude mlčelivá a nezneužije Tvé důvěry.

Vzpomínej s láskou na mne, jako na Tebe vzpomíná milující

Tě matka.

Bez jediného slůvka odložila knihu stranou. Ani jiskřičky radosti neměla z roztomilého daru, a láskyplná slova matčina ji nikterak nedojala.

„Kniha tebe ne těšit?“ otázala se Ellen, nechápajíc její lhostejnosti.

Zdenka potřásla hlavou; koutky svěžích jejích rtů se pohrdavě vytáhly do výše. „Co s tím? Jakživa do toho nebudu čmárat; budu ráda, odbudu-li si úkoly. Na dlouhé, pitomé čiryčáry nemám času ani chuti.“

„Já bych radost mít veliká, kdyby mít maminku, aby mi dát dárek,“ řekla Ellen smutně. „Matka ti umřela?“ tázala se Zdenka s živou účastí.

„Dávno, dávno umřela,“ odpověděla Ellen; „já miminko malý být, když umřela. Moje tatínek taky umřela, a všichni umřela, kdo mě mít rád. Já na svět sám být.“

„Sama? Nikoho nemáš? Vypravuj mi, jak to všechno bylo,“ zvěděla Zdenka s velkou dychtivostí, „a jak ses dostala sem do ústavu? Jsi přece z Ameriky?“

Tu Ellen Greyová, klečíc u prádelníku, spustila pilné ruce v klín a vypravovala nedovednou svou češtinou, vypomáhajíc si anglickými slovy, upřímně a krátce průběh mladičkého svého žití. Matka její byla Češkou, dívkou osiřelou, jež se s vystěhovalci ze své krajiny dostala do nové vlasti za mořem; tam se provdala šťastně za chudého, ale příčinlivého a dobrodušného Angličana, který zřídív si obchod doufal, že milé ženě časem dopomůže i k blahobytu. Toho se však ubohá nedočkala; zemřela brzičko a zanechala zarmoucenému choti maličkou dcerušku na rukou chůvy Bětky, rodačky své z Čech. Bětka byla první vychovatelkou osiřelé děvušky, proto si Ellen dosud pamatovala jednotlivé úryvky českých písniček; později však posílána byla do školy anglické, otec též jen anglicky hovořil, a Bětka šla jinam do služby. Když bylo Elleně třináct let, zemřel jí též otec, a tu se objevilo, že nenashrovnáždil žádného jmění; obchod jeho sice slušně se dařil, ale pro samou nezištnost a dobročinnost poctivý muž ten nezbohatl.

To málo, co zůstavil, ztrávila Ellenina výchova za kratičké tři roky, takže ubohá, osiřelá dívka byla v šestnáctém svém roce na světě zcela opuštěna beze vši podpory. Však přece našla srdce přátelské, neboť když smutně, ale odhodlaně vyhledala bývalou svou chůvu Bětku, prosíc ji, aby jí pomohla nalézt službu, a chtějíc také chůvičkou se státi, řekla jí bodrá Bětko: „Pánbůh chraň, Ellenko, nepůjdeš do služby; bylo by škoda tvého vychování. Docvičíš se ještě v tom, co již umíš, a bude z tebe učitelka.“ Ellen namítla: „Kdo však mě bude učit, kdo mě bude živit, když pranic nemám?“ Bětko se usmála a pravila:

„Snad Pánbůh pomůže; však jsem věděla dlouho napřed, Ellenko, že přijde ta chvíle, kdy poslední tvůj dolar bude spotřebován, a proto jsem se včas již starala. Zde v Americe jsem cizí a nevím, kam se obrátiti, ale vzpomněla jsem na náš český domov. Tvá nebožka matička, Ellenko, jmenovala se po rodičích Rutinová a pocházela ze Strádanic v Čechách. Víš, co jsem učinila? Napsala jsem zkrátka prosbu na obec strádanickou, aby mi byla dána zpráva, žije-li tam ještě nějaký Kutina, nějaký příbuzný tvé nebožky matky. A vidíš, dítě, Pánbůh a starosta strádanický ti snad pomohou. Starosta je zajisté řádný a soucitný muž, neboť se přičiňoval tak dlouho, až ti vypátral nějakého strýčka v Praze; každodenně čekám, brzo-li od pražského toho pana Kutiny přijde psaní – a jaké bude.“ – Psaní zanedlouho přišlo; strýc Kutina v Praze nebyl sice zámožný, ale ujal se sirotka přece. Uvolil se, že bude po dva roky platiti na Ellenino vychování, odhodlá-li se dívka přijíti do Čech a dovzdělati se v českém ústavě, aby se mohla státi vychovatelkou neb soukromou učitelkou a tím způsobem nejdříve schopnou starati se o sebe samu. Na další dobu jí podpory nesliboval, nejsa bohat a maje na starosti tři vlastní děti. Ellen vděčně přijala dobrotivý jeho návrh a přijela, načež ji strýc umístil v ústavě slečny

Zalesné, aby se především naučila rozuměti a hovořiti česky.

„Tady se budu docvičit,“ zakončila své vypravování, „a potom budu šťastna být, když budu být učitelkou, jak prorokoval můj dobrá Bětko.“

„Divné štěstí!“ vzdychla si nad ní Zdenka, neboť jí dojímalý útrapy, jakých mladá její družka již za kusila. „Na tvém místě, Ellenko, kdybych se musila státi vychovatelkou, byla bych velmi nešťastna.“

„A proč? Žekni mi!“ divila se Ellen, zase již pilně pořádajíc obsah prádelníku.

24 Svěhlavička

„Proč? Ach, vychovatelka je přece ubohým, ustavičně trápeným tvorem, který se musí mnoho zlobit a nezažije žádných radostí.“

„Ó ne,“ odvětila Ellen, „já myslit to být radost, učit hezky malý holčičky a mít je rád.“

Zdenka povážlivě kolébala hlavou od ramene k rameni a hledíc na družku, pravila: „Ale ty, Elleno-“

„No tak co?“ tázala se oslovená. „A co tak koukáš na mne? Jsem umazaný?“

Tomu neodolala ani roztrpčenost Zdenčina; ze vzdoru se přemáhala, aby se nedala do smíchu, ale usmáti se musila přec. „Nejsi umazaná, ale mladá, veselá a – a – ne, tak nevypadá žádná guvernantka! Každá, slyšíš, každá má ošklivé, plombované zuby, čelo samou vrásku jako tahací harmoniku, na hlavě devět šedivých vlasů a přes ně falešné černé kudrlinky, pod nosem kníry-“

„Přestaň!“ zvolala Ellen se zvonivým smíchem a hrozíc družce prstem švitořila: „Ty, ty diblík! Až já budu být starý, taky může dostat kníry. Ale ty, ty dyž tak krásný malovat guvernant, to ty asi posmívat tvoje guvernant, trápit jich; vid', vid', ty rarášek být? – enfant terrible?“

Zdence zalichotilo toto podezření. Krčíc rameny řekla s dávkou chlouby: „Snad jsem un mauvais sujet; říkaly mi to. Komandovati a peskovati se nedám. Guvernantky, zdá se mi, jsou k tomu na světě, aby týraly a byly týrány. Ty, chudinko, již jen se na to připrav, že guvernantka jest mučednicí.“

Ellen horlíc odvětila: „Jdi! To být hanba pro bohatý slečinky, dyby guvernant být mučednice; to já nemůže věřit.“

Zdenka se obrátila k oknu, aby Elleně skryla, jak se zapálila v obličejí. Zarděla se studem, ano, studením! Po prvé pochopila v citu svém, že to byla „hanba pro bohatou slečinku“, co tropívala svých vychovatelkám.

„Ty se něváš?“ ozvala se Ellen, přistoupila k ní od zadu a kladouc ji paži okolo krku zahleděla se jí ve tvář s tím svým upřímným, dětinně milým úsměvem.

Tu v Zdenčině citu náhle něco překypělo. „Mám tě ráda!“ vyznala se živě se vši svou prudkostí, a jako by léto roztomilé dívce, budoucí vychovatelce, chtěla nahradit vše, co od ní samé vytrpěly vychovatelky její, řekla ohnivě: „Chceš, abych byla tvou přítelkyní?“

„Ksi!“ přikývla Ellen vesele a vděčně, „budu tebe mít rád, ty se mi líbit hned, jak pšišla, i s tím pejsek na ruku.“

„Mlč!“ okřikla ji Zdenka, políbila ji, a tak bylo přátelství mezi nimi zpečetěno.

„Tak, ale ne lenošit, eště moc práce,“ čtveračivě napomenula Ellen sebe samu; vlastně ji však pudila zvědavost, neboť obsah velké truhlice byl vyčerpán, a ochotná pomocnice se dychtivě chopila malé truhlice kožené, jejíž řeménky se jala rozplétati.

„Nech toho být!“ vyjela na ni Zdenka, „nesmíš viděti, co je tam zavřeno!“

„To je růza – á! A tvý oči rozný!“ žertovala Ellen, tváříc se polekanou; „tam jistě mít chluboký tajnosti, snad koláče a uzený jelítka!“ řekla to s tak rozmarnou tragikou, že se dala Zdenka do smíchu.

„Ty všetečko,“ řekla, nehněvej se, že jsem tě tak okřikla. Slib mi, že mě neprozradíš, pak li ukáži, co mám tajného. Ale ruku na to!“

Ellen jí zcela vážně podala a stiskla ruku na slavný slib, ač se jí oči při tom dováděivě smály. Však bohužel! Sotva si Zdenka klíček na šňurce sňala s krku, zazvonilo se dole. Bylo to znamení k večeři.

„Velký škoda!“ litovala Ellen, nepokojná zvědavostí, teď musíme dolů a teprv až ležet v posteli, potom být možná vyndávat.“

„Až budeme ležeti v posteli?“ ptala se Zdenka s podivením; „pak přece budeme spáti?“

„Ticho!“ napomenula ji Ellen, kladouc prst na rty, to být můj tajnost!“

Při večeři vykázáno Zdence místo mezi ředitelkou a jinou chovankou, mladou Ruskou.

Taťána Zolotuškina, velká a silná dívka, jež vypadala starší nad skutečných svých sedmnácte let, byla nápadného, ale zajímavého vzezření se svýma jiskrnýma, velice tmavýma očima, krátkým, tupým nosíkem a krátce přistřiženými černými vlasy. Mírně plynně česky.

Zdenka byla by nejraději seděla vedle Elleny, s níž se byla za několik hodin tak důvěrně sblížila, ta však měla své místo daleko od ní, ale neusadila se s ostatními, nýbrž stála ještě s jinou chovankou u vedlejšího stolku, pomáhajíc hospodyně nalévat čaj. Byla na obě mladé dívky milá podívaná, jak si ve svých čistých zástěrkách vedly tak domácně a úslužně. Obratně chodily kolem stolů, podávajíce družkám koflíky. – Na stolech byly mísy s krajíčky chleba s máslem, hojně obloženého uzeninou a studenou pečením.

Slečna Zálesná se chopila nejbližší mísy a podávala ji Zdence řkouc: „Vezme si a podej pak své sousedce.“

Zdenka měla hlad. Při obědě jí nebylo možno vpraviti sousto do hrdla žalem sevřeného, zato se jí teď hlásila přirozená chuť k jídlu. Vzala si čtyři krajíčky najednou, položila dva a dva na sebe a davši třikrát, čtyřikrát do úst měla snědeno. Arci přitom byla ústa její notně nacpána, tváře jí vystupovaly jako zpuchlé: toho však málo dbala, neboť byla uvyklá rázně ukusovati z venkovských krajíců; tak tenkými chlebičky k čaji doma pohrdávala. Upíjejíc čaje, držela koflík oběma rukama a lokte přitom opírala na stůl.

Slečna Zálesná, hledíc jinam, všimla si Zdenky teprve, když jí upozornil nablízku tlumený smích. Milada a Lenka Petřických, sestry ze vzdálenějšího města, sedící právě naproti Zdence, znamenitě se bavily její nenuceností, popichovaly své sousedky a kradmo jim ukazovaly na nováčka nic netušícího.

Přísným pohledem utišila ředitelka smíšky. Netrpěla, aby se družky družkám posmívaly za jejich slabosti a chyby. O nemotorném způsobu Zdenčina stolování neřekla zatím ani slova, nechťic ji zahanbiti před tolika děvčaty; kárávala podobná pochybení vždy mezi čtyřma očima. „Máš ještě hlad, Zdenko?“ tázala se jí. Zdenka v odpověď jen kývla hlavou; všakťe byla teprv začala jísti. Opět jí podaly mísu s chlebem, opět si vzala takovou dávku a snědla ji zrovna tak jako prvou.

„To je hltoun!“ šuškala patnáctiletá Lenka sestře o dva roky starší; „hled jen, kterak se zase cpe.“ Milado si přitiskla ruku na ústa, aby se nezasmála hlasitě.

O půl osmé bylo po večeři a nyní chovankám dovoleno, aby až do deváté dělaly, co jim libo. V devět se chodilo spát.

„Pojď,“ pravila Ellen Zdence, „budu spolu procházet do zahradě. Ale džív musíš ubrousek pěkně složit a kroužek na ni navlečeš. Honem udělej!“

„Ne, neudělám,“ bránila se Zdenka, všecka překvapena; „k čemu pak jsou služky? Doma jsem nikdy nic lakového nedělala.“

„A proč?“ divila se Ellen; „to ne těžká, a koukej, každá udělat a ty musí taky.“

Hle, opravdu tu ležely všechny ubrousky úhledně svinuty, její jediný byl tu pohozen smačkaný. Popadla jej nevrle, složila jej jaksi taksi a vtáhla na něj kroužek.

„Tak ne, ty nešika,“ usmála se Ellen, rozbalila a rychle znova složila

ubrousek do kroužku. Čehokoli se malé ruce její dotýkaly, vše činila tak ladně a půvabně, že bylo radost dívat se na ni.

„Teď honem do zahrady!“ těšila se, chopila se Zdenky pod paži a vedla ji dolů.

Zahrada byla pěkná; ne sice tak rozsáhlá a parku podobná jako ona doma v Jasanově, zato úpravně pěstovaná. Nescházely tu krásně vzrostlé stromy ani skrytá místečka, důvěrné koutky. Kolkolem bylo viděti spanilé hory, porostlé tmavými lesy.

„Vid', tady být líbezně?“ ptala se Ellen; „jste u vás taky hory takové roztomilé?“

„Hory u nás nejsou,“ pravila Zdenka, „ale přec jest u nás krásněji. Všecko je tam tak široširé, volně vidíme přes celé lány. Obezděna naše zahrada také není, máme zarostlý, zelený plot, a to je mnohem hezčí.“

Ellen jí ukázala všecka svá oblíbená místečka; vedla ji k houpačce, k letní tělocvičně a konečně k staré lípě, jejíž košatá koruna zastíňovala útulné, okrouhlé prostranství.

„Ó, milo tady být, vid'?“ libovala si nadšeně hledíc zářivými očima k listnaté klenbě vzhůru. „Tady v poledne náš pšijemný odpočinití. Ten strom stará dyby umí povídat! Ó, ten vědět moc, Zdenko! Tady se chromadu tajností vyzrazovat mezi děvčata.“

Švitoření Ellenino ukraovalo čas ku podivu. Zdenka, jež byla dnes ráno tak zoufalá a po poledni ještě myslila, že nepřezije odloučení od tatínka, zatím se již několikráte rozesmála s Ellenou, jejíž dobrosrdečná potutelnost na každém předmětu a na každé osobě nacházela něco zábavného.

„Jak se jmenuje dívka, která u stolu seděla vedle mne?“ ptala se Zdenka.

„Taťána Zolotuškina, ta s krátký vlasy a skřipcem na nos. Ta má za ušima, žíkají děvčata. My všecky bář se jí drobátko, ona každý žekne pravdu tak rovna do očí.“

„Zdenko, pšedstavuji ti naše básnišku.

To však je hezká vlastnost,“ mínila Zdenka.

„Yes, dyš pšijemná pravdu, ale dyš nepšijemná, tak žádný ne rád slyšet. Já dyby žek jí: Taňo, ty kouříš. – ó, ona by se zlobit, a pšec je to pravda. Já onehdy vonět kouš u její dveží a kouknout malinko klíčovou dírkou – fů! tam bylo kouže jako z pec!“

Přišly nyní k smuteční vrbě, jejíž zelené větve visely hustě až k zemi.

Ellen se zastavila a rozhrnujíc větvice pravila usměvavě: „Zdenko, představuji ti naše básníšku.“

Zdenka pohlédla do zeleného úkrytu a spatřila tam na lavičce sedící mladou dívku postavy útlé a vytáhlé, plavovlasou, tváře bledé a pihami pokryté. Měla na klíně silný sešit v modré obálce a horlivě do něho psala.

Se zvědavým jakýmsi ostychem si ji Zdenka prohlížela, neboť bylo jí novinkou, že tak mladé dívky mohou již básnit!

„On psát romány, ale jaký!“ objasňovala Ellen; „tam požád srdce pukat, slzy tam teče celý moze. Ale Drahomiš, ty zkazit oči a papír, to velký škoda. Je tma, počkej, až budeš měsíček svítit.“

Až dotud si jí Drahomír Bidýlková nebyla povšimla; nyní však se rozrznzela. – „Prosím tě, Elleno, dej pokoj,“ odbývala ji vyčítavě; „nač mě vyrušuješ? Měla jsem právě myšlenku tak čarovnou – a teď jsem ji ztratila!“ Obracejíc bleděmodré oči unyle vzhůru hryzla násadku pera v hlubokém zamýšlení.

„Já pomůže ji hledat, ty nahože, já dole,“ škádlila ji Ellen shýbajíc se k zemi, jako by po něčem pátrala.

„Tys přece k nevstání!“ rozzlobila se Drahomír skoro plačtivě; „nemáš ani potuchy o poesii a slovesnosti, vždyť neznáš ani jazyka a komolíš češtinu až Bůh brání!“

„Pravdu máš,“ napalovala ji Ellen, „ale až já budu být guvernanta, žádný by nevězít, že já nefalšovaný anglická guvernanta, dyby já umět dobře česky. Proto ty si dělej v český žeci básně a já velký chyby, tak dostane každá lepší honoráš.“

Zdence bylo nemožno nezasmáti se tomu žvatlání, oč viděla, že se těžce uražená básnířka obrátila k Elleně zády.

„Víš,“ pravila jí Ellen, když opustily stánek pod smuteční vrbou, „Drahomiš je moc k smíchu, má požád ve fantasii počítat iamby, daktyly a zlatky, ona vzdychat po hvězdy, ideály a honoráže.“

Milada a Lenka přicházely teď naproti nim. Mezi oběma kráčela dívka s jemnou, vlídnou tvářinkou, asi v témže stáří jako Milada. Hnědé vlasy měla jednoduše a tak pečlivě přihlazeny na skráních, že ani vláseček odbojně nevyvstával. Přívětivě se usmála na Ellenu a Zdenku, kdežto obě Petrických přeměřily kolemjdoucí novou družku posměšnými zraky.

„Ty sestřičky znáš,“ podotkla Ellen, „ony sedět naproti tobě u stolu, ale ta tšetí, co neznáš, to je náš Dokonalost. Ó, já ti žíkat, Zdenko, to je

způsobný, cukrový, líbezný holčička, vzor. Ona být první ve všem všudy, nikdy nevyvádět hlouposti a kousky jako my, zdvožilá, poslušná, inu víš, Růženka Malá je příkladný dítko pro náš věčný zahanbení.“

Zdenka otvírala oči dokořán, trochu zmatena a nejistá. „A to povidáš o Růžence s posměchem nebo opravdu?“ ptala se.

„Ale opravdu, je dušička upšimný a nemůže za to, že tak dokonalý,“ vysvětlovala Ellen. „Nerozumím tomu nesmyslu,“ odvětila Zdenka.

„No, to tak: dyž každou z nás žeditelka někdy kárat, tak ukazovat na ctnostnou Růženku, aby my se stydět a polepšit. Její ctnosti být na nás metla. Ale Růženka ne se vypínat, ne být pyšný a falešný, ona nás mít ráda a my jí mít rád! To my jen tak si dobírat a žíkat jí. Dokonalost.“

Zdence v té chvíli vzešel kus životní moudrosti. Jako by sebe samu v zrcadle spatřila, poznala při mladých těch dívkách, jež se bezstarostně smějí všemu na světě, že o jedněch vtipkují pro jejich chyby, o jiné zas právě za to, že chyb nemá. A kdežto chybující se durdí pro výsměch zasloužený, bezvadná se nehněvá ani pro nezasloužený. Inu – právě Dokonalost!

„Co žvatláš o našem vzorném dítku?“ ozval se veselý hlas dívky, jež zaslechnuvši poslední slova Ellenina, pohrozila jí prstem. „Elleno, Elleno, ať se zlý tvůj jazýček nesplaší!“

„Ale jdi, hrdličko,“ bránila se Ellen, „Zdenka tady týt cizí, a já jí představitelka nás, aby se obeznámit.“

„Kdo to byl?“ tázala se Zdenka, když odešla malá, boubelatá dívka, kterou Ellen nazvala hrdličkou.

„To Andulka Pokorná, ta se požád směje a směje a nikdy se nepřestane smát, jako dyž cukrovat hrdlička, a podle ten smích dostat jméno. A dyž začne, musíš taky se smát, ona nakazit. Ale teď jsem ti ukázat všechny dívky v náš pensionát, co jsou velký jako my; ty druhý být drobotina, však uvidíš, taky některý cukrový panenka a některý podažený kvítko mezi těch malých capartů. Co ty se tak zamyslit, Zdenko?“

„Chtěla bych věděti,“ řekla Zdenka přímo, „mluvíš-li opravdu schválně tak špatně česky, aby zůstalo na tobě znáti, že jsi Angličankou. Nechceš uměti lépe?“

„Ale ty blázínek, jen dyby já umět! To bych já být rád!“ upřímně zahorovala Ellen; „já se učit, moc učit, ale vaše žeč být těžký. Ó, pravý anglická guvernanta taky může dobře česky umět. A víš, Zdenko, jeden psání mám veliký: aby já moh mý dobrý Bětka do Ameriky napsat psaní

český, ta upřímná duše by radost mít, a můj dobrý strýček Kutina v Praze aby já moi. poděkovat česky, jak on rozumět, ale bez chybu, aby on nemusí smát, ale aby cítit, jak můj srdce plny být díky za všechno, co on učinit pro mne, a jak by já rád mu odsloužit a jeho dětičkám taky. Dyť on můj druhý tatínek.“

Hlas její zněl tak měkce a tlumená vroucnost její byla tak přesvědčivá, že Zdence mimovolně bylo, jako by vedle ní kráčela vtělená vděčnost, dosud jí úplně neznámá.

Při zmínce o „druhém tatínkovi“ si divnou shodou vzpomněla na svou druhou matku, ale hned si pomyslela, že věru nemá proč jí vděčná být.

„Mluvíš o tom strýčkovi, který tě dal sem do pensionátu!“ ptala se; „a jsi zde opravdu tak náramně šťastna? Já zas, věř mi, sotva zde vydržím. Má druhá matka mě vyhostila sem do takové ciziny!“

„Do ciziny? Dyť to v Cechách a mluvit tvoji žeč,“ chlácholila ji Ellen, „tebe nemusí stýskat.“

Já sem psijít až z Ameriku a neumět slovíčka česky, ale děkovat pšec Pánubohu a strýčkovi.“

Zcela nové city a názory se chtěly hlásiti v duši Zdenčině, ale vzpouzela se jim vnitřně. Chtěla je zapuditi jinými myšlenkami, pročež řekla: „Víš co, Elleno? Aby ses rychleji naučila česky, budu ti při našich rozmluvách opravovat hned každou chybu. Chceš? Nedomrzím tě, budu-li tě chytati za každé slovíčko?“

„Ó, jen chytaj, chytaj, to bude být dobže,“ radovala se Ellen; „ksi se moc rád učít, však eště dost chyby bude zbývat pro anglická guvernanta!“ Smějíc se políbila Zdenku z vděčnosti na rameno.

Vtom odbýjela devátá hodina. Všecky chovanky vcházely do domu. Nežli šly spát, bylo zde způsobem, že vešly do pokoje ředitelčina, aby jí přály „dobrou noc“; ona každou políbila na čelo. Někdy přitom tu či onu pochválila, napomenula, pokárala, jestliže během dne k tomu daly příčinu; všechno však pronášela mírně a laskavě, jak by milující matka mluvila s dítětem.

„Ráda bych s tebou něco málo promluvila, milá Zdenko,“ řekla svému nováčkovi prvního večera, „sečkej zde ještě chvílku.“ A když pak všecky ostatní dívky odešly z pokoje, jala se Zdenku poučovati, jak se má při jídle způsobně chovati. „Nesmíš držeti koflík oběma rukama jako nějaké robátko a podpírat se lotky; ani bys nevěřila, jak nepěkně se to vyjímá, Všimni si jen

svých spolužaček a uvidíš, že si žádná nepočíná jako ty. A potom si odvykni bráti tak velká sousta do úst; kdyby ses při tom viděla, sama by ses pokárala, neboť by sis vzpomněla na hltavé malé děti, které by nejraději držely v každé ruce po krajíci. Je to směšné, vypadala bys jako nedosyta.“

Zdenka se zarděla tmavým ruměncem, vřel v ní hněv, že se jí dostalo té důtky. Vzdorovitě stiskla ret zoubky a potlačila odpověď.

„Nyní jdi spát, dítě, a dobře se vyspi.“ Při těch slovech chtěla jí stará dáma dáti obvyklé políbení na čelo, avšak Zdenka prudce škusbla hlavou zpět. Nemohla snést, aby ji políbila tyranka, kterou v tom okamžení přímo nenáviděla. Slečna Zálesná se odvrátila s nevolí od tvrdohlavé dívky a neřekla již ani slova. Zdenka nevrle odešla.

Kvapila vzhůru po schodech a udýchána vběhla k Elleně do pokoje: praštila prudce dveřmi a zastrčila ještě i závoru, což bylo v pensionátě přísně zakázáno

„Ne závoru zavžít, to my nesmí dělat!“ napomenula ji Ellen; „dyž my ležet v postele, přijít slečna Hodunová na prohlídku.“ Zdenka sebou nehnula, Ellen sama odstrčila závoru. A Zdenka vrhla sebou na postel vášnivě plačíc.

„Ó, co se tebe stalo?“ ptala se ulekaná Ellen.

„Nezůstanu zde! Odjedu zítra! Kdyby tatínek věděl, jak mi ublížila, jak mě ponížila!“ trpce volala Zdenka.

Dlouhým vyptáváním konečně z ní Ellen dobyla několik nesouvislých vět, z nichž porozuměla, co se ředitelka opovážila Zdence říci!

„Jím nemotorně! – Beru příliš velká sousta do úst! Jsem nenasyta! Doma jsem jedla, co a jak jsem chtěla! Nevydržím zde! Zítra mě tu již týrati nebudou!“

„Ale pro takový maličkost nebudeš si rmoutit,“ těšila ji Ellen, hladíc ji konejšivě po čele i kučeravých vlasech. „Náš slečna být spravedlivá, myslet s námi dobře a nekse tobě urazit. To nám všechny tak dělá. Víš, my mladý a hloupý a musí se eště hoblovat. Tak pojď, my si lehnout do postele a pak, až bude slečna Hodanová po prohlídku zas odejít, my jako dvě myšky tichoučko vstát a otevřít tvá kožená truhlička.“

Ale tak snadno se nepodařilo upokojiti Zdenku. „Ne a ne!“ zvolala, vzpřímivši se skokem, „truhlička zůstane zavřena! Zítra jedu domů!“

Chvatně se odstrojila, naházela šatstvo se sebe leckams, kam ji napadlo, a vzykajíc ulehla do postele. Ellen sebrala rozházené věci, pověsila pěkně

šaty na kolík a složila vše ostatní pořádně na židli. Pak se též suma odstrojila, klekla u své postele, sepjala ruce a krátce se modlila.

„Dobrou noc, Zdenko,“ řekla tiše a dala družce políbení, „ty již nesmíš plakat, každý začátek být těžký.“

Ale Zdenka plakala ještě dlouho. Myšlenky její se vracely za otcem a provázely jej cestou. Věděla, že za několik hodin bude doma. Ach, kdyby tušil, kterak se nakládá s jediným jeho dítětem! Příliš, příliš nešťastnou se cítila ve svém zajetí! – Jako malé dítě usnula uprostřed pláče, ale zlé sny ji několikrát vyburcovaly. Brzy držela obrovský koflík čaje v rukou a upustila jej na podlahu, tu zas jí ředitelka v šedých šatech podávala domácí krajíc s máslem až k samým ústům, ale když si již chtěla z něho ukousnouti, zmizel.

Následujícího jitra v šest hodin byl čas krutého hesla: „Vstávat!“ To platilo beze všeho rozmýšlení, byť mladé údy byly sebe opojněji ještě ovládnuty tíhou spánku. Milosti žádné! Zdenka doma vstávala buď pozdě, buď časně, jak se jí kdy líbilo. Určitému pořádku, jakého si matka velice přála, Zdenka se podrobiti nechtěla. Přicházelo jí tedy nemálo zatěžko vstávat tak rázem na povel; právě dnes se jí chtělo obrátiti se ještě několikrát na lůžku; vždyť včera tak pozdě usnula. Na to však nebylo ani pomyslení! Ellen tu již stála a myla se, vyskočivši úderem šesté hodiny jako na pružinách z postele.

„Vzhůru, Zdenko,“ volala, „v půl sedmá se pije kávu!“

„Již vstávat?“ ozvala se polospící Zdenka; „jsem ještě tak ospalá!“

Zdenka se ještě protahovala. Ellen již byla ustrojena a měla vše, čeho k noční i k ranní úpravě třeba, již uklizeno, když se Zdenka pomalu zdvíhala.

„Pospěš, Zdenko, jen deset minuty ti zbývá! Honem, honem, já tebe pomáhat. Kde tvoje žeben?“

Zdenka ukázala na papír ležící na okně. „Tam hřebeny zabaleny,“ řekla zívajíc.

„To ne hezký, to mi se ne líbit,“ povážlivě usoudila Ellen krčíc nosík. „Ty musíš si ušít mošna ze šedivý látka a červený stužka, tak zrovna jako můj, podívej!“ A s dětinou chloubou ukázala svou kabelku na hřebeny.

Zdenka nedělala mnoho okolků se svými vlasy; pročísla a přejela je kartáčem, tím bylo vše odbyto; přirozené kučery se kroužily samy sebou beze vší práce. Ellen jí je protáhla modrou stužkou, kterou na straně pěkně svázala.

„Teď ještě zástěru vzít,“ vzpomněla si, když byla Zdenka jaks taks

hotova, „len nesmí scházet.“ Smála se, když se Zdenka vzpouzela, a moc jí přivázala zástěru, kárajíc ji: Ty malý hloupátko, hned ticho držet! Bez zástěra nedostaneš kafe.“ A obracejíc si ji v rukou jako neposlušnou malou holčičku, opravdu toho dokázala, že ji proti její vůli do zástěry ustrojila. „Tak, teď jsi hezký, len modrý vyšívání na zástěrka je roztomilý, a teď dostaneš sladká pusa a sladký kafe.“

Dívky již seděly u dlouhých stolů; Ellen a Zdenka přišly poslední. Slečna Zálesná nebývala ráno nikdy přítomna, jen slečna Hodanová měla dozor při snídání. Zdenka si musila usednouti vedle ní. Když jí byla podána káva, vzala koflík docela způsobně za ouško do jedné ruky, také jedla jak se patří, ne po tak velikých soustech jako včera večer, ale měla zas jiný nezpůsob, jenž zasluhoval pokárání: srkala totiž kávu tak hlasitě, že tím vzbouzela všeobecnou veselost. „Srká jako hasrman,“ šeptaly si dívky.

Zdenka neměla ani zdání, že smích platí její osůbce; Taťána ji o tom poučila.

„Provozuješ nám tu koncert,“ pravila; děláš to vždycky tak? Krásně se taková hudba při stole neposlouchá, to mi věř.“

Zdenka si pokládala toto napomenutí za těžkou urážku; chvatně postavila košík, vstala a vyběhla ven.

„Nesmíš ji tak zahanbovati před ostatními, Taťáno,“ pokárala tuto slečna Hodanová, vstávši též a odcházejíc za Zdenkou; „to velice hněte.“

Zdenka právě chtěla vběhnouti do zahrady, když ji mladá učitelka zavolala zpět.

„Kam jdeš, Zdenko?“ tázala se. Co tě napadlo, dítě, že utíkáš, kdy a kam se li zlíbí? Není u nás způsobeni, aby někdo odcházel od stolování, pokud není skončeno. Pojď, vrať se hned a dojez svou snídání.“ „Nebudu již snídati,“ odvětila Zdenka, „a nechci tam zpátky. Všecky se mi vysmály, a Taťána byla proti mně nezvedená. Mně na nikom nezáleží, budu jísti a pít, jak sama chci! Nedám si poroučeti a předpisovati, ne, nikterak!“

„Než s tebou dále promluví, Zdenko, buď, prosím tě, klidná a rozumná. Nemohu strpěti, abys se mnou mluvila tak nezpůsobným tónem.“

Velmi vážně a důrazně promluvila to slečna Hodanová, přece však vyzníval z řeči její přízvuk laskavosti. Krásný, měkký její hlas jen zřídka se chybil cesty k srdci, o tom se i Zdenka v této chvíli přesvědčila. Sklopila oči k zemi, a vznikl v ní pocit, který se navlas podobal zahanbení.

Učitelka, jež čtla v pohyblivé její tváři, věděla, co se v ní děje. „Podej

mi ruku, malá tvrdohlávko,“ pravila přívětivě, „a slib mi, že nebudeš hned zas tak nakvašena a náchylná

poslouchati jen okamžitých svých rozmarů, i když si budeš myslili, že jsi v právu. Dnes ještě k tomu nebylas v právu, neboť jsi pila vskutku tak, že se to trochu nechutně vyjívalo. Taťána tě na to upozornila z dobrého úmyslu, nesmíš se za to na ni hněvati. Takové malé, zasloužené naučení musí každá z vás při příležitosti hezky snést. Jest přece lépe, napomeneme-li tě nyní, dokud jsi dítětem, než kdyby tvé chyby a návyky později byly k posměchu ve společnosti.“

Podivno! Zdenka nechťovala doma nikdy ani slyšeti, že jest mladou dámou, ale nyní se jí dotklo velmi nepříjemně, že by měla náležeti jaksi ještě mezi děti.

„Nahlížíš to tedy, Zdenko?“ tázala se učitelka, a Zdenka to snad skutečně nahlížela, ale za celý svět nebyla by ze sebe vypravila poddajné slůvko „ano“. Slečna Hodanová se spokojila jejím mlčením, vykládajíc si je za souhlas. Myslíla, že povaha jako Zdenčina se nesmí násilím nutiti k ústupnosti.

„Nyní se vrátíme spolu do jídelny,“ pravila, a Zdenka se neopovážila odmouvali. Následovala za slečnou klopíc oči, neboť se bála přemnohých těch trapných pohledů, jež se asi na ni obrátí. Však když vstoupily, byla jídelna prázdna, neboť čas snídaně již minul. Nic nemohlo býti Zdence vítanější; připadala si jako vysvobozena.

„Mám ještě nařízení pro tebe, Zdenko,“ pravila učitelka. „Slečna ředitelka si přeje viděti tvé sešity s písemnými pracemi, také budeš zároveň ústně zkoušena. Za hodinu se tedy dostavíš do poradní síně, tam hned také seznáš některé budoucí učitele a učitelky své.“

„Chtějí mne všichni zkoušeti?“ tázala se Zdenka trošku starostlivě.

„Ne,“ odpověděla slečna, „budou jen přislouchati, jak tě bude slečna ředitelka zkoušeti.“

Později se ti řekne, do které třídy tě vřadíme, a zítra po prvé budeš účastna vyučování.“

Zdenka šla do svého pokoje a shledávala své sešity, jež nebyly právě v nejkrásnějším ladu. Český sešit slohový zvláště dělal malou parádu, jsa ozdoben kaňkami různých velikostí, ano i nejednou všetečně roztáhlou mastnou skvrnou. Sešit francouzský – o běda – bylo nevyhnutelno odložití zcela stranou, neboť Zdenčin pokus, vytrhnouti několik listů trochu příliš

pomazaných, nebezpečně uvolnil i listy ostatní, takže nebylo možno ukázati tento dokument v takové úpravě.

Ellen, majíc právě na hodinu prázdno, hleděla s podivením na Zdenčino počínání, řkouc: „Co ty vyvádět? A ty myslíš, tvé knížky takhle ukázat slečnu žeditelku? To nesmí! To ti byl tvůj pan učitel dovolit? Dej sem, já zabalit do modrých obálku, to bude být čisté a ne vidět ten starý skvrny.“

„Nech toho být!“ zvolala Zdenka podrážděna, „je to tak dávno dost dobré. Mně je to jedno, uvidí-li či neuvidí-li slečna žeditelka ty skvrny.“

„Jen ne tak zlostný, slečinko! Vy jste tuze nepožádný malý dáma. Bylo by tebe snad do smíchu, když slečna žeditelka by zvednout tvý knížky špičkama prstů a ukázat všem učiteli?“

Ó ne, to by tebe být ne jedno a ne do smíchu, zlášť dyby doktor Dvorecký, český učitel, s jeho povědomý, poherdlivý úsměšek tak se stranu na tebe se podívat a se zeptat: Kolik je vám let, slečinko?“

Jakkoli se Zdenka netrpělivě bránila a rozhodně prohlásila, žež svrchovaně zbytečno nadělati tolik okolků s hloupými sešity, provedla Ellen svou vůli. Když i poslední sešit byl oblečen v modrý povlak, řekla Zdence: „Tak teď ty může jít, a teď se poděkuj za mou velku námahu.“

„Tys přec jen velmi laskavá, Elleno,“ řekla Zdenka. Jak je ti jen možno, abys byla pořád tak mírná a trpělivá? Já bych tak nemohla.“

„Ó, však ty se naučit, děťátko. Bude ještě docela krotký ptačátko, ani nepípat.“

O jedenácté hodině se odebrala Zdenka dolů do poradní síně. Když vstoupila, bylo tam shromážděno několik učitelů a učitelek okolo stolu, u jehož hořejšího konce seděla slečna Zálesná.

„Pojď bliže, Zdenko,“ pravila a seznámila ji několika přívětivými slovy s nastávajícími učiteli jejími. Potom si dala podati psací sešity. Kniha slohových úkolů jí přišla nejdříve do ruky. Obracejíc v ní listy čtla i potřásla několikráte hlavou. „Často dobré a jasné myšlenky,“ pravila, obracejíc se k učiteli českého jazyka doktoru Dvoreckému, jenž seděl vedle ní, „a přitom toto povrchní ledabylé písmo. Podívejte se jen – zájmeno ‚vy‘ psáno s úzkým ‚i‘, ‚koráb‘ s ‚p‘ na konci, Bude nám tu doháněti mnoho, co zmeškáno. Jak se píše slovo ‚koráb‘, Zdenko?“

Slabikuj nám je.“

Zdenka nemohla otázku tuto pokládati za nic jiného než za žert. Či byla snad holčičkou z třídy, kde se slabikuje? Váhala neodpovídat.

Ředitelka však nebyla zvyklá žertovati; hleděla udiveně na zamklou dívku. „Jak se píše koráb, ráda bych, abys mi řekla,“ opakovala poznovu s přízvukem určitým, při němž přestávala každá pochybnost, jsou-li slova její míněna opravdu či nejsou.

Zdenka poněkud nelibě svrátila čelo, vytáhla koutky úst do výše a hláskovala tak rychle, že ji sotva bylo lze sledovati: k-o-r-á-b. Pohled obrátila k oknu, aby nemusila patřiti ve tvář slečna Zálesné.

„Tedy jen z ledabylosti, myslila jsem si to,“ pravila ředitelka. „Až budeš příště psáti svá slohová cvičení, buď velice pozorná. Chyby, jaké nacházím v pracích tvých, nebývají u nás vídány ani již v první třídě.“

Nyní kladla Zdence otázky z různých oborů. Některé odpovědi překvapily bystrostí, jiné vypadly přímo pošetile. Doktor Dvorecký se několikrát usmál, což Zdence vehnalo krev až vzhůru pod hnědé kučery.

Francouzsky obstála dobře. Monsieur Michael, učitel Francouz, starý bělovlasý pán, hned ji oslovil svým jazykem, a dívka mu odpovídala správně i plynně. Zato miss Leadová, učitelka angličtiny, měla mnohem menší štěstí při svém oslovení; Zdence jazyk velice klopýtal, když jí odpovídala.

„Nyní se můžeš vzdáliti, dítě,“ řekla slečna Zálesná. „Tvá zkouška jest odbyta. Později ti oznámím, do které třídy budeš choditi.“

Když Zdenka odešla z pokoje, usneslo se po chvíli uvažování, dáti ji do druhé třídy, na frančtinu však měla choditi do třídy třetí.

„Myslím, že nám Zdenka dá mnoho práce,“ podotkla ředitelka; „jest to děvče zpurné a vzdorovité, také nemůže snésti sebe menšího pokárání.“

„Má však dobré srdce,“ ujala se jí živě slečna Hodanová. „Nemám na to dosud žádných důkazů ale čtu to z jejich krásných, upřímných očí. Jsem přesvědčena, že se nemýlím. Ale tolik mi je prozatím jasno, že přísností u ní mnoho nepořídíme, tím více doufám, že láskou a energií se nám podaří zkrotiti její vzdory.“

„Právě to jest i můj náhled,“ přízvukoval monsieur Michael, a uvidíte, dámy a pánové, že se mademoiselle Zdenka stane ozdobou pensionátu. S jakou elegancí se vyjadřuje francouzsky, jak vkusně volí a seřaďuje slova! Ano, jest to geniální hlavička.“ Starý pán se vlastními slovy rozhorloval k nadšenosti a pro vázel je živými posunky.

„Přeji srdečně, abyste měl pravdu,“ odpověděla mu slečna Zálesná, vstávajíc se sedadla.

„Láskou a shovívavostí nebudeme skrbliti, tak se nám snad podaří vpraviti do Zdenky rozum a povolnost.“

Prozatím se zdálo, že jest na to ještě málo naděje. Při obědě podala Zdenka zase důkaz, jak úplně měla slečna Zálesná pravdu, řkouc o ní, že nesnese sebe menšího pokárání.

Špatně držíc vidličku, dotýkala se jídel skoro prsty. Zeleninu dávala nožem do úst a sice lak horkou, že ji někdy zase pouštěla z úst, aby se neopařila. Také držela hlavu skloněnu téměř až na talíř, takže se vyjímal jako hladové děčko.

„Sed' rovně, Zdenko,“ napomenula ji ředitelka, „není ti zdrávo, sedíš-li tak shrbená.“

„Jídám vždycky tak,“ odvětila Zdenka zkrátka.

„Jídávala jsem tak, chtělas říci, dítě, neboť zde uvykneš činiti, co jest obyčejem. Držívalas doma také vždy vidličku až pod násadkou a jídávalas nožem?“

„Ano,“ řekla Zdenka a hodila hlavou zlehka nazad, tatínek nemíval na mně co haněti a vždy byl spokojen, chutnalo-li mi jen.“

„Ale maminka, schvalovala-liž ona také tvůj způsob při jídle?“

Na tuto otázku Zdenka pomlčela. Nepravdu říci nedovedla i nechtěla, a jak často ji vpravdě matka napomínala, jak často jí Zdenka odpověděla: „Pak raději nechci ani jísti, chceš-li mě pořád kárati.“

Vše, co jí ředitelka řekla, bylo proneseno tiše, jen pro Zdenku srozumitelně. Nikdo se nedomyšlil, co mluvila, neboť její tvář měla zcela klidné a přívětivé vzezření. Nečekala, aby jí Zdenka odpověděla, neboť se jí líbilo, že tato raději mlčela, než by byla promluvila proti dobrému svému svědomí.

„Jenom tedy jez podle chuti, dítě, však časem všemu přivykneš. Za málo neděl odložíš všecky ty malé nesrovnalosti, a nebudeme míti co ti vytýkati. Pravda-li?“

„Nevím,“ odpověděla Zdenka mrzutě, hledíc upjatě na svůj talíř.

„Jen se přičiň, a půjde to.“ Zdenka již mlčela. Ovšem byla pevně přesvědčena, že se jí děje největší bezpráví. Proč by neměla jísti nenučeně? Tatínek vždycky říkal, že z ní nechce míli loutku na drátech, ale zde, nechť

dělala co a jak dělala, měly co na ní opravovati. Již aby se bála vzít do úst, a půjde-li to tak dále, raději aby se umořila hladem.

***

Večer, když se Ellen a Zdenka uložily do postelí, když slečna Hodanová vykonala svou obchůzku po ložnicích dívek, světlo bylo zhašeno a všecko v domě utichlo, ozvala se Ellen: „Nespíš, Zdenko?“

„Nespím,“ odpověděla družka; co mi chceš?“ „Vstaň a tichounko se oblekat, my vyprázdnit tvůj kožená truhličku.“

„Ale je tma,“ namítala Zdenka.

„Nestarej, já mít světlo.“

Lehounce, neslyšitelně vstala Ellen a kradla se v punčochách k svému prádelníku; opatrně vytáhla hořejší zásuvku, v níž nahmatala voskový sloupek. Rozsvítla jej, postavila před něj velkou knihu, tak aby se paprsek nemohl zakmitnouti oknem ven.

Ellen svítla sloupkem, zaclánějíc jej rukou.

„To být hezké, vid’? Ale teď honem,“ pobízela Zdenku, jež spěšně na sebe něco oblekla. „Kde ty mít klíček?“

„Zde jej mám,“ pravila Zdenka i vytáhla klíček z úkrytu pod poduškou; „odemknu sama.“

Ellen svítla sloupkem, zaclánějíc jej rukou; nakloněna vpřed, hleděla Zdence do rukou s dychtivým očekáváním, jaké poklady se před jejími zraky odhalí. Dočkala se notného zklamání, když Zdenka začala věci z truhlice vykládati. Očekávané mlčky – jimž Ellen velice přávala – nepřicházely najevo.

„Ó, ty nemít žádný koláče?“ ptala se zarmoucená, vyházela rozličné ty šarapatky a prohledala rukou vše až na dno. „Ouvej, ó,“ zvolala náhle a trhla rukou zpět. „Já jsem se napíchnout! Co to být?“ A hle, jasná krupěj krve jí visela na malíčku.

Zdenka nechápala, čím taková rána mohla povstati, až sama ke dnu sáhla a příčinu poznala; ó běda; sklenice s rosničkou byla rozbita, a Ellen se řízla o střep

„Kde jen je má žabička?“ naříkala si Zdenka, vy bírajíc úzkostlivě střepy.

„Cože? Žabička? Živý žába? Ó já, tys jej zavít do truhlice? Jak může ubohý zvížátko tak trápit? Bez čerstvý povětří on musí umžít!“

Právě Zdenka našla svou malou rosničku; ovšem byla poslá. Položila si ji na dlaň a dýchala na ni, aby ji zas přivedla k životu. Ellen se jí vysmívala.

„Tys ten malý, nebohý žabku zavraždit,“ řekla a vzala zvířátko do ruky. „Ó jéjéj, ten je po něm, nikdá už nepšijde k sobě, nikdá! Zítra ráno my ji dát do škatulku a pod lípy pohžbit.“

Zdenka hleděla smutně na žabku, a slzy jí vstoupily do očí. Sama to zvířátko chytila, sama si je krmila a velkou radost z něho mívala, a nyní je usmrtila vlastní vinou.

„Jaký ošklivý kousek jsem vyvedla! Jak jsem jen mohla být tak hloupá?“ žalovala na sebe samu. „Ani jsem na to nepomyslela, že se žabka musí v truhlici udusiti. Skládala jsem vše tak chvatně –.“

Poněkud ji utěšoval plán pohřbu pod lipou. „My udělat malý kopeček,“ navrhovala Ellen, „nasázet na ni květiny, postavit tak kšížek ze dvě džívek a na ni napsat nápis: Tady odpočívá žába Zdenkova, co mladý živobytí ztratit, dyž mu zacpala zduch.“

Pěkný ten nápis usušil Zdenčiny slzy a přiměl ji, že se zasmála.

Když si prohlédla vycpaného kanárka, poznala, že velice utrpěl. Hlavička jeho byla smáčkuta na placičku, jedno křídélko mu viselo dolů. Ellen je zase poněkud zformovala; obratnými prsty zakulatila poněkud hlavičku, slíbila také, že mu zítra křídélka přiklíží. –

„Jen mě nech, já ho pšivedu zas do požádku. Aj, co pak je tohleto?“ podivila se zvedajíc Zdenčiny vybledlé šaty s roztrženou halenkou zkoumavě vzhůru, „proč ty si brát takový starý nehezky šaty – a ten blůza je roztržitý! A proč ty boty špinavý, sešlapavý, co s tím kseš?“

Co s tím chtěla, na to Zdenka sama ještě nepomyslela, ale zamrzelo ji, že nejmilejší její oblek byl posouzen tak opovržlivě. „Nerozumíš tomu,“ řekla a vzala šaty Elleně z rukou. „Jest to nejkrásnější a nejoblíbenější můj oblek! Všecky ostatní šaty jsou mi protivny, přiléhají tak ztuha k tělu a vypadají tak vyfintěně.“

„Ó, půjč, já zkusit, jak mi slušet,“ žádala Ellen. Zdenka nebyla proti tomu, sama pomohla družce při oblékání, a za okamžik stála tu Ellen v přepodivném výstroji. Sukně jí byla krátká a pod ní bylo viděti kolkolem dlouhý, bílý oděv noční; z roztržené halenky vyjela Ellenina ruka velkou děrou vedle rukávu, jenž zůstal viseti po zádech. Když si pak kol štíhlého těla připjala též ošumělý kožený pás, nechtělo se jí doplniti úbor ten i příslušnými botkami, protože byly špinavé.

„Ty šaty být pohodlný, to je pravda,“ řekla i jala se prováděti všelijaké šprýmovné skoky a točiti se do kolečka. „Je v nich být tak lehký, tak zdušný!“ Zdenka pojednou vypukla v tak upřímný smích, že k ní Ellen honem přiskočila, aby jí rukou zacpala ústa. „Nesmí tak bláznovsky smát, ty!“ pohrozila jí; „ty nás pro zradit!“

„Nemohu si pomoci, vypadáš, že bych se zalkla smíchem!“ ujišťovala Zdenka.

Tu si Ellen se sloupkem v ruce stoupla k zrcátku a pozorovala se. „Ó, to být šereda!“ usoudila a honem shazovala se sebe ty hadříčky; „jak ty může žíkat, že takový škaredý šaty být krása!“

Zdenka uzavřela opět své skvosty do truhlice, Ellen zhasla světlo, a za malou chvilku obě dívky spaly tvrdě a sladce.

Čtrnáct dní uplynulo od přijetí Zdenčina do pensionátu. Mnoho trpkých slz vyplakala za krátký ten čas, který jí připadal jako věčnost, a často, přechasto měla již namočené pero na samém papíře, chtějíc otci psáti, aby pro ni přijel, že chce domů. Jen proto, že se ostýchala matky, neučinila tak. Teprve dvakrát dosud odpověděla na četné a dlouhé listy, které jí docházely z domova, a psala po každé králce, omlouvajíc se, že jí nezbyvá pokdy na delší dopisy.

Konečně si za nedělního odpoledne, kteréž doby skoro vždycky chovanky užívaly k psaní dopisů, zasedla k tomu také. Valně chuti sice neměla, nevědouc vlastně, co by psala, neboť jak jí opravdu bylo u srdce, nechtěla nijak prozraditi. Otevřela novou psací mapu, vybrala po dlouhém hledání růžový aršík s vymalovanou vlaštovkou, namočila pero a – čmárala rozličné klikyháky na kousek papíru. Když tato zábava potrvála chvíli, započala Zdenka konečně dopis; napsala několik řádků a odložila pokus stranou. Začátek se jí nelíbil. Obětovala nový aršík a pak ještě jeden. Teprve čtvrtý měl lepší zdar; popsala jej od začátku až do konce, ano přibrala k němu ještě pátý. Dostala se do švitoření, a každou chvíli ji něco napadlo, co se jí zdálo nutno tatínkovi pověděti. Zakončivši pročetla ještě jednou dlouhou epištolu, my pak hledíce jí přes ramena přečteme si, co napsala.

Drahý, andělský tatínku!

Máme dnes neděli. Počasí jest krásné a v zahradě kvetou růže (při tom si vzpomínám, zdali asi moje žlutá „maréchal Niel“, kterou zahradník na jaře přesadil, již nasadila poupata, a pro sím Tě, nezapomeň mi o tom zprávu dát!) – a ptáčci vesele zpívají, ale bohužel, Tvá ubohá Zdenka sedí v pokoji

a nesmí se venku proháněti. Zlatý tašku, není to smutná věc? Připadám si někdy jako náš mopslík, když mlsal a my jsme jej zavřeli za trest. Leckdy bych také, jako on, škrábala na dveře a volala: otevři mi! chci ven! Takové stálé uzavření není hezké. Doma jsem si přece mohla tropit a vyvádět, co jsem chtěla; v zahradě, na poli, v chlévech, všude jsem směla býti, a mí roztomilí psi byli u mne, běhali za mnou, kamkoliv jsem se toulala. Ach, bylo to jako v nebi! Co dělá Míč, tatínku, co dělá Střela,

Buran, co mopslík a ostatní? Ach, kdybych je zde měla!

Chodí zde v pensionátě všechno tak přísně, člověk aby při všem pamatoval na samé předpisy. Vstávati, snídati, učiti se, jísti – všechno v určitou chvíli. A to je hrozně! Bývám ráno lecky ještě tak nevyspalá, ale musím z postele, jak odbila šestá. Ach, a někdy bych tak ráda skákala v zahradě, ale musím seděti v těch ohyzdných škamnách. Ta strašlivá škola!

Nenaučím se přece ničemu, tatínku, jedináčku můj; jsem k tomu příliš hloupá, Ellen a ostatní děvčata mnohem více vědí a jsou všechny chytrější než já. Ellen tak překrásně kreslí! Velikou psí hlavu křídou teď dokreslila, ta hledí jako živá! A Ellen hraje na piano, že by mohla dávat koncerty! Já však neumím nic, pranic!

Kdybych byla raději zůstala doma – aspoň bych nevěděla, jak jsem zanedbná. Ellen mi k útěše říkává: „Žádný mistr nespadnout s nebe, jen ty se učít a budeš umět.“ Však ačkoli jsem již začala, ničemu jsem se dosud nepřiučila. Vím jen o to více, že jsem hrozně, hrozně hloupá.

Nejděsněji bývá ve středu odpoledne. Tu sedáváme všechny od třetí hodiny do páté v jídelně, jejíž okna jsou dokořán, a vidíme do zahrady. – Ach, leckdy bych vyskočila třeba tím otevřeným oknem a prchla tam pod stromy! Ale nesmím: musím tiše seděti a spravovati si prádlo, punčochy zašívati a vše, co jsem si roztrhala, pracně látati! Pomysli si to jen, tatínku!

Tvůj mazlíček Zdenka musí konati tak hroznou robotul – A slečna Hodanová praví, že prý to jest nutno, a každá dívka prý to musí uměti. Žasla, když se přěsvědčila, že neumím plésti. Vždyť se teď punčochy kupují, toť přece lépe, k čemu se tedy tak zbytečně mořím? Jest mi ukrutně těžko nabíratí očka na drát, a dělám to také velmi špatně.

Milada Petřických, velmi hezká, ale fintí se a trochu šišlá, ta vždycky vidí všechno buďto „strašně ladné“, „strašně roztomilé“ anebo „strašně šeredné“ – ta mi tedy onehdy řekla: „Zdenko, tvé pletení je strašně šeredné.“ – Miloučký tatínku, vidíš to, že nic neumím!

V hodinách těch pracovních se hovoří jednou francouzsky a po druhé anglicky. Francouzsky se umím dobře dorozumívati, ale anglicky mi to jde špatně, tak špatně, že se stydím ústa otevřít. Ellen je dobrotisko, vypomáhá mi v angličtině, a když jsme samy ve svém pokoji, mluvívá se mnou někdy anglicky; já zas jí opravuji chyby v češtině.

Ptáš se mne, milý tatku, mám-li již přítelkyně. Mám, tatoušku; Ellen a šest jiných děvcat, to jsou mé přítelkyně, ale nejraději mám Ellenu. Jak se všechny jmenují a jaké jsou, napíše Ti budoucně; dnes se tím nemohu již zdržovati, sice by můj dopis neměl konce. Jedna mezi nimi jest také spisovatelkou, to Ti přece ještě musím podotknouti.

Jdeme-li na procházku, což se stává denně od dvanácté do jedné a odpoledne od páté do sedmé, jdu skoro vždy v řadě s Ellenu.

Musíme totiž kráčet jako vojáci dvě a dvě vedle sebe. Jedna učitelka jde vpředu, jedna vzadu, vedouc malou chovanku za ruku. Ani vpravo, ani vlevo nesmíme vykročit – vždy zůstati šesikováni jako podle šňůry! Ach, mívám tak často deset chulí pustiti se ztřeštěně do běhu a pryč! na ty hory vzhůru, dále a dále! Ale pak bych se již nevrátila do svého vězení.

Do kostela chodíme každou druhou neděli, ale naprosto se mi tam nelíbí. Sedím mezi množstvím cizích lidí, a kazatel, docela staříčkový muž, mluví tak nezřetelně, že se musím namáhati, abych mu rozuměla. V Jasanově je v kostele mnohem pěkněji. Tam je milo sedět v naší stoličce, z níž vidím na všechny lidi, a jsou to skoro samé známé tváře. A když milý náš pan učitel zahraje na varhany a selští chlapci tak jadrnými hlasy zazpívají, když polom náš důstojný pán vystoupí na kazatelnu a tak krásně k srdci mluví, jak mi bývá velebno! Zcela jinak než zde. A někdy, proderou-li se paprsky slunce pestrým oknem kostelním a malují duhy na dlaždicích dole, ach, jak je tam u nás tak překrásně, tak překrásně jako nikde jinde na světě!“

Zde se musila Zdenka při čtení zastaviti. Vzpomínka na domov a touha po něm ji přemohly tak, že zaplakala. Teprv když se slzy její utišily, dočtla do konce.

Pozdravuj všechny, rozkošný tatíčku, a také maminku; do deníku, kterým mě překvapila, nemohu psáti, protože mi na to nezbyvá kdy, ale děkuji jí za něj. Měj se tedy dobře, zlatý, sladký, ohromně roztomilý tatínku! Líbám Tě nastotisíkrát. Prosím, dej také Míčkovi hubičku a pozdravuj Matesa, což sama učiniti nemůže Tvá nevýslovně Tě milující dcera

Zdenka.

„Douška. Ráda bych se učila kresliti u pana profesora Baborky. Smím? Zítra začnu.“

Douška. Skoro bych byla zapomněla Tě poprositi, abys mi poslal ještě bedničku koláčů a uzenic. Ellen bývá tak hladová, když večer ležíme v postelích. A já také.

Douška. Milý tatínku, bývám tolik vaděna, že nezpůsobně jím; napiš mi, není-li to velká křivda. Mamince nic o tom neřekni. Ruku na to! – Slečnu Hodanovou mám velmi ráda.

Právě seděli Zdenčini rodiče s panem učitelem Kročínským na verandě při kávě, když došel dlouhý ten dopis její. Okresní starosta jej předčítal a byl při některých místech tak dojat, že sotva mohl čísti dále.

„Přál bych si míti to ubohé dítě zde zpět,“ pravil, když dočetl do konce; „cítí se tam nešťastno, a nenahlížím, k čemu by bylo třeba, abychom jediné své dceři tak ztrpčovali život. Co myslíš, Aničko, a co vy, milý Kročínský?“

Pan učitel přečetl si dopis ještě jednou, složil jej a tvářil se co nej spokojeněji. „Nesouhlasím s vámi,“ odvětil, „ano, věřte, bylo by to hříchem. Zdenka již počíná nahlížeti, že se musí ještě mnohému učiti; činí srovnání mezi sebou a svými družkami, poznává své chyby, nedostatky svého vzdělání. Dosáhli jsme za ten krátký čas již více, než jsem se nadál.“

„Stesk po domově je zcela přirozenou věcí,“ mínila paní Menšíková. „Uvaž jen, jak těžko jest mladému stvoření, zvyklému svobodě, podrobiti se pojednou přesné kázni školní! Pravidelný pořádek v ústavě se protiví nezkroceně její povaze; však Zdenka se k svému štěstí naučí povolnosti, zbaví se své divokosti, a bude z ní roztomilá, utěšená dívka.“

Okresní starosta byl rozladěn neporozuměním, s nímž se setkal jak u své choti, tak u Kročínského, kteří se oba marně snažili přesvědčiti ho rozumovými důvody svými; sám soudil jen měkkým srdcem svým, a toto velice trpělo a bolelo při pomyslení, že jeho dítě stůně touhou po domově.

Zdenčíným přáním se ovšem vyhovělo, a to obratem pošty; napeklo se koláčů, a nejpěknější uzenice s kusem uzené kýty se vzaly z udírny. Okresní starosta sám naplnil tím bedničku a přidal do ní ještě rozličných pamlsků. „Ať aspoň netrpí nedostatkem!“ pravil své choti, jež se s úsměvem naň dívala. „Mladí lidé, kteří ještě rostou, mají ustavičně hlad. Když žaludek kňučí, chce, co mu patří, a neupokojí se, káže-li se mu: Čekej, až bude dvanáct hodin či tolik a tolik večer nebo ráno, potom něco dostaneš.“

Paní Menšíková by ráda byla odpověděla, žeť mnohem lépe, uvykne-

li žaludek pravidelnému pořádku v jídle, než dává-li se mu v libovolných dobách jísti, ale mlčela. Pomyslíla si správně, že časem Zdenka sama zanechá této malé nectnosti.

Ač okresní starosta učinil otcovskému srdci svému zadost odesláním dobře naplněné bedničky, zbyl přece ještě v mysli jeho nelad a nepokoj, o němž mysli, že jest nevysvětlitelný. Ale následujícího dne, když dojem žalostivého listu dceruščina poněkud vychladl., přišlo mu vysvětlení samo. Nemohl si zapřít, že neméně než vzdáleností z domova trpí Zdenka svou opozdilostí ve vědomostech, která ji ponižuje mezi děvčaty stáří s ní stejného; nářek její, že nic, pranic neumí, bodal jej do svědomí proti jeho vůli. Musil se v duchu přiznati, že na Zdence mnoho bylo zanedbáno, mnoho prohrěšeno slepou jeho láskou. Jak nyní za to trpěl miláček jeho ubohý! A tu si pan Menšík pomyslí, žeť nutno ulehčiti Zdenčiným trampotám nejen chutnými koláči a uzenicí, ale ještě něčím jiným.

Odhodlal se a napsal slečně Zálesné upřímný list, v němž jí pověděl, kterak jej dojíká Zdenčin žal, že nemůže družkám svým v naukách se rovnati ani stačiti, i prosil zdvořile, aby ředitelka s dceruškou jeho měla shovění, a pokud možno i přípustno, aby jí nějak ulehčila učení, jež, jak mu zřejmo jest, jde dítěti na svobodě vyrostlému těžce, což mu působí pochopitelnou starost.

V týž den, kdy slečna Zálesná tento list obdržela a s úsměvem potutelným, ale přece shovívavým přečtla, dodala si Ellen srdce k velkému podniknutí. Ohlásila se u slečny ředitelky se zvláštní žádostí. Přišla jí prosit o radu, kterak by – nechťelo jí to bázní ani z hrdla ven – kterak by si za několik neděl něco málo, zcela málo, maloučko, třeba jen dvě, tři zlatky mohla vydělati. Když se jí slečna, skoro zaražena překvapením, udiveně otázala, zdali jí zde v ústavě něco schází, takže na něco potřebuje peněz, sklonila se dívka s pohnutím k ruce její, kterou několikráte srdečně políbila a slzami polila.

„Ó, tu já šťastný být, nic mi tady ne schází!“ volala s nepřetvářenou vřelostí, „tady dobrý, teplý nízdečko a já ví, slečna žeditelka má mě rád. Ale kdo mě sem dal? Moje dobrý strýček, a já by rád mu udělala pšekvapení na Štědrý večer a já nemít ani halíž; kde by vzít? Já ksi si vydělat, jen jestli dovedu a jestli slečna dovolit! Ó, prosím!“

Stará slečna se podívala na Ellenu zrakem jakého nebývalo jindy u ní vídati; byl zarudlý a vlhký. Tak jí dojala sirotkova vděčnost. „Pochopuji,

že bys ráda strýčkovi způsobila radost a že se již nyní o štědrovečerní dárek staráš, ač máme do Vánoc ještě kolik měsíců. Jistě jsem uhodla, že ho chceš obdarovati nějakou pěknou prací, na které si dáš záležeti, a na tu jest ti třeba trochu peněz a mnoha času, vid', Ellenko?" Při těch slovech ji slečna pohladila po skrání s mateřskou něžností, pak dodala vesele: „Ještě nemohu nic určitě slíbiti, ale myslím, Elleno, že výděleček pro tebe již mám!“ Pokynula jí k odchodu, ale Ellen, sotva poděkovavši ve svém radostném ohromení, s bušícím srdcem a zářícím zrakem odešla v slavnostním očekávání velké příští události – prvního svého výdělku.

Slečna Zálesná hned odepsala panu Menšíkovi, že by Zdence při obtížném pokračování v učení bylo nejlepší podporou, kdyby se po školních hodinách k některým předmětům, zvláště k angličtině a k ručním pracím připravovala pomocí dovedné své spolužačky, Elleny Greyové.

* * *

Za velmi horkého odpoledne srpnového – bylo to ve středu – seděly dorostlejší chovanky pensionátu pospolu v jídelně, zažívající si oděv a prádlo, nebo jinými ručními pracemi se zabývající. Vedro zvěstovalo brzkou bouří, otevřenými okny nevníkal ani nejmenší chladivý vánek.

Zdenka, pletouc punčochu, držela ji omrzele v rukou a trápila se s každým jednotlivým očkem. Jak to šlo těžce těm horkým zpoceným prstům! Dráty byly ve vlhkých očkách jako zakliženy, sotva bylo možno je pošoupávati. Tváře dívčiny při té perné práci planuly jako růže, a šedivá punčocha, jež měla vlastně býti bílá, vypadávala jí často z rukou do klína. Nyní se jí vysmeklo i několik ok s drátu, a slečna Hodanová, jež právě byla přítomna, vyběhla Zdenku, aby zkusila sama je opět nevléci.

„Nemohu,“ odpověděla dívka, „dráty jsou tak lepkavé, že se jich raději ani nedotknu.“

„To není nic platno,“ odvětila Zdenka nevrle a odložila pletení stranou.

Dívky se smály, a Lenka, jež seděla naproti Zdence, vzala punčochu její všetečně do ruky, aby opravila chybu.

Zdenka jí svou práci vytrhla. „Nech toho být!“ ozvala se prudce, „je to moje punčocha!“

Ještě než ji mohla slečna Hodanová napomenouti k mírnějšímu chování, vešla ředitelka. Šla od dívky k dívce, prohlížejíc práce všech, což občas činívávala, aby se potěšila novými jejich pokroky aneb. bylo-li třeba, to či ono pokárala.

„Nuže, jak pak se tobě daří, Zdenko?“ tázala se. „Bude tvá punčocha brzy hotova? Ukaž mi ji.“

Zdenka se tvářila, jako by byla přeslechlá její oslovení; styděla se za ušpiněnou svou práci. „Chci vidět tvé pletení, Zdenko; rozumělas mi?“

Slova ta vyzněla poněkud přísným, tvrdým zvukem, při němž opanoval Zdenku ne již stud, ale vzdor. Neposlechlá.

... a zdvihla štipcem prstů pletení do výšky ...

Rozzlobena tímto odporem vzala jí slečna ředitelka nelaskavě pletení z rukou. „Uvykla jsem, aby mne žačky poslouchaly, a ty se opovažuješ mi vzdorovati? Podívejte se, děti,“ dodala a zdvihla štipcem prstů pletení do výšky, „co říkáte takové práci? Vypadá-li, jako by náležela dospělé dívce? Styď se, Zdenko! Ať již nikdy nemusím spatřiti tak nečisté pletení.“

Oči všech dívek se upřely na neblahou punčochu, a některé chovanky se domnívaly, že oslovení ředitelčino jim dává právo, aby také do toho jazýčky své míchaly. Prostořeká Lenka honem pověděla, že malá její šestiletá sestřička doma lépe a čistěji plete, její punčocha že by vedle Zdenčiny vypadala jako sníh, ale že také nikdy nesmí plésti špinavýma rukama.

Poetická Drahomiř se vyslovila, že beztvárná ta pletenice vypadá jako pytlík na cezení kávy, což rozesmálo Andulku hrdličku tak, že se ani nemohla utišiti.

Těžko říci, co se v tom okamžiku dělo v nitru ubohé Zdenky. Výsměchem se všech stran urážena, nesměla se nikomu brániti. Horká její krev a nezkcrocená povaha se vzpínaly vši mocí proti domnělé potupě, která se jí stala. Zmocnil se jí slepý vztek, dosud nikdy nepocitěný; zařala pěsti a kousala se do nich, oči se jí naplnily žhavými slzami vzdoru.

Slečna Zálesná již odešla z jídelny, jen dveře nechala za sebou otevřené; byla ještě na chodbě. Jakou vzpouru vyburcovala v duši Zdenčině, o tom neměla ani zdání, myslíc naopak, že veřejným zahanbením navždy zažehná zpurnost její. Jak málo rozuměla povaze tak vášnivě! Způsobila pravý opak. Divoký odpor Zdenčin sršel plameny.

A tichá Ellen, jediná, jež na celý výstup hleděla s útrpností, dobrosrdečně vzala do ruky opovrženou punčochu, aby ji zas přivedla do pořádku.

„Nech toho!“ křikla Zdenka, a všecka její zuřivost vybuchla proti nevině Elleně, „nech toho! Co je ti do toho!“

„Ale ukaž,“ prosila Ellen mírně, já to všechno spravít.“

Zdenka však na ni nedbala a vytrhnuvši jí osudně to pletení z ruky hodila jím, dříve než ji Ellen mohla zadržeti, v největším rozezlení na stěnu; dráty zaprašťely nárazem, a klubko se odkutálelo až otevřenými dveřmi ven, právě k nohám ředitelčiným.

Snad by slečna Zálesná v této náhodě nebyla viděla nic zlého, kdyby k ní zároveň nebyly zaletěly výkřiky úžasu jako „probůh!“, „á!“ a „ó!“ Z těch poznala, že se přihodilo něco neslýchaného.

„Co se děje?“ zeptala se vstoupivši chvatně. Neobdržela odpovědi, ale uzířela pletení zahozené na podlaze a domyslíla se pravdy. „Hodilas to tam schválně?“ otázala se Zdenky, při čemž se jí hlas chvěl rozčilením, a v jejích očích, jindy tak klidně hledících, zablýstělo cosi zlověstného. „Odpověz! Chci vědět, bvlo-li to schválně!“

„Ano,“ řekla Zdenka. „Pojď sem, a zdvihni to se země!“

Prudkostí ředitelčinou se Zdenka jen utvrdila ve své zarputilosti. Nehnula se s místa.

„Rozumělas, co ti prikazuji? Myslíš, že mi můžeš vzdorovati? žádám si poslušnosti! Nuž tedy, poslech neš-li?“

„Ne,“ odvětila Zdenka k hrůze přítomných chovaneč, „neučiním toho!“

Slečna Hodanová pohlédla na tvrdohlávku smutně a starostlivě; neozval se v ní hněv, nýbrž jen útrpnost.

Kéž bych tě mohla předělati! Kéž by se mi podařilo tě přivésti na jinou cestu, ubohé, zaslepené dítě!“ Tak si myslila, pevně si umiňujíc, že neopomine žádného pokusu, aby Zdenku vyléčila ze zlé její chyby.

Ode dne, kdy se stala ředitelkou pensionátu, po všecka léta nezažila slečna Zálesná ničeho podobného. Ač bývala vždy vzorem pokojné odměřenosti, v tom okamžení pozbyla rozvahy a byla v nejistotě, co že by se mělo se Zdenkou státi.

„Jdi do svého pokoje,“ poručila úsečně, a tam zůstaň! A pak uvidíme.“

Zdenka se zvedla a šla nahoru. Když se octla ve svém pokoji, propukla v ní strašná bouře, dotud namáhavě zadržovaná. Dívka sebou mrštila na židli s hlasitým pláčem a nářkem. Vášnivě volala tatínka, aby pro ni přišel a ji vysvobodil, obviňovala matku, že ji do hrozného tohoto ústavu odsoudila, a cítila se tak opuštěnou, tak zoufalou, jak nebyla dosud nikdy za svého žití. Hlava ji páčila, jako by se jí rozskočiti chtěla, a honily se v ní všemožné myšlenky dětinské a dobrodružně pošetilé. Nejdříve se jí chtělo utéci, bylo

jí jedno kam, jen pryč, aby již nikdy nemusila spatřit tu zlou ředitelku, jež měla vřdycky něco proti ní, a ty ohavné dívky, jež se jí zpupně vysmály a mezi nimiž jí ani jediná neměla ráda. Nikdy, nikdy se k nim nechtěla vrátiti. Ani živá duše nebyla k ní laskavá – krom jediného tatínka. Ó, jen kdyby již hned mohla k němu!

Myšlenka, že musí zpět do Jasanova, převážila všechny ostatní. Zdenka chvatně počala vyndávat své prádlo ze zásuvek a chtěla právě poručiti služce, aby jí přinesla cestovní truhlici s půdy, když do pokoje vstoupila Ellen a hned za ní slečna Hodanová.

S udivením se rozhlédla slečna po věcech všude rozložených.

„Copak, Zdenko, toto všechno znamená?“ otázala se.

Místo odpovědi skryla Zdenka obličej do obou dlaní a zaštkala plným hlasem. Slečna Hodanová ji nechala chvílku plakati, pak jí zlehounka odtáhla ruce s obličeje. „Upokoj se, dítě,“ pravila mírně, „pak si s tebou promluví.“

„Nemohu! Chci odtud pryč!“ zavzlykala dívka vášnivě.

„Musíš se přemoci, srděčko. Ráda ti věřím, že jest ti těžko upoutati svou vzdornou mysl, ale jest to nevyhnutelno, není jiné pomoci. Nenahlížíš, Zdenko, jak jsi byla nezvedená, jak svěhlavě sis počínala?“

Zdenka zavrtěla hlavou. „Všecky mě dráždily,“ odporovala s trhaným tkaním, „slečna Zálesná mě tak strašně pokořila – všechny se mi vysmály!“

Slečna Hodanová cítila, že by bylo lépe, kdyby ředitelka byla jiným způsobem Zdence udělila spravedlivou svou důtku, – ale již nebylo lze změnit, co se stalo.

„Mýlíš se,“ odpověděla, slečna Zálesná nevydala tě v posměch, nýbrž sama ses učinila směšnou. Jen si na to vzpomeň, kterak ses chovala. Ostatně – není třeba, abys byla tak beznadějna; tak příliš těžkých myšlenek si nedělej. Budeš-li rozumna, všechno se to zapomene. Dívky tě mají všechny rády.“

„Ne, ne!“ volala Zdenka, „nikdo mě nemá rád! Vím to dobře! Jsem jim hloupá a nemotorná a chci pryč – k tatínkovi chci!“

„Budeš-li mluvit tak, okamžitě tě opustím. Víš to, Zdenko, že tě mám opravdu ráda, ale takové nesmyslné řeči nechci od tebe slyšeti. Máš odejít? Či chceš býti rozumná?“

Zdenka mlčela, a mladá učitelka se obrátila ke dveřím. Již měla ruku

na klíce, když k ní přistoupila Zdenka a ruky její se chopila prosíc: „Ach, neopouštějte mne, prosím, zůstaňte u mne!“

„Mileráda, jenom mě tedy pokojně vyslechni,“ pravila slečna, usedla na židli u okna a paži svou ovinula Zdence kolem pasu.

„Jak jsi rozpálena, zlá ty svěhlačko,“ řekla, hladíc jí konejšivě tváře, jež plály jako oheň. „Elleno, dej Zdence sklenici vody.“

Ellen potud ani nehlesnuvši stála opřena u druhého okna a pokradmu provázela Zdenčino stkaní tichými slzami. Nyní přiskočila a hbitě podala, co žádáno.

„Napij se, ten studený polknutí tebe upokojit,“ domlouvala družce srdečně. „Ať už víckrát nežikáš, že my tě nemít rády, ty, ty, zlá Zdenka! Nesmí už plakat, pojď, já udělat ochladit tvý líce.“ Namočila houbu a omyla Zdence žhoucí oči i tváře.

„Nuže, dítě,“ řekla slečna Hodanová, když byla Zdenka již poněkud upokojena, „co nyní hodláš učiniti?“

„Musím odjetí ještě dnes,“ odpověděla tázaná, „nemohu zde zůstat.“

„Tedy bys ještě chtěla hlavou prorážeti zeď? Uvážení, že musíš povolití a že jsi povinna prositi za odpuštění, ani ti nepřichází na mys! Však jsi přece slečnu ředitelku krutě urazila; nepomyšlíš na to, abys ji zas udobřila? Pověz!“

„Ne!“ zvolala Zdenka trpce a hodila hlavou nazad, slečna ředitelka urazila mne a strašně mi ublížila! Nebudu ji odprošovati! Ještě jsem neodprošovala nikdy nikoho – a neučiním tak ani teď! Ne!“

Byl to zase zperný, zlostný výbuch, ale slečna Hodanová nepozbyla trpělivosti; zachovala svou mírnost a klidnost. „Nikdys neodprošovala nikoho, Zdenko? Tomu se divím; ale snad řeklas někdy tatínkovi dobré slovíčko, když se na tebe rozhněval za nějakou nezvedenost?“

„Tatínkovi?“ podivila se Zdenka a vzhlédla překvapeně k učitelce. „Jakživ se na mne nerozhněval; byl vždycky, vždycky samá dobrota, ať jsem dělala cokoliv.“

„Tak!“ řekla slečna Hodanová, míníc potichu, že odkryla příčinu Zdenčiny svěhlosti v přílišné shovívavosti jejího otce. „A maminka – zdaliž byla také se vším spokojena, co jsi dělala, a nerozhněvalas ji nikdy? Řekni mi to upřímně.“

Zdenka se zadívala zamýšleně před sebe; neuměla zapírati a lháti. „Myslím, že jsem ji leckdy pohněvala,“ řekla váhavě.

„A pak jsi jistě řekla: „Odpusť mi, maminko.“ Pravda-li?“

Zdenka zavrtěla hlavou: Ne, to jsem nikdy neřekla, a maminka toho nikdy ani nežádala, protože ví, že prositi neumím a neumím!“

„Dítě musí umět prosit! A zvláště dívka! Ó, Zdenko, i ty se tomu naučiti musíš – ještě není zmeškáno!“ pravila slečna Hodanová velmi rozechvěna. „Zdeničko, kéž by má slova měla tolik moci nad tebou, aby tě probudila z tvé zaslepenosti! Nauč se ustupovati, dítě, a především se nauč ovládati sebe! Nenaučíš-li se, pocvičí tě život v krušné své škole a způsobí ti mnoho žalosti a hoře. Věř mi, vzdor a zpurnost jsou zlým plevem v srdci dívčím, a vybujejí-li přílišně, udusí leckdy v něm city nejlepší a nejsvětější! Jdi dolů, dítě, k slečně ředitelce, a popros, aby ti odpustila. Přemůžeš-li dnes svou tvrdou hlavu, budeš míti navždy vyhráno!“

Slečně mluvila horoucně a naléhavě; její hnědé oči byly naplněny slzami. Zdenka byla podivně uchváčena jejími slovy, ale odprositi – ne, to jí možno nabylo. Váhajíc a blednouc – řekla přece s určitostí: „Nemohu!“

„Nechceš jenom, ale musíš!“ vyzývala ji slečna v nejvyšším rozčilení. „Bože! Což není žádného prostředku, abych tě vyhovila z tvé zatvrzelosti?“

Učitelka vtiskla čelo své do obou dlaní, oči její byly zakryty, a Zdenka nevěděla, zdali přemýšlí či snad pláče. Srdce dívčino překypovalo lítostí a divnou úzkostí, cítila jeho tepot až v hrdle bolestně stíněném; byla by chtěla učiniti cokoli, aby potěšila slečnu, ale odprositi? – Ne, snáze by dovedla na místě umřítí.

„Pojď, sedni si ke mně,“ pravila mladá učitelka pokojněji, „budu ti vypravovati pravdivý příběh o vzdorovité, umíněné dívce, která obětovala mír svého srdce a štěstí několika životů dětinskému svému rozmaru, a řekneš-li mi ještě potom: ‚Nemohu,‘ tedy jdi a buď poslušná jen své tvrdé hlavy – já pak se nepokusím nikdy více, abych tě oblomila.“

Dosud nikdo nebyl Zdence do duše promluvil způsobem tak neodolatelým jako slečna Hodanová, jejíž vroucí řeč se také neminula s účinkem. Povolně a poslušně usedla svěhlavička naproti mladé učitelce, hledíc na ni s napjatým očekáváním. Hyzdící výraz vzdorovitosti zmizel s její tváře, a kdo ji nyní viděl, nebyl by uvěřil, že tato Zdenka a ona nezvedená, která si byla před hodinou počínala tak divoce, jsou jednou a touž osobičkou.

Slečna Hodanová se opřela hlavou o rámec oknu a zahleděla se v myšlenkách ven do zahrady. Bledá její tvář se slabě zardívala, a bolestný nádech se na ní rozhostil, ba zdálo se, jako by v duši její vřel zápas, jenž

jí činil zatěžko započítí vypravování. „Je zde dusno, až nevolno,“ pravila a otevřela okno. Občerstvující proud vzduchu vnikl do pokoje; venku se chystalo k bouři. Vítr šuměl v korunách stromů, ohýbaje jejich vršky, v dálce temně duněl hrom. „Jak je to milé!“ oddechla si slečna zhluboka; „vedro mě tísnilo jako olověná tíha. – Kolik je ti let, Zdenko?“ otázala se náhle, jako by se mocí vyrušila z nevyslovených citů.

„Příštího měsíce bude mi šestnáct let.“

„Šestnáct let!“ přizvukovala slečna. „Jsi tedy právě dosti dospělou a, jak myslím, i rozvážnou, abys porozuměla smutnému příběhu o mé přítelkyni z mladých let. Poslyš:

Bylo kdysi mladé, veselé dívčí stvoření, které v bujně své hlavičce chovalo jistotu, že chce-li, může si podmaniti celý svět. Všaktě se Lorca jakživo ještě všechno bylo vydařilo po vůli, a narazila-li její libost na něčí odpor, stačilo jí buď se usmáti nebo zaplakati, aby její přání bylo ihned splněno. Bylať jedináčkem svých rodičů, jimž ostatní děti všechny v nejuťlejším věku zemřely; ceněna jsouc jejich láskou jako nejdražší skvost, snadno na nich zmohla, aby hověli všem nevinným jejím dětským choutkám; že pak byla vždy veselá, švitorná a ve svéhlavosti své dovádívá, měl ji každý rád a hýčkali ji domácí i cizí.“

„Byla ta Lorka hezký?“ otázala se zvědavá Ellen, opřevši se o židli za Zdenčinu šiji a hrajíc si jejími vlasy.

„Aspoň jí to každý do očí tvrdil,“ pravila učitelka s lehkým uzarděním, „a Lorka tomu věřila, ba pevně byla přesvědčena o své půvabnosti. Ale nechť si každého podmaňovala, smrt jediná se s ní nehýčkala a vzala jí matku, když jí bylo teprv sedm let. Tenkrátě utěšil hořekující

dívku jen dobrý anděl její, teta Cilie, nejmladší sestra otcova, která se ujala osiřelé domácnosti. Lorka přilnula k tetě vášnivě, a Cilie, upoutána láskou k ohnivému dítěti i soucitem k truchlícímu bratru, nepozorovala, kterak páska dobrovolné její oddanosti znenáhla tuhne v osudný, železný kruh. Pocítila to však v den, kdy jí bylo voliti mezi štěstím vlastním a štěstím jejího miláčka, malé Lorky.

Agaton, sličný a duchaplný mladík, jenž přicházel do rodiny jako domácí učitel Lorčin, zahleděl se do andělských očí Ciliiných tak blouznivě, až v nich spatřil své pozemské nebe, neboť i Cilie milovala jeho. Obdržel ustanovení v Rusku a měl již jistotu, že ho tam chce provázeti Cilie jako věrná ženuška. Když úmysl svůj projevila bratrovi, sice velmi zbledl, ale

přemohl sobeckou svou tesknotu a přál jí štěstí. Ale když zvěděla Lorka, že ji chce opustiti ta jediná, zbožňovaná bytost, kterou celým náruživým srdčím svým milovala kromě otce svého, ano více než otce, více než i zesnulou matku svou, vypukla v prudké její hlavě bouře taková – taková, že jen ty, Zdenko, snad si ji dovedeš představití.“

Zraky Zdenčiny rozčileně planouce tkvěly na ústech vypravovatelky, jež po malé přestávce pokračovala:

„Po dvou dnech výstupů rozechvělých i tklivých a po dvou nocích pláče srdce rozrývajícího se octla Lorka v děsné horečce. Mladý mozek nedovedl snést, co se v něm dělo. Hlavu majíc jako v plamenech, volala ve snu i bdění, v blouznění i při vědomí stále totéž: ‚Nesmíš odejít, sice umru!‘ A nebyla to planá pohružka; život Lorčin byl v největším nebezpečství. Tři lékaři se střídali u jejího lůžka, a žádný nevěděl již jiné pomoci, než podaří-li se upokojiti ji duševně.

Cilie usedla k postýlce malé nemocné, když právě žhoucí hlavička její měla jasnější okamžik, naklonila se k ní – vidím ji jako dnes – neboť jsem byla při tom, když jí po prvé pravila:

‚Neboj se, Loryško, zůstanu u tebe, neodejdu ti s Agatonem.‘ – ‚Je to pravda? Neodejdeš?‘ nedůvěřivě se tázala mdlým hlasem Lorka. ‚Neodejdu, jistě neodejdu,‘ zněla odpověď ‚Opravdu? Nikdy?‘ zpytovala chorá živěji. Cilie chvilenu nemohla promluvit. ‚Nikdy,‘ řekla pak s úsměvem, bledá jako duch. A od té chvíle Lorka ve bdění i snění stejně volala:

‚Opravdu neodejdeš? Nikdy?‘, a Cilie ji konejšila slůvkem ‚nikdy‘.

Lorka ještě dlouho stonala; konečně vyvázla z nebezpečství, ale zůstala slabá, polochorá a nesmírně dráždivá; ubíhaly neděle a měsíce, aniž nabyla síly a svěžesti, jež by byla patřila jejím desíti rokům. Agaton, odebrav se zatím do Ruska, zasílal dopis za dopisem, tázaje se, brzo-li si již smí pro budoucí ženušku dojetí, aby si ji dovedl k vlastnímu krbu; a list za listem psala mu Cilie, ujišťujíc ho, že by sňatek její dosud byl pro Loryšku nebezpečnou, snad smrtnou ranou. Dlouho měl zasnoubenec trpělivost; však asi po půllétě začal pochybovati o upřímné oddanosti své nevěsty; začal jí činiti výtky, že svěhlavé dítě bratrovo jest jí milejší než on... Co tajných slz asi v oné době vyplakala ubohá Cilie! Pohřbívalať v srdci svém všecku naději na budoucí štěstí. Věděla, že Lorka nedůvěrou a žárlivým strachem nemůže nabýti klidu a zdraví, ale co více, že i bratr její se lajně trápí a zjevně chřadne. Ubohý muž viděl, že milená sestra vykoupila klid a život

jediného jeho dítěte štěstím vlastního života, a. toto vědomí ho tížilo, páliło, trýznilo tak, že hlava jeho klesala níž a níže a vlasy na ní předčasně bělely. Cilie dobře rozuměla jeho hoří a marně se přemáhala, aby se zdála veselou a šťastnou; zkušené oko bratrovo každým pohledem pronikalo za roušku šlechetné přetvářky její a vidělo, jak těžká byla oběť, kterou přinášela.

Zdenko! Viděla jsem jen jednou tenkrát Cili, když se modlila u kříže v lesní samotě, ale vzpomenu si na tuto modlitbu, ještě dnes se mi srdce svírá k zoufání... Jak objímala dřevo kříže, tisknouc k němu srdce a svou tvář, jaké proudy slz se jí řinuly z krverudých očí a s jakým srdcervoucím vzlykem šeptala: „Bože, bože! Dej mi sílu, ať vytrvám!“ – Vidíte, Elleno i Zdenko, že ani dnes, ač tomu šestnáct roků již, nemohu na tu chvíli vzpomenouti bez pláče, za nějž se před vašimi čistými zraky nestydím...“

Nastala chvíle ticha, jako by nejen obě dívky, ale i bouře venku tajila dech hlubokým dojmem Teprv silná rána hromová vzpamatovala slečnu Hodanovou, že pokračovala ve svém vypravování:

„Stala se jedenkrát náhodou i Lorka svědkyní takové modlitby, a její dětské srdce bylo ohromeno náhlým tušením toho zápasu, v němž se svíjela drahá její Cilie. Nevím, co se tehdy v lese dělo, ale Cilie přinesla Lorku domů ve svém náručí omdlelou, a když dívku pak v návalu horečky počínala blouzniti, užila Cilie každého jejího jasnějšího okamžiku, aby hladíc a laskajíc ji s andělským úsměvem ji konejšila: „Ne, ne, Loryško, nic jsi neviděla a neslyšela v lese; vše se li zdálo v horečce!“ A slabé, choré dítě se dávalo rádo takto konejšiti.

Když se Lorka opět uzdravovala a takořka po druhé byla zachráněna, zdálo se, jako by se ubohý otec ani nemohl z toho radovati.

Jednoho dne přišla Cilie neobyčejně hledá, ale mírná a klidná jako vždy ke stolu. Udiveně a tázavě pohlédl na ni Lorčin otec, neboť věděl, že jí ráno pošta dodala zásilku z Ruska. Cilie jako ohyčejně, nehyla-li Lorka zcela zdráva, nahlas se místo ní pomodlila před jídlem, hovořila málo, ale usměvavě a sdílně, jako by se nic zvláštního nebylo stalo. Teprv po ohědě, když bratr od stolu chtěl vstáti, bylo na ní viděti neobyčejné vzrušení. Kázala přinésti ze sklepa láhev nejlepšího vína, jehož nalivši do tří sklenek povstala s jednou v ruce – a ruka její se nezachvěla, když s planoucí lící a se zvláštním ohněm nadšenosti v blankytných očích, záříc spanilostí světíc, promluvila tichým, pevným hlasem: „Prosím vás oba o přípitek. Bývalý tvůj učitel, Loryško, a milý přítel můj i tvůj, bratře – Agaton dnes slaví sňatek

svůj s mladou ruskou dámou. Kéž je šťasten, a díky Bohu za to! Již, bratře, nemusí tě tížiti, že jsem mu nedostála v slovu, a ty, Loryško, se již nemusíš báti, že ti odejdu s Agatonem do dálky. Již vím, že na mne nečeká, že po mně nevolá, již nemusím naň vzpomínati se žalostí a hořem. Budu naň mysliti s lehkým, klidným srdcem. Modlívejte se také někdy za jeho štěstí. A dnes, v tuto chvíli, připijte se mnou na zdar novomanželům tam v dáli! Ať jsou šťastni! Ať žijí!“

Ruka bratrova se třásla, když o sklenku její zavadil svojí, a když pil, padaly slzy jeho do vína. Ale Lorcka vzplanula radostným rozjařením, volajíc ohnivě: „Ať žijí!“ vypila víno až ke dnu – a od té chvíle, jako by se byla napila ze studny nového života, byla jako proměněna. Ta tam byla její chorobná uvadlost a citlivá slabost. Rozkvétala očividně a za krátký čas kypěla silou, živostí a bujným rozmarem. Vědomí, že má svou Ciliu nyní bezpečně k sobě upoutánu, opojovalo ji sobeckým štěstím. Stala se z ní veselá, až bujná, s celým světem, ale hlavně s sebou samou spokojená dívka, jež plnými doušky užívala všeho, co jí bylo milé, a zvykla představě, že všechno jest na světě v pořádku jenom tenkrát, když jí jde všechno k libosti a po vůli.

Klidná, přemítavá Cilie leckdy by byla chtěla krotiti Lorčiny bujné rozmory, ale bratrův prosebný pohled jí brával odvahu; čtla v něm myšlenku: „Necli ji tak svévolně šťastnou – nebude to již nadlouho!“ Choroba zapustila v jeho ústrojí již hluboké kořeny; žlutá tvář jeho schla, oči skelnatěly, utrpení se množilo, a přese všechnu péči lékařů rychle vypršela doba jeho života. V závěti připsal Ciliu velký podíl jmění, nejmenoval ji jinak než andělem, a zraky jeho s vnitřním blahem spočívaly na rozkvetlé dcerušce, ale ústa jeho s políbením neskonaleho díku na ruce sestřině, když vydechl naposled.

Lorce bylo dvanáct let, když ztratila otce. Rána ta ji překvapila tím více, čím svěhlevěji byla si dosud v duchu tvrdila, že tatínek vážně nestůně, že nemá žádné příčiny a vlastně žádného práva, aby stonal; vždyť mu přece ona, jediná jeho dcera, nedovolila umřít. V krutém, bolestném pobouření byla by chtěla někoho vášnivě obžalovati, hořkými výčitkami zahrnouti za smrt otcovu, ale koho, koho? A poněvadž jí nejasně tkvělo v duši vědomí, že otce trápilo zrušené zasnoubení Ciliino, obrátila se všechna vzpouira jejího srdce proli tomu člověku, který se podle její představy jako původce všeho zla vetřel mezi ně. Počala ho trpce nenáviděti a tím si ulevovala.

„Nyní nemám otce ani matky, nemám nikoho na světě, než tebe

jedinou!' volala s náruživým štkáním, vrhnuvši se Cilií kolem krku, když se obě z otcova pohřbu vrátily. ‚Nyní mně slib, že nikdy, nikdy již mě neopustíš, i kdyby přišel vtělený anděl, který by ti sliboval celé království a ráj na zemi! Zůstaň již u mne, tetičko! Je mi tak hrozně úzko! Nemám již koho ztratiti, než tebe!‘

‚Neboj se,‘ těšila ji Cilie, ‚nikdo mne již od tebe neodloučí. Někdy později porozumíš, že dovedla-li jsem oželeti Agatona, nebude pro mne již jiného svazku na světě mimo lásku k tobě. Vše ostatní jest odbyto a pohřbeno. Jaro života mně minulo, pomalu přijdou vrásky a vykreslí na mém čele hranici, za kterou jest již jen poklid stáří. Zůstanu ti věrna, dokud budeš v světě samotná.‘

Když dala Cilie Lorce mateřský ten slib, pohnuta její osiřelostí, bylo jí dvacet let; však dívka, zahledvši se v milou její tvář, postřehla pojednou, že se na jejím liliovém čele opravdu rýsuje jemňoučká vráska, ano v zlatavých jejích pletencích se cosi třpytilo jako vlákno stříbrné pavučinky. Od té chvíle měla Lorca představu, že její teta je velice stará, že opravdu již s vlastním životem doúčtovala a že není nic přirozenějšího, než aby žila výhradně jen pro mladou svou neteř.

Lorčin bol pro ztrátu otce se tak rychle utišil, jak prudce byl vypukl. Cítila teprve nyní, jak smutno dříve bývalo doma, dokud ten ubohý, zádumčivý, chřadnoucí tatínek byl hlavní osobou v domácnosti, jež mívala tesklivý ráz nemocnice. Nyní byla hlavní osobou ona sama a dovedla svou živou povahou vše podřídit mladistvým svým libostem. Celý dům jako by byl omládl, konalo se tu vše za žertu a smíchu, i nábytek a stěny se obnovovaly světlejšími barvami, všude vnikal vzduch a světlo, v každém koutku bylo plno květin, při každé práci se prozpěvovalo; tak se Lorce líbilo, a každý ochotně hověl veselým choutkám mladé velitelky. Nesmírně jí lahodilo, že si takto osvojila vládu; lichotilo jí, že jest dědičkou, čímž její osůbka nabyla důležitosti, a velmi ji bavilo poroučeti, někdy i rozkazy své náhle měniti, bráti si na rozmarnou, neomezenou paní svého domu. Dětskou rozkoš měla, mohla-li služebnou osobu pokárati, nožkou si dupnouti, a podařilo-li se jí některou rozplakati, byla unesena, že jest v moci její dávat jiným pocítovati svou milost i nemilost. Tak se znenáhla stávala pánovitou a bezohledně samolibou – ale při tom obdivovanou, pochlebenstvím zahrnovanou, – hrdě šťastnou, veselou a přesvědčenou, že tak a nejinak to musí býti.

Šestnáct let bylo Lorce, když si na tetě Cilii vyžádala, aby propustila již posledního domácího učitele jejího. Žačkou ještě býti – to se jí zdálo ponížením pro dospělou, samostatnou osobu, za jakou se pokládala. A poněvadž učitel ten nebyl právě velkým osvícencem, a v městečku, kde žily, nebylo valného výběru, svolila Cilie, aby se Lorka zatím sama dále vzdělávala, než se obě odeberou do Prahy, což bylo na podzimek určeno.

Za pěkného letního jitra si vyšla Lorka do blízkého lesa s knihou v kapse, aby učinila první pokus sebezvzdělávací. Vybrala si k tomu cíli knihu z přihrádky, kterou svého času tatínek bedlivě před ní zavíral. Byl to román s tak podivným názvem, že velice dráždil její zvědavost. ‚Však již nejsem dítětem,‘ pomyslila si a měla se za úplně oprávněnou sáhnouti po zapovězeném ovoci.

Vyběhnuvši na rozkošný lesní pahorek, odkud byla malebná vyhlídka do okolí, nedbala dnes půvabů krajiny, ale, usednuvši do mechu pod stinným dubem, chvatně rozložila před sebou lákavou knížku a zabrala se do čtení.

Hltajíc stránku za stránkou přicházela na mnohé věci, kterým nerozuměla, a to na místech, kde byla nejzvědavější. Hnětlo ji, že je tak dětinská a neví, co čte. Nevěděla, jak dlouho se již obírala knihou, když právě opět při místě nevysvětlitelném, které si třikráte přečtla potichu a pak dvakrát i nahlas, zaslechla šramot v křoví blízko sebe. Vzhlédla – i vyskočila uleknutě.

Z rozhrnutého křoví napolo vystoupiv stál před ní cizí muž s malířskou paletou a štětci v rukou. Podle slídivé postavy bylo lze uhadnouti, že ji pozoroval, ba snad i poslouchal. Snad touto domněnkou, snad z jiné jakési příčiny se jí zprotivil na první pohled; osmahlá, tmavým plnovousem obrostlá jeho tvář a vážné, lhostejné oči ji odpuzovaly neméně, než volný, z hrubé látky ušitý, módy nedbající sut a zmačkaný klobouk, který ledabyle smeknuv zas pohodlně si nasadil. Přitom jí však neušlo, že má vlasy zcela nakrátko ostří hané, což nemohla vystáti.

‚Promiňte, slečno, že jsem vás neobratně vyrušil,‘ pravil neznámý a shýbl se pro něco k zemi. Lorka nevěděla, že jí v prvním leknutí upadla kniha do trávy. Vztáhla nyní po ní pravici, chtějíc ji neznámému vzíti z ruky, ten však, nastaviv paletu jako štít, podíval se nenuceně na titulní list knihy, vytáhl obočí do výše a pravil s bezúsměvným, káravým posměchem:

„Hle – znamenitá četba pro vás – á! Však jsem si to myslel podle úryvku, který jste hlasitě čtla. Kdo vám doporučil tu knihu, slečinko?“

Lorka se zapálila až po vlasy. Předně se styděla, potom ji uráželo, že ji nazýval slečinkou a nikoliv slečnou, a konečně jakým právem se opovážil ji mentorovati?

„Vraťte mi knihu!“ řekla pánovitě a s hněvem.

„Milerád,“ usmál se, a nápadně se zablýštěly skvěle bílé jeho zuby, avšak jen na okamžik, neboť již utkvěl zase pohledem skoro pochmurným na titulním listě, kde bylo razítkem vytištěno jméno Lorčina otce; zavřel knihu, až klapla, a podáváje ji Lorce utkvěl pohledem nesnesitelně hloubavým na její tváři. „Prokázala byste mi tolik laskavosti,“ pravil, „abyste mi pověděla, kdo vám tu knihu dal ke čtení?“

Lorka, odcházejíc již bez pozdravu, napolo k němu obrátila hlavu a řekla přes rameno: „Myslíte, že bych se měla baviti knížečkami pro hodné dětičky, které mi pan učitel dovolil čísti? Třeba samozvaný pan učitel v lese?“

„Ach ne, nevtírám se vám radou; čtěte, co se vám líbí,“ odpověl klidně. „Nejsem v lese učitelem, nýbrž malířem a lituji, že jsem si vlastní neopatrností zkazil pěkný obrázek. Prosím: nechtěla byste mi ještě chvíli poseděti v téže póze jako prve, než jsem vás vyplašil svou zvědavostí?“

Tu nad hněvem Lorčiným zvítězila dívčí marnivost, ale nechtějíc tomu protivovi prozraditi, kterak jí zalichotil, řekla se strojenou přisností: „Kdo vám dovolil, pane, abyste maloval mou tvář?“

„Vaši tvář? Ó ne, ta může zůstati odvrácena, jak byla,“ vysvětloval bez lichocení; Jde mi hlavně o ty krásné, průsvitné, zelenavé odrazy světla na vašich šatech, jejichž zvláštní, teple bílá barva má tak měkké, lehké tóny v polostínu. Prosím vás, prokažte mi tu laskavost.“

„S radostí,“ odvětila Lorka trpce, jak jí šeptala uražená samolibost, Jen si k nám rače poslati, půjčím vám ochotně své šaty za model – a třebaš i věšák pro ně, je-li libo.“

Nepoctivši malíře již ani pohledem odcházela spěšně s hlavou vypjatou a slyšela za sebou krátké zasmání.

Měla za to, že se jí stala neslýchaná potupa. Ještě nikdy se jí nepříhodilo, aby se k ní někdo takto zachoval – zvláště pán, jenž – ač nebyl právě zcela mlád, mohl býti jen málo let přes třicet a neměl práva po čínati si jako starý morous. Cizí muž, jenž po prvé vidí slečnu a dává si vzezření umělce, má

přece povinnosti vzdělaného člověka – a takovéto jednání! „Jak brutální!“ pomyslila si. Ubíhala od něho, jako by ji byl uštkl, ale při každém kroku víc a více litovala, že ho lépe nepotrestala, ostřejší odpovědí nepokořila, a vymýšlela si různé osnovy a pomsty, všechny dětinsky dobrodružné. Konečně se ustálila na strašném předsevzetí, že se musí, musí barbar ten s obdivem poklonití znamenité osůbce její a zaúpěti žalem, že si ji rozhněval, očarován jejími přednostmi a zdrcen chladným jejím opovržením.

Prozatím však ani dost málo chladna, nýbrž rozpálena pobouřením přichvátala domů a bez odkladu požalovala tetě Cilií, co se jí stalo hrozného.

S mírným úsměvem jí teta vyslechla a hladíc její prudkou hlavu pravila vládně: „Loryško, kniha ta se opravdu pro dívku tak mladou nehodí; mělaš jen říci, že jsi ji vzala na slepo a že jí nerozumíš; nebylo by to hanbou pro tebe. A pak jsi na něco úplně zapomněla: mohlas projevíli trochu zdvořilé účasti pro malbu toho pána a podívatí se na ni; aspoň bys byla poznala, jeli opravdu asi umělcem či jen mluvkou Dobřes učinila, žes odešla, mělaš však říci, že již musíš domů, a způsobně se vzdáliti.“

Takové rozřešení ovšem nebylo Lorce po chuti. „Tetinka mi nerozumí,“ pomyslila si s povzdechem a po celý den již o neznámém malíři nepromluvila. Bylo jí nepochopitelné, že si tetinka nevšímala ani dost málo přechinu drsného malíře, jenž zjevu sličné mladé dívky nevěnoval pozornosti žádné, staraje se jen o zelené odstíny na jejích šatech! „Jí se to zdálo urážkou do nebe volající. K tomu to byly šaty již staré, vlněné, kdysi bílé, ale po několikerém již vyprání zežloutlé Ty nazýval malebnými, a její tvář že mohla zůstati odvrácena? Jen počkej, počkej –! Lorka přísahala nezdrovákovi pomstu, ne sice před křížem, ale zato – před zrcadlem.“

Když se následujícího jitra chystala k vycházce z domu, zastavila ji Cilie řkouc: „Jdi, Loryško, jinam na procházku než včera; nebylo by slušno, aby se zdálo, jako bys vyhledávala setkání –.“

Lorka jí nenechala domluviti; podrážděně jí vykypěla na rty slova: „Já – vyhledávati setkání? Takového poučení jest mi teprve od tebe třeba, tetinko? Víím snad také, co se sluší. Ale snad nebudu k vůli cizímu hrubci vžeti doma jako v žaláři? Chci ještě užítí našich krásných lesů, než odjedeme do Prahy.“

Ostatně jsem si schválně vzala jiné šaty, aby si nemyslil, kdyby mě náhodou uviděl, že se mu v těch ošumělých bílých nabízím za model – ne, vlastně za manekýn, za dřevěného panáka!“

Šla dnes volněji než chodívala jindy, a již cestou čtla z knihy, jejíž vazba se v celé domácí knihovně nejvíce třpytila zlatem. To vše patřilo k dnešní její toaletě, neboť se oblekla do černých šatů, protože v nich vypadala štíhlejší, větší, vážnější – a pak, že věděla, jak bělostné jsou v nich její ruce, jak něžný její obličej.

Cilie hledíc za ní z okna viděla, že kráčí do lesa na místo aspoň půl hodiny cesty vzdálené od vyhlídky, kde se včera setkala s malířem. Bylo spokojena Lorka vešedši do lesa chodila dosti dlouho semo tamo, nečtouc z knihy pro ni úmorně nudné: jednat' o náboženských obyčejích Indů. Co činiti? Nejlépe se přece zabráti do čtení a přitom jíti maně, kam ji nožky ponosou. Nepřiznala se, jak jistotně tuší, že ji donesou k dubu, pod kterým včera spatřila toho, jenž ji urazil a jemuž přísahala pomstu.

Co to? Již tu byl dub, ale nikdo na blízku Nejprv okem, pak i krokem pronikala houštiny – ani človíčka tam. Nepřítomnost malířova jí připadala jako nové pokoření, jako nová urážka.

Vždyť jí po tu chvíli v mysli neproniklo ani zdání, že by bylo možno, aby jí sem nepřišel opět hledat. Snad naposledy byl jen turistou, přeletavým ptákem, který se tu mihl jednou a zas již se odebral dále? Škoda, kdyby tak unikl své pokutě!

Rozladěna se vrátila domů, hodila své indické náboženství nevrle na stůl a svlekla těsný černý šat, aby se převlekla do pohodlnějšího. Otevřela skříň. ‚Kde jsou mé staré bílé šaty?‘ otázala se s překvapením tety Cilie. Tato se shýbla pod stůl, jako by jí bylo něco z ruky upadlo, a odpověděla zdánlivě lhostejně: ‚Tvůj malíř si pro ně poslal, slíbila prý jsi mu, že mu je půjčíš.‘

Lorka zčervenala hněvem; byla tak popuzena, že si nevšimla, jakbledá a rozechvěna vypadala teta.

‚A rozumí se, tetinka, že jsi žádosti toho pána ze samé zdvořilosti vyhověla?‘ řekla po chvílce Lorka, nutíc se k úsměšku.

‚Vyliověla jsem vlastně paní hostinské, jež sem poslala svoji služku s prosbou, abys půjčila slíbené šaty cizímu malíři, který se u ní ubytoval. Tak dobré známé přece nemohu odepřítí takové maličkosti.‘

‚Nuž,‘ vpadla živě Lorka, ‚jak pak se tedy jmenuje slavný ten umělec, prosím tě, tetinko! Zeptala ses služky?‘

‚Nezeptala,‘ pravila rychle Cilie a vyběhla ze dveří.

Pravda, nezeptala se, neboť jí služka pověděla bez ptaní, že se malíř jmenuje Agaton F. a jest ředitelem dráhy z Ruska, ba přidala k tomu i

zprávu, že jest vdovcem, má dost zahospodařeno, chce nechati služby a koupiti si v Čechách nějaký statek.

Teta i neť byly toho dne málomluvný; každá měla svou příčinu nezmíniti se již ani slovem o malíři.

Máloomluvná a zamýšlena zůstala Cilie po několik dní; zdála se úplně pohroužena ve své vlastní nitro. Procházek Lorčíných ani nedbala. Však asi čtvrtého dne očekávala s velkým rozechvěním návrat její a zdálo se jí nekonečně dlouho, než Lorka, záříc veselostí i jiskříc dováděivě očima, z lesní své pouti přikvapila domů, rozpálena – snad poledním sluncem.

„Čekám na tebe,“ pravila teta, sedíc u psacího stolu, „neboť na tobě také záleží, jakou dám odpověď na list, který mne ráno došel. Dostalo se mi totiž výborného nabídnutí k sňatku; pán, který mi nabízí ruku, jest mi dobře znám jako počestný a dobrosrdečný muž, jemuž není co vytýkati; pojistil by mou budoucnost a tobě by byl laskavým otcem; nebylo by třeba, abych se od tebe odloučila; zůstaly bychom pospolu, dokud bys chtěla. Nuž, co tomu říkáš, Lorko?“ Pronesla to vše s takovým sebeopanováním, že to znělo zcela klidně a suše; oči však nezvedla a neviděla, jak čtverácky útrpný úsměv pohrává na Lorčíně tváři.

„Ubohá – stará panna, ještě pomýšlí na sňatek!“ politovala ji Lorka v myšlenkách, nahlas pak řekla, hladíc jí skráně: „Kam bys jen myslila, milá tetičko, chudinko zlatá? Což se ti vede zle? Však máš budoucnost zajištěnu; víš, že ti tatínek odkázal pěkné jměníčko. To právě snad někoho láká – ale, ne! Opuště, nechci tím říci, že tvá osoba sama není již dost půvabná.“

Cilie vstala zardělá, zahanbena nešetností dívčinou. Měla oči plné slz. Tak mluvila k ní ta, k vůli níž byla obětovala štěstí svého mládí. „Vím Loryško, kolik jest mi let,“ odpověděla s tichou důstojností, „a vím, proč jsem se mladší neprovdala. Chtěla jsem ti býti matkou, tou však ti nepřestanu býti ani po boku laskavého muže –.“

„Otčima! Nevlastního strýčka, nového poručníka a domácího kazatele!“ zvolala dívka napolo s posměchem a napolo s hořkostí; „ne, ne, tetinko! Pokud na mně záleží, neřeknu nikdy: ano, založ nám takový rodinný ráj! Nechci a nevytrpím nikoho cizího mezi námi! Chceš-li mi šťastný život ztrpčiti, budu i já jej ztrpčovati tobě i jemu!“

„Až se upokojíš, přemýšlej o tom, Loryško,“ krotila ji Cilie, líbajíc ji v horké čelo; „není třeba se rozčilovati hned. Ujišťuji tě, že muž, o němž

mluvím, jest hoden tvé úcty tak jako mé důvěry a že jej budeš srdečně ráda míti.'

„Nenávidím ho již nyní!“ bránila se Lorka rozhorleně. „Kterak jen můžeš proň býti tak zaujata, teličko? Zapomnělas, jak jsi mi svatě tvrdila, že dovedla-lis oželeť Agatona, nebudeš již nikoho ráda míti mimo mne?“

Tu se vztyčila Cilie a sebravši všecku svou odhodlanost pravila důrazně: „A kdyby to byl Agaton?“

„On?!“ vzkřikla Lorka s úžasem, „že on? – Ne, nikdy, nikdy! To by byla má smrt. – Tys mi slíbila – mně, sirotkovi – ó – jak jsem nešťastna! Jsem zrazena! A vášnivě plačíc vrhla sebou na židli, rozeštrěla paže na stůl a klesla hlavou na ně, křečovitě vzlykajíc. „Vím, tetinko,“ štkala přerývanými slovy, „vím, žes mi kdysi dávno obětovala své štěstí; nyní chceš tedy dar svůj zpět, chceš obětovati štěstí mé za svoje...“ Hořký pláč udusil další její slova. Všecky před lety protřpené úzkosti a horečné muky, které se jí družily ke vzpomínce na Agatona, oživily s palčivou zřetelností v duši její, v níž se skutečnost i zlý přízrak mísily v děsivou představu onoho nepřítel a všecka nenávisť, kterou stále proti němu chovala, shrnula a nakupila se v tu chvíli do šílené výše.

Ztrnulá stála Cilie nad hořekující dívkou; vidouc ji tak zoufalou, tak zdrcenou kameněla hrůzou – neboť prisuzovala vášnivým jejím výčitkám a steskům příčinu zcela jinou než nenávisť a odpor... Hle, vždyť ta skleslá hlava dívčí byla tak neobyčejně vyzdobena křišťálovými hvězdkami v zlatých vlasech, hrdlo a ruce se s vypočítavým účinkem bělaly pod černými páskami z aksamitu, přes světlomodré šaty byl koketně převázán šáteček z bílých krajek, na prsou připjatý ohnivou růží – pro koho, pro koho se Lorka takto zdobila na vycházky do lesa?! Ó, proč si toho Cilie dříve nevšimla?! Proč se nedomyslila hned, že zajímavý muž, který kdysi její srdce opanoval, i v srdci Lorčině může způsobiti týž dojem? Proč bláhově, zaslepeně zapomněla oceniti kvetoucí mladost Lorčinu vedle svých předčasně vadnoucích sedmadvacíti roků? Byl-li div, že i muž poctivý, jenž jí nabízel ruku snad v pocitu dávného závazku, snad i z útrpnosti... i tento muž že snad podlehl přirozenému kouzlu mladistvého půvabu dívčího?

Po chvíli, v níž ta duše andělská asi procítila, co není možno slovy ani naznačiti, přiblížila se ke schvácené dívce, sklonila se políbením k její hlavě a sama plačíc pošeptala jí něžně: „Neplač, Loryško! Tvé štěstí jest mi posvátno, dostojím slibu svému, přání tvé jest již splněno!“

Odešla.

Lorka se zvedla. Vášnivý její žal byl rázem ukrocen; jakési tvrdé, sobecké uspokojení se jí rozhostilo v duši. Přece tedy před umíněnou její vůlí opět ustoupil nemilý stín, jenž hrozil žití jejímu! Jaké to ulehčení, že byl zažehnán! Ale divný zmatek, ze studu a nevole smíšený, vystoupil odkudsi v citu jejím a nutil ji, že počala rozhorleně se sebe shazovati všechny ty ozdůbky, kterými se byla vyšperkovala, aby oslnila neznámého, v hloubi duše jí protivného muže, s kterým se několikrát na procházce sešla a rozmarným svým způsobem pobavila.

Kdyby si byla dovedla city své vysvětliti, byla by zvěděla, že počíná opovrhovati svou vlastní sobeckostí a mělkostí vedle velkodušnosti skromné Cilie, která jí sebe dala v oběť ne jednou, ale tolikrát, že Lorka sama nad tím tajně žasla.

Až do tmy psala Cilie ve svém pokoji. Dávala Agatonovi navždy s bohem, děkujíc mu za čestné jeho nabídnutí. Nežádala jeho věrnosti, jsouc přesvědčena, že jen příliš úzkostlivý pojem o domnělé jakési povinnosti jej přiměl k návrhu, který přijmouti nemohla. Prosila jej, aby se považoval za úplně volného i všech závazků k ní zproštěného, a přála mu vřelými slovy štěstí k příštím osudům jeho i družky, kterou podle hlasu srdce svého zvolí.

Chtěla zapečetiti tento list, avšak odhodlanost ji opustila. Ještě poslední zásvit naděje se pokoušel o její srdce. ‚Jakž, mylím-li se a není-li tomu mezi Agatonem a Lorkou tak, jak se mi zdá?‘ S tou myšlenkou si umínila, že neodešle list, dokud se nepřesvědčí. Snad se jí podaří v úkrytu vyslechnouti některou rozmluvu obou těch jí tak drahých lidí.

Tím odkladem tišíc na chvíli svůj bol, stála v neurčitém snění u setmělého okna. Slabý svit měsíce mdlé pronikal šerem pod starými stromy zahrady. V šedém stínu se kmitl stín bělejší, postava ženská. Ryla to Lorka. Odcházela podél zahradní mříže.

Bože, snad čeká – To byla myšlenka Ciliina, a srdce jí poplašeně zabušilo.

Přísámbohu, vím to jistě, Elleno i Zdenko, že Lorka byla v zahradě beze všeho úmyslu; vím to jistě, že Agaton, jehož jména dosud neznala, šel jen pouhou náhodou kolem, zastavil se za mříží a několik všedních slov promluvil s Lorkou, jež mu odpovídala odpudlivě a chladně. Kéž by to byla tenkrát Cilie věděla! Ona však, vidouc jejich setkání a neslyšíc ve vzdálí, co mluvili, pokládala výjev ten za nezvratný důkaz, že se nemýlila,

a v skálopevném přesvědčení, že koná svou povinnost pro blaho jich obou, započítali dopis.

Stáhla pak těžkou záclonu přes okno a psala ještě do pozdní noci.

Ráno byl dopis Agatonovi odevzdán.

Lorka, ač vyhrála ve včerejším boji, neměla z vítězství svého pravé radosti. V Ciliině tvářnosti bylo dnes něco nezvyklého, co zaráželo všecku veselost. Vypadala více jako zjev, než jako živý tvor; Lorka se takřka bála v její blízkosti. Bylo jí úzko v domě, a ven vyjít si netroufala. Myslíla, že by se propadla do země, kdyby potkala malíře; styděla se za své koketování. Připadala si sama dnes tak změněná, tak přemoudřelá, jako by byla náhle zestárla.

Po poledni přinesla služka paní hostinské Lorčiny bílé šaty vyřizující, že je pan Agaton F. s díkem vrací, že se slečnám uctivě poroučí a právě za hodinu odjede do ciziny.

Tak zvěděla Lorka, s kým si tak lehkovážně zahrávala.“

Slečna Hodanová se zamlčela. Bylo slyšeti jen šumění deště; obě mladé dívky sotva dýchaly. Zdenka si netroufala promluvit; jen Ellen se tiše otázala: „A co potom?“

„Potom, milé děti,“ pravila slečna Hodanová, povstala Cilie a pravila: „On odjíždí, Loryško?“

A ty ho nezdržíš? – „Ať jde, dvojnásobně ho nyní nenávidím,“ pravila Lorka. – „Mýlila jsem se tedy? Nemáš ho ani ráda?“ žasla Cilie. – „Je mi protivný jako smrt,“ zněla odpověď. – „A přece stojíš dosud na svém, aby odejel – s mým odmítnutím?“ – „Právě proto jej musíš odmítnouti! Slíbilas mi to!“ křikla vášnivě Lorka oslzevši, „slíbilas mi to tolikráte svatě! Nesmíš zrušit slib, daný sirotkovi, je-li ti opravdu mé štěstí posvátno, jak jsi mi tvrdila, Bůh je svědek!“ Cilie zavrávala. „Tož bych obětovala své štěstí ne tvému srdci, ale jen tvému vzdoru? Nemohu -!“ zvolala a padla náhle v těžkých mrákotách.

Služebné ji křísily, a Lorka stála tu tak zmámena, že viděla věci nepřítomné a slyšela hlasy neskutečné jako ve snu. Jakási nezřetelná bytost přistoupila k ní, zalomcovala jí za ramena, až se v ní srdce otřásl, a stiskla jí spánky železnými rukama. Bylo to její svědomí. Běž, mluvila k ní ta bytost silným hlasem, zadrž Agatona, přiveď jej sem; jen ty můžeš vše napravit, nikdo jiný. Spěš, vysvětli vše, odvolej svůj krutý vzdor, usmíř je oba, odčih své provinění, a bude li odpuštěno! – A již povolovala duše

dívčina mocnému, úchvatnému tomu hlasu, – vtom vyskočila jí z tvrdé hlavy druhá bytost jako černý čertík a zvolala: „Ne, nechci otčíma, nechci vetřelce a nového mravokárce nad sebou! Nechť se svět staví na hlavu, já nechci, nechci! A trvám na svém právu! Co slíbila, ať tomu dostojí!“

Hlasitý vzlyk jako výkřik přerušil učitelčinu řeč: to se Zdenka, uchváčena dojmem, svezla před slečnou na kolena a skrývajíc tvář na jejím klíně tlumila své štkání.

„Již krátce dopovím svůj příběh,“ pravila slečna Hodinová, zvednuvši jemně Zdenku se země. „Agaton odjel; pravilo se, že za oceán, a nebylo o něm již slyšeti. Cilie, důstojná a šlechtná jako dříve, žila svým povinností; uznala za nutno, aby Lorka řádně doplnila své kusé vzdělání, pročez ji dala do dobrého ústavu vychovávacího, čemuž se Lorka ani nevzpouzela, neboť ona záhadná bytost, jež k ní byla promluvila nad omdlelou Cilií, přistupovala k ní častěji a častěji. A vzdělání, jež získala, bylo i jest jediným jejím štěstím. Okolnostmi, na nichž teď nezáleží, pozbyly Cilie i Lorka svého jmění, a jenom vědění poskytlo Lorce chleba. Jest nyní tím, co já; stala se učitelkou a byla by šťastna v tom těžkém, ale krásném povolání, kdyby ji netrýznila vnitřní výčitka, že zmařila štěstí drahé tety. Ubohá Cilie se odebrala za chlebem až do Alžírska, kde u evropské rodiny slouží za hospodyni. Loučíc se s Lorkou odevzdala jí svoje dopisy, které jí vrátil Agaton při oznámení svého sňatku s nebožkou chotí, a zápisky, které načrtla v onen večer, když odmítla ruku Agatonovu. Z té dvojí písemné památky teprv později poznala Lorka celé její srdce; z nich jsem si také objasnila vše, co bych bez nich nemohla vypravovati s jistotou. Nejméně vím o Agatonovi. Do Čech se nevrátil – jakýsi nepokoj ho šťve stále po světě. Tak se rozbilo štěstí tří lidí dobrých a se milujících o jedinou umíněnou, tvrdou dívčí hlavičku.“

Chvíli bylo ticho po tomto zakončení.

„Ó, kdybych já moh' najít Agaton,“ ozvala se soucitná Ellen, „já bych mu žek', že je Cilie v Alžír, on by tam jít, a všechno by být ještě dobře. – Ale teď já musí jít dolů k slečna žeditelka; ona mi psíkázala, aby k ní pšijít. Já neví, co ona kse.“ A setřevši si poslední stopy uřončných slziček přihladila si vlny, urovnala si zástěrku a s úklonkou odešla z pokoje.

Slečna Hodanová hledíc na ni si vzdychla. – „Elen mě často upomíná na Cilií, a ty zas,

Zdenko –“

Nedopověděla. Zdenka se však do krvava zarděla, neboť chápala, že upomíná slečnu na sobeckou, svéhlavou Lorku. Všaktě se mnohé slovo vypravovatelčino zarylo jako střela do srdce naslouchající dívky. Tak jako Lorka byla by též ona jednala, svou vůli i svévoli prováděla bezohledně a neustoupila; byla by též volala do posledka: „Tys mi to slíbila, a já jsem v právu, – já nechci otčíma, já nechci mravokárce!“ A byla by na místě Lorčině též navždy zmařila mír svého svědomí i štěstí druhých... Na místě Lorčině! Ale na místě svém?

„Nuže?“ otázala se slečna Hodanová s přízvukem vlídné domluvy, „rozhodla ses již, že půjdeš odprosit?“

„Kdybych věděla, že na tom něčí štěstí záleží,“ pravila Zdena váhavě.

„Myslíš, že nezáleží na tvém odprošení?“ namítla slečna. „Rozmysli si, není-li dobré, smírlivé srdce již samo sebou zárukou lidského štěstí, není-li tvrdá, bezohledná povaha sama již neštěstím žití vlastního i nejbližších bytostí. Zkroť ten sobecký vzdor svůj v maličkostech, Zdenko, neboť tobě schází jen příležitost, abys jako Lorka způsobila svým milým velký žal.“

S rukama sepjatýma tiše jako pěna seděla Zdenka ještě chvíli naproti slečně, zápasíc mlčky s příliš zakořeněnou zpupností, než aby se tak rázem poddala. Náhle pak a rychle, jako by se bála, aby jí hrdinské předsevzetí zas neuniklo, vstala a chopila se ruky slečny Hodanové. „Odprosím,“ řekla skoro šeptem, snad aby sama neuslyšela toho slova, na jejích rtech úplně nového.

Svit radosti přeletěl tvář učitelčinu. Ovinula Zdenku svou paží a políbila ji.

„Jdi, jdi jen, a odpros,“ řekla s pohnutím, „a kdykoliv by tě zpurný duch zase chtěl napadnouti, vzpomeň si na Lorčin žalostný příklad.“

Váhavě a s myslí sklíčenou sestupovala Zdenka po schodech. Předě dveřmi ředitelčinyrni se zastavila. Přála si zaslechnouti tam cizí hlasy, aby měla příčinu vrátiti se s nepořízenou. Bylo tam ticho; Ellen tedy také již byla propuštěna. Zdenka se nemohla odhodlati, aby zaklepała na dveře. Dvakráte již se jich dotkla prstem a zase škusbla rukou zpět. Bylo tak hrozně těžko odprošovati, jakživa po prvé! – Nebylo-li lépe utéci?

Chvilenu měla úmysl se vrátiti, ba již se maloučko otočila zpět, však právě uslyšela kroky slečny Hodanové na schodech.

Aby ji tak zde zastihla, jak se zdráhá dostáti slovu! – Jak by se Zdenka

před ní zastyděla! Zhluboka vydechnuvši zaklepala rychle na dveře, a hlas ředitelčin se ozval z vnitřku.

Vstoupila. Slečna Zálesná seděla u psacího stolu a vidouc vcházeti Zdenku vstala.

Zdenčino srdce bušilo, jako by se chtělo rozskočiti Spatřila, jak se na ni upřelo přísné, hněvivé oko ředitelčino, i sklesla jí odvaha. Snažila se promluvit, ale nebydo jí možno vypraviti ze sebe jediné slovo; její hrdlo bylo jako utáženo. Pravou trýzeň bylo jí tu přetrpěti, a kdyby se jí pod nohama byla rozstoupila země, aby mohla do jejího lůna zmizeti, byla by to považovala za dobrodiní nebes. To dobrodiní však se nedostavilo, a Zdenka dosud stála beze slova před ředitelkou.

Již se v ní probouzel opět starý vzdor, jenž ji nabádal, aby se nepokořila, děj se co děj; tu však jí bylo pojednou, jako by viděla andělské oči Ciliiny smutně na sebe upřeny, jak je asi upírávala na svěhlavou Lorku, i zdálo se jí, jako by též jakási nezřetelná bytost k ní přistupovala a silným hlasem volala: „Necouvni již! Jen srdnatě vpřed!“

„Nuže, Zdenko?“ přerušila slečna Zálesná mlčení, jež trvalo déle minuty. „Čeho si žádáš?“

Zdenka se opět pokusila promluvit, ale námaha její byla marná; propukla v křečovitý pláč. Nesrozumitelně vyrážela štkajíc jen zlomky slova: „Od-pu-ště-ní!“

Slečnu Zálesnou dnešní chování Zdenčino velice popudilo, takže si umínila dáti jí perné ponaučení; když ji však uviděla před sebou tak zkroušenou a kajícnou, umírnila se její přísnost.

„Pro tentokráte ti odpouštím,“ pravila, „neboť vidím, že se sama trestáš výčitkami a poznáváš míru své neposlušnosti. Polepši se! Kdyby ses však po druhé zachovala podobně, učinila bych nejprísnější opatření, totiž: poslala bych tě zpět k rodičům! Doufám, že se již nikdy tak nezapomeneš. Slib mi to!“

Málem by se byla kajícnice hned vzepřela proti takovému slibu, neboť se jí chtělo odpověděti: „Poslati se nenechám! Raději se sama hned vrátím k rodičům!“ Tu se jí však zdálo, že by Lorka na místě jejím tak asi mluvila, a zpurná slova jí na rtech odumřela nevyřknuta.

Nejistě a stále ještě vzlykajíc uchopila ruku slečninu. „Nikdy – již to – neučiním,“ promluvila trhanými zvuky.

A slečna Zálesná byla přesvědčena o pravdivosti jejího slibu, ba skoro jí

bylo provinilky líto. „Jdi nyní a upokoj se,“ řekla jí vlídně, „a uvidím-li, že se polepšuješ, zapomenu zcela na to, co se dnes stalo.“

Když se Zdenka vracela po schodech vzhůru do svého pokoje, mysli, že letí, neboť jakživo jí dosud nebylo tak lehké a tak volno. Co si radostného se jí rozlilo srdéčkem, dýchalo se jí sladce, ba za celého života ještě nepoznala podobného pocitu. Vždyť jí blažilo vědomí, že přemohla sebe samu.

Když vstoupila do svého pokoje, stála tam Ellen naproti ní, patrně v důležitém očekávání, a spatřivši Zdenčinu vyjasněnou tvář poskočila jí vstříc, objala ji s dovádívou prudkostí a políbila ji hlasitě, ale pak odstoupila zpět a majestátně vztyčena, při čemž jí veselé oči hrály jiskrami, vážně promluvila:

„Já vás gratulovat, slečno Zdenka, že vy tak slavně napravit váš velký kotrmelec. Ale teď, prosím, všechn respekt pro můj autorita! Já, slečno Zdenka, ode dnes být vaše guvernanta! Já vás učít punčochy mluvit a anglicky plést –“

„Výborně, výborně!“ jásala Zdenka smějíc se a tleskajíc, „jenomže to oboje již znamenitě umím!“

„No, ne se smát, když vaše guvernanta se podžeknout,“ kárala ji durdivě Ellen, sama se třepajíc tutlaným smíchem; „já vás učít anglicky mluvit a punčochy plést, rozumíš, slečinka? Váš pantatínek poroučít a slečna žeditelka dovolit, a já dostávat honoráš na měsíc napřed – Koukej, koukej, Zdenka, já brát svoje první honoráš už, koukej! První vejdeleček, ó!“ A poskakujíc ukazovala družce na dlani dva lesklé stříbrné zlatníky, které hubičkovala a k srdci tiskla, rukou hladila a znova líbala.

„Elleno, Elleno!“ divila a radovala se Zdenka, „teď já ti gratuluji, slečno guvernanta! Hleď, myslila jsem vždy, že jest hrozně trpké, musí-li dívka vydělávat peníze, a zatím, věř, jakživa jsem neměla tolik radosti z houfu peněz, které mi tatínek daroval, jako jí ty máš z těch dvou zlatíček!“

„Ó, já mít radost za tisíc dolary! To jsou mí vydělaný miláčky!“ plesala přehazujíc si stříbrňáky v dlani; pak se zatočila jako v tanci a cinkala si jimi ve zdvižených rukou. „Takhle krásně ne zvonit žádný darovaný, to jenom vydělaný!“

„Kdo by tě viděl, skoro by ti mohl závidět tu radost!“ pravila Zdenka a sdílně záříc upřímnýma očima políbila Ellenu.

„Coš ty, ty mně ne závidět, ale Drahomiš mi bude závidět, o já! Ten se bude zlobit! Ten je celý posedlá na honoráš!“

„Ale napíše tatínkovi, aby ti poslal více; dva zlaté měsíčně je málo,“ mínila Zdenka.

„Ó ne, ty nesmíš!“ varovala ji Ellen; „slečna žeditelka sám ustanovit dva zlatý, a tak to musí být.“

„To je málo!“ odporovala Zdenka; „já nechci, abys byla zkrácena!“ „A já nebýt zkrácena, jí být šťastna, a zaplat' Pánbůh,“ tvrdila Ellen.

Zdenka sebou prudce trhla. „Ale já takhle nechci –“

Ellen jí položila ruku na ústa. „Už zas? Kseš udělat nový kotrmelec? Ty, ty, hrr – šumivý prášek jeden!“

Ptá se tě někdo, ksi nebo neksi? Co tvůj tatínek se slečnou žeditelka udělat, je dobže, oni vědí proč, a ty, holoubek, ty ještě poslouchat a ne poroučet, víš? My oba dva ještě zelený žabky –“

„Jako ta, co nám umžela,“ poškádčila ji ukrocená Zdenka.

„Zrovna takový,“ přisvědčila Ellen; „já sama být ještě žačka chloupý dost, a pro mne je dva zlatý bohatství! Já sama neumět skoro nic; co já tě naučit?“

„Leda punčochy mluvit,“ zasmála se Zdenka.

„Mlčíš!“ pohrozila jí Ellen.

„Ale považ, učiti takovou nezbedu jako jsem já!“ mínila Zdenka; „to bude za dva zlaté příliš tuhá práce.“

„Aspoň se na tobě naučit být pšisný guvernanta,“ dokazovala Ellen vraštic čelo; „jen počkej, nemáš ze mne rúzu?“

Zdenka si netrpělivě vzdychla. „Ne, ne; protiví se mi, aby ses za tak bídný plat se mnou trápila.“

„E, tak se trap se mnou taky; šak mi slíbit, že budeš mě učit česky, víš? Tak mi pšidáš tvůj český učení a to bude místo větší honoráš, dyš kseš.“

„Dobrá!“ zvolala Zdenka vesele, „ty mě naučíš anglicky plést, já tebe česky plést, spleteme oba jazyky –“

„Nezlob tvůj guvernanta!“ bránila se Ellen.

„Jenže ti zbudou ze všeho přec jenom dvě zlatky,“ namítala Zdenka; „copak pořídíš za tak málo peněz?“

„Ó, moc! Pro strýček pěkný dar!“ přesvědčovala ji Ellen. „Počítej: záží, žíjen, listopad, prosinec, – do vánoc čtyrykrát honoráš napřed, jsou osm

zlatýl A já udělat něco, na co může kupovat po trochu vlna, hedvábí nebo po kousku látky, každý měsíc něco, a hned pracovat.“

„A vymyslíš si něco takového?“ přemítala Zdenka; co by to mohlo být?
“

„Já neví, ale já poprosí, a slečna Hodanová mi jistě poradit,“ důvěřivě se těšila Ellen.

O moudrém důmyslu slečny Hodanové Zdenka zajisté nepochybovala.

Jako červenec, minul i srpen ponenáhlu, a již tu byly první dny mírného září. Zdenka se víc a více vpravovala v život pensionátu a dávno již si tu nepřipadala cizí. Mnohému, co se jí na počátku zdálo nemožno, časem přivykla, ano byla nucena přivyknouti. Jak by se také mohla vzepřítí proti řádu, jenž tu byl nezvratně zaveden? Časné vstávání, pravidelnost práce, pořádek a přesnost ve všem neúprosně zachovávaná – ach, jak těžko jí bývalo tomu všemu se podrobiti, a kdož ví, zdali by se s tím vůbec byla spřátelila, kdyby jí nebyla Ellen ustavičně stála po boku jako dobrý strážný duch. Rozmarnou svou veselostí pomohla družce překonati nejednu obtíž a často dovedla jediným slůvkem, ba pouhým pohledem udržeti na uzdě její starou prudkost, někdy se opět hlásící.

K bouřlivému výstupu zatím již nedošlo. Vypravování slečny Hodanové nalezlo úrodnou půdu v mysli dívčině, jež něco ze své vzdorovitosti skutečně již slevila. O pokrocích a schopnostech jejích se náhledy učitelského sboru velice různily, což se nápadně objevilo při poslední poradě. Učitelé počtů a přírodopisu tvrdili, že Zdenka nemá zcela žádného nadání, ba ani paměti, ani chuti k učení. Jiní s plným přesvědčením prohlašovali pravý opak. Slečna Hodanová, jež přednášela o písemnictví českém, a doktor Dvorecký, učitel českého jazyka, dějepisu a literatury francouzské, byli oba v každém zřeteli spokojeni s vědomostmi a pokroky Zdenčinými. Profesor Baborka zvláště vychvaloval neobyčejnou její pílí a vytrvalost a vyjádřil se rozhodně, že půjde-li to tak dále, dospěje Zdenka při velkých svých vlohách na vysoký stupeň dovednosti a stane se první kreslířkou ústavu, neboť za těch osm neděl, co se u něho učila, pokročila prý tak velice jako žádná jiná žačka dosud.

Touto pochvalou se octl monsieur Michael u vytržení, ano rozohnil se tak živou radostí, že zvolal: „Výborně, monsieur Baborko! Tak mluvím i já, jest to vysoce nadaná, roztomilá mladá mademoiselle!“

Slečna Zálesná se usmívala tomuto nadšení a vyptávala se, jaké jest

chování Zdenčino. I následovalo bohužel tu onde povážlivé potřásání hlavami. Zvláště se vytýkalo, že se Zdenka při sebe menším pokárání vzdorovitě tváří, ano, že se i několikrát opovážila odmlouvat.

„Bohužel, bohužel, je tomu tak,“ přisvědčovala ředitelka, „a netroufám si ani věřit, že se nám podaří ji zjinačiti. Skoro se bojím, že nám třeba co nejdříve svou nezkrocenou myslí způsobí podobný výstup jako ten, který jsme s ní zažili, a co se stane potom?“

„Pak ji vrátíme rodičům,“ horlivě usoudila Angličanka, miss Leadová. „Myslím, že na to dojde. Zdenka jest nejen velmi zhýčkaná, jest také – jak bych se jen vyjádřila – zrovna selská, velmi surová; nehodí se do našeho pensionátu.“

Doktor Dvorecký mrštil po přísné, obstarožné dámě potutelným pohledem, jako by si myslil: Arci, při tvých přemrštěných, škrobených pravidlech společenských není možno, abys pochopila mladé, svěží stvoření s kypící, přirozenou povahou. Nahlas pak doložil: „Mám za to, vážené dámy, že se snad mýlíte a že v naší mladé Zdence vězí řádné jádro. Mějte jen strpení, až se na ní poněkud obrousí drsná slupina, a uvidíte, v jak roztomilou, přirozenou, ryze ženskou bytost se promění ta selská, surová Zdenka. Má k tomu všechny dary od přírody, věřte mi; pouze nesmíme za příliš krátkou dobu jejího pobytu v ústavě hned příliš mnoho žádat.“

Miss Leadová pokrčila rameny, s odmítavě nedůvěřivým obličejem, zato slečna Hodanová vděčně pohlédla na doktora Dvoreckého.

„Souhlasím s vámi, pane doktore,“ přizvukovala mu. „Trpělivosti jest nám třeba na divoké to ptáče, jež doposud znalo jen svobodu. Chyby, které dlouholetým, příliš shovívavým vychováním na tom dítěti narostly do velikých rozměrů, nemožno zcela odložit za několik neděl. Zdá se mi, že jsme dosáhli již mnoho, vzpomeneme-li, jak málo popudu k práci si Zdenka přinesla s sebou do ústavu a jak svědomitě, ba v některých odborech znamenitě nyní pracuje své úkoly.“

Slečna Hodanová to tvrdila plným právem. – Zdenka se stala mnohem snaživější, neboť dobrý příklad ostatních dívek ji mocně povzbuzoval. Na počátku jí bylo ještě jedno, byla-li dána do druhé či do třetí třídy, ale později, když upozorovala, že všechny její spolužačky jsou mladší než ona, probudila se v ní ctižádosť a horlivost v závodění s nimi, jež ji nutkala, aby doháněla, co zmeškáno, aby se učila, přičiňovala a mohla co nejdříve do třetí třídy postoupiti.

Slohová její cvičení byla co den lepšími, také se Zdenka velice sebrala, aby již nedělala pravopisných kozelců. Měla všechen respekt před doktorem Dvořeckým, jenž uměl trestati podobné nedbalosti svým jemným výsměchem.

Poslední její skladba slohová byla nejlepší z celé třídy. „Soumrak v lese“ byl předmětem tohoto úkolu, jež Zdenka provedla s přirozenou živostí a s cítěným půvabem. Utržila pochvalu, a doktor Dvořecký předčítal její práci celé třídě, což platilo vždy za zvláštní vyznamenání. Avšak uprostřed čtení se dal do smíchu.

„Zde se vám přihodil pravopisný omyl, slečno Zdenko,“ pravil na vysvětlení, „neboť si nemohu představit, že byste si opravdu myslila, co jste napsala: Přistoupiv k ní, ukázal jí osudné místo, které takto vypadalo:

„Velebnost přírody dojala mne v nejhluší duši.“

Zdenka se zapýřila, popadla péro a rychle přepsala b přes p, aby se její duše nejevila „nejhlupší“.

„Po druhé si dejte lepší pozor; z takových nedopatření vznikají největší směšnosti. Také vám radím, abyste čárkami, tečkami atd. trochu šetrněji hospodařila, ač nemáte-li snad v úmyslu dělati je jako ona mladá dáma, která vždy, jakmile dopsala stránku, vyzdobila ji znaménky všude tam, kde byly mezi slovy náhodou větší mezery. Asi sedm čárek, deset vykřičníků, pět otazníků a devět teček, jak se jí právě líbilo, někdy více, někdy méně. Můžete si pomyslet, jak šprýmovný smysl to někdy potom mělo.“

Dívky se smály a Zdenka s nimi. Beze všech citlivůstek přijímala výtky z úst onoho učitele, který je uměl vždy pravým způsobem pronést. Příjemným žertem obaloval často vážné důtky a mnohem více tak pořídil než leckterý jiný, který se rozčileností nechával strhnouti k hněvivým slovům.

Ale kterak zato žákyně jeho o něm blouznily! V každé dívčí škole snad bývá mezi učiteli jeden, kterému se všeobecně holduje jako miláčkovvi všech; v ústavě slečny Zálesné se potkal Dr. Dvořecký s tímto losem.

„Je strašně zajímavý!“ horovala Milada Petřických, obracejíc oči unyle k nebi; „jeho úsměv jest tak duchaplný, jeho pohled proniká každou tajnost, – ach, je znamenitý a strašně hezký!“ – Zvědavá Lenka dokonce vyzkoumala, že sestřička Milada nosí v medailonku u hodinek kousek papíru, na kterém bylo napsáno jeho jméno. Byl to vlastnoruční jeho podpis, ustříhnutý ze staršího úkolu. – Drahomiř Bidýlková, nazývají jej v obyčejných hovorech

zjevem klasickým, opěvovala jej v rozplývajících se básních, také byl rekem veškerých jejích novel a románů. Jako náhodou ztrácela občas některou rozblouzněnou svou báseň, ovšem vždy jen v hodinách češtiny nebo francouzské literatury, ale zcela marně, neboť Dr. Dvorecký se ještě nikdy nestal šťastným nálezcem výkvětů její poesie, snad že ze samé skromnosti jím býti nechtěl.

Ani Taťána nebyla prosta této slabosti, ač se jí u jiných posmívala. Již dávno se prozradila, a to se stalo takto: Dr. Dvorecký měl v ruce karafiát, když vešel do třídy, a po hodině jej nechal ležeti na katedře. Sotva pak opustil síň, vrhly se všechny žáčky jako hejno ostřížů na červený kvítek, zápolice o něj. Taťána si ho šťastně dobyla. Držíc vítěznou kořist vysoko nad hlavou prchla do svého pokoje. Dala si pak zhotoviti u klenotníka zlatý medailon s ruským nápisem. Lenka to dosti brzo vyslídila, ale tajnou jí zůstala nerozluštitelná hádanka, co znamenala slova ruskými písmeny vyrytá, neboť za celý svět by s ní Taťána nebyla svěřila, že smysl jejich jest: „Z rukou jediného“. Do této skvostné, zlaté schránky uschovala květ karafiátu a tak jej ustavičně při sobě nosila.

Ellen vyváděla nejhůře. Kdysi večer, když byla se Zdenkou o samotě ve svém pokoji, vyškrábala si perořízkem počáteční písmeno křestního jeho jména do kůže na paži pod loktem, s neohrožeností spartanskou se podrobujíc bolestnému tomu výkonu.

„Ale, Ellen, jak jsi bláhová!“ zvolala Zdenka „K čemu tropíš takový nesmysl? Kdyby se pan doktor Dvorecký dověděl o všech těch vašich pošetilostech, jak byste se musily styděti!“

„Mlč,“ odbyla ji Ellen škádlivě, „ty ještě kotě malý, co má mlíčko na fousků. Nic ty ne rozumět o tajné citu hlubiny. Pšijít léta a teprv oči otevřít. Tvůj srdýčko ještě chodit v dětský bačkorkách.“

Zdenka se mohla přetrhati smíchem. Zdravý samorostlý její cit se nemohl srozuměti s chorobnými těmi hříčkami, kterými se dívky beztoho jen opičily po špatných románech, kdysi tajně snad přečtených. „Ach, Elleno, mluvíš jako zkušená, a jsi přec jen o dvě léta starší než já. Jak pěkný román by mohla Drahomiř o tobě napsati!“

Ellen však nemluvila vždycky jako zkušená, nýbrž dovedla také smýšleti a jednati notně dětinsky, zvláště šlo-li jí o to, aby získala něco pro svůj mlsný zobáček.

Kdysi v neděli, když se již šelo k večeru, stála u otevřeného okna

ve svém pokoji a pohlížela toužebně ven na jabloň, jejíž kulaté, zlatožluté plody lákaly červenými tvářičkami svými, z tmavého lupení svítícími.

„Ty krásný jablíčka!“ vzdychla si nahlas, „ó, kdyby já mít aspoň jediný! Zralý být, Zdenko, já to vím, já dobře znát ten strom. Já mít chuť kousnout do jablíčko, já by očima ukousnout, dyby mohl Tak vidět pšed můj nos viset, ale utrhnout být daleko; ach, těžký trápení!“

Zdenka, jež právě jako poslušná začka Ellenina požívala šedou kabelku na hřebeny červenými šňůrkami, odložila svou práci a přistoupila k oknu.

„Ano, jsou již zralá,“ rozhodla po znalecké prohlídce lákavého ovoce; „máme doma také ten druh, jsou to srpnová jablka. Kdyby to bylo u nás v Jasanově, vylezla bych na strom a načesala hych jich trochu! Ale zde – ach, smutná vyhlídka!“

Ellen pozorně poslouchala a pohlížela na Zdenku, jež s bolnou rozníceností pozorovala jabloň Zdence šlo při tom o rozkoš lezení na strom, Elleně o pochoutku na jablkách. Pojednou vznikla v této znamenitá myšlenka: „Zdenko, ty jsi doma lezla na stromy? Ty umíš? Ó, mně pšišel rozně krásny myšlenka! Ty vylézt na ten strom a natrhat jabka!“ Poslední slova řekla jen šeptmo, aby jich nižádné ucho nepovolane nezaslechlo.

Zdenčiny hnědé oči zasvitly živým leskem. „Jak ráda bych to provedla! Ale nesmí to býti! Jen si pomysli, Elleno, kdyby mě uviděla slečna Zálesná nebo někdo jiný!“

„Jen počkej, já ví, jak udělat!“ s chytráckou tajemností šeptala Ellen. „Dnes večer, až slečna žeditelka a všecko všudy budu ležet na pravý či levý uchu, my tiše vyklouznout z postel a ty, Zdenko, jako chrdinka vylézt z okno na strom, ale ticho jako kočička, a měsíček podat lucerna, aby ty vidět, kde viset největší a nejsladší jablíčka. A já chlídat, aby nic na nás nepšišel. Já dobrý stráž budu být.“

Zdenka zářila radostí. Myšlenka byla příliš vábivá! Jak by se byla mohla ještě rozmýšleti?

„Toť rajský nápad!“ zvolala tak hlasitě, že jí Ellen výstražně pohrozila. „Ustrojím se k tomu do svých pohodlných starých šatů s halenkou, tak se mi bude výhodně šplhati po stromě! To bude přec jednou něco po mé chuti, Elleno!“ Popadla přitom družku za ruku a tančila s ní po pokoji.

„Ó, ty anděl, ty rarášek malý!“ velebila ji přešťastná Ellen; „jen dyby už byl noc a tma černý!“

Zdenka stála již opět u okna, zkumnými zraky přeměřujíc korunu

jabloně. „Podívej se: na tuto větev stoupnu nejdříve,“ pravila v nedočkavém rozechvění, „a pak na tu tam, na které visí tři jablka, vidíš je? Utrhnu je a hodím ti je oknem. Pak polezu výše až k oknu pokoje, kde bydlí Milada s Taťanou, – nechávají ha noc otevřeno; vstrčím jim tam hlavu a zvolám: Dobrou noc!“

„Pánbůh chraň!“ zděsila se Ellen; „co tě napadá, Zdenko? Dej mi ruka, že neudělat takový nebezpečný nesmysl!“

„To byl jen žert,“ omlouvala se Zdenka; „buď jen bez starosti, budu docela rozumná a slušně opatrná, provedu vše zticha jako duch, a nikdo se nedoví o našem čarokrásném dobrodružství.“

Oběma přítelkyním se plazil čas zvolna jako hlemýžď. Chtěly jej ukrátiti anglickým cvičením, – „aby já nebral honoráš pro nic,“ mínila Ellen, ale Zdenka byla tak roztržitá, že jí „guvernant“ její musila pokárati: „Ty, ty dnes opravdu anglicky plést.“

„Nechme toho, budu tě raději trochu cvičiti česky,“ navrhla Zdenka, ale po krátkém pokuse se přesvědčila, že Ellen mluvila, majíc myšlenky jinde, takže si profesorka nad ní posteskla: „Ty, Elleno, dnes opravdu mluvíš punčochy.“

Zdenka, neumějíc se přetvařovati, byla toho dne u večere neobyčejně veselá a nepokojná.

„Vypadáš tak bujaře a radostně,“ pravila pozorná slečna Hodanová; „snad jsi obdržela nějakou dobrou novinu z domova?“

Zdenka se začervenala a měla pocit, že jest lapena. Štěstí pro ni, že učitelka hádala na nějaké již mezi děvčaty odbyté čtveráctví a nikoliv na příčinu veselosti, která by souvisela se záměrem pro nejbližší budoucnost. „Bylo-li to něco nedovoleného, však se to prozradí,“ pomyslela si a měla za to, že jest Zdenka prozatím její otázkou dosti napomenuta.

Konečně obě spiklenkyně přečkaly traplivou délku tohoto večera. Již panovalo v domě úplné ticho noční. Obchůzka po všech ložnicích byla již vykonána, slečna Hodanová se již vrátila do svého pokoje.

Ellen seděla na posteli, napínajíc bystrý svůj sluch. Dole již se zavřely dveře slečniny a zarachotil klíč v zámku, pak se nikde již nic nehnuło. Ellen tak napjatě naslouchala, že by jí nebylo ušlo zabzučení mušky. Čekala ještě chvíli, pak vyklouzla z postele a mihla se jako stín po pokoji. Nahnula se daleko z okna ven.

„Co děláš?“ ptala se Zdenka.

„Já ksi vidět, jestli slečna Hodanová mít ještě světlo v pokoj,“ šeptala vyzvědačka. „Ještě tam svítit.“

„Mám vstávat?“ netrpělivě zvdala Zdenka.

„O, ne! Ležet tiše! A ne tak nahlas mluvit!“ napomínala Ellen nejtluменějším šepotem. „On požád ještě svítit. Božítku, to je mrzutý. Co ten slečna jen dělat? Proč nejde do postel a nezavřít okna!“

Vysoukala se půlí těla do povětří a hleděla neodvratně na dvě ozářená okna stranou dolů. Pozorování své sdílela se Zdenkou více dechem než hlasem. Náhle trhla hlavou i tělem zpět a položila výstražně prst na ústa.

„Docela tichá být, Zdenko, ani ne pípnout,“ šuškala jí do ucha, přiblíživši se neslyšitelně až k její posteli; „slečna vystrčil hlavu z okna a koukat do měsíčka, skoro moh mě uvidět, já celá se tšesu.“

Za chvílku bylo slyšeti, jak se okno zavírá, a když Ellen kradmo vyhlédla ven, bylo světlo již zhasnuto.

„Teď pšišel velký chvíle na velký čin,“ zadeklamovala s přepjatým výrazem, ale přece přidušeným hlasem, a napřáhnuvši ruku vyzývala Zdenku: „Vstávat, herdinko, a zmužilý dělat dílo!“

Zdenka byla tak rozčilená myšlenkou na své předsevzetí, že si ani nevšimla, jak směšně Ellen přitom všem vypadala v bílém nočním oděvu, majíc černou zástěru přehozenou přes hlavu a ramena, aby se neblýskala bíle v stinném okně. Zapomněly obě na smích a dovádku, když Zdenka vskutku vstala a na svůj romantický výlet strojiti se počala. Byly opojeny dobdrodružnou podnikavostí.

Zdenka si oblekla známé šaty s halenkou, jež byly u postele již připraveny se vším, čeho k výpravě bylo třeba. Příslušné boty jí tahala Ellen z ruky s vážnou námitkou: „To být nemotorné boty, jako centnýš, ty budeš v nich dupat a celý dům udělat zhůru.“

Zdenka však nepřipustila odporu. Silnou rukou jí zcela tiše vyrvala boty a obula se do nich. Vrzaly jen maloučko, když se v nich po špičkách kradla k oknu.

„Podej mi košíček,“ zašeptala. Ellen jí pověsila košíček na tkanici okolo krku, aby jí na ruce nepřekážel.

„Tak, teď by být vyzbrojený na cestu, dělej dobže svůj věc, ty herdinka!“ řekla s tlukoucím srdcem Ellen a políbila ji na tvář.

Zdenka již ani neslyšela, zaujata slastným rozechvěním. Lehkým skokem se vyšvihla na okno a odtud se přehoupla na nejbližší větev stromu.

Elleny se teprv nyní zmocnila pravá úzkost. Se strachem vyzírala za odvážnou výletnicí, ale nebylo proč se o ni báti. Zdenka měla v takovéto činnosti příliš dobrý výcvik za sebou.

Mistrně jako veverka se vznášela po větvích, přes tíži svých bot. Jakmile mohla dosáhnouti na vyhlédnutá tři jablka, utrhla je a hodila Elleně.

„Tu máš na ukázk!“ zvolala svévolně polohlasem, „ať se nenudíš, než se vrátím!“

Jablka se hlučně kutálela přes celý pokoj, což Ellenu poděsilo. „Ó, co to děláš?“ šeptala hrozíc. „Kuchaška spát dole pod náš pokoj, ty ji vybouzíš takovým lomozem!“

„Baruška spí jako sysel, slyším ji chrápat,“ zasmála se Zdenka bezstarostně. „Jsme docela bezpečny, všechno spí, všude je ticho a tma. – Teď s hohem, Ellen, teď se pusť na dalekou cestu! – Ach, jak je zde rozkošně!“

Ellen se vypjala z okna a vztáhla ruce, uchváčena náhlou hrůzou. „Mám strach – vrať se! Moh by se stát neštěstí!“

Zdenka však se jen potichu smála, směle stoupajíc výš a výše. Bylo jí blaze a volno, dýchala s rozkoší v pravém svém žvlvu jako ptáče, jež na Svobodě třepetá perutěmi.

Octlá se v listnaté koruně stromu. Měsíc v úplňku jí svítil jasně na každý krok. Když byla v stejné výši s pokojem, kde spaly sestry Petrických a Tařana, nemohla odolati pokušení; ostražitě se udržujíc v rovnováze na kolísavé větvi, jejíž konec se skoro dotýkal okna, přiblížila se a pohlédla dovnitř.

Světlo měsíce oblévalo tři bílá lůžka, kde bylo viděti spící hlavy dívek, pokojně oddychujících a nic netušících.

V Zdence se okamžitě probudila svévolná choutka. Jakž, kdyby děvčatům vyvedla nějaké čtveráctví? Jen drobátko zaklepati – jen jednou ťuknouti na sklo! Chtělo se jí toho žertíku nesmírně a již natahovala ruku, vtom však sebou Tařana ze spaní pohnula. Mimovolně se Zdenka odhoupla zpět a ztřeštěný její nápad zůstal nevykonán.

Kolem ní vpravo i vlevo viselo tolik krásných zralých jablek, že jimi za minutku mohla naplniti košíček; ale což snad jí záleželo na jablkách? Nikoliv! Jablek bylo dost na trhu. Ale ta rozkoš dávno postrádaná, kterou teď plnými doušky sála do sebe, ta ji držela v sladkém objetí, nechť ubíhalý zatím noční chvíle. Okusila zase hývalé svobody, a všechny upomínky na blahý, drahý domov, všechna dětinná poesie mladosti ji ovinula svým

čarokruhem. Nemohla zpět, nechtěla dolů, táhlo ji to v slastné bujnosti výše, až nahoru na vrchol vysokého štěpu; tam byl cíl její tužby, a třeba cesta k němu obtížná, Zdenka se jí nelekala. Nesnadno bylo zachytiti se vždy v pravou chvíli větví široko roztažených; jediný chybný krok – a odvážlivá výletnice mohla se octnouti pod stromem s polámanými údy; ale na takovou možnost Zdenka ani nepřipadla, neboť prováděla doma zcela jiné, nebezpečnější kousky lezecké a neuměla se báti nebezpečí.

Naslouchající Ellen chvílemi zaslechla praskání větví, šustění listí, lehké buchnutí spadlého jablka. V jednu chvíli trhla sebou leknutím, když ze stromu šumně vyletěl pták, nezvyklou návštěvou vyplašený z nočního klidu. Tesklivěji a tesklivěji stála tu na stráži, jako věčnost se jí vlekla doba čekání.

„Zdenko!“ zavolala potichoučku.

Ticho – žádná odpověď.

Jakž by byl mohl její šepot proniknouti až ke Zdence, jež stojíc na vrcholku stromu slyšela tajuplný ševel zcela jiných hlasů, vlnících se v listech měsícem ostříbřených, které se nehýbaly a přece jemně šelestily – ne vánkem, neboť vzduch byl sladce klidný, ale chvěním, které, jako by vycházelo z nich samých, zdálo se živým hovorem jejich duší!

Bylo jí nevysovně milo, skoro velebno a přece jásavě bujno, představa domova ji unášela radostí i steskem zároveň. Ústav, ředitelka, školní kázeň – to všechno jí zmizelo z mysli do mlhavých hlubin zapomenutí; zahrada zde dole se jí proměnila v park při otcovském domě, strom, na kterém se vznášela, stál před oknem jejího tatínka, nejinak než onen starý ořech, v jehož houští si hrávala s ním na schovávačku, když ji všude dole hledal a ona pak s vrcholku naň dovádívě zvolala: „Urá!“

Srdce její, opředeno drahými vzpomínkami na „maličkého tatíčka jedináčka“, nemohlo, nemohlo si odepřítí, musilo na té krásné, svěží, podhvězdné výši k němu vyslati pozdrav do dálky. I překypělo mladé, bujaré to srdéčko návaem dětinské touhy a skoro nevědomky, neúmyslně zvolaly Zdenčiny rty plným hlasem onen pozdrav, v myšlenkách stokráte již opakovaný.

„Urá!“ ozvalo se zvučně s výše stromu a zahlaholilo nočním tichem přes celou zahradu.

V tom okamžiku se ovšem vytrhla ze snivých vzpomínek, ulekla se nesmírně a zakryla si rukou ústa. Co jen to učinila! Ale rozvaha se dostavila

pozdě. Především bylo teď nutno postarati se o nejrychlejší ústup, neboť čeho se domnívala, stalo se: neopatrný její výkřik byl v domě uslyšen.

Milada se vytrhla ze spaní a polovztyčena na loži volala chvějícími se rty: „Lenko, slyšelasi?“

„Slyšela!“ ozval se udušený hlas. „Milado, umru strachem!“ Lenka měla hlavu schovanou pod pokrývkou a tetelíc se úzkostí očekávala svůj osud. Milada rozsvítila lampu.

Taťána se také probudila. „Co to bylo?“ tázala se. „Odkud byl hlasitý ten výkřik? Připadalo mi, jako by byl někdo vyhoukl zrovna u mé postele!“

„Bože všemohoucí!“ vykřikla Milada, „nevidíš nic? Ó, spatřila jsem něco strašně děsného! Tam – zrovna kam ukazuji – letělo to těsně přes okno! Příšera to byla s vlajícími vlasy a velkýma ohnivýma očima! Hú – jak se to na mne podívalo – zrovna jako by mě to chtělo pohltnouti! Ó, Taťáno – strašidlo – strašidlo!“

Milada se vytrhla ze spaní ...

Miladě cvakaly zuby leknutím a strachem, a Taťána, jež nebyla pranic viděla, zaslechnuvši jen silný praskot a šum ve stromě, vyskočila z postele, hodila si pokrývku přes ramena a srdnatě se šla podívat z okna.

Právě v tu chvíli končila Zdenka poplašnou zpáteční cestu svou, vykonanou v šíleném chvatu a strachu s vrcholku stromu až k oknu pokoje, kdež Ellen, úzkostně ji očekávajíc, obě ruce jí na pomoc vztáhla vstříc tak daleko, jak mohla, smrtelně bledá a skoro bez sebe úžasem nad zbrklou odvážností Zdenčinou.

„Co ty udělat!“ šeptala jektajíc; „ty nás zradila! Slyšíš? Nahoře děvčata být vzhůru! Taťána mluvit... Ach, zle bude být pro nás!“

Ve spěchu sňala Zdence, jež se třásla na celém těle a trochu krvácela z poškrábaných rukou, košíček s krku, hodila do postele těch několik jablek, jež se cestou z něho nevysypala, vstrčila košíček za skříň a lehla si pak, vše v největším chvatu.

Zdenka učinila jako ona. V šatech i botách skočila do postele a zabalila se do pokrývky až po bradu. Zavřela oči a chystala se v smrtelných úzkostech na těžký, hrozný soud, jenž na ni čekal.

V klamném svitu měsíčním nemohla Taťána určitě rozeznati, co se vlastně dělo. Viděla ovšem jakousi postavu, viděla dvě bílých paží, které se jí zdály báječně dlouhé, ale vše se jí jen mihlo ve mžiknutí, načež celé zjevení bez hlesnutí zmizelo jako pouhá vidina, v mlhu se rozplynuvší. Ještě po

několik okamžiků vyzírala a naslouchala sotva dýchajíc, ale již byl přízrak ten taní – nic se nehýbalo. Přese všecku její zmužilost bylo Taťáně přec jen dost nevolno. Ustoupila od okna.

„Nuže?“ tázala se dychtivě Milada, „vidélas něco?“

„Ano,“ odpověděla Taťána rozčileně, „zřetelně jsem viděla jakousi postavu a mohla bych odpřisáhnouti, že ji dvě sáhodlouhé, bílé paže vtáhly do okna k Elleně.“

„Milá, dobrá Táňo!“ žadonila Milada žalostivě, ruce spínajíc, „probud' lidi v domě! Umřela bych úzkostí, kdyby se to strašidlo ukázalo ještě jednou!“

Taťána stiskla knoflík zvonítka, které bylo umístěno vedle její postele. V každém pokoji bylo podobné pro případ, kdyby některá chovanka v noci ochuravěla nebo v jiné nesnázi žádala přispění. Dráty všech zvonítek se spojovaly u zvonce, který byl na chodbě vedle dveří komnaty slečny Hodanové.

Hlasitě a pronikavě jako znamení poplašené rozlehl se zvuk, jenž dosud nikdy neporušil nočního ticha v tomto domě. Ellen a Zdenka se trásly nemensí hrůzou, než kdyby jim vyzváněl umíráček.

Celý dům oživil jako kouzlem. Okna, jež dosud tmavě a snivě mhouřela do zahrady, osvětlovala se, dveře bouchaly, hlasy se ozývaly.

Ředitelka v hlubokých nedbalkách a se svíčkou v ruce nejdříve vyběhla ze svého pokoje; hned po ní přispíšila slečna Hodanová, a když spolu šly chodbou, vyrazila miss Leadová ze svých dveří a s pohledy zoufale tázavými se přidružila k oběma.

Nebyla právě velkou hrdinkou milá ta miss, zvuk zvonce jí vjel do celého těla jako malá rána hromová.

Třesouc se vyskočila z postele a shledávala něco šatstva, hmatala však marně do tmy. Krabička sirek jí vypadla z rukou, jež sebou škubaly v nervosním rozčilení; konečně se jí namanul strakatý pléd i zatočila spěšně do něho hubenou svou postavu, řídké vlasy, jež každého večera čtvrt hodinovým kartáčováním a česáním pěstovala, visely jí rozpuštěny po plecích. Vypadala velmi směšně v tomto vystrojení, a ředitelka jí radila upřímně, aby si zas lehla, ale miss Leadová se tomu rozhodně bránila. „Ne, ne!“ odpověděla živě a zavěsila se o rámě slečny Hodanové pevně jako kleštěmi, jen aby nezůstala samotná ve své úzkosti.

I některé chovanky procitly při nezvyklém hluku tom a vstaly.

Polekány se vyhrnuly ze svých pokojů a šly učitelkám v patách; Drahoříš se dokonce chytila ředitelky za sukně.

Taťána, slyšíc hlasy na schodech, otevřela dveře.

„Stalo se něco tobě nebo Petřickým?“ ptala se slečna Zálesná, starostlivě. Místo Taťány odpověděla Milada: „Zažily jsme něčeho strašně děsného! Příšeru jsme viděly!“

„Něco se ti zdálo,“ pravila ředitelka nevědouc, co vlastně Milada myslí; “věřila, že jsou strašidla? Mělas těžké sny?“

„Otevřenýma očima jsem to viděla, slečno ředitelko,“ ujišťovala Milada s plnou přesvědčeností. – „Nejdříve nás všechny probudilo hrozně hlasité houknutí, vid', Táňo? A hned na to šustlo strašidlo zde zrovna kolem našeho okna!“

„Snad to byl nějaký poberta, který si přišel v noci na jablka,“ upokojovala ji ředitelka. „Vidělas také něco, Taťáno?“

„Ovšem,“ odpověděla tázaná. „Podívala jsem se z okna, a tu se mi zdálo, jako by něco zmizelo do pokoje k Elleně.“

Chovanky a mezi nimi miss Leadová se tlačily do klubíčka kolem slečny Zálesné. Strašidla! Pobertové! Toť bylo něco pro smrtelné strachy. O tak strašlivých věcech se dosud nikdy v pensionátě nepovídalo. Drahoříš se třásla bázňí a vzrušením, ale přece se jí to vše zdálo velice romantickým a zajímavým; umínila si, že o tom napíše baladu anebo kapitolu ve svém nejnovějším románě.

Sotva slečna Hodanová uslyšela, že se přízrak ztratil do pokoje k Elleně, vyšla potichu a odebrala se dolů k oběma dívkám. Otevřela dveře a posvítila si do pokoje. Rozhlédla se po něm zkoumavě a nespátřila nikde nic podezřelého. Okna byla zamčena, a Zdenka, jak se zdálo, pevně spala.

Ellen se pozvedla na posteli a tváříc se velice udivenou pohlížela na učitelku.

„Ó, co to být?“ ptala se chvělým hlasem. „Proč zvonec zazvonil? Já se tak ulek!“

„Že prý sem někdo k vám vstoupil oknem,“ odpověděla ředitelka, jež zatím přišla s celým svým průvodem.

Elleně se úzkostí zarazil dech. Co si měla počítí? K pravdě se přiznati? Nemožno! Bylo by to znamenalo vyloučení její i Zdenčino z ústavu. A lháti? Toho nebyla schopna. V zděšení zírala na ředitelku, neodpovídajíc ani slovem.

Slečna Zálesná vykládala si její němé ohromení jinak, měla je za následek náhlého leknutí.

„Ale, ale, nebuď tak ustrašena,“ konejšila ji; „nebylo to asi nic. Taťána a obě Petřických stojí na svém, že slyšely výkřik a že viděly strašidlo, kterak prý jim letělo kolem okna a zde ve vašem pokoji zmizelo.“

„Ó, strašidlo! To je růza!“ zajekala Ellen. a rty se jí třásly. Smrtná bledost a úzkost, jevící se v jejím obličejí, vzbudila útrpnost ředitelčinu.

„Jen se již upokoj,“ pravila chlácholivě, „děvčatům se něco zdálo. Pobouřily celý dům. – Myslím, abychom si šly zas lehnout,“ dodala obracejíc se k slečně Hodanové; „tím prostředkem se nejlépe uklidní rozčilení myslí.“

Již byla na odchodu, když ji napadla spící Zdenka. Přistoupila k její posteli a shýbla se k ní poněkud. „Což se Zdenka ani neprobudila tím povykem?“ podivila se.

V smrtelných úzkostech pozorovala Ellen každý pohyb slečny ředitelky. Kdyby se tato naklonila trochu stranou, kdyby její pohled zabloudil k druhému konci postele – o běda, bylo by po všem! Pod cípkem svrchnice – hrůza tam popatřiti – vykukovala špička strašlivé boty Zdenčiny!

„Zdenka ždycky spát tak tvrdo,“ vypravila Ellen Pracně ze sebe a jedním rázem – v okamžiku největší tísně nabyla opět své duchapřítomnosti.

„Já prosí, já prosí, slečno Hodanová,“ pravila zvedajíc sepjaté ruce, „račte podívat pod můj postel, jestli tam nevlez strašidlo.“

Hned se obrátila pozornost všech přítomných k Elleně, a slečna Hodanová si skutečně posvítla pod postel.

Ředitelka se zamrzela a potřásajíc hlavou pokárala Ellenu: „Nebuď tak dětinská! Děvče tvého stáří nebude přec již věřiti povídačkám o strašidlech.“

A miss Leadová, jež posud stála s chovankami za dveřmi, přistoupila k Američance, aby jí dala důtku za její bojácnost.

Sotva spatřila Ellen starou slečnu v tak podivném kroji, dala se hlasitě do smíchu. „Ó, miss Lead!“ zvolala, „vy vyhlížet jako loupežnický vůdce! Neněvejte se, já se musí smát.“ Ostatní dívky se rozesmály také, rády, že mrazení hrůzy bylo konečně zažehnáno.

Miss Leadová zlostí zrudla, a ředitelka přísně pokárala Ellenu za

nezpůsobné její chování. Přitom se zapomnělo na strašidelný příběh, a nikdo si více Zdenky nevšiml. – Či snad přece? –

Slečna Hodanová velmi rychle vyšla ze dveří ven a odnesla světlo z pokoje. Spatřila snad neblahou špičku boty? – „Nechme Zdenku vyspávat,“ řekla již za dveřmi; „k čemu bychom i ji také vyburcovaly z klidu závidění hodného?“

„Máte pravdu, přejme jí ho. Ale má kupodivu tvrdé spaní. Jděte si teď lehnout, děti. Miladino strašidlo v skutečnosti nebylo ničím jiným než kočkou, která si na stromě ulovila ptáčka. Buďte již zcela bez starosti, strašidlo po druhé již nepřijde.“

Tím byla strašidelná příhoda noční ukončena. Zakrátko spočívalo vše zase v hlubokém spánku Milada si nechala lampu rozsvícenou, neboť by za celý svět nebyla zůstala potmě.

Když se pak Ellen úplně přesvědčila, že všechno v celém domě utichlo, vrátila se jí s pocitem bezpečnosti opět boдрá mysl. Vyhrabala jablka pod pokrývkou schovaná a začala je spokojeně chroustati, jako by se nic nebylo událo.

„Copak to děláš?“ ozvala se Zdenka, slyšíc šramotivé ty zvuky. Až dosud se neodvážila hnouti sebou a ležela tu v potu jako v lázni.

„Já kousat jablka,“ řekla Ellen klidně.

„Ale, Elleno, jak můžeš jísti!“ pravila Zdenka s ustrnutím. „Třesu se na celém těle, srdce mi tluče jako kladivo – a tobě chutná! Zahod' jablka, nejsou ani naše! Ach, Elleno, jak se na sebe zlobím za svůj hloupý kousek!“

„A co!“ řekla Ellen chroustajíc chutě dále; „jen se ne trápit pro zbytečný trampoty. Raději sundej tvůj šaty a zastrkat je do truhlici. Spi sladký, má holubička; zítra ne vědět ani človíček o náš veselý dobrodružství, a ty býť chytrá, hezky mlčet.“

Zdenka dnes nepřizvukovala žertovnému švitoření Elleninu, neboť ji těžce krušilo pomyslení, že obelstila ředitelku přetvářkou. Mlčky se odstrojila, složila šaty opatrně do truhlice a pak si lehla.

Spánek se však nechtěl k ní snést. Ellenino pravidelné oddychování dlouho již prozrazovalo, že usnula klidně a sladce. Zdenka však stále ještě bdíc se převracela na loži. Myšlenka, jak malounko jen scházelo, aby byla přistižena při své vině, znova a znova ji děsila. Jakmile již začala usínati, vymrštila se poplašeně vzhůru. Konečně usnula, ale i ve snu ji strašily

nejtrapnější vidiny. Brzo byla pronásledována, tu zase spadla se stromu, konečně se proměnila v ptáka, a veliká sova ji chtěla sežrati.

Časně z rána slečna Zálesná při obvyklé procházce zahradou se zastavila pod jabloní, hlavou vrtíc Zavolala si zahradníka.

„Hleďte, Vonásku, na tom stromě jistě byli zlodějové,“ pravila mu. „Vidíte, co polámaných větvíček a listů leží pod ním, i několik jablek je tu roztraceno. Dokud ovoce není ocesáno, buďte tak dobrý, vycházejte několikrát za noc na hlídku pro ty poberty.“

„Nejde mi do hlavy, kudy se sem dostali,“ podotkl zahradník. „Vrátka byla dobře zamčena. Není jinak možno, nežli že přelezli zeď.“

„Může býti,“ přisvědčila slečna Zálesná a kráčejič dále pomyslnila si, že Milada přec jen měla pravdu. Ovšem to nebylo strašidlo, co viděla, ale poberta to byl.

Nahoře u otevřeného okna stály obě dívky a vyslechly každé slovo. Zdence bylo při tom horko i zima, a připadala si jako bídná hříšnice, usvědčená a zahanbená. Ellen se naopak s potutelným uspokojením tichounce smála a považovala vše za skvostnou švandu.

„Je to pěkný bláznovství,“ řekla rozmarně, „já umžít smíchy! Dyby slečna vědět, že ty poberty zůstávat tady pod její stěchou! Ta by se divit.“

Zdenka se zasmušila. „Nesmíš se tomu smáti, Elleno,“ domlouvala jí rozhodně. „Slečna mluvila o zlodějích, a to není k smíchu, to je hanba pro nás. Ach, mně to dříve ani nenapadlo. Jaká jsem byla zpozdlilá a hloupá!“

„Kdo by tak pšísně soudit, ty moudrá hlava,“ těšila ji Ellen. „Za ty několik jablíčka my může o kousek méně jíst pši oběd a večere a tak dluh náš vyrovnat; tak vidíš, my ne zloděj, my si jen půjčit jablíčka, aby mít něco na zub. No, dej mi hubička a nedělat tak smutný očičky, ty malá poberta!“

S Ellenou bylo těžko se příti. Vyvracela vše tak dobromyslným čtveráctvím a přitom jí hrálo v očích tolik laškovného šibalství, že Zdenka, ač nezměnila svého přesvědčení, přece již jí tak bez milosti neobviňovala. Na tom však trvala, aby jí Ellen dala ruku na slib, že nikdy již spolu neprovedou takového nezbedného kousku.

***

Dni se skokem krátily; vítr říjnový šumně řádil v stromoví a prováděl divoký rej s uschlým, žlutým listím. Zahrada ústavu zpustla, neboť byl skoro konec krásnému pobytu v jejích útulných zákoutích, ba i procházkám po

pěšinách, nyní rozmoklých a nelákavých. Dívky musily víc a více přivykatí jenom ve svých pokojích.

Ve všední den jim to ani nebylo nemilé, ale v nedělní odpůldne, kdy se v létě bavivaly tak rády v zahradě, nyní dvojnásobně pociťovaly tuto újmu. V pokojích bylo dusno a nudno; toho náhledu aspoň byla Zdenka. Nebylo přec možno psáti ustavičně tatínkovi listy nebo něco vyšívati; její „gubernant“ byla sice neomrzela a byla by jí ochotně krátila čas cvičením, ale Zdence se nechťelo v neděli „anglicky plést“ ani „punčochy mluvit“, což nazývala robotou, na kterou je nedělní svobody škody. Takž sedávala Ellen u milé své práce, a Zdenka se hryzla dlouhou chvílí.

Ellen chystala strýčkovi vánoční překvapení. Podle rady slečny Hodanové se rozhodla pro stojan se schránkou na noviny, jejíž jednu stranu chtěla ozdobiti malbou, druhou vyšíváním. Slečna jí pomohla koupiti vhodnou hedvábnou látku, barvy neurčité, našedlé, na níž překrásně vystupovaly něžné i skvělé odstíny pestrých květin, které Ellen s nejpečlivější jemností malovala podle předložek a někdy i podle živých kvítků, jak se jí právě hodily do kytice, kterou si sama zkomponovala; profesor Baborka, opraviv jí poněkud náčrtek, schválil jej k provádění a milerád dozíral na pokračující malbu. Ellen konala tuto práci se zanícením, s pravou láskou, užívajíc k ní zbytků světla denního, ač ho již podzim méně a méně poskytoval. „Pšece lepší, než až bude být celý den jako v pytli,“ těšivala se, kdykoli ji časný soumrak přepadal uprostřed nejpilnější práce, jež se jí dařila k obdivu veškerých spolužaček.

„A jak ti to půjde s vyšíváním, až budou ještě tmavší dni a delší večery?“ otázala se Zdenka, dívajíc se na ni při práci a zívajíc nudou za pochmurného odpoledne nedělního.

„Dobže mi to půjde,“ odpověděla horlivá malířka, neodvracejíc očí od práce. „Já si ve dne, dyž hodně jasný, vybrat hedvábí, kam který barva patší, a může pak vyšívat pší lampa. Já vyšít ornament, víš srdýčka. jablíčka – ale ne od poberty, víš? Takový jablíčka, co selský děvčata vyšívat na zástěrku a šátku, takový český, aby strýček vidět, jak já má rád český lidi. A na takový ornament být barvy určitý, jednoduchý, a dyž je vybrat ve dne, tak večer může vyšívat. Já už mít na rámečku napnutý látka a já vykreslit vzorek dnes večer.“

Ach, je to radost, jak ty všecko umíš!“ vzdychla si Zdenka; „jak bych ráda tatínka také překvapila, ale čím, když nic neumím?“

„Co neumíš?“ vesele ji kárala Ellen; „jen dyby ty chtěla! Ale ty být líná kůžička, ty raději stát celý zvadlý od dlouhý chvíle a zívát – jako strašidlo, co chtěl polknout Miladu, víš?“

Zdenka se zasmála a trochu oživila. „Myslíš, že bych dovedla něco slušného vyšítí nebo vykreslití pro tatínka?“ tázala se zdráhavě.

„No, začni, zkus a uvidíš,“ odpověděla Ellen.

„Ach, byl by to marný pokus,“ odpírala Zdenka, „já bych jistě všechno zkazila.“

Ellen ji odbyla krčíc nosíček: „Nevidáno, dyby ty zkazit kousek papír nebo látka! Ty máš dost peníze koupit zas jiný.“

„Nu dobře, snad – ale dnes nemohu začítí již nic. Ach, co mám dělat, Elleno? Mně je tak dlouhá chvíle!“

„Tak já ti poradit. Jdi, sedni a piš román, jako náš Drahomíš. On kutit nějaký velkolepý arcidílo a kse někomu věnovat na Vánoce.“

„To bude skvostný dar,“ zavtipkovala Zdenka; „a kdo bude tak šťasten, že jej obdrží?“

„To být chluboký tajnost a žádný smertelník neuhodnout.“

Obě dívky se rozesmály z plna hrdla, neboť byly jisty, že šťastným obdarovaným ani nemůže býti nikdo jiný než doktor Dvorecký. Vtom zaslechly, že někdo klepe na dveře. „Volno,“ zvolala Zdenka, a hle – ta, o níž právě mluvily, poetická Drahomíř Bidýlkova vcházela do dveří, s tlustým sešitem v ruce.

„To bude něco pro tvůj dlouhý chvíle, Zdenko,“ zvolala škádlivě Ellen.

„Jak to myslíš?“ ozvala se Drahomíř se vzezřením uražené výsosti; „není-li vám oběma libo pobaviti a povzněsti se mou nejnovější prací, půjdu zas, odkud jsem přišla, a naleznu si vděčnější posluchačstvo.“

„Ó ne! Prosím tě, zůstaň! Nepustím tě odtud, nudím se dnes tak strašně a vím, že se tvé romantice srdečně zasměji,“ naléhala Zdenka a vyrvala básnířce sešit z rukou, což ji nestálo mnoho síly, neboť odpor Drahomířin nebyl příliš velký.

„Uhodlas, že jest má práce romantická, ano, vysoce romantická, ale nikoliv, že jest pro zasmání,“ odpověděla nová Sappho vážně; „bojím se naopak, aby vás až příliš nedojala. Plakati budete jistě.“

„Já mít jeden tucet kapesní šátky; je to málo?“ otázala se Ellen potutelně.

Drahomíř přeslechla rouhavou tu otázku. Ach, co vše musila denně přeslechnouti a přehlédnouti u posměvačných družek! Těšila se však tím,

že neuznání bývá losem velikých talentů na počátku skvělé, vznešené jejich dráhy; buď neporozumění, buď závist že se jim stavívá v cestu. Četla podobné tvrzení kdesi a měla za to, že se na ni hodí až ku podivu.

„Jest to ten nový, krásný román, který chceš věnováti doktoru Dvoreckému?“ dobírala si ji Zdenka, zvědavě převracejíc listy v jejím sešitě.

„Poslyšte,“ pravila Drahomír s přízvukem velké důvěrnosti; „nejsem tak sobecká, abych jen sama chtěla sklízeti-“ zajikla se.

„Vavříny!“ pomohla jí Zdenka; „proč se zdráháš vysloviti se přímo? Před námi se nemusíš ostýchat.“

„Nuže, jsem k vám upřímná a svěřuji se vám, že se mi toto dílo nad míru skvěle daří,“ libovala si šťastná poetka, zardívajíc se skromností a blahem. „Předčila jsem sebe samu. Neměla bych se chváliiti, ale uvidíte, že budete oslněny hloubkou myšlenek i půvabem provedení.“

„Ale vždyť je tu skoro samý prázdný papír!“ zvolala Zdenka s podivem, rozhrnujíc listy sešitu mezi palcem a ukazováčkem.

„Napsala jsem prozatím začátek a konec svého románu,“ vysvětlovala Drahomír; „střed děje, v němž bude hlavní zápletka, a jádro, si teprv vymyslím; pochopíte přec – ač nerozumíte tvoření básnickému – že něco tak důležitého se nevymyslí honem.“

„Ó, já rozumí, že to Drahomíš nemůže vycucat z malíku,“ přikývla Ellen, držíc smích na uzdě. „Víš, ty, Drahomíš, nekseš sama brát vavříny, ty kseš, aby já a Zdenka udělat prostředek románu k tvůj začátek a konec! A to bude hezký, já se těší!“ „Ne, nerozumělas mně,“ opravila ji autorka trochu citlivě; „nevím, nevím – nevníkly byste asi v hlubší proud mých myšlenek! A pak můj sloh – nemůže se na obyčejných žáčkách žádati – slovem, sloh by byl příliš rozdílný. Však ty, Ellen, jsi dovednou kreslířkou, a navrhuji ti, aby ses pokusila skomponovati několik vyobrazení k hlavním scénám mého románu.“

„Ó, to bude výborný, výborný!“ jásala Ellen tleskajíc; „já už vidí ty krásný obrazy k ten krásný román!“

„Závidím ti, Ellen,“ vzdychla Zdenka; „vy dvě shrábnete všechny vavříny, a pro mne nezbude ani řapíku!“

„Nermuť se, Zdenko; mám pro tebe také úkol,“ těšila ji šlechetná autorka; „můžeš celý román na čisto opsati.“

„A pěkně děkuju!“ vyhrkla Ellen.

„Ty ne, Elleno, – bylo by to příliš mnoho práce pro tebe,“ chlácholila Drahoří; „Zdenka bude opisovati.“

Zdenka zavrtěla hlavou. „Rozhodně ne. Mé písmo není na to dosti krásné,“ usmála se.

„Třeba ne krásné, ale jaksí geniální,“ pravila Drahoří lichořivě. „Víte, já nedovedu opisovati. Mně při tom napadají vždy nové, božské myšlenky, vpisuji je mezi řádky a vyškrtávám starší, méně pěkné; samým zdokonalováním rukopis pak nikdy není na čisto. Podívejte se!“ A vzavši Zdence z ruky sešit otevřela dvě stránky, pokryté tak bohatou škrťanicí a čmáranicí, že nemohlo býti výmluvnějšího důkazu pravdy jejích slov.

„To opravdu ne být na čisto,“ přisvědčila Ellen se smíchem.

„Opisování se hodí pro duchy podřízené,“ mínila sebevědomá básnířka.

„Ty, Drahoří, pozor!“ pohrozila jí Ellen; „Zdenka mít za ouškama a nebýt duch podžezaný.“

Drahoří se musila usmáti „podžezanému duchu“, ale přemáhala se, zachovávajíc tvářnost důležitou.

„Mám jiný návrh,“ živě vpadla Zdenka. „Ať opisuje, kdo nic lepšího neumí. Ale já, o Drahoří, toužím po slasti zúčastniti se díla tvého prací ducha svého, spoličinností uměleckou! Víš, že profesor Baborka mé kresby chválí; pomohu tedy Elleně ilustrovati tvůj román! Víš, že ona má rozdělanou velkou práci pro svého strýčka; nemohla by ti zhotoviti tolik krásných vyobrazení, jako budeme-li je kresliti svorně spolu, jsi srozuměna?“

Drahoří obracela své bledé oči v úzkostlivých rozpacích od Zdenky k Elleně a znova k oné i k této, řkouc nejistě: „Myslíš, Elleno, že má Zdenka k úkolu takovému dost umělecké původnosti?“

Ellen, na niž byla zatím Zdenka významně mrkla, řekla na to čtverácky: „Já se nestydět, aby Zdenka být můj spolupracovnice; co já vědět, Zdenka být skoro lak velký umělec jako já.“ „Opravdu?“ divila se Drahoří ještě trochu nedůvěřivě; „ručíš mi za ni, Elleno? Však Zdenka ještě nekreslila lidské hlavy ani postavy –“

„Však umím kresliti postavy nelidské!“ skočila jí Zdenka do řeči.

„Já ti za ně slavně ručit!“ zvolala Ellen.

„Rozdělíme se tak, Drahoří,“ určovala Zdenka, že Ellen bude kresliti hlavní reky, to jest krásné mladíky a děvy, udatné rytíře, zlé tyrany, loupežníky, čarodějnice –“

„A strašidla,“ doložila Ellen.

„A já,“ pokračovala Zdenka, „já k tomu přikreslím měsíc, hvězdy, slzy a jiné příslušenství, jako hromy a blesky, koráby, palmy, tygry, labutě, husy, psy a kočky.“

„Psi a kočky tam nebudou,“ řekla Drahomiř potřásajíc hlavou v zamyšlení, ale palmu – palmu bych tam ráda měla! Jenom jak ji tam umístiti, když se tragický děj odehrává na severu, na skalném břehu mořském – snad někde v Skandinávii nebo kde; ani sama nevím.“

„Tak dej palmu do skleník a nech dobře topit, aby nezmrznout,“ radila Ellen.

„To nejde!“ starostlivě namítla básnířka.

„Víš co, sednout a čti nahlas, my poslouchat,“ navrhovala Ellen, „a my snad najít v románu místo, kam ty může vsadit palmu. Pojď; já už nic nevidět na malování, ale ty vidět na čtení?“

„Ó, třeba potmě!“ posvědčovala Drahomiř s radostnou ochotou a hrnula se k oknu. Usedla tak, aby jí mdlý západ svítil do sešitu na klíně rozloženého a odkšavši si čekala netrpělivě, až Ellen uklidila své malování a přistrčila naproti ní dvě židle, na nichž se uvelebila se Zdenkou.

„Musím vám napřed říci,“ počala zvláštním, přepjatým hlasem básnířka, „že předmět mého románu jest vzat ze skutečnosti dosti blízké, ale zpracován tak dovedně, že ho snad nikdo ani nepozná. Básník není otrockým opisovačem všední pravdy, nýbrž idealisuje ji. Snad tomu nerozumíte, ale ujišťuji vás, že jest má tvořivost nesmírně ideální. Tedy pozor, slyšte: Zjevení na Bolehradě. – Jak se vám líbí tento název románu?“

Rozumí se, že obě posluchačky chválily název až strach; básnířka pak, provázejíc svůj přednes živými posunky, unesena krásou svého díla jala se předčítati:

„Krutý severní vítr, přilétaje od ledové točny, bouřně rozrážel vlny mořské o skalný mys. V ohromující jeho rachot zaznívaly chvělé vzdechy, vycházející ze srdce žhoucího plamenem sopečným. Ten víchr mrazivý a ty vzdechy vroucí zápasily spolu v ohlušujícím nočním dvojzpěvu.“

„Ó, krása! To pěkný koncert!“ ozvala se Ellen.

„Nemohu se dočkat, kdo to tak silně vzdychal,“ hlesla Zdenka.

„Hned to přijde,“ pravila jí k útěše předčitatelka; „jen slyšte: Měsíc svítil v bledou tvář mladé vzdychalečky, zajaté ve věži strmého Bolehradu,

jenž trčel na výběžku skalním, jehož pata tkvěla až v bezedných hlubinách mořských.“

„Dovol,“ vyrušila ji Zdenka; „zde by mohlo býti první vyobrazení: Ellen vykreslí vzdychatelku a já měsíc, věž a hlubiny mořské.“

„A v nich krokodýl, kseš, Drahomiš?“ mínila Ellen.

„Krokodýl? Bylo by to sice symbolické,“ rozmýšlela se autorka, „ale v severních mořích snad není krokodýlů; co myslíte? Musím se podívat do přírodopisu. Až potom. Teď slyšte dále: Mocněji než burácející víchř zazněly nyjící vzdechy v sluch osamělého plavce, jenž v malé kocábce, nedbaje nebezpečí, přivesloval po věžitých vlnách pod stěnu skály a vystoupiv na vysedlý kámen přivázal kocábku. Vidíte, děvčata, tady jsem v rozpácích, na co by přivázal kocábku?“

„Snad na žetízek u svý hodinky,“ radila Ellen.

„To spíše na svoji druhou nohu,“ navrhla Zdenka; „na jedné jen mohl státi, nač tedy měl druhou? Ať také slouží k něčemu. Pamatuj, Ellen: to bude vyobrazení číslo druhé.“

„Ne, na noze nemohl vléci kocábku, když lezl vzhůru po skále,“ rozsoudila svědomitá autorka.

„No tak ať pustit kocábku, ať kocábka odplavat k šípku,“ pomáhala Ellen.

„Ó ne! Až sleze se skály, bude mu kocábka nevyhnutelná,“ ujišťovala zamyšlená básnířka.

„Ale nenechme ho tak dlouho státi na vysedlém kameni, jenž sotva stačí jedné noze lidské,“ přimlouvala se Zdenka za hrdinu; „sice mu noha zbrní, on vám žbluňkne do vody, a bude po románu. Čti, Drahomíro; prosím tě, ať již leze nahoru.“

„Již to mám!“ zaradovala se Drahomiř vítězoslavně. „Chtěla jsem postavit nahore k věži štíhlý strom; postavím jej tedy hned dolů pod skálu, a on přiváže na něj kocábku.“

„Ten strom roste ve vodě? Či na ní stojí?“ upozornila Zdenka.

„Díky za připomenutí! Hned si to poznamenám v rukopise. Ten strom musí býti zachycen svými kořeny v nějaké štěrbině skály. Tak!“ Při těch slovech čtala hbitě do sešitu tužkou, kterou vždy a všude, kudy chodila, nosila za uchem. Potom přeškrtna hbitě celou stránku, řkouc: „Líčení nebezpečného jeho lezení po skále odpadne, a místo něho přijde básnický malebný popis, jak šplhal po stromě.“

„Zeptej se Zdenku, jak se lézt na stromy, ona znalec,“ naváděla ji Ellen, mhourajíc šibalsky stranou po družce, jež se nápadně začervenala.

„Ach – chyba! To jsem se řízla!“ zvolala autorka tak bolestně, jako by se byla opravdu poranila; „zde jsem si vyškrtla nejkrásnější místo, aspoň nejčilenější, ohněm srdce mého psané! Jest to vylíčení osoby hrdinovy, které může zůstatí stejné, ať leze na skálu nebo na strom. Zní následovně: Plavec na obtížné své cestě po skále – vlastně nyní po kmeni stromu – neodvrátil svých sladce hnědých očí, svítících jako hvězdy temnem nočním, od okénka věže, z něhož vycházely ony bolné vzdechy; čím blíže dostupoval k tomu cíli, tím nadšeněji zářila jeho tvář, lepostí svou živě upomínající na Apollona. Hedvábný jeho plnovous

„Apollo ne nosit vousy,“ opravila ji Ellen, pošťuchujíc Zdenku loktem.

„Pak chyboval sám; patřil mu kaštanový plnovous,“ rozhodla Zdenka šprýmovně.

„Můj rek měl opravdu plnovous té barvy,“ svědčila autorka uspokojeně.

„Každý tvůj rek ho mít,“ přikývla Ellen, „s tou barvou ty pracovat tuze rád.“

„Však odpusť, Drahomíro, že tě zas na něco upozorním,“ přihlásila se Zdenka kriticky; „když píšeš tak názorně podle skutečnosti, čehož důkazem jest hnědý plnovous, uvaž také, že rekovi šplhajícímu po kmeni stromu není viděti do obličejje, nýbrž na záda.“

„Ale on mít obličej s sebou,“ namítala Ellen na obranu autorky.

„Ovšem,“ odvětila Zdenka ťukajíc si zchytrale na čelo, „ty však nesmíš vykreslit apollonský obličej s plnovousem na vyobrazení č. 2., kde rek poleze na strom, nýbrž až na čísle 3., kde vstřčí hlavu vzdychatelce do okénka. Vid', Drahomíro, že to v románě udělá?“

„Jak by neudělal?“ odpověděla autorka; „vždyť proto podniká tu strašnou pouť – jen si představte, po kmeni stromu od příboje vln až nad ohromnou skálu a ještě vzhůru k okénku v prvním, v druhém, v třetím, ve čtvrtém patře věže!“

„Ale byl to kolosální kmen!“ zvolala Zdenka, a šotkové jí hráli v očích. „To bylo dřevo, děti! Od moře až na vrchol skály a ještě do čtvrtého patra! Byl to topol, Drahomíro?“

„Ne, ne!“ šibalsky zaštěbetala Ellen; „když ten rek lézt nahoru a koukat do první okýnko, do druhý, do třetí, do čtvrtý okýnko, dycky utrhnout se stromu jablko a hodit dovnitš: kotalilíč!“

A proto ten strom nebýt topol, ale jabloň, a ten rek se jmenovat rytíš Poberta a být strašidlo!“

„Strašidlo! Strašidlo!“ smála se Zdenka, vyskakujíc veselostí; „dovol, ať tě obejmú, Drahomíro! Poznávám již tvůj předmět ze skutečnosti! Ó, jak překrásně jsi jej zidealisovala!“

Kdežto Zdenka ovjela šíji Drahomířinu svými po zemi, stočila Ellen proutek breččanu, model dnešní své malby, a ověncila jím básnířčiny skráně. Drahomiř, jíž i ten žertík nesmírně lichotil, jemně odstrčila obě družky, vztyčila se a s planoucím lícem i zrakem zvolala velikým hlasem: „Slyšte mne! Ten nebetyčný strom – to byla palma!“

„Palma I palma!“ jásaly obě dívky hlučně tleskajíce; Ellen pak doložila: „Palma – a pod ní plavat krokodýl!“

„Buďsi!“ svolila ověncená, záříc nadšením; „může to býti, neboť vítr, který na počátku burácel, nemusil váti od točny severní, ale od točny polední!“

„Ó, to je krása! Já se zbláznit, Drahomiš, až to všechno vykreslit,“ veselila se Ellen.

„Jen ať nám rek s té palma nehapá bác! do vody a krokodýl ho nechňapne!“ Při těch slovech, jež provázela Zdenka chňapnutím hlavy Elleniny do svých dlaní, jimiž napodobila čelisti krokodýllovy, daly se všechny tři do smíchu, neboť i Drahomiř byla rozjařena radostí z nových myšlenek dnešních, kterými, jak doufala, román její nabude netušených příkras.

Do hlučné té veselosti vpadla jim náhle Milada, přichvátavši bez dechu a s očima vyjevenýma. „Dítky!“ zvolala v neobyčejném vzrušení, děje se něco strašné zajímavého u nás!“

„Snad nestraší za bílého dne?“ vtipkovala si ověncená Drahomiř.

„Pomyslete si,“ zvěstovala Milada u vytržení, „právě sem přijela hrozně elegantní dáma s rozkošně hezounkou malou holčičkou. Slečna Zálesná ji přivítala u vrat, a Táňa dobře slyšela, jak jí řekla: „Ráčila jste sama přivéztí dcerušku, paní hraběnko!“

„Hraběnka!“ zvolala básnířka povzneseným hlasem.

„Ta holčička tedy patrně zde zůstane – a my jsme o ničem nevěděly!“ horlila Milada a spráskla ruce. „To je něco báječně tajuplného! Proč se nám nic neřeklo? Vždyť jsme se přece dosud o každé nové chovance dověděly

napřed; a teď ta malá komteska spadne s nebe, a my nevíme odkud. Jest to nedůvěra k nám, či co? Není to přímo řečeno klasické?“

Dívky naslouchaly s udivením, ano Drahoří úžasem zapomněla, že pouze začátek románu jejího byl přečten a oceněn, ne však i konec. Byla poetická duše neméně zvědavá než Ellen, ta všetečka, jež se ihned vytrasila s návrhem: „My pojď dolů podívat na ten dámu a její holčička!“

„Pravda! Tuším cosi velmi romantického za touto záhadou,“ přisvědčila básnířka a byla první ze dveří, zapomněvši si věnec na hlavě a sešit na židli, však přece ji hbitá Ellen na schodech předhoniла.

Nebylo však pranic viděti, neboť návštěva dlela právě v pokoji ředitelčině. Kočár stál dosud na ulici, a důvtipná Ellen z toho usoudila, že se paní hraběnka dlouho u slečny nezdrží.

„My ji musí vidět,“ tvrdila Ellen za souhlasu ostatních; „my pojď se postavit za velký skleněný dvéze v jídelnu a čekat, až jít okolo.“

Když přišly do jídelny, byly skleněné dveře již obleženy; zvědavých Eviček bylo v pensionáte více.

„Kdo dřív přijde, ten dřív mele,“ pravila Lenka; „v zadní řadě nevidíte nic.“

Ellen věděla, jak si pomoci; přitáhla židli a vystoupila si na ni; rozumí se, že Zdenka byla hned nahoře u ní.

Děvčatům nastala krutá zkouška z trpělivosti; půl hodiny čekaly, než se objevila ta, již toužebně očekávaly. Šla zvolna v živém hovoru s ředitelkou a minula skleněné dveře, nepozorujíc zvědavého obecenstva za nimi, neboť bylo na štěstí již valně šero, a obě dámy byly úplně zaujaty svou rozmluvou. Jinak by slečna Zálesná byla zajisté přísně kárala dětinskou zvědavost dívek.

„Ó, jak hezký je ten raběnka,“ podotkla Ellen polo hlasitě.

„Buď zticha, Ellen!“ povelala Taťána, tlačíc ucho ke skulině dveří, aby zaslechla nějaké slůvko.

„Co povídá?“ vyzvíдалa Drahoří. „Mně se zdá, že mluví francouzsky.“

„Nikoliv, mluví maďarsky,“ tvrdila Milada, o níž se vědělo, že kdysi byla návštěvou v Uhrách; znala asi pět maďarských slov.

„Co tě napadá!“ odporovala Lenka; česky mluví! Právě teď řekla: má maličká Lila.“

„Bůh ví, co slyšíš! Vždyť mluví italsky!“ opravila ji Taťána.

Slyšíš, jak jazyky plést?“ s tichým zasmáním pošeptala Ellen Zdence, ale

šlápla jí při tom na nohu; Zdenka sebou škulba a zakolísala, takže by byla málem spadla se židle.

Tím pohledem se Andulka – hrdlička rozesmála, což Taťanu velice pohněvalo; zavřela jí rukou ústa. „Ty zpozdlá,“ domlouvala jí šeptem, „slečna ředitelka jest ještě na chodbě a ohlédne-li se, jaká to bude blamáž pro nás!“

V té chvíli přicházela právě z protějšího konce chodby Růžena Malá; vstoupila, překvapena jsouc obležením dveří, od nichž musilo hejno dívek odstoupiti z cesty.

„Dívky, jak se můžete chovati tak dětinsky,“ napomenula je mírně. „Nemohu pochopiti vaši zvědavost.“

„Inu ovšem, ty živá Dokonalosti,“ odsekla Lenka.

Růženka přeslechla prostořekou tu poznámku. „Pojďte, sedněme si ke stolu s ručními pracemi,“ pravila vlídně; „ještě máme povídku Sofie Podlipské nedočtenou. Budeš dnes předčítati, Táňo?“

K tomu však nedošlo. Právě když rozsvícen plyn a Taťána chtěla započítí, vstoupila slečna Hodanová, vedouc malou komtesku za ruku. Ihned vyskočily dívky se svých míst a obklopily holčičku.

„Podívej se, Lilinko,“ pravila mladá učitelka, „všecky ty dívky budou tvými přítelkyněmi.“

Maličká zavřela hlavinkou. „Ty velké slečinky, to jsou samé tetinky?“ otázalo se děvčátko tenkým hláskem.

„Hraběnka ji posílala do opatrovny!“ zašeptala Milada družkám s úžasem, vědouc, že dítky v opatrovnách jmenují pěstounky tetinkami.

Ellen pocítila při těch slovech živé hnutí v srdci.

Klekla u děvčátka, řkouc láskovně: „Já malá holčička jako ty, a ty může hrát se mnou.“

Lilinka se zasmála. „Chceš mě ošidit, ale já se nedám,“ zašvitořila ukazujíc droboučké bílé zoubky; „ty jsi veliká, a ty také, ty také, ty také –“ až ukazujíc prstíčkem po dívkách zastavila veliká, modrá očka svá na Zdence. „A ty jsi kudrnatá, s tebou si chci hrát,“ odpověděla a chytila se Zdenky za zástěrku, vzhlížeje k ní s šelmovskou přítulností.

„A ty jsi roztomilý malý šoteček,“ odpověděla Zdenka radostně; shýbla se k děvčátku a celovala je živě.

Rozumí se, že byly všecky chovanky okouzleny líbezným dítkem, jež se octlo mezi nimi jako maličká víla. Dlouhé, bledězlaté kadeře jí splývaly na

plece, a tmavočerné oči, překlenuté pěkným obočím, zvláště překvapovaly v tvářince plavovlásky. Krček a ručky měla holé, šatičky kraťoučké, bohatě vyšívané, bílé a červenou šerpou přepásané. Byl to dětský, oblek nejnovější módy.

„Ó, ty miloučkový andílku!“ „Ty rusalko malá!“ „Lilinka hezká, cukrová!“ „Jezulátko naše roztomilé!“ tak a podobně jmenovaly chovanky dívčinku, shluknuvše se k ní a zahrnujíce ji lichotkami a polibky. Slečna Záleská, vstoupivši zatím nepozorovaně, slyšela tyto přepjaté výrazy a povážlivě zavrtěla hlavou.

Vstoupila mezi hlouček a vzala Lilinku za ručku. „Pojď, děťátko,“ řekla jí vlídně, „nejdříve tě převlečeme. Nastydla bys nám v tak lehkém obleku.“

„Prosím tě, slečno, nech mě tady,“ žadonilo děvčátko; „mně není zima, jsem vždycky tak oblečena Ty tetinky jsou tak hodné, mně se tady líbí.“

Slečna Zálesná nepovolila. „Jen pojď, Lilinko,“ domlouvala jí laskavě; „všecky ty dívky zde zůstanou, a uvidíš je u večere.“

Lilinka se nerozmrzela, že jí bylo odepřeno. „Dovolíš, aby šla Zdenka se mnou?“ prosila usmívavě.

Tomu přání slečna vyhověla. Když pak Zdenka s dítětem odešla z jídelny, obrátila se ředitelka vážně k chovánkám.

„Prosím vás, děti,“ domlouvala jim, „neříkejte budoucně Lilince tolik pochlebenství do očí. Chcete, aby se stala domýšlivou a povrchní? Jest krásným děckem a slyšela již dosti pošetilých řečí o tom, neboť nerozumných lidí jest i bez vás mnoho. Zde ji chceme vychovávat, ale nikoliv kaziti; doufám tedy, že mi přispějete a nebudete opakovati dnešní své chyby. – Lilinka zůstane u nás. Dosud jsem vám o tom neřekla, poněvadž nebylo jisto, přijde-li skutečně k nám do ústavu.“

„Kde bydlí její rodiče?“ otázala se Drahomír.

„Otec v Paříži, matka nyní v Berlíně, a děcko bylo v Praze,“ odpověděla ředitelka; vidouc však, jak vyjeveně se zvětšily oči všech dívek při této zprávě, dodala na vysvětlenou. „Matka jest znamenitou operní zpěvačkou a provdala se za hraběte. Nemůže při svém povolání pečovati o vychování své dcerušky, zpívajíc pohostinsku na různých divadlech evropských, a zvláště nyní, když cestuje za skvělých podmínek do Ameriky.“

Ten hrabě také pocestuje?“ zeptala se Taťána.

„Ne, ten zůstane v Evropě,“ odpověděla ředitelka.

„Je ten hrabě velmi bohat?“ vyzvídala Milada. Nebuď příliš zvědavá,“ pokárala ji ředitelka a majíc toho vyptávání právě dosti odešla.

Ještě tu však dlela slečna Hodanová, byla tedy naděje, že lze od ní přece více vyzvědět. „Lilinčina matka jest náramně krásná,“ započala zas Drahomiř.

„Zvláště asi na jevišti,“ mínila Milada.

„Kdepak jste ji viděly?“ otázala se slečna Hodanová poněkud udivena.

„Ona se slečnu žeditelku šla tady okolo,“ pomohla chytrá Ellen všem beze lži z nesnází.

Dívky se shlukly kolem mladé učitelky, zaspávající ji otázkami; nedověděly se však více, nežli že hraběnka spěchala, poněvadž večerním vlakem zas do Berlína odjíždí. Když pak nedaly pokoje a Milada by „strašně ráda“ byla zvěděla, co ten hrabě v Paříži dělá, podívala se jí slečna Hodanová chladně do očí, řkouc velmi odměřeně: „Bude čas k večeri. Kdo má dnes na starosti stůl?“

Jako studená sprcha se dotkla tato střízlivá připomínka rozohněných hlaviček. „Zdenka a Drahomiř,“ odpovědělo se s několika stran.

Drahomiř ihned vyšla se slečnou Hodanovou ven, a dívky, které zůstaly v jídelně, jaly se nenucené vyměňovati své náhledy o hraběcí rodině, roztroušené v Paříži, v Praze a v Berlíně, ano kdoví kde jinde, aspoň přistě v Americe. Bzučely v hloučku jako mouchy.

„Děti!“ ozvala se Taťána pádně jako náčelnice uprostřed všech; „nechtěla jsem předčasně kritisovati, ale myslila jsem si hned, že tato hraběnka není šlechtického původu.“

„Jak bys to byla mohla poznati?“ ušklíbla se prostořeká Lenka.

„Dobře,“ tvrdila Taťána s důrazem plné jistoty; „poněvadž rozené hraběnky se tak nápadně nestrojí; skutečná šlechtična by byla přijela v jednoduchém cestovním obleku. Nevšimly jste si té okázalé nádhery?“

„Měla úbor modrý, plyšový,“ podotkla některá dívka.

„Aksamitový!“

„Plyšový, ale ne modrý, nýbrž fialový!“ „Živůtek byl vyšit zlatem.“

„Stříbrem!“

„Zlatem, dej si říci!“

„Na každý způsob vypadalo to jaksi vychloubavě a nehodilo se to k cestování,“ rozhodla Taťána. „Dáma vysokého rodu a jemného vychování

by se uměla ustrojiti vhodně ke každé příležitosti. To náleží k společenskému taktu.“

Poněvadž Taťanu všechny chovanky pokládaly za pravou Pythii ve věcech elegance a velkosvětské zkušenosti, přestaly býti oslněny zjevem paní hraběnky.

„Však se mi hned nelíbilo, že se vyšňořila jako na divadlo,“ prohodila Milada, ačkoli ji byla družkám prve ohlašovala jako dámu ohromně elegantní“.

„Pravá divadelní princezna,“ řekla uštěpačně malá Lenka.

„Ó,“ vzdychla blouznivě Drahomíř, nesouc velkou hranici talířů do jídelny, „divadlo bývalo mým ideálem! Ale pohřbila jsem již tu marnou touhu.“

Nikdo jí nepolitoval, nebylo na to kdy.

„A ten její pan hrabě.“ ozvala se zas Taťana, mně se zdá, jest asi z oněch kavalírů, kteří si berou za ženy slavné herečky, aby platili velkými jejich příjmy velké své dluhy.“

Ostatní dívky byly u vytržení obdivem Tániny pronikavosti a znalosti světa.

„Ó, jak mi být lilo toho malýho Lilinka,“ pravila soucitná Ellen zamýšleně; „nebýt sirotek, ale být víc opuštěná než sirotek.“

Vtom vešla Zdenka, nesouc též hranici talířů, a Lilinka přihopkovala vedle ní, čímž obdržel hovor jiný ráz a směr. Nejraději tomu byla Růženka, již hnětlo, že tak mladé dívky již dovedou pěstovati klípek, mlsně si pochutnávající na drobtech pomluvy; nekárala jich však, poněvadž věděla, že kdo ustavičně chyby vytýká, sám chybje.

Zdenka a Drahomíř prostřely na stůl ubrusy a rozstavovaly nádobí. Ještě před třemi měsíci považovala Zdenka takovéto zaměstnání své osůbky za věc nemožnou; dnes však se při něm hbitě otáčela v růžové zástěrce, konajíc vše tak obratně a ochotně jako kterákoli jiná chovanka.

Obratnou ani ochotnou ovšem nebyvala vždy dříve, a stálo dost práce, než se všemu naučila, ba než se vubec přemohla, aby se propůjčila k „práci pro služebné.“ Však by byla mohla dobrosrdečná hospodyně zazpívati dlouhou písničku o vzpurnosti Zdenčině, jíž prominula již nejednou nezpůsobnou odpověď.

Jedenkrát, když Zdenka upustila talíř s máslem a ještě k tomu zvrhla krajáč mléka, napomenula ji hospodyně, aby byla opatrnější.

„Ne,“ odpověděla tenkrát vzdorovitě, „nebudu opatrnější, protože se nechci a nemusím snižovati k takové práci.“

Ale přístě se přece jenom měla lépe na pozoru, však nebylo zrovna zvláště příjemno státi přede všemi dívkami jako terč jejich posměchu. Také si všimla, že žádná chovanka, ani neúhledná Lenka, tak nejapně si nepočíná jako ona; většinou vykonávaly své malé domácí povinnosti s trochou půvabu, hlavně s přívětivou tváří, nuže, měla-liž se vyjímati jako jediná hlupkyně mezi všemi?

Lilinka obdržela u stolu místo mezi ředitelkou a Zdenkou. Při jídle bavila celou společnost. Nebyla ani dost málo zaražena a neostýchala se žvatlati zcela nenuceně. „Je to tím, že vyrostla mezi umělci,“ usoudila Drahomiř.

„Slečno, dej mi ještě rohlíček, dáš?“ prosila šmidlíc ručkama. „Mám hlad velikánský.“ A když se jí slečna Hodanová zeptala, co nejraději jídá, řekla bez upejpání: „Klobásy se zelím.“

„Ale snad bys přece raději něco z mouky, nákyp cukrem sypaný?“ mínila slečna Zálesná.

„Ó ne, nákypy já nerada, ale dej mi hodně veliký kus husy, slečno, a mísu okurek s octem.“

Všecko se smálo, i ředitelka se rozveselila. Kdož by byl odolal kratochvilným nápadům malé té štěbetky!

Lilinka přinesla do pensionátu nový ruch a život. Všecko se okolo ní otáčelo, každý jí chtěl činiti něco k radosti. Dívky se sice chránily říkat jí lichotky do očí, zato však se snažily všechny se jí dvořiti. Bývaly zvláště přešťastny, byla-li maličká tak blahovolná, že jim zaspívala písničku. V pravém slova smyslu blahovolna, neboť neměla-li právě chuti, nepřiměly ji žádné prosby ke zpěvu. Zpívala-li, bývala nade všechny Drahomiř u vytržení, prorokujíc Lilince nejskvělejší budoucnost a přísahajíc, že to dítě „plným, měkkým hlasem svým“ se vznese mezi první hvězdy divadelního obzoru.

„Plný a měkký“ nebyl sice tenoučký ten hlásek, jemuž jen romantická Drahomiř vzácný zvuk přibásnila, ale dojemně a přesmutně to znívalo, když děvčátko s tvářičkou opravdovou a nevinnou tu stálo jako andílek, zpívajíc a nevědouc, co zpívá. Neboť Lilinka zaspívavši již dívkám všechny dětské písničky, kterým se naučila v opatrovně, i rozmanité písně národní, které snad zaslechla kdysi z úst chůviných, a chtějíc jim zpívati vždy zase jinou, vybírala ze své paměti úryvky z oper, zajisté po matince opakované,

avšak potom též kuplety, ba odrhovačky s dvojsmyslnými slovy, kterým nerozuměla ani malá zpěvačka ani její větší posluchačky z ústavu.

Slečna Hodanová, přišedši náhodou mezi dívky jedenkrát, když jim Lilinka cosi podobného zpívala se zarazila, vzala si ji na klín a hladíc jí vlásky pravila laskavě: „Miloušku, ta písnička není pro děvčátka, nezpívej jí!“

„Chceš? Zaspívám ti jinou,“ pravilo líbezné dítě a tulíc se k učitelce jako lichotivé kotě zaspívalo na jejím klíně písničku naivně žalostivou, v níž dětinskými slovy prostodušně se vyjadřoval stesk malého sirotka. Bůh ví, odkud se jí ozvala v paměti divná ta písnička, jejíž poslední složka zněla:

V hnízdečku stará se ptačátko,
pod křídlem hřeje své mláďátko;
o mne se nestará dušička,
ptáček, ni pejsek, ni kočička.

Dozpívavši poslední veršík položilo dítě hlavičku na prsa učitelčina a v okamžiku tíše spalo.

Slečna Hodanová se zdála hluboce pohnuta; políbila děcko na čílko a rychle je odnesla v náručí.

„Zdenko,“ pravila Ellen se zaslzeným zrakem, „mně se zdá, že kdyby nebyť tady v pensionáte, opravdu o ten ubohou holčičku by se nestaral ani kočička ani pejsek.“

„Ó, je to sladké, strašně něžné dítě!“ zahořovala Milada, „a ty krásné, melancholické její oči!“

„Cítím takořka tragickou tajemnost osudu, když to dítě zpívá,“ deklamovala Drahoří; „život, ó, dívky, má záhadnější hlubiny, než jaké si romanopisec může vymyslet.“

„A v těch hlubinách plave krokodýl,“ začtveračila hned zas čiperná Ellen.

„Zlomyslná!“ zvolala uražená básnířka; tvůj posměch jest hanebný, šeredný! Nezasluhuješ si mé důvěry, zmije, hřející se na mém srdci!“

„Ale, lidičky, kdypak se dovíme více o tajnostech osudu paní hraběnky?“ netrpělivě si vzdychla Milada.

„Ano, chtěla bych věděti, kde, kde jen přišla ubohá Lilinka k oněm nechutným šansonám,“ pravila významně Taťána, nesouc výmluvný, důmyslný pohled svůj s družky na družku a po celé jich řadě.

„Šansony – á!“ ozvalo se v různých, ale vesměs tajemně výrazných tóninách okolo ní; slovem tím, jímž se dívkám rozbřesklo nové, neurčité

horlivě, že strhla Drahomířino šití se stolu na zem. „Zboříš nám dům, ty malá velká vodo!“ zažertovala básnířka, načež se Milada ušklíbala: „Jak duchaplně řečeno: malá velká vodo!“ A dívky se nemilosrdně smály. „Prosím vás, děvčata,“ promluvila mírně Růženka, „neposmívejte se Drahomíře aspoň tenkrát, když nemáte pražádné příčiny; ‚malá velká vodo‘ jest dobře a vtipně řečeno. Nejste-li škodolibé, k čemu tedy družku týráte tak ze zvyku?“ „Nech jich, Růženo, jsem nad to povznesena,“ zadeklamovala Drahomíř, a než se která rozmyslila na odpověď, seděla již Lilinka na podnožce těsně u básnířky, a tato započala svou pohádku. Vypravovala šijíc přitom dost pilně, jenom chvilkami pohlížeje po poznámech a zase do tvářinky malé své posluchačky. Ty velké černé oči, dětinskou dychtivosti rozšířené, tak mile působily na vypravovatelku, že zapoměla na obvyklou strojenost, vcítala se v otevřenou dušinku dětskou a s rozkoší povídala – povídala pravou pohádku, plnou dobrodružství a divů. Velké dívky se polohlasně smály a vyrušovaly ji vtipkováním. Když pak pohádka došla šťastného konce, postavila se Lilinka na podnožku, vztáhla ručky a věšíc se Drahomíře na krk volala plna radosti: „Ó, to je krásná, krásná, krásná pohádka!“

Ellen, stojíc vedle ní, řekla posměšně: „Je hezčí než hloupý Honza?“

Lilinkou to trhlo. „Umníš ho?“ zvolala okouzlena; „já mám hloupého Honzu tuze ráda!“ A objímajíc s dovádívou prudkostí Ellenu zahořovala dětsky: „Takhle, takhle, takhle mám hloupého Honzu ráda! Tolik jako tebe!“

„Ale, ale, zrovna tolik?“ žertovala Ellen, červená jako rak při tomto pochlebenství.

„Zrovna, zrovna tolik,“ jistila maličká, „chůva mi o něm povídala; pletl si jazyk zrovna jako ty a byl také tam všem k smíchu. Budeš mi o něm povídati dnes, vid? Aspoň zítra, vid?“

Vtipná Ellen odešla ze síně jako opařena; nechťelo se jí povídati o Honzovi ani dnes ani zítra.

„Je mi Elleny líto,“ pravila Drahomíř; „musím ji ujistiti, že nikdo za to nemůže.“ I vyšla za Ellenou ze síně, kde nastalo rozpačité ticho.

„Vidíte to!“ laskavě vyčítala Růženka družkám; „pořád jste Drahomíře ubližovaly, avšak ona má nejlepší srdce z nás. Jde potěšit Ellenu, jež ji urazila. Teď snad jí konečně již dáte pokoj?“

... postavila se Lilinka na podnožku ...

Milada cosi polohlasně zahučela, že šla Drahomíř Ellenu škodolibě politovat a na jejím zahanbení se popást, nahlas však žádná dívka neodpověděla.

Zdenka se velmi vážně zamyslela. Ellen byla jí nejmilejší přítelkou, a přece ji nemohla v srdci svém omluviti. Ze všech smíšků, tropících si z Drahomíry žerty tak přílišné, byla největší spoluvinnicí Elleninou, a dnešní pohádka básnířčina učinila na ni dojem ten, že by žádná z posměvaček nedovedla tak pěkně vymysleti a pověděti, co vypravovala těžce zkoušená Sappho pensionátu.

Při tom uvažování sklesly Zdence ruce s prací v klín. Když pak se Ellen vrátila zas pokojná, s Drahomírou patrně přátelsky srozuměna a vedle Zdenky k práci usedla, hovořila s ní tato potichu a zase přitom nečinně ruce spustila.

Byly to v síni ruce jediné, které se čile nepohybovaly. Plno práce a píle radostné tu bylo mezi dívkami, neboť se přibližovala doba vánoční a každá robila nějaké překvapení pro vzdálené rodiče, sourozence či přátele. Tu se vyšívalo, pletlo, šilo, kreslilo, každá chtěla provésti malý zázrak a předčiti všechny ostatní. Tentokráte však se shodovaly všechny v úsudku, že mezi všemi vánočními dary není práce krásnější, než stojan na noviny, který pro svého strýčka hotovila dovedná Ellen. Malovaná strana schránky byla již do končena, a nyní právě vyšívala mladá mistryně na druhou stranu zlatými nitmi nápis, okolo něhož byl již pěkně vyšit pestrý národní ornament. Nápis byl český a zněl: „Z vděčnosti.“

Se spuště nýma rukama se zahledě la Zdenka dnes již po desáté, jak p říbývá zdobné, zlaté iniciály Elleně pod hbitými prsty. Naproti ní seděla na podnožce Lilinka, na niž Zdenka upírala usměvavý zrak neméně často a s nemenší zálibou než na krásné ono vyšívané písmeno. Byla věru na ni roztomilá podívaná, jak napodobíc pilnost velkých děvčat hrála si s darovaným klubíčkem a s půj čenými dráty, jako by pletla. Natočivši si na prstík bavlnu, pohybovala rychle rukama, jen se to kmitalo.

„To mi cvakají dráty, vid', Zdenko?“ pověděla s pýchou a radostí; „já tuze pospíchám, dělám panence k Ježíšku nové punčochy.“

„Opravdu?“ usmála se na ni Zdenka.

„Víš, já si jen tak hraji, vždyť jsem ještě malá,“ poučila ji čiperka a cvakala dále.

Minula větší chvíle, v níž jen ta či ona dívka něco promluvila, neboť všechny pracovaly horlivě.

Všecky, jen Zdenka ne. Pletení leželo na židli vedle ní. Pojednou se k ní přitočila Lilinka. „Tu máš druhé klubíčko a jiné dráty, půjž čím ti to, hraj si, Zdeničko, také na pletení. Všecky něco dělají, jen my dvě neumíme, nu, tak si hrajme. Chceš? Já tě naučím: takhle si natoč na prst bavlnu, tak vezmi dráty, a teď cvakej hodně, hodně zčerstva, abys byla jako pilná.“

Zdenka se zarděla jako pivoňka. V rozpacích zacvakala několikrát dráty Lilince k vůli, ale ovšem nemohla jimi cvakati snad hodinu! Stydíc se za svou lenivost, za niž se jí od malého šotečka dostalo mimovolné, hravé důtky, řekla honem: „Děkuji ti, Lilinko, za půjčení; mám pletení, vidíš? Budu plést, a mysl si, že si s tebou hraji.“ Vzala svou práci do rukou a pustila se do ní odhodlaně.

Lilinka byla spokojena, avšak za chvíli zvolala: „Čerstvěji, Zdenko, takhle, takhle!“ A Zdenka, ač nerada, přece se nutila k rychlejší práci, zvláště když opět malá štěbetalka se hlasně podivila: „Proč cvakáš tak pomalu?“ a víckrát svým „čerstvěji, takhle“ upozornila všechny dívky na liknavou, neobratnou práci její.

A ku podivu: jakmile Zdenka přemohla na dětský povel tu svou nechut proti práci takové, kterou vždy nazývala pitomou a protivnou, rozhýbaly se prsty její s netušenou švihností, která ji překvapovala neméně než radost, kterou z této své „hloupé“ obratnosti měla; proužek čisté práce, který jí přibyl, potěšil ji jako znamenitá vymoženost! A než se skončila pracovní ona středa, jindy tak nudná, pocítila již Zdenka zálibu v práci, takže konečně tiše řekla: „Elleno, co myslíš, snad bych přece mohla pořídit nějaký vlastnoruční vánoční dárek pro tatínka?“

„A pro maminku nic?“ odvětila Ellen; „tvoje maminka je taková dobrota! Posílá ti hromadu krásných věcí a tak upšimný psaníčka.“

Zdenka neodpovídala. Ach, ten starý, hluboce zakořeněný vzdor proti matce se dosud nechtěl vzdáti ušlechtilějším názorům, které se v ní co den rozvíjely vlivem nynějšího jejího okolí.

Zde všemu vládl pojem povinnosti, a pospolitá rovnost všech chovanek znenáhla každou, i Zdenku, učila považovati sobeckou svou osůbku za méně a méně svrchovanou; přece však ještě nepoddajná umíněnost jí nepřestala našeptávati, že matka neměla práva poslati ji z domova proti jejímu přání, podle vlastní vůle. Patrně ještě chtěla býti jen Zdenčina vůle

nedotknutelným zákonem ne-li pro celý svět, tož aspoň pro Jasanov a hlavně pro její matku.

O tento její vzpurný vzdor by se ještě téhož dne málem bylo roztrženo, co měla Zdenka kromě lásky rodičů na světě nejvzácnějšího: přátelství její věrné Elleny. Když se totiž obě vrátily do svého společného pokoje, měla Ellen hotový již plán na dárek Zdenčin pro pana Menšíka a s jiskřícíma, veselýma očima jala se jí navrhovati: „Teď dej dobře pozor! Ty udělat krásný portefeuille! Ty začala hezkou kresbičku podle fotografie našeho pensionátu pod sněhem; ty ji dodělat, ale perem – no, no, no, ne sebou škubat, však já trochu pomůžu! Já ji pak nalakovat, bude jak porculán, uvidíš! To bude vnitřní strana. A navrch ty na kousek samet vyšiješ zlatým bustkem R.M., Rič – ksi žičt Richard Menšík. Ano, ano, R.M. – pst, ticho, ani nemuk! Já ti R.M. nakreslit a ukázat, jak máš dělat, a ty dovedeš, jen když kseš – ty, ty!“

Zdenka byla u vytržení radostí a byla by za to vše Ellenu zlíbala, tato však se jí hbitě vymkla říkouc: „Počkej! To není ještě konec žeci. Já ti to všecko ukáže a pomůže, ale –! Dej pozor! Jen potom já to udělá, až ty džív pro svou maminku upleteš hezký, dlouhý nátepníčky z černá vlny, s černý korálky okolo; ty sama žekla, že maminka takový na ruce nosí. A dyž ne, tak já taky ne. Teď víš.“

Zdenka zůstala jako ohromena. Jakže? Měla se lopotiti něčím, co by macecha nosila na vlastním těle, zahřívajíc se nejen nátepníčkami, ale snad domněnkou, že jsou dárkem z dětinné lásky, do něhož srdce Zdenčino vložilo milé teplo? Ne, ne; byla by raději ledu nakupila mezi sebe a nevlastní matku, k níž se nikdy, nikdy nechtěla hlásiti jako k matce skutečné.

Nastal mezi dívkami tuhý, neústupný spor, v němž Ellen neméně svéhlavě trvala na svém než Zdenka. Řekla si v duchu, že nepovolí-li Zdenka tentokráte, dá důkaz špatného srdce a nebude hodná dalšího jejího přátelství.

A Zdenka nepovolila, vášnivě tvrdíc, že za celý svět se matce nepokoří ani tolik, aby jí aspoň ze slušnosti zhotovila sebe menší vlastnoruční dárek, a dokazujíc Elleně, že pro matku úplně stačí dárek koupený! Cítila dobře, že by matku musil zabolet, ale to právě chtěla...

Ellen již trpce plakala, již se v srdečku odříkala zatvrzelé družky, jež na prudká její slova téměř ani neodpovídala, odvracejíc se od ní smutně, jako by pohřbívala krásný, milý sen. Vtom jí projela hlavou myšlenka. Postavila

se před Zdenku a řekla chladně: „Ne máš mě ráda, Lorko; s bohem tedy, Lorko; nemáš nikoho ráda než sebe, Lorko, Lorko; měj se dobře, adieu!“ I zahleděla se na ni pronikavýma očima.

Zdenka se zapálila a zmateně sklopila oči. Neuměla lháti ani hlasitě, ani tiše v myšlenkách, i musila se v duchu přiznati, že by Lorka vskutku byla jednala navlas jako ona – kdyby snad byl někdo žádal, aby upletla Agatonovi teplé nátepníčky...

Chvíli mlčela; na výložce její zástěry bylo viděti, jak prudce jí bušilo srdce; pak se na výložce té objevily mokré skvrny, větší a větší...

Obrátila se do stínu. „Elleno,“ řekla sevřeným hlasem, „jen tobě k vůli, z lásky k tobě – a ne k někomu jinému – upletu nátepníčky.“

„Dnes mně k vůli, po druhý někomu jiný k vůli!“ zajásala Ellen objímajíc družku tak radostně, jako by jí byla vrácena po dlouhé, nebezpečné cestě nebo nemoci.

Kromě dárků pro rodiče nastala Zdence ještě dvojí jiná, složitější starost s vánočními svátky, s úžasnou rychlostí se blížícími. Ze všeobecného tajuplného kutění poznala totiž, že si chovanky mezi sebou chystají rozličná překvapeníčka, i nechťíc býti jediná mezi všemi netečnou a nelaskavou div si nerozlámala hlavičku přemýšlením, kterak by vyhověla přátelské té obvyklosti, při čemž ovšem vzpomínala, že i doma kromě rodičů jsou osoby, kterým by bylo slušno učiniti potěšení nějakou maličkou památkou: stará kuchařka Kačenka i mladší služka, věrný kočí Mates, jeho žena a dcera, šafář a ještě leckdo jiný, kdo Zdenku od malička hýčkával, jí sloužíval a dětinským přáním jejím hověl; ba nyní, když byla ode všech tak vzdálena a dlouhé zimní večery více a více nutkaly ke vzpomínkám na domov, pocítila Zdenka po prvé zcela opravdově, jak ji tam všichni milovali, takořka na rukou nosili, a čím se jim ona kdy odměnila? – Druhou velikou starost jí způsobila otázka: jeti či nejeti na Vánoce domů? Bála se o tom v dopisech začít, neboť jak toužila po tatínkovi, tak se vzpírala myšlence, že by měla popatřiti – matce do očí!

Rozpakům těm učinil tatínek náhle konec. Otázal se jí v dopise přímo, přeje-li si přijeti na Vánoce domů či zůstat v pensionátě. Rozumí se, že nemůžeš jeti bez průvodu,“ psal mezi jiným: „ať je mráz nebo obleva a vlhko, mohla by sis neopatrností na zdraví ublížiti, a tak dlouhá cesta za kratičkých dní prosincových se nehodí pro samotné děvčátko, tak nezkušené jako naše Zdenka. Proto bych přijel pro tebe a zas tě po svátcích

zpět provodil.“ Toto vše Zdenka dobře věděla a cítila určitě, jakou odpovědí jest tatínkovi povinna. Bál-li se o ni, že by jí cesta mohla býti obtížná, jakž by jí byla mohla žádati od něho, o němž věděla, že již není mlád, a jak snadno mu nachlazení působívá záchvaty hostce.

„Posíláme ti nové kožišiny, brusle a něco na zub,“ psal pan okresní starosta dále, „k tomu přikládám 200 korun na mimořádné výlohy, neboť myslím, že bys snad někoho chtěla překvapiti dárečkem, a na to, dítě, jest třeba peněz! Pak ti vzkazuje matka, že smíš, chceš-li, někomu nuznému darovati šaty, kterým jsi snad urostla, starší kožišinky a vůbec věci, které se ti již nehodí; vše, čeho se ti bude nedostávat, matka ti nahradí novým.“

„Matka mi nemá co dovolovati ani darovati, a čeho potřebuji, dá mi tatínek.“ pomyslila si Zdenka vzdorovitě a v té chvíli se rozhodla, že nepojede domů

Všecky chovanky, kterým bylo poručeno zůstatí na Vánoce v pensionáte, se zaradovaly, že Zdenka bude mezi nimi, nejvíce však plesaly osirelá Ellen a malá Lilinka, opuštěnější než siroteček.

„Jakou to mám nyní starost!“ svěřovala se Zdenka

Elleně, počítajíc na prstech osoby, na které jí bylo pamatovati vánočními dárky; „tobě je lehké, Elleno, ty máš jen strýčka a nikoho více.“

Ellen se na ni podívala zvlhlým, vyčítavým okem. „Nevíš, co mluvíš! Ó, dybych já měla taky tolik lidí, co by mne mít rádi!“

Zdenka se zarděla zahanbením a pohnutím. Již nereptala na svou velkou starost, ale kterak vystačiti s penězi na všecky své úmysly, přece nevěděla. „Lilince pannu, ta bude státi aspoň třicet korun; slečně Hodanové košíček květin aspoň padesát korun, Růžence něco, Drahomíre něco, nemůže to přece nic tak pravšedního býti – Taťána je teprv vybíračná, Milada ráda kritisuje -, a co zdejším služkám?“

„Ale ty blázínek,“ zasmála se jí Ellen, „tak by ti nestačil ani tisíc korun! Ale dyž slečna žeditelka dovolí, já s tebou jdu nakupovat. Kseš?“

„Pojď, pojď!“ radovala se Zdenka; „dovolíme se hned a nejdříve půjdeme koupit krásnou velkou pannu -“

„A potom bude málo peněz na všecko,“ namítla Ellen se smíchem, „paní hraběnka taky Lilince něco pošle, a co by to bylo než panna? Ta bude třeba za sto korun, a za tvou pannu bude vyhozený peníze.“

To Zdenku ohromilo. Lilinka měla několik loutek velice pěkných, a

bylo vskutku pravdě podobno, že jí hraběnka pošle novou, ještě skvostnější. Co tedy činiti?

Však Ellen věděla radu. „Počkej,“ pravila se čtveračivou moudrostí, „nejdřív prohlídnout všecky tvoje bohatství, potom rozdělovat a počítati; a potom já taky ukážu velký tajnosti, a co nestačí jeden, stačí druhý. My dva se spolu složit – a pak uvidíš!“

Ihned podnikla švitorka velkou přehlídku všeho Zdenčina šatstva i ostatního majetku; našlo se mnoho kusů, které se mohly bez žalu, ale též bez hanby určití za dárky služebným buď v pensionáte, buď v Jasanově. Ba Zdence se teď výborně hodilo matčino dovolení, že smí své šatstvo rozdati. Mimovolně si v duchu řekla, že matka její na vše vždy vzpomněla v pravý čas, že mnoho uhodla, že byla vůbec velmi pronikavá a pečlivá... ale Zdenka nechtěla na to mysliti. Již nejednou potajmu uznala, že v pensionátě vskutku již mnoho získala, nade vše srdce Ellenino; zapuzovala si však tyto úvahy z hlavy, aby nedošla k takovému konci přemítání, že matka, poslavši jí sem, nezaslouží si hněvu, nýbrž její vděčnosti.

Proti vůli se jí draly nejasné, neukončené úsudky toho druhu na mysl při probírání šatny a zásuvek v prádelníku; byla jimi tak roztržitá, že by si sotva byla poradila bez důmyslné, bodré Elleny, jež rozvážně a zkumně vše rozříd'ovala a rozdělovala.

„Tohle je na zahození?“ otázala se Zdenka, ukazujíc na hromádku stranou odložených, zkažených věcí. Byl tam hedvábný šáteček s velkou inkoustovou skvrnou uprostřed, aksamitová náprsenka se šatů spáraná, protože byla potřísněna mastnotou, kmentová zástěrka, kterou si Zdenka kdysi z neopatrnosti prostříhla na třech místech najednou, vybledlý krep s klobouku, tři staré závoje a několik obnošených vázaneč.

„Co tě napadá, na zahození? Pánbůh chraň!“ bránila Ellen těchto skvostů. To je pro mne, a já z toho něco udělat, však uvidíš!“

Když byly probrány zásoby Zdenčiny, ukázala jí Ellen své „velké tajnosti.“ Tvářila se k tomu tak důležité, tak radostně, že Zdenka hleděla vsříc pravému zjevení; očekávání její bylo však neméně zklamáno, než kdysi Ellenino, když se v truhlici Zdenčině objevila místo uzenic a koláčů jen zdechlá žabka a povědomé umazané botky. V balíku, který Ellen rozbalila něžně jako nějaké nemluvnátko, složeny byly všelijaké ostřížky barevné i bílé, zbytky vlny a hedvábí, krabička různých korálků a knoflíčků, kousky pentlíček, prýmků a tkaniček, pak přišly různobarevné i zlacené

kousky papíru, obrázky z obalu čokolády a ze starých kalendářů, různé ozdobné pozvánky a jiné kartičky, vybraná pírka z koroptví a z drůbeže, dvě péra paví a čtyři ze zeleného papouška, ano i kousky drátu, slámy, vaty, proutí, lepenky a dřívek. Čím útrpněji Zdenka nad tím vším žasla, myslíc, že to vše patří na smetiště, tím veseleji si poskakovala Ellen, tleskajíc a jásajíc: „Vidíš, vidíš, Zdenku, jaká ty jsi chloupátko! Ty nevíš, jaký krásný věci z toho všeho může být; ale ty se podíváš: hled!“ A otevřela nízkou krabici, v níž se objevilo několik hotových zástěrek a košilek pro loutku, dva kloboučky, halenka, kazajčka, rukávníček, ano i botičky – malinké aksamitové botičky s kožíškem z vlny udělaným! „To je Lilince pro pannu, a z tvých zkažených věcí – o jé, to bude hedvábná blůza a šaty batistové a krepové: ještě jí koupíš na vlněné, vid’? A koupíš jí skšíň na ten celou výbavu, víš, almárku, dáš za všechno dvacet korun a bude to krása!“

„Ale to je roztomilé! Ó, jak vše umíš, Ellen, jak jsi šťastna, jaké máš zlaté ruce! Toť jsou pravé zázraky!“ Tak u vytržení volajíc byla by si Zdenka hned chutě hrála s drobounkou výbavou.

„A což ty, Zdenka, nikdy jsi nešla z hadzíčků na tvý panny podle míry šaty, kloboučky, košílky?“ divila se Ellen.

„Nikdy,“ odvětila Zdenka; panny mne nudily; mne těšilo jen to, co bylo živé, co se hýbalo a dovádělo; brála jsem si raději se psy a kořaty.“

„Inu, pak já se nediví, že jsi zůstala chloupátko,“ zasmála se Ellen; „teď se stará Chonzíček musíš učit si šíhat a šít, vidíš to. Děvčátka dají nám ještě mnoho ostřížky od svých prací; co není stejný, to já obarví, aby to šlo k sobě, vybledlé taky obarví, co bude šmouhovitý, na to já nalepit hvězdičky ze zlatýho papíru nebo z kousky sametu; kde zůstat díra, co žádný doktor nemůže zahojit, tam pšíšit mašličku a tak panence vyparádit garderobu, až celý svět bude divit!“

Když obdržela Zdenka dovolení, aby šla s Ellenou na nakoupení, oblekla se okamžitě a domlouvala netrpělivě Elleně, aby spěchala.

„Oho, džív počítat! Jen sundeť kabátek a klobouk,? napomenula ji tato klidně sedajíc ke stolu, s papírem a tužkou v ruce. Zdence nezbyvalo, než aby poslechla. Asi půl hodiny trvala porada, než se obě sjednotily, jaký dárek by pro koho byl nejpřiměřenějším a co by asi mohl stát. Rozmyslná Ellen nepřipustila, aby se v rozpočtu tom překročila suma stopadesáti korun. „Záloha pro všechny pšípady musí být, zadní dvížka nechat otevřený!“ mínila s moudrou tváří.

Konečně se obě ustrojily a šly. Ne chodbě potkaly Drahomíru, jejíž zvědavost si ovšem naléhavě žádala vysvětlení neobyčejné vycházky družek, a nebylo jí třeba velkého namáhání, aby je přiměla k prozrazení největší části jejich tajností. Byla unesena plánem výbavy pro Adélku, nejoblíbenější loutku Lilinčinu; chtěla k ní také něčím přispěti, stůj co stůj! „Ale nemám peněz a nemám kdy!“ vzdychla si.

„Tak ty, Drahorniš, ještě nedostávat žádný honoráš za tvý romány?“ poškádlila ji Ellen. „Nepíšeš již románů,“ odpověděla zapýřená básnířka.

„To je velký škoda!“ ujišťovala Ellen; „snad ty ani nedodělat ten krásný román, co věnovala panu doktor Dvoreckému, jak rytíš Poberta lez na palmu a dole plaval krokodýl?“

„Spálila jsem ten pokus,“ přiznala se Drahomiř, „byl příliš fantanstický. Chtěla jsem psáti něco věrnějšího podle skutečnosti a zvolila jsem si látku z osudů Lilinčiny matky.“

„Ale vždyť její osudů neznat!“ zasmála se Ellen; „to bude zajímavý skutečnost!“

„Však jsem toho také nechala býti,“ odpověděla Drahomiř a rychle obrátila řeč jinam. „Nemohu se zabývati šitím pro loutku, ale prosím vás, přijměte do svých zásob pro ni něco ode mne. Mám k modrým šatům zcela nenošenou pelerinku a od šatů měňavých loňské rukávy, které jsem dala nahraditi moderními. Chcete to oboje pro Adélku?“

„S radostí přijímá,“ uklonila se Ellen; „tak mít Adélka hned na dvoje hezký vlněný šatičky a my uspožit aspoň pět korun! Merci, adieu!“ A již táhla Zdenku se schodů, aby se jim dovolená nezkrátila zbytečnými průtahy.

Sotva z ústraní dříve zeleného, nyní zasněženého, kde stál pensionát, zašobily do oživené ulice města, zastavila se Zdenka před výkladní skříní závodu za hradnického. Pozlacený košíček plný růží upoutal její pozornost. „Stojí sice padesát korun,“ pravila prohlížeje si cenu nemilosrdně zřetelnou, „ale jest tak krásný, že jiného nechci pro slečnu Hodanovou. Půjdu tam a objedná si jej na Štědrý večer, aby byl navlas takový jako tento.“ A již chtěla vejíti do krámu.

„Nepůjdeš,“ zdržela ji Ellen, „pro slečnu nic nekoupit, ona nic nikdy nepřijímat než peníze.“

„Peníze?“ podivila se Zdenka tak, že sebou škubla a loktem zavadila o sklo skříně.

„Nu co? Peníze, arci,“ poučovala ji Ellen, pro chudý lidi pšec, či

co si ty chloupátko myslila? Ó, slečna Hodanová – to je anděl, ona je dobročinná, rozdává všechno chudým, a my jí udělat největší radost o Vánoce, dyž potichounecko udělat sbírku, my chovanky, a dáme jí pod stromek pytlíček peněz s ceduličkou, že je to pro chudý.“

Na to Zdenka ještě nikdy nevzpomněla, že vedle radostí lidí šťastných jest na světě vůkol strádání bídy a pláč chudých. Dojalo ji až do hlubiny duše, jak prostě mluvila Ellen o dobrosrdečnosti jako o věci, která se sama sebou rozumí, a pojednou cítila přesvědčené, že pod vánoční stromek bohatých vždycky a všude patří takový „pytlíček peněz s ceduličkou, že je pro chudé“.

„Tedy padesát korun do pytlíčku, Elleno,“ řekla zardělá, a srdce jí mocně bušilo při prvním dobročinném daru za celého jejího života.

Ellen zářila. „Dyby to nebylo na ulici, já by tě po líbila radostí,“ odpověděla tisknouc rámě Zdenčino pevně k sobě. „Já jsem šťastna! Pomysli, loni já byla chudá, já mohla do pytlíček dát jen půl koruny. Ale letos já jsem pán! Tvůj dobrý tatínek mi tak dobře platí za pletený anglický žeč a za mluvený punčochy! Já budu mítí pro pytlíčka letos dvacet korun, celý můj honoráš za prosinec! Pozejtší je prvního a já dostat dvacet korun a dát je pytlíčkovi! Dybys mě nedržela, já by skákala!“

Takové vroucí, blahé teplo se rozlilo těmi mladými dvěma bytostmi, jako by neviditelné jakési slunce je hrálo přímo až do srdcí. Teprv nyní se v nich rozproudila pravá vánoční radost, teprv nyní se jim vše ve výkladních skříních nesmírně líbilo, a každá maličkost, kterou koupily, je těšila. Jindy by byla Zdenka pohrdlivě ohrnovala nosíček nad jednoduchými, lacinými věcmi, vedle kterých všude bylo lákavě vyloženo zboží dražší a skvostnější; dnes však ji těšil každý desetníček, o který vydala méně, aby jej mohla raději přidati „pytlíčkoví,“ jak říkala Ellen, a chápala, že každý dárek může těšiti, je-li důmyslně volen i podán, byť byl sebe lacinější. Tak si na této přemilé vycházce získala Zdenka zálibu v dobročinnosti i zároveň v skromné hospodárnosti.

„Teď ještě něco pro Drahomíru,“ rozmyšlela se Zdenka, majíc již plné ruce balíčků.

„Víš co? Kup jí peněženku,“ naváděla ji Ellen potutelně; „dáme do ní stovku – víš, já vykreslit číryčáry jako stovku, a napíšeme cedulku, že je to honoráš za nedokončený rytíš Poberta.“

„Ne, to by se mi nelíbilo,“ mínila Zdenka, hlavou vrtíc; „byl by to posměch – ne, to se nehodí.“

„Ale blázínek,“ namítala Ellen, „to my smíme nějaký maličký raráškovitý kousek udělat; slečna žeditelka se nehněvat, dyž dobrá pšitelkyně bez jména dá svý milý pšitelkyni pod stromek takovou zaobalenou lekci. To my se loni nasměly, ó je!“

„Mně se přece nelíbí schválně tak někoho zahanbovati, kde každý očekává nějakou radost,“ odpověděla Zdenka; vtom však náhle zarazila krok. „Elleno,“ pravila, „pojmenovalas prve slečnu ředitelku, a hled', na ni jsme dosud zcela zapomněly při svých plánech! Víím sice, že si zakázala všechny dary, ale nějakou radost, která není darem, přece bychom pro ni vždy měly vymysleti.“ Zdenka se sama podivila svým slovům, skoro se jich ulekla! Takto smýšlela tedy o ředitelce, do nedávna tak krutě nenáviděné? – Ale slova již jednou promluvená nebylo možno vzítí zpět.

„A kdo ti žek, že my na ni zapomněly?“ usmála se Ellen tajuplně, vytahujíc obočí až pod klobouček. „My nezapomněly, holoubku! My udělá pensionátovi veliký monument, jen počkej! No, ukaž, počítej, kolik ti zbylo peněz v kapsy?“

Zdenka přepočítala svou hotovost. „Kromě té padesátky mám ještě dvacet korun a čtyřicet halířů.“

„I sláva!“ zaradovala se Ellen; „musíš přidat trochu haléři a trochu práci. Víš, já musí mnoho šít – a taky ještě malovat, – a ty musí pomáhat to ostatní.“ „Neumím nic!“ skoro křikla Zdenka leknutím, „jak bych ti mohla v něčem pomáhati? Ne, ne, všechno bych ti jen zkazila. A ještě k tomu pro slečnu ředitelku! Já, ze všech nejneobratnější!“

„Povídám ti, že umíš a že uděláš,“ rozhodně tvrdila Ellen. „Ty mi dáš pět nebo šest korunky na klich a hřebíčky, na poslátko a na takový věci. A co já poroučet, to ty dovedeš. No, vystšíhat a vyžezat z lepenky hotový malovaný věci, to ty by nedovedla? Co? A lepit panáky na dřívka, co?“

„To snad ano,“ zvolna pravila Zdenka s velmi vyjasněným obličejem; „ale co by to mohlo býti? Nemohu se toho domysleti!“

„Neuhodneš? Inu hádej! Víš, já ti povím: veliký, krásný jesle! Betlem uděláme! Pravý monument!“ vítězoslavně oznamovala Ellen. „Prkýnko dá zahradník a pilku mi půjčí na malý špalíčky a dřívka; on psinese mech, blysknavý kamínky, malinký chlemýždi a mušličky; já koupí tištěný tši králové a svatou rodinu a pastýži, oslíčka s volem, ovce, kravičky, pejsky,

husy, všecko; ty je přilepíš na kousky lepenky a vystšíháš nebo vyžezáš, já omaluju honem do tuctu, pak přilepíme na dřívkách, uděláme z papíru skály slídou sypaný, stromy z papíru, chvoje, bžečtanu, na chlívěk slšechu ze slámy – o, jak se ukrutno na to těší!“

„A já také!“ plesala Zdenka z plna srdce, „a jakou radost bude mít Lilinka! Tu máš desítikorunu na ty potřeby a pojď honem, dokud je trochu světla, abychom to vše dobře nakoupily.“

„Nic dnes nekoupiť,“ odvětila Ellen; „zítra mi pošle papírník všecko, mnoho věcí, a my si doma budeme z toho vybrat. Teď pojď, za několik minuty je pět hodin, a musí být doma.“

Měly věru čas, neboť se temnota již sypala, klidný ruch malého města z ulic vymizel, a dívky kráčely skoro osamělé. Zahnuly ven do líbezného krajiny, v sněžném rouše se bělající pod závojem šera, i viděly, že se na průčelí pensionátu již tu onde osvěcuje okno. Rychlými kroky spěchaly po chrupajícím sněhu, nikde nebylo hnutí ani zvuku, a hlasy dívek mimovolně se tlumily při radostné, tajuplné úradě o veškerých zázracích, které se měly vtěliti v báječně krásné velkolepé jesle.

Den co den se Zdenka víc a více obdivovala všemělosti a hbitosti své družky. Velkým štětcem natírala Ellen sedláky, pastýře a krále, ještě větším příslušná zvířátka, největším pak stromy a skály; od ruky jí vše jen lítalo. Pouze svatou rodinu koupila v pěkném, jemném barvotisku; vše ostatní omalovala sama, ovšem pro úsporu. Zdenka měla čím se tužiti, aby jí stačila vše nalepovati na staré kalendáře, na víka rozlámaných škatulí, na desky vysloužilých sešitů, a pak nožkem vyřezávati. Ta práce jí byla úplně vhod; mělať v rukou sílu, jistotu a v oku bystrost. Zvláště když došlo na řezání špalíčků a dřívěk, osvědčila se Zdenka jako mistryně, „jako požádný žernesník,“ řekla Ellen. I jiné dívky byly zasvěceny v tajnost jeslí, nemohoucích zůstati tajností ani pro slečnu Hodanovou, jež přispěla mnohou dobrou radou, ba opravila i malbu na obličejích králů a pastýřů; dívky darovaly dělané proutky z drobných lístečků a kvítků, přikoupily figurek a chaloupek; Růženka, klidná a dokonalá v práci jako v mravech, uměla zacházeti pozlátkem i pozlatila králům koruny, velmožům štíty, ořum skvostná sedla; Taťána pak, jež vynikala ve fysice, zhotovila malinký vodotrysk, který mohl z ukryté, dobře ucpané lahvičky, do níž se rourkou nahore zúženou silně vefoukalo vzduchu, po celé dvě minuty stříkati a spadati na skleněnou misku, obloženou lasturami a mechem, která

představovala jezero. Když ještě k tomu čiperná Andulka „hrdlička“ opatřila mosaznou, třpytící se hvězdu s dlouhým chvostem paprsků, nebylo šťastným tvůrkyním lze představit si jesle ještě krásnější.

„Nebude to být velkolepý monument?“ triumfovala rozjařená Ellen, že všechny svědčily, že jesle budou „grandiosní“, „famosní“, „kolosálně roztomilé“ a „báječně hezounké“.

Čas letěl chvatným křídlem. Již ubylo v ústavě valně mladých hlaviček, neboť chovanky, které neměly domů daleko, již odjely; všechny ostatní vypravovaly na poštu balíčky s dárky vlastnoručně zhotovenými, po celém domě bylo cítiti pálící se pečetní vosk. Již odeslala Ellen strýčkovi do Prahy bedničku s krásným stojanem na noviny a Zdenka do Jasanova krabici se zdařilými dárky pro rodiče i s ostatními pro služebnictvo.

Avšak i do domu přinášela pošta četné náklady, nej četnější v posledním den přede dnem Štědrým. Vozíky s tajuplnými bedničkami zastavovaly před vraty, zahradník měl stále co nositi do velké dvorany, kde ukládal bedničky tak ošemetně pod stoly, že nebylo ani nápisů na nich viděti.

Zdenka se pojednou vytrhla z práce, zahodila štětec plný kličku i lepenkového anděla, kterého držela v ruce, a vzbouřena se hnala ke dveřím.

„Kam se ženeš?“ volala za ní Ellen.

„Přijel trakař s bednami, musím se podívat, která je moje,“ chvatně odpověděla Zdenka.

„Zůstat sedět, splašená divochu!“ smála se jí Ellen: „do bedny nesmí dnes nosiček strkat, až zítra. Všecky bedny jsou až do zítra večer tajný jako hrob. Zítra je Ježíšek otevře, a každá vydá své poklady. Já pomáhat vyndávat tobě, Taťáně, každému, já mít dost času na to, protože já žádnou bednu nedostat. Já jediná v celý pensionáte.“

Ellen netušila, jak mocně rozdmýchala těmi slovy Zdenčinu nedočkavost. Vždyť právě nejistota Zdenku mučila, zdali rodiče vyslyšeli písemnou vroucí její prosbu a rozdělili svou štědrotu mezi ni a milou, osiřelou její Ellenu. Jak ráda by se byla spokojila darem o polovici menším než jindy, jen kdyby viděla též Ellenu rozradostněnu pěkným dárkem!

Nahlédla ovšem, že není prozatím možno vniknouti v tajemství bedny, a vrátila se ke klidu a k andělu; rozčilení však jí činilo nepozornou, takže se jí anděl ztratil, a po dlouhém hledání se ukázalo, že jest pevně přiklížen na jejím rukávu.

V nevyličitelném rozčilení dala se Zdenka pro směšnou tu nehodu

do pláče, a když se jí Ellen za takové dětinství notně vysmívala, utekla ven. Pojednou uslyšela na chodbě kroky a hlasy. Upamatovala se, že s tak zvláštní okrasou na rukávě nemůže se ukázati, i vtlačila se za pilíř do stínu. Poznala, že přichází slečna Hodanová s doktorem Dvoreckým, a ve své nedočkavosti myslila, že nemohou o ničem jiném hovořiti než o bedně z Jasanova. Naslouchala tedy bystře.

„Jak jste přišla k tomu rukopisu, slečno, když Drahomíra neví, že jej máte?“ tázal se doktor.

„Růženka Pokorná mi jej přinesla,“ odpověděla slečna, „jí se s ním Drahomíra svěřila. Růženka věří, že má Drahomíra talent, a domlouvala prý jí, aby nepsala přepjatě a strojeně, nýbrž přirozeně a prostě. Brzy na to jí Drahomíra svěřila rukopis této pohádky ‚o zlaté mušce‘, jímž byla Růžena tak nadšena, že mi jej plna radosti odevzdala k posouzení, a já, přečtší jej, prosím zase vás o úsudek.“

„Nuže, co soudíte sama o té práci?“ ptal se zase doktor Dvorecký.

„Jsem nakažena Růženkou,“ odpověděla slečna; „jsern hluboce dojata, cítím v té pohádce pravou poesii...“ Více již Zdenka nezaslechla, neboť oba hovořící vešli do síně a zavřeli za sebou dveře.

Jak by to, co Zdenka uslyšela, jindy jí bylo zajímalo, a co by za to dal celý zvědavý pensionát, kdyby byl právě stál na jejím místě! Dnes však ji nepoutala ani tak vybraná novinka; nemělat smyslu pro nic než pro svou bednu.

Když se vracela do pokoje, vycházela právě Ellen ze dveří a přivítala ji: „Dobže, že jdeš! Zrovna tě ksi volat, abych sundat tvůj andělíček s rukávu, a hned musíme do práce, strojit vánoční strom.“

Jak řekla, učinila, a za chvíli vešly obě do velké síně, kde Zdenka téměř si nevšimnuvši krásné, vysoké jedle na prostředním stole pokukovala jen po zastrčených bednách tak pátravě, jako by se očima do nich provrtati chtěla, což se jí arci nepodařilo. Za chvíli ji mimovolně začalo zajímati, co se dělo kolem.

Velké chovanky přicházely jedna po druhé, a každá něco přinášela, co uchystala k výzdobě stromu. Nejdříve se shluklo vše kolem Taťány, jež košíček choval pravé zázraky. Měla v něm tucet šišek, nasbíraných na procházce v lese; šest malých bylo rudě obarveno lesklým měděným bronzem, šest velikých postříbřeno a tak pěkně upraveno, že z nich visely stříbrné nitě, ověšené droboučkými penízky, zlatě a stříbrně se kmitajícími.

Hlasitý obdiv se ozval kolem, když hrdá Tařana přidrřela skvělou tu ozdobu k tmavé zeleni stromu na zkoušku, „jak mu bude slušeti“.

„Ale není čím ty šišky zavěsiti,“ přiznala se Tařana; „kdo by nám na ně přidělal z drátu oka nebo háčky? Drát a kleště mám zde, ale nechtěla jsem si zmozo-liti prsty takovouto řemeslnou prací.“

„Zato já jsem dobrý řemeslník,“ přihlásila se Zdenka, nezakládajíc si tolik na jemných ručinkách jako Tařana.

Zatím rozložila Milada obsah svého balíčku, jenž byl uvítán radostnými výkřiky. Byly to papírové květiny: běložluté hvězdičky kopretin, růžové květy šípkové a modré kalíšky kakostu; ač jednoduše a dosti zhruba udělány, vypadaly přec roztomile, a všeobecná chvála šla od srdce.

„Co jste si daly práce! To jste dělaly spolu obě?“ pravila Růženka vlídně, aby upozornila též na zásluhu nepatrné a nepovšimnuté Lenky.

„O ne,“ ozvala se Lenka uspokojeně, „to jenom Milada, já něco jiného.“ A otevřela plochou krabici, v níž měla celou sbírku hezoučkových, pestrých motýlů z papíru, z organtýny, z kousků pentlí, ba i smutníka z černého sametu. Nadšení bylo všeobecné; i sama ředitelka, jež právě přišla trochu dohlédnout, pochválila přeblaženou Lenku.

„A teď se podívejte, co jsem já urobila,“ zasmála se Andulka-hrdlička, houpajíc na rukou drobounce ulepené řetězy z papíru zlatohlávkového, do zelena měňavého, na nichž se kmitaly větší i menší lesklé zlaté hvězdy papírové. Když jí je všechny družky chválily a nejvíce Růženka, vděčně se zasmála na tuto řkouc: „Však ty nás překvapíš nejhezčím divem divoucím. Co neseš?“

„Něco národního: vejdukmy,“ řekla Růženka a odkryla na stole víčko hedvábným papírem zakryté. Ležely na něm uměle vyprázdněné skořápky vajec, ozdobené pestrou vlnou a lesklým dracounem, mašličkami a korálky, ano i droboučkými střepy zrcátka. Jeden vejdukem byl jen bílý, ale přilepeny naň peruti z papírů do varhánků skládaného a podobně urobený vějířovitý ocásek; hlavička této holubičky byla z bílé vaty, očka z korálků, na krčku měla modrou pentličku, a zobáček z brku držel červenou růžičku.

Dívky se nemohly ani vynadívati na tyto jim zcela nové, starobylé a symbolické věci; žádná kromě Růženky a Andulky neznala vejdukmu přímo z lidu.

Drahomíř byla by velmi ráda pověděla, čeho se o bájeslovném

významu jejich byla dočtla, ale v dnešním rozruchu nebyl by ji nikdo poslouchal, a také sama měla něco jiného na starosti.

Přineslať si desky jen volně zavřené a když je rozklopila od sebe, jal dívky úžas: na dvou arších černého papíru se třpytily dvě napjaté, jemné pavučiny, stříbrný a zlatý pavouk, a sem tam se třpytila zlatozelená nebo červená lapená muška.

Dlouho nechápaly dívky, kterak mohla Drahomiř, jež se tajuplně jen usmívala, stvořiti tento div, až poznala Milada, že pavučiny jsou uměle vázány ze zlatých a stříbrných nitek – umělať Drahomiř paličkovati krajky – také pavouci byli z drhaných zlatých a stříbrných nití a mušky ze skleněných korálků.

„A vy dvě jste neudělaly nic?“ ohlédla se prostořeká Lenka na Ellenu a Zdenku.

„Ó prosím, já udělat sníh a mráz; to patší k sezóně!“ ozvala se Ellen; „koukej, tu máme rampouchy!“ A hle, v rukou jejich se zatřpytily na šňůrkách se třepetající hroty, průhledně bílé jako z ledu.

„To je kamenná sůl!“ – „Sklo je to!“ – „Je to skutečný led!“ hádaly dívky ve svém podivení, avšak Ellen stále vrtěla hlavou. Je to cukrkandl!“ zvolala vítězoslavně Andulka.

„Lízni si, hrdlička, pak budeš cukrovati“ vybídla ji Ellen potutelně. Andulka si lízla. „Brr! Pfu! Brr!“ zněla její pochvala, a tentokráte se všechny dívky smály, jenom smavá hrdlička nikoliv.

„Kamenec to je!“ vysvětlovala Ellen za všeobecné veselosti; „já rozčísnout bílou vlnu, máčet ji do rozpuštěný kamenec a potom sušit; mnohokrát máčet znova a zase sušit, tak požádá dělat, až kamencový krystaly dost narostou. Já měl mou tajnou fabriku na rampouchy v kuchyni u pana sachradníka Vonásku, já celý čternáct dní tam sušila. A teď uvidíte, děťátka, jak já budu být zimní vichšice a zasypat strom sněhem.“

Mezitím odběhla Zdenka do svého pokoje. Bylo jí líto a stydno, že nic pro společný stromek neuchystala, ač slyšela o tajemných těch přípravách dost šuškáni. Na štěstí byla pomoc na snadě: mēlat pro Lilinku nakoupeno množství svíček, které jí mohla později nahraditi jinými; kromě těch měla ještě něco vhodného: sáhla do kloboukové krabice a vytáhla – svého vycpaného kanárka.

Oba její dárky se potkaly s jásavým povděkem. Kanárek se nesmírně líbil, zvláště Drahomiře, a o svíčkách pravila Tařana: „Vidíte, děvčata, na

všecky zbytečnosti jsme si vzpomněly, a na nejhlavnější, na svíčky jsme zapomněly!“ A jiné dívky volaly: „To nejnuttnější jako by musilo přijít samo!“ – „Tak to bývá: o parádu se stará každý, ale o osvětlení málokdo!“ – „Zdenka byla z nás nejrozumnější!“

Nyní vstoupila slečna Hodanová, za níž přinesla služka v nůši hodně jablek a ořechů. „Kdo mi pomůže zlatit ovoce?“ ptala se slečna.

„Já! Já!“ hlásily se Andulka a Drahomír jedním dechem.

„Odvolávám,“ pravila na to Drahomír; „když Andulka, tedy já nikoliv! Ona se pořád směje a rozfoukala by pozlátka po celé síni.“

„Máš pravdu,“ posvědčovala učitelka; „k pozlátku se nehodí neposeda nebo smíšek. Růženko, ty pomůžeš Drahomíře. A kdo bude dělati na ořechy klíčky k věšení?“

„Já!“ hlásila se zas Andulka a přitočila se k Zdence, jež přidělovala již drátěné háčky na postříbřené šišky. Ale sotva se hrdlička chopila drátu, hned odskočila k Elleně, jež přistavivši si schůdky ke stromu stoupala nahoru, aby na vrchol připevnila vejdukovou holubičku. „Nespadni! Podržím ti schůdky!“ hlásila se Andulka ochotně, ale hned se dala čemusi do smíchu, takže ji Ellen okřikla: „Jdi pryč, ty mi tšepetat schůdkama, ty bys mě shodit dolů!“

„Nespadni! Podržím ti schůdky!“

Andulka se obrátila k Miladě, jež ze svých květin vila malé věnečky; chtěla jí pomáhati, ale v okamžiku jí všechno smíchala a rozházela; byla tak rozdováděna, že nebylo možno s ní obstáti. „Jdi, smíšku, jdi a nech mě na pokoji, děkuji pěkně za takovou pomoc,“ odbývala ji Milada.

„Nikde mě nechtěj!“ smála se znova; „co si jen počnu já do klatby daná?“

„Zpívej! Tak nás aspoň nebudeš zlobit,“ navrhla Taťána, a družky živě přizvukovaly: „Ano, zpívej!“

Andulka měla stříbrojasný, vysoký hlas a takovou paměť, že kde jakou písničku kdy slyšela, tu také uměla a nikdy nezapomněla. Sedla si na poklopenou nůši uprostřed síně a jala se zpívati písně vánoční. Zнала jich bez počtu. A již to nebyl smíšek, ale vroucí pěvkyně, celou duší ponořená v nápěv i slova, a z jejích úst prostinké písně lidové zněly tak dětinně, tak upřímně a líbezně, že slečna Hodanová nevědomky zanechala práce a naslouchala v hlubokém pohnutí.

Zdenka, pravá venkovanka, znala též skoro všecky ty vánoční písně a

koledy ze svého domova, a poněvadž je vesnické děti zpívávají dvouhlasně, zvábilo ji to, že se jala zpívatí spodní hlas. Tu se i Lenka, jež si byla vědoma, že má krásný hluboký alt a výtečný sluch, osmělila a připojila k oběma hlas nejspodnější. Tak se střídala píseň s písní v ladném dívčím trojzpěvu.

Ruska Tařána, jíž byly české ty písně neznámy, naslouchala s živou pozorností, a Ellen Greyová, dotčena bolnosladkým kouzlem upomínek, poznávala nejen starý nápěv, který jí za let dětských v americkém domově zpívávala česká chůva, věrná její Bětka; přišla jí na mysl ztráta matky, otce, celá její osiřelost, a slzy se jí zvolna řinuly po lících. Byla by si ráda oči utřela, ale při jejím zaměstnání nebylo to možno: kličem, který si hrála na lihovém kahanci, natírala dolejší větve stromu a posypávala je solí, že vypadaly jako posnžené. Klich a sůl, lepící se jí na prsty, arci se nehodily do očí.

Najednou dívky uřaly svůj trojzpěv, a Ellen se udiveně ohlédla. Právě vstoupila do dveří slečna ředitelka s doktorem Dvoreckým. „Proč nezpíváte? Bylo to velmi hezké,“ pravila slečna Zálesná; pak přistoupila k slečně Hodanové, o něčem se s ní polohlasně radíc.

Doktor Dvorecký, patrně jen na ředitelku čekaje, se zastavil před Ellenou, jež stála poblíže, a dal se s ní do řeči; Zdenka však viděla, že přes hlavu oné se díval na nejzazší konec síně, kde u stolu tiše seděly Drahomiř a Růženka, pozlátkem olepující ořechy tak pilně a tak klidně, že se zdálo, jako by ani nedýchaly.

„Jste artistickou náčelnicí slavnostních příprav, jak se zdá,“ prohodil doktor.

„Ó ne,“ odpověděla Ellen, přebložena jeho oslovením; „Tařána je nás hlava pší všem a taky pší tom, Tařána poroučet a my jen poslouchat.“

„Zdalipak byste poslouchaly také mne?“ usmál se doktor.

„Já – jistě,“ řekla Ellen a začervenala se.

„Tedy mi poslušně ukažte, co zlého či dobrého ukrýváte v rukou, které tak starostlivě schováváte za sebe,“ zažertoval.

„Já schovává prsty slepený kličem a posolený šeredně,“ přiznala se Ellen, „musí si ruce umýt.“ Vyběhla ze dveří. Vtom zazněl zvon.

„Je čas k večeři,“ pravila slečna Zálesná; „nechte nyní všeho a pojďte. Až po večeři dokončíte zde svou práci.“ Vyšla se slečnou Hodanovou, za ní Tařána se sestrami Petřických, Andula se Zdenkou a naposled zůstaly Růženka a Drahomiř, jež zatím uložily plátky pozlátka mezi listy papíru a zatížily knihami, aby se nerozlétalo. Růženka vyšla dříve; Drahomiř, jdoucí

za ní, uvízla sukní na proutku trčícím z nůše a octla se se svým učitelem mezi čtyřma očima.

„Četl jsem vaši ‚Zlatou mušku‘, slečno Bidýlková, a byť to nebyla školní práce, rád bych věděl, přála-li byste si znáti můj úsudek o ní.“ Při těch slovech jí podal sešit, který vzala rukama nervosně se třesoucímá.

Červenajíc se rozpaky tak velkými, až bylo líto pohleděti na ni, nemohla se doktorovi podívati do očí; zmateně slova pletouc vykoktala, že by si nikdy netroufala obtěžovati ho hříčkou, za kterou se před ním hluboce stydí.

„Nemáte zač se styděti –.“ Doktor se až zalekl účinku těchto svých slov. Tak radostně zazářila básnířčina tvář, prve skoro ustrašená, tak široce se rozevřely její oči jemu vstříc.

„Nerozčilujte se,“ pravil s dobrodušným úsměvem, „nechci vám zvěstovati, že je to snad arcidílo, ani vám raditi, byste takto pokračovala; pohádka vaše je nezralá, kouskovitá, nemá jednotného slohu. Ale důvěřujete-li svému učiteli, že v něm školní prach neudusil všechen cit pro poesii, tedy věřte, že romantické stránky vašeho rukopisu jsou sice plny tónů falešných a prázdných, ale místa klidného líčení a stručně prostého vypravování, na kterých si zajisté sama pranic nezakládáte, že něco pěkného slibují. Vše ostatní záleží již pouze na vás.“ Zamlčel se, neboť viděl, že se proudy slz hrnou po hubených, pihovitých tvářích dívčinyých.

Vy se mi posmíváte... děkuji vám...“ vypravila ze sebe pracně jen šeptem a tisknouc si zástěrku k ústům, aby hlasitě nezaštkala, úprkem ubíhala ze síně.

Na chodbě potkala Zdenku, jež se přicházela po ní ohlédnout, proč mešká.

„Omluv mne u večere, nemohu přijíti,“ žádala Drahomiř a prchala vzhůru po schodech. Vtom vyšel doktor Dvorecký ze síně; tím se Zdence vše vysvětlilo.

Vrátivši se do jídelny řekla potichu několik slov slečně Hodanové, načež jí tato dovolila, aby donesla Drahomiře do pokoje večeri její i svoji. Zvědavým děvčatům se řeklo, že Drahomíru náhle rozbolela hlava.

Když k ní přistoupila Zdenka s podnosem, na němž se kouřily dvě číšky čaje vedle zásoby příkusků, stála básnířka skloněna nad umyvadlem, tonouc v moři slz a vody, kterou si lila z konvice na hlavu. Kolem ní na podlaze bylo jezero, neboť v rozčilení nedbala, kam šplíchá. Zdenka se

zbavila svého nákladu a přitočila se ochotně k družce. „Dej sem konvici, omýj ti lépe. Chudinko, vždyť jsi celá zmáčena. Ukaž, zastrčím ti suchý ubrousek za šaty; trochu si osuš hlavu ručníkem, a nyní pojď, máme zde večeři.“

Vedla ji ke stolu, a teplý, vonný čaj i růžové řízky uzeleniny učinily na ni patřičný dojem. Básnířka měla řádný hlad, a večere byla dříve odbyta, než jediná kštice na hlavě její uschla. Příjemná teplotu požitého nápoje rozproudila v ní nadšení. Padla pojednou Zdence okolo krku a blouznivě jí svěřovala: „Zdenko. Vidím, že máš dobré, soucitné srdce, a proto se ti vyznávám ze své blaženosti: on se mnou mluvil! Jsem přešťastná! On pravil, že nachází v mé pohádce něco pěkného!! Ó!“ Líbala Zdenku na líce i šíji tak horoucně, jako by se jí odměňovala za úspěch, který přec nebyl ani dost málo Zdenčinou – nýbrž Růženčinou zásluhou.

Nedala si říci, aby si lehla. Převlekla se do suchého kabátku, uvázala si na hlavu šátek na babku a šla za Zdenkou do dvorany mezi dívky, aby dodělala svou práci pozlacovačskou. Vidouce ji zase zotavenou věřily, že přestála záchvat migrény, který přešel po čaji a po důkladném opláchnutí hlavy, neboť s vlasů jí dosud kapalo a kolem očí měla tmavé kruhy.

Ukázalo se, že není dosti lesklých šišek; Taťána při nesla jich ještě košíček, ale jen holých, nepozlacených, při nich byla též sbírka žaludů. Aby šla práce rychleji, nařídila Andulce: „Zde je klovatina a štětec; natři každou šišku a pak ji posyp bronzem; zde máš zlatý, fialový, modrý, růžový, zelený, jaký jen chceš! Jen hezky pozorně!“

Taťána si sama vzala do práce žaludy. Jádra jejich hladce natírala rozdělaným bronzem barvy oranžové a misky posypala blysknavým stříbrným posýpátkem, aby zůstaly drsné. Jádra byla většinou vypadlá. Lence dán úkol, aby je vlepovala do postříbřených misek. Milada již dovila věnečky a přispěla Andulce na pomoc; vkusně a hbitě bronzovala šišky tak, že měly na příklad svršek růžový a špičku zelenou, nebo řádek šupin modrý a řádek zlatý, a všelijak je pestře vzorkovala. Brzy však se začala Andulka zase smáti, roztrépetala se a natrousila nepozorně bronz do bronzu, takže se barvy pomíchaly. Byly to již jen zbytky, jichž duhovitou směsicí se ještě několik šišek též pěkně do měňava vyzdobilo.

Taťána nyní zlatila prázdné misky žaludové. Lenka do nich na vosk lepila svíčky a pak je na strom přiklizovala.

Přípravy byly skončeny, a Tatáně nastal hlavní úkol: řídit ověšení

stromu. Podařilo se znamenitě. Holubičce na vrcholku dán za soudruha Zdenčin kanárek, jenž seděl o něco níže, pohlížeje k ní po očku nahoru. Do vysokých těch končin zavěšeny květinové věnečky, kolem nich se pestřili motýli; obě blysknavé pavučiny se třpytily mezi nimi. Níže přišla červená a žlutá jablíčka, mezi nimi též zlacená, a hojně zlatých ořechův i oříšků; pod nimi následovaly skvostné žaludy a šišky na větvích sem tam postříbřených jako jinovatkou, a dole konečně, kde solný sníh hustě na větvích ležel, visely již jen třpytné rampouchy. Řetězy zlatých hvězdiček se vinuly od květnaté výše až do této ledové končiny. Vejdumky se houपालy na krajních špičkách větvic.

„Je to velkolepé!“ libovala si Milada, jindy přibledlá, ale dnes červená jako makový květ.

„Až rozsvítíme všeska světélka, bude to, myslím, vskutku roztomilé,“ mínila Taťána, nasazujíc si na nos zlatý skřípec, aby si ještě bystřeji prohlédla hotové dílo.

A zemdleny, však spokojeny šly dívky velmi pozdě spát. Kráčely zticha okolo komnat menších chovaneček, které již dávno spaly.

Když se ve svém pokoji Zdenka svlékala, objala ji náhle Ellen, tiskla ji k sobě a šeptala: „Ó, Zdenko, jak jsem šťastna! On se mnou mluvil, on mě pšede všemi vyznamenal!“

Zdenka si vzpomněla na Drahomíru a měla chuť polítni též Elleně hlavu důkadně vodou. „Elleno, buď rozumná,“ napomínala ji; „pravda, že s tebou mluvil, ale díval se při tom tobě přes ramena – po Drahomíře!“

Ellen se dala do smíchu. „Nu, ty jsi blázínek! Drahomíš je tak nehezka, taková – inu bidýlková!“ A v pevné důvěře ve své štěstí se odebrala na lože.

Zdenka nemohla usnouti. Bylo jí Elleny líto! A ještě k tomu – nepřišel-li pro ni v Zdenčině bedně z Jasanova dárek?!

Však přišel přece! Neboť když přešel nekonečný příští den, nastala tma a zvonek zavolal nedočkavou mládež do dvorany, když se Ellen ve všeobecné radosti nezištné, bez závisti těšila z krásných darů blažících všesky její družky, a nemohla jen pochopiti, proč měla Zdenka oči plny slz, když prohledavši svou bednu plnou darů v patrném zklamání si netečně na ni usedla; tu ji upozornila slečna Hodanová, že zbývá ještě jedna nepovšimnuta zásilka, a dovedla ji k bedně, na jejímž víku bylo psáno: „Slečně Elleně Greyové.“ Byla z Jasanova.

Nyní teprv zaplesala Zdenka, když viděla, že dobří rodiče obdarovali

Ellenu stejně štědrě a stejně krásně jako ji samu. Lístek matčin, Elleně svědčící, dotvrzoval laskavé, dobrotivé jejich smýšlení.

Zdenka s Ellenou byly na vrcholku štěstí! Veselily se neméně hlasitě a dětinně než malá Lilinka, bohaté obdařená drahými věcmi, avšak bohužel nepřiměřenými. Mimo skvostnou pannu, tak velikou a těžkou, že ji děvčátko nemohlo unést, a množství cukrovinek poslala jí matka několikrát krátké lehké vyšívané šatičky a všeliký drahocenný tret, jenom nikoliv, oč byla slečna ředitelka snažně prosila, totiž teplý, rozumněji volený oděv na zimu. „Nechci, aby se Lili rozmazlovala. Ať chodí pořád v bílých šatičkách s krátkými rukávky a holým krčkem, jak jsem ji navykla,“ na psala paní hraběnka.

Jen stěží odtrhly Lilinku od velké nové panny a od almárky s výbavou menší Adélky, aby šla s ostatními k večeři. A když všechny vkročily do jídelny, kde zatím zahradník postavil jesle, stál tam i stůl s menším, sličně ozdobeným stromečkem a s dárky, které žačky uchystaly slečnám Zálesné, Hodanové a Leadové – většinou vlastnoruční práce, mezi nimi povědomý „pytlíček“. Lilinku musily u stolu posadit tak, aby viděla přímo na jesle.

Po večeři se vrátily dívky do dvorany, a tu teprve se rozdováděla jejich mladistvá veselost, neboť nastala prohlídka všech menších dárků, buď tajuplně svázaných a zapečetěných, buď dvacaterým obalem opatřených, šprýmovnými hesly a žertovně překroucenými jmény nadepsaných, které si věnovaly žačky mezi sebou. Tyto hádankovité balíčky a krabičky chovaly mnohou pěknou, z upřímné lásky darovanou památku, ale též mnohé čtveráctví, kterým dárkyně leckdy dosti vtipně pošádčila obdarovanou za nějakou slabost či směšnost její, což mívalo leckdy dosti dobrý účinek. Dívky však věděly, že narážka nesmí býti urážkou, a že by ředitelku zle pohněvaly, kdyby si dovolily více než dobrodušný žert.

Opět byla Drahoř hlavním terčem dívčích těch vtipů; „naší Sappho“, „naší Corinně“, „drahé mírce poesie“, „veršotvorné vzdychatelce“ přichystáno několik balíčků, z nichž vyšly na světlo hezké, něžné dárky, mezi nimi však též kornout sušeného bobkového listí, lyra upravená ze zouváku, veliká modrá punčocha a buclatá peněženka, nacpaná čamrdami, v níž vězela cedulka s nápisem: „honorář“. Ale Drahoř se smála se smíškou o závod; byla tak blažena, že nic nemohlo zkazit její humor. Milada se také nehněvala, že dostala pěkné zrcátko v rozkošném rámečku, byť i na zadní straně jeho bylo namalováno páví oko. Na Lenku čekala krabice s

pozlaceným visacím zámečkem, v níž byla „Hubička“, opera Smetanova, a jako dárce podepsán Papageno. „Zámeček na hubičku“ přiměl Andulku k tak nevázanému smíchu, že jí Lenka z celého srdce přála, když si sama vybalila – řehtačku a z koše vytáhla klec se živou hrdličkou. Taťána obdržela perníkový skřípec a skříнку s čokoládovými doutníky, které ji očividně zarazily. Ještě více se lekla Ellen; náležela jí bednička, na níž stálo: „Sklo! Pozor!“ a když ji opatrně otevřela, nalezla ve vatě zabalené veliké cukrové srdce, na němž bylo vyškrabáno a malinovou šťávou vyplněno písmeno – ach, totéž písmeno, které si byla do krve vyškrábala na vlastní paži!... Zapálila se a honem obrátila srdce písmenem dospod. Však možno-li ještě více než ona, škubla sebou Zdenka, když vytáhla z hezoučké hedvábné krabice skleněnou botičku, v níž bylo zastrčeno jablíčko... Honem ji uložila do krabice zpět a rozbalila malý, vonný balíček, však běda, obsahoval mýdlo v podobě jablíčka. Na štěstí nikdo přitom nevzpomněl na strašidlo – kromě Elleny, jež pošeptla Zdence: „Jistě od slečny Hodanové!“ – Zdenka neumějíc se přetvařovati rychle odvrátila svou rozpačitou tvář a sáhla po krabici jí připsané, jež měla víko provrtané dírkami a nápis: „Živé!“ Otevřela – a seděl tam pejsek z lepenkové hmoty, hnědý s bílým čumáčkem, s bílými pracičkami a s nápisem na krčku: „Míč“. – „To ty, Taťáno?“ zasmála se Zdenka upřímně, hrozcíc družce prstem; „nu, však již dávno vím, jaká jsem byla hloupá.“

Ellen nalezla pro sebe ještě „českou mluvnici“ a podezřívala Drahomíru jako dárkyni; Růženku pak, svou vtělenou Dokonalost, nevěděly dívky čím poškádliti, než že jí podstrčily knihu „Naše vzory,“ do níž vlepily její podobiznu. Růženka ihned podobiznu vystříhla, podala ji Miladě a řekla: „Vezmi si ji na památku; nepatří do knihy, která bude pro mne velmi poučná a ze které vám všem budu předčítati, chcete-li Získáme tím všechny.“

Dlouho ještě se dívky živě bavily prohlížením dárků, snažíce se uhodnouti každou tajnou dárkyni, což se bez velkého namáhání také podařilo. Ellen si byla hned jista, že cukrové srdce nemůže pocházeti od nikoho než od Zdenky, a tato se snadně domyslila, že mýdlové jablíčko jest dárkem Elleniným; jenom záhadnou botičku s jablkem schovala Zdenka tak, aby se raději o ní nemluvalo. Unaveny veselostí a se sladkými vzpomínkami na vzdálené své milé šly dívky konečně spát.

***

Týden po Vánocích minul jako blahý sen. Mezi dozvuky

štědrovečerního veselí se mísily příjemné dopisy z domova, plné chvály a obdivu za dárky vlastnoručně pracované, kterými byli obdařeni rodiče, bratři, sestry a nejbližší přátelé chovaneček. Nejblaženější byla dobrá Ellen uznalým, laskavým dopisem strýčkovým, k němuž přiložil – spořitelní knížku se skromným, ale jí převzácným obsahem. Všecky dívky psaly domů sáhodlouhé listy díků, k nimž dodávaly žertovné vylíčení svého štědrého večera, které si pak navzájem předčítaly; též všechny knihy, které obdržely, přečtly za dlouhých večerů společně. S Lilinkou si hrály všechny střídavě, takže nestačil ani čas na všechna tato pilná zaměstnání. Ba, když po několika mírně chladných dnech uhodil silný mráz a kluziště, které zahradník upravoval na prostranném dvoře pensionátu, důkladně umrzlo, přibýlo dívkám ještě více „práce“.

Na kluzišti byla Zdenka pravou mistryní a Tařána přední její žačkou, která brzy o palmu závodila se svou učitelkou. K největší radosti všech se tu našla konečně na pravzoru dokonalosti – na Růžence veliká směšná vada: jakmile totiž vstoupila na led, již mimovolně na něm seděla. Čím více si umiňovala překonati tuto svou neobratnost a čím méně se jí to dařilo, tím větší byla ovšem zábava ostatních na její útraty

Drahomiř se neúčastnila klouzaček, ani slepé báby a schovávačky, na niž si družky někdy Lilince k vůlizahrály. Básnířka seděla sama ve svém pokoji, pilně píšíc a do knih nahlížejíc.

Jak mnoho rozmanité, mimořádné práce si dívky nachystaly na vytoužený ten týden vánočních prázdnin! Ale ku podivu: den po dni se ztrácel, všechna ta práce zůstala neudělána, ano již byl nejvyšší čas psáti novoroční přáníčka – a pomýšleti opět na školu!

Pouze Růženka, vzorná jako vždy (mimo klouzání). denně hodinku nebo dvě šila; přišly-li v tu dobu družky klepat na její dveře a volat ji k zábavě, odpovídala: „Teď mě nechte, až došiji dnešní úkol.“ A na zvědavé otázky, cože to píchá, říkala pouze: „Překvapení.“ Domnívaly se jistě, že si vyšívá ruskou blůzu, jakou měla Tařána, do tanečních hodin, jež měly po třech králích v pensionáte započítati.

„Děti!“ pravila kdysi Tařána, vrazivši do pokoje k Elleně a Zdence, „víte-li pak, že se tu v domě dějí tajné schůze? Ano, kuje se spiknutí!“

Obě družky vyskočily se sedadel. Tařána jim již tolik napovídala o tajných spolcích a hrozných spiknutích v Rusku, že se v první chvíli ulekly její zvěsti. Ale Zdenčin zdravý smysl se hned vzpamatoval.

„Spiknutí?“ zasmála se; „to jistě hlavou jeho jest miss Leadová!“

„V strakaté plaidu,“ přizvukovala Ellen, „jako vůdce loupežníků, – víš, jako tenkrát v noci!“

„Nikoli miss Lead,“ pravila Taťána, „nýbrž – poslyšte – naše Drahomiří!“

Protáhlé „á“ se ozvalo z úst obou dívek. „To začínat být zajímavý! Povídej!“ pobízela Ellen, a všechno na ní již hrálo nedočkavostí. Taťána vypravovala: „Již po tři dni pozoruji, že se každou chvíli některá ztrácí k ní do pokoje: brzo Milada, nebo Andulka, tu zase Růžena, a zamykají se! Teď právě jsou tam všechny pohro –.“ Nedořekla, neboť pozorovala, že dveře zůstaly pootevřeny a za nimi že stojí Lenka, poslouchajíc. „Jen sem pojď,“ řekla Taťána, „nemáme před tebou žádných tajemství. Naopak, mohly bychom se snad dovědět od tebe, co tvá sestra tajně u Drahomíry dělá.“

„Kdybych to věděla!“ posteskla si Lenka; „myslila jsem, že vy mi něco povíte. Milada mi nechce nic prozraditi. Stála jsem teď hezky dlouho u Drahomíry za dveřmi, ale jak víte, jsou tam dvojaté; slyšela jsem jen hlasy, ale nerozuměla jsem ani slova.“

„Děti, ručím vám, že by Lenka pověděla, kdyby veděla,“ řekla Taťána; Lence důvěra ta lichotila, a Ellen se bláznovsky smála.

„Zdálo se mi, jako by tam byla také Lilinka,“ doplnila Lenka svou zprávu na důkaz upřímnosti.

„Lilinka?“ zvolaly tři divící se hlasy najednou.

„Ó, pak to tedy pranic neznamená,“ mínila Taťána; „před žvatlavým dítětem se přece nemohou o něčem umlouvat. Scházejí se tam jen pro hloupé povídání.“

„No a proč bez nás?“ namítala Ellen.

„Právě, že by jim nebylo dost volno ve společnosti chytřejších,“ řekla Taťána vypínavě.

„Ale proč mě tam nepustí?“ plačtivě se zlobila Lenka.

„Pravda, ty bys tam patřila,“ usmála se Taťána s vysoká, „avšak povídala bys jejich hlouposti po světě, proto tam ani nesmíš.“

Zůstalo při tom, že není spiknutí. A přece bylo. Neboť v den sv. Sylvestra se octly v skulinách pode dveřmi všech dívčích komnat bílé obálky, obsahující pozvánky „na slavnostní představení divadelní, při němž se o půl šesté večer ve dvoraně bude dávat velké světové drama „Výletníci“,

„prapůvodně přeložené a na nejnovější originál přepracované Corinnou Povidýlkovou.“

To byla událost, která rozechvěla celý pensionát od základů až pod střechu! Arciř nemohla zůstatí tajnosti před slečnou ředitelkou a oběma učitelkami, jejichž censure musilo býti drama i kostýmy předloženy, aby vyřkly nad ním rozsudek: být či nebýti

Jaké to napětí opanovalo všechny chovanky a zvláště původkyně divadelního podniku, když obeslány před soudnou stolicí autorka Drahomír a Růženka, o níž bylo již známo, že po celý týden tajně hotovila garderobu! Chvějíce se očekáváním vstoupily obě do ředitelny.

Nejprve zvěstovala slečna ředitelka, že proti podobné hře domácí v zásadě nic nemá; ale –

Pak řekla slečna Hodanová Drahomíře několik pochvalných slov o jejím zpracování francouzského kousku, ale –

Konečně prohlásila miss Leadová s důrazem, že sice ve slovech a ději divadélka není nic závadného, ale – „Ale mužské úlohy musí býti naprosto vyloučeny,“ mínila; „předělej hru v tom smyslu, Drahomíro, vlož tam ženské úlohy místo nich; pak ji dovolíme.“

Drahomír sklopila hlavu – „jako podřatá třtina nad hlubinou,“ jak se sama později vyjádřila. Bojácně zakoktala, že se mladý alpský myslivec, který jest vůdcem na ledové vrcholky, nemůže proměnití v ženskou postavu, avšak pasák alpského stáda že může býti nahrazen pasačkou.

„To nesmí býti!“ zvolala miss Leadová v mocném rozčilení, „myslivec a pasačka nebyli by směli přechkati polodenní bouři v salaši sami spolu – bez gardedámy!“

Slečna Hodanová si zaclonila obličej rozevřeným rukopisem jako vějířem, patrně se nemohouc zdržeti úsměvu.

„Myslím, miss Leadová,“ pravila smířlivě slečna Zá-lesná, „že nemáme vlastně nic proti úlohám, nýbrž jen proti kostýmům. Výtka se týká tebe, Růženko. Nechť jsi ušila oběma mladíkům kabátce s polodlouhýni šosy, přece se nesluší, aby dívky vystoupily v úzkých spodcích a punčochách.“

„Růženka se omlouvala, že se nerozmýšlela, když budou dívky hráti jen po domácku před dívkami, že však chybu mileráda napraví, i tázala se, má-li ušíti oběma jonákům suknice či zástěry nebo jim nastavití šosy až k patám.

„To by byly podivné kostýmy,“ pravila slečna ředitelka, a ani vážná její tvář neodolala slabounkému úsměvu; pouze miss Leadová zůstala přísně

vážná řkouc: „Lépe by bylo zahaliti mladíkům nohy draperiemi spuštěných plášťů; jsem ochotna půjčiti k tomu svůj pestrý pléd –“

„Výborná myšlenka!“ zvolala slečna Hodanová, usmívajíc se velice živě; „alpský vůdce si zahalí nohy přehozeným plédem, a pasák, jak vidím v kuse, může celou svoji úlohu odehráti za ohradou, takže mu bude viděti jen hořejší část těla.“

Návrh ten přijat.

Autorka i garderobiérka přeblaženy se vrátily od tribunálu mezi herectvo i posluchačstvo, již úzkostlivě na ně čekající.

Hned po obědě nabyly předzvěsti nového dramatu velmi hřmotného výrazu: zahradník sbíjel z poklopených beden a z prken jeviště, na němž oba vánoční stromky, zbavené všech okras, představovaly alpské rostlinstvo; lavice, smačkanými papíry a pytly zahalená, byla zmíněnou již ohradou, a dveře almary zcela na straně přistrčené naznačovaly vchod do pastýřské salaše. Prostěradla s obou stran vedle jeviště zavěšená chránila zákulisí před nepvolanými zraky obecenstva.

Hodina hry udeřila. Slečna Hodanová a Taťána překvapily co nejpríjemněji čtverruční ouverturou k Vilému Tellu, což zvláště Drahomíra si pokládala za vyznamenání. V pozadí za mladým obecenstvem se objevily dvě bělavé hlavy – slečna Zálesná a miss Leadová.

Klavír dozněl. Za scénou se ozvalo výskání a za ohradu se přihnal mladý pasák, pokřikuje na neviditelné stádo. Roztomile slušel smavé Andulce. Pokřikování jeho probudilo mladého myslivce, jenž po přestálé bouři vyspával v salaši. Když Milada ve švarném klobouku a s knírky vystoupila z almary, na nohou strakatý pléd miss Leadové, bylo slyšeti, jaký hluk dovede ztropiti šestero zdravých dívčích hrdel, když se od srdce rozesmějí. I Růžena i slečna Hodanová, ba i básnířka za scénou se smály hlasitě. Milada, aby utišila hluk ten, nevěděla si jiné rady než vléztí zpět do almary a tam se sama do sytosti vysmáti.

Jen Andulka, tato vždy jindy rozchechtaná hrdlička, stála na jevišti se svědomitou vážností jako dřevěný panáček tak dlouho, až strakatý pléd učinil druhý, šťastnější již pokus vystoupiti z almary a odříkati, co měl v úloze. Pak přišla obstarlá, lakomá baronka, jež nepohodnuvši se v hotelu s alpským vůdcem, oním v strakatém plédu, pro vyšší žádané odměny, vydala se bez vůdce vzhůru se svou společností, kterou bouře rozprášila, takže skrblička byla ráda, když ji malá pasákova sestřička potkala a na salaš k němu

dovedla. Starou baronku hrála básnířka sama; potlesk ji přivítal a zasloužila si ho věru dobrou, výraznou hrou; ale když maličká pasačka Lilinka počala mluvit i zpívat písničku za písničkou, byla tak rozkošným obrázkem a tak švitornou, čilou pěvkyní, že slečna Zálesná, ne bez povzdechu, pošeptala miss Leadové: „Pravá divadelní krev!“ Dívky jásaly nadšením, a pojednou létaly šťastné Lilince k nožkám všechny květinové věnečky, které zdobily vánoční strom. Bylo zřejmo, že Drahomír upravila kousek ten hlavně pro Lilinku, v níž spatřovala budoucí divadelní hvězdu první velikosti. Pak ještě baronka, přestálou bouří ustrašená, slíbila vůdci prve zamítnutému odměnu, jaké si jen bude přát, dověděli ji bezpečně zpět dolů do hotelu; vyžádal si ruku její dcery, již seznal v hotelu; pasák přiběhl za ohradu se šťastnou novinou, že vidí blížící se společnost barončinu; byl konec, básnířka sedmkrát vyvolána a pak jí gratulováno.

„To musíme opakovati, až budou všechny chovanky zase pohromadě!“ volala unesená Taťána. „A žačky z města také,“ dodala Bůženka.

„Ó prosím, slečno ředitelko, dovolíte?“ prosila Zdenka.

„Myslím, že nebude překážky,“ svolovala ředitelka.

„Snad bude dobře pozvati i rodiče zdejších žaček,“ mínila slečna Hodanová.

„Ale opatříme si k tomu lepší úpravu,“ pravila Milada.

„Ó, ta ani nemůže býti krásnější!“ smála se Andulka nyní z plna hrdla, pokukujíc na její strakatý pléd. Však se přichystala úprava velmi pěkná, myslivec dostal plášť a pasák kožich, vypůjčily se dekorace, nastudoval se ještě kousek anglický a jiný francouzský, vycvičily se nejzpůsobnější žačky pod dozorem učitelek a sezvala se vybraná společnost: všechno dopadlo velmi dobře, ale obřadně a škrobeně; po olympické náladě prvního, nestrojeného pokusu nebylo ani potuchy.

Již bylo školní učení zase v plném proudu a vedle něho učení jiné: nastaly v ústavě dvakráte za týden taneční hodiny, které podle obyčeje zde zavedeného se měly zakončiti malým domácím plesem s pozvanými tanečnicemi.

Jako světlý východ z tmavé sluje zářil konečný tento bod oněm chovankám, které se nade vše rády bavily a – líbily; zvláště Milada se tím netajila ani dost málo. Kdykoli jen mohla, stávala před zrcadlem, zkoušejíc různé květiny do vlasů a stuhy všech barev, trápíc družky nekonečnými otázkami, co že nejlépe sluší k její pleti a k jejím perlošedým lystrovým

šatům. V pokoji, kde bydlila se sestrou a s Taťanou, scházel se nyní leckdy kroužek přítelkyň k důležitým poradám o plesovém obleku a pravidlech řádného plesového chování, neboť Taťana udávala tón jako vždy.

„Jaká to nuda, ty taneční hodiny!“ posteskla si Milada při takové schůzce; „tanec bez pánů – to jest bez duchaplné zábavy – jest barbarským vynálezem předpotopního šosáctví.“

„Bez pánů?“ ušklíbala se Taťana; „chceš snad říci bez chlapečků, neboť jiných kromě gymnasistů nám k plesu tak jako tak nepozvou.“

„Nenahlížím, k čemu nám třeba pánů,“ podivila se Zdenka upřímně; „však Taťana, Drahomír a já jsme se vám již nabídky za tanečníky místo pánů; to je snad jedno.“

Té prostomyslnosti se dala Andulka do hrozného smíchu.

„Ovšem, že je to jedno,“ pravila důrazně Drahomír, „neboť tanec je s pány i bez pánů stejná hloupost, nedůstojná duší jemněji ostrušených. Ach, naléhavější potřebou by zde byla dramatická škola,“ vzdychla si.

„Je teď všeska blázen pro divadlo,“ žasla Ellen.

„Věřu, má tolik talentů, že všechny Musy vystřídá,“ pravila uštěpačně Milada, jež se na Drahomíru mrzela, že nechtěla pro ni napsati úlohu královny víl, tvrdíc, že víly jsou již staromódní. – Doktor Dvorecký byl příčinou, že Drahomír nyní opovrhovala romantikou.

„Jedné se líbí Musy, druhé muži,“ strčila prostořeká Lenka Miladě, načež jí buchta do zad byla odpovědí.

„To je sestersky!“ chechtala se Andulka.

„Drahomíro, slyš, měla bys nám jednou zahrát Antigonu,“ chtěla si básnířku dobrati Lenka.

„Spíš bych ji dovedla než ty Němou z Portici,“ vznešeně se pousmála Drahomír.

„Bravo! Pamatuj si to!“ křikla Taťana, a všechny smějíce se tleskaly. „Němá z Portici“ se stala heslem, jež leckdy zarazilo proud Lenčiny žvatlavosti stavidlem.

Zdenku brzy omrzely tyto schůzky, kde se mluvilo nejvíce o šatech a malých koketeriích; raději sedávala ve svém pokoji a čtla knihu za knihou; totéž činila Drahomír.

Milada, ač se tak bála tanečních hodin bez pánů, dávala se i náhradnicemi velice ráda prozatím vytáčet; Taťana, ač pohrdala i skutečnými pány gymnasisty, dala si šiti drahé krajkové šaty na ten „pitomý“

ples, jehož „chlapečkové“ měli být účastni; a Drahomír, jakkoli jí byl tanec vůbec hloupostí, obětovala se družkám, tančíc v hodinách „pána“ za čtyři gymnasty. Ano odkryla v tanci i jakousi „elementární sílu“, o níž výmluvně svědčily protancované její podešvy.

Nejroztomilejší tanečnicí však byla Lilinka. Okouzila i starého tanečního mistra, takže jí dovolil být také při cvičeních. Byla to žačka báječná; tančila jako malá vzdušná víla nebo zase jako čtverácký šoteček, brzo podle pravidel, brzo podle vlastních nápadů, takže v ní Drahomír počínala spatřovati „tvůrčího ducha v oboru Terpsichory“. Nejraději maličká tančila strašáka a furianta, nechtěla však s nikým jiným než se Zdenkou; tato uměla oba ty selské tance nejživěji a nejbodřeji, právě jak se malé čiperce líbilo. Byla rozkošná podívaná na to malé a to velké dítě. obě tak přirozené, půvabné a hravé. Všecky chovanky prosily a žadonily, aby slečna ředitelka dovolila Lilince se Zdenkou na plesu tančiti sólo v krojích Plzeňáček. Zdenka se však tomu rozhodně opřela; byla jako v ohni, sotvaže o tom začaly, a řekla rozhorleně. „Ne a ne! Vypadalo by to, jako bych se chtěla ukazovati před pány gymnasty já samojediná z vás všech.“

„Zdenčin ostych je zdravý; nebude tančiti sólo,“ rozhodla ředitelka a tím ji vysvobodila; ale Lilinka se dala do pláče tak žalostného, že nebylo lze ji upokojiti. Již si nevěděla ředitelka rady, když přišel starý tanečník na výtečný nápad. „Lilinko!“ zvolal a jal se proti ní tančiti furianta tak vpravdě furiantsky, že vyvalila očka a přestala plakat. „Umím to také?“ usmál se starý mistr čtverácky; „mám pěkný selský kroj a ustrojím se do něho na ples; kdo chce se mnou tančiti furianta? Sedlák, sedlák, sedlák, sedlák je velký pán!“ zpíval stařeček v tanci, luskaje čtyřmi prsty nad temenem, levici v bok, bílou hlavu na stranu. Lilinka neodolala; s dětinou radostí se dala proti němu do tance, i byl to párek, nad nějž nemohlo být rozkošnějšího. Na konec si zvedl mistr dívčinku oběma rukama až k bílým knírům a políbil ji na tvářinku za jáсотu dívek, tleskajících u vytržení.

„Ejhle, příští královna plesu! To bude skvostné! Teď se teprv na ples těším!“ zvolala Taťána, a dívky nadšeně přizvukovaly.

Jen Drahomír hleděla na výjev ten s tváří tragickou. „Dnes květ nadějí a zítra kosa zmaru,“ pravila melancholicky.

„A pozítí z toho seno,“ vyhrkla Lenka, načež jí Taťána odsekla: „Víš, jak začíná Němá z Portici?“ A dívky se hlasitě smály.

Drahomír prohodila svou průpověď jen proto, že se jí nesmírně líbila.

chovati, nemluvíti mnoho ani příliš hlasitě, nesmáti se nápadně, nešeptati si a nepošťuchovati se, neohlížeti se zvědavě po nikom, vůbec nehřešiti proti dobrému tónu. „Cizích chyb jako byste ani neviděly,“ napomínala je, zvláště pro chatrnější toaletu nebuďte k nikomu méně zdvořilé. Beztaktnost k chudším je známkou největší nevzdělanosti. Netlačte se do popředí a nedržte se jenom spolu pohromadě, jako by vám po jiných nic nebylo; jsouce tu doma dávejte cizím ve všem přednost a přicházejte zvaným dívkám svou přívětivostí vstříc; kdyby se chovaly odmítavě, nevnučujte se jim. Zpozorujete-li některou snad nehezkou a neúhlednou, bavte se s ní a hleďte, aby nebyla zcela postrčena; krásné a zářící již naleznou vždycky pozornost a zábavu. O pánech pravím jen tolik, že se, jak doufám, uchráníte všeho, co by se podobalo koketství a vyzývavosti, co by je podněcovalo k smělosti, a pamatujte, že je-li mladík nezpůsobným k dívce, bývá tím nejčastěji sama vinna. Nezapomeňte, že mladíci jsou pozváni pro tanec a nikoliv, abyste se s nimi seznamovaly. Chovejte se, jak se naproti cizím pánům sluší. Vůbec ať každý odtud odejde s milým dojmem a s úctou k váni jako k ušlechtilým, příjemným a vzdělaným mladým slečnám.“ Doktoru Dvoreckému uložila ředitelka, aby opatřil z gymnasia v Ivanově Městci seznam oktávánů a septimánů nejlépe doporučených, dobrými mravy se vyznamenávajících, nad čímž hlavně miss Leadová bděla jako nejpřísnější censor; neméně účelná však byla kritika tanečního mistra, neboť jen on znal důležitou ctnost povolání, kteří uměli tančiti. Dostati se mezi tyto vyvolence bylo vždy ctížádostí pánů gymnasistů; pozvánka do pensionátního plesu byla pro mladíka vskutku dobrým vysvědčením. Zláště pak tohoto roku bažili mladí pánové po pozvánkách slečny Zálesné, tvrdíce, že ještě nikdy nebylo v pensionáte tak hezkých děvčat jako letos. Znali je dobře ti páni gymnasisté, neboť si uměli vyhledávati možnost, aby je potkávali, když dívky s učitelkami chodívaly na procházky.

Kromě gymnasistů byli pozváni bratři žáček z města, hlavně však jejich rodiče a dospělé sestry, jakož i dospělé žacky samy. Měšťanosta Zálesný s chotí a dcerami arci nechyběl.

Pozvané paní poslaly před plesem mísy jemného pečiva a cukrovinek, jiné zase drůbež a zvěřinu; v kuchyni bylo po celý den co péci. K dozoru v kuchyni na večer při plesu se uvolila slečna Hodanová, ale stav Lilinčin se zhoršil tak, že bylo nevyhnutelno, aby zůstala u ní. Odstěhovaly malou nemocnou s postýlkou do nejzazšího pokoje, kam nemohl doznívati hluk

tance; děvčatům se již nemohlo tajiti, že mazlíček jejich stůně, řeklo se však, že churavost ta jest bezvýznamná. Růženka navštívivši odpoledne Lilinku a viděvši ji spící uvěřila útěchám, kterými právě tam přítomná ředitelka zapuzovala obavy slečny Hodanové; porozuměvši pak, že obě dámy mají starost, kým opatřiti dozor v kuchyni, nabídla se ochotně k službám. Nechtěly přijmouti.

Všem družkám pomáhala Růženka při oblékání, skoro všem upravila plesový účes; jen Zdenka s Ellenou si vzájemně pomohly samy.

„Kdo to tak bečí na chodbu?“ podivila se Ellen, a Zdenka uleknuta vyrazila ze dveří; z jiných současně vyběhla ustrašená Růženka. Obě se zachvívaly o Lilinku. Na chodbě však „bečela“ smává Andulka jako malé dítě pro nemensší neštěstí, nežli že si nadobro zkazila plesové šaty. „Nemohu na ples, ó!“ hořekovala jako bez sebe, takže jí Ellen prudce zacpala ústa řkouc: „Pst! Lilinka spí!“

Vešly k Andulce do pokoje, a věru, žalostný byl pohled na její jemné, jako z pavučiny utkané modré šaty. Ze sukně vpředu byl po celé délce vyškubnut klikatý cár. Jiná sukně, vytržená z límce a ledabyly spravená jen špendlíkem, visela totiž ve skříni vedle sukně plesové, které zadal špendlík smrtelnou ránu, právě když si ji hrdlička vyndávala již před plesem.

„Vidíš, ty nepožádná, co spískal tvůj nepožádek! No, ale stalo se, tak neplač a vezmi loňský modrý šaty, jsou hezký dost!“

„V loňských nepůjdu,“ brečela Andulka, „mají mastnou skvrnu, kterou jsem zapomněla vyčistit!“ Tak se nalezla na každých jejích šatech nějaká vada, nedbalostí zaviněná.

Pomýšleno na vypůjčení šatů od jiné dívky, ale všechny chovanky byly mnohem štíhlejší a větší než Andulka, kromě Lenky, která však nosila dosud polokrátké sukně. Růženka arciť byla stejně postavy jako Andulka, ale měla jen tmavé obleky mimo jediné, zcela nové šaty, zjednané pro dnešní ples.

Vtom Růženka, vytrativši se před chvilkou, vešla se svými plesovými šaty v ruce. „Jsou jenom saténové,“ pravila, „ale růžová barva ti pěkně sluší, a bílá okrasa z nešťastných tvých šatů dobře se na růžové hodí. Honem, pomozte mi ji spárat.“

„Ale v čem bys tančila sama, prosím tě?“ žasla vyjevená Andulka.

„Netančím dnes, budu v kuchyni řídit obsluhu,“ odpověděla Růženka pokojně; „jsem ráda, že ti mé šaty poslouží! Tedy honem do práce!“ „Ty by ses odřekla tance? Pro kuchyni? Ci k vůli Andulce?“ divily se dívky; ale

Růženka ani nemluvic již párala atlasavé růžice a krajky se šatů jedněch a přišivala je na druhé. Za tři čtvrti hodiny stála tu Andulka zářící, blažená a hotově upravená „jako z cukru.“

Byl čas vejíti do taneční síně. Pánové již tam byli. Nikdo, ani vlastní bratr měšťanosta, nepoznal na slečně ředitelce, jež dvorně hosty vítala, že ji skličuje velký nepokoj. Právě zvěděla od lékaře, že povaha Lilinčiny nemoci, před půl dnem ještě nerozhodná, se jeví býti značně povážlivou.

„Tedy pojd'te, nečiňte se směšnými,“ velela Milada tlumeným hlasem dívkám na chodbě shluknutým a bojícím se učiniti první krok do sálu, na jeviště úspěchu nebo porážky, kde miss Leadová, v atlasu a se pštroším pérem ve frisuře, bděla, jak věděly, jako Argus nad příštími jejich hříchy.

Jedna dívka přitiskla ucho k osudným dveřím, druhá oko ke klíčové dírci; Drahomír se chtěla také podívati, Lenka nezbedně do ni strčila, takže básnická hlava vrazila do dveří, načež se Andulka rozesmála až k udušení.

„Jen udělejte požádnou ostudu, vy dvě ťululum na ptáky,“ prohrzila Ellen oběma mladým rozpustám, ale tím se věc ještě zhoršila, neboť Drahomír se počala nervosně smáti.

„Jak jste všechny hloupé! Ticho!“ zlobila se Taťána, šeptem horlíc; „že na vás otevru dveře dokořán, aby vás celý svět uviděl ve vaší nejapnosti! Pojď, Zdenko, ty jediná jsi klidná; vejdemo a necháme ta housata za dveřmi.“

Vešly. Taťána byla oslňující v sněhobílých krajkách, jen zlatým pasem a jediným rudým květem máku v havraních vlasech zdobena. Vedle ní se Zdenka podobala fialce, majíc oděv jasně fialový a narcisky v hnědých kadeřích. Za sličným tímto předvojem vešlo dvě štíhlých zlatovlásek: Milada, opásavši perlošedý šat svůj blankytnou šerpou hedvábnou, vyzdobivši si živůtek bohatě stříbrnými korálky a vlasy trpytnými jehlicemi, jí po boku Ellen v jemně zelených, jednoduchých šatičkách se stužkami tmavšího odstínu, svěží a milá jako zelené jaro. Růžová Andulka následovala s Lenkou, jíž bílý, pestře kvítkovaný úbor dobře slušel, a průvod byl uzavřen Drahomírou, obleknuvši své plyšové, brunátné šaty s bledorůžovými vázankami. Věru jí Taťána dobře poradila k té volbě; bezbarvá plavovlasá Drahomír vypadala v tmavém oděvu jako zjev nevšední, zajímavý.

Nastaly poklony a úklony, vítání známých dám a seznamování s neznámými, neboť v okamžiku vcházeli za chovankami skoro všichni pozvaní hosté. Veselý měšťanosta byl obratným prostředníkem zahajovací zábavy, jež se ovšem skládala, jak to bývá, ze zdvořilůstek a vždy stejných

frází. Nicméně hovor neuvázl, nebylo znáti škrobenosti, a přísným očím miss Leadové chovanky vyhověly při svém vstupu jak zjevem, tak chováním.

Poslušny daného jim návodu obíraly se přívětivě zvanými slečnami, prokazovaly jim i starším dámám všeliké drobné úsluhy, v čemž Ellen vynikala zvláštní všímavostí, a hovořily nenuceně se staršími pány. Milada pokradmu pokukovala na tanečníky, tváříc se, jako by jich ani neviděla; upřímnější však byla Taťána, jež nasadivši si zlatý skřípec prohlížela si pány zcela bez přetvářky. Utržila za to hrozný pohled miss Leadové.

Již se osmělilo několik mladíků přiblížiti se slečnám, které znali z plesu loňského, ba představili jim i své kolegy. Nejčtetněji obstoupili roztomilou Ellenu. Dívky přijímaly je zdánlivě s chladnou zdvořilostí, nutíce se před zraky své strážkyně k ukrutné důstojnosti. Ale jakmile úder na piano ohlásil první tanec, velice se ta krásná majestátnost pohatila. Bylo by mohlo z očí blesky metati deset slečen Leadových, a nebyly by zabránily ohni, s nímž se mladý svět pustil do tance. Již se i hovor jinak rozproudil; odehrálo se mnohé malé dobrodružství, byť i pouhými pohledy a slovy, a zajisté spáchán i ne jeden poklesek proti dobrému tónu, aniž jej miss Leadová v ožvlém tom ruchu postřehla.

Ku podivu starších chovanek se o malou Lenku tanečníci velmi pilně ucházeli. Zpozorovali totiž mladíci, že jest velice povídavá, i bavili se s ní, aby vše vyzvěděli, čeho byli dychtiví.

Jeden se jí ptal, kdo že jest neznámá mu slečna s narcisovým vínkem v kadeřích, a Lenka počala mu vykládati přechoťně vše, co jen o Zdence věděla. Právě šla Taťána v průvodu tanečníka okolo ní a zaslechla cosi o malém psíku, jež se jmenoval Míč... „Znáte němou z Portici?“ otázala se hlasitě svého průvodce, a Lenka zarazivši se omluvila se ihned, že ji sestra pokynem volá, a odešla přes sál k Miladě.

V květinovém koutku sálu se Andulka s dvěma pány smála tak bez míry, že se tam každý ohlížel. Taťána kráčejíc právě blízko smějící se skupiny řekla v zdánlivém zanícení svému tanečníku: „Blouzním o scéně, kde Faust slyší o Velký pátek velikonoční zvony. Či, pardon, prosím! Bylo to v den Vzkříšení, neboť o Velký pátek byl by slyšel leda řehťačky. Jak jsem se směšně podřekla!“ Tak usmála se Taťána odcházejíc; ale hrdlička dobře poznala, kam bylo mířeno řehťačkami, a nemírnila se!

... mluvili spolu – o Lilince ...

Milada byla velmi uspokojena, slyšíc z mnohých úst výrazy obdivu, jež platily zářivě sličnosti její; i Drahoří byla „pochopena“, neb mladí pánové, udiveni hloubkou poetických jejích výroků, dávali jí hojně příležitosti přesvědčiti se o „elementární síle“, která spočívá v tanci. Však co bylo vše plátno, když on – on netančil!

Doktor Dvorecký – ó ten nevěrník – dnes nejčastěji pohovořil se Zdenkou, a zdálo se, že důvěrně a vážně. Ovšem, neboť mluvili spolu – o Lilince, o čemž nevěděla Drahoří ani Ellen. Obě počaly na Zdenku trochu žárliti. Ba, nebylo možno, aby se též jemu nelíbila, když o jejím přirozeném, neuvědomělem půvabu, na němž nebylo ani stínu koketerie, o její upřímné, dětinné živosti a prostomilé přímosti šel jeden chvalný hlas.

Nepozorovaně se Zdenka ze sálu ztratila. Služka, jež roznášela limonádu, jí pošeptala, aby přišla do kuchyně, a tam jí řekla pilně zaměstnaná Růženka, že po ní Lilinka volá.

Potěšena domněnkou, že dívenka snad chce slyšeti vypravování o plesu, běžela k zadnímu pokojíku plna naděje, ale jakmile otevřela dveře, sevřelo se jí srdce hrozným poznáním. Lilinka, sotva sobě podobná, ležela žhavá v bílých poduškách, nad vytrěštěnýma očkama majíc obklad z ledu; hlas její, změněný a nesvůj, úzkostně volal jméno Zdenčino. Bledá, s očima pláčem zrudlýma, hlídala slečna Hodanová každý její dech, a ředitelka, jež sem na chvíli odběhla od svých hostů, nyní bez usměvavé masky hostitelčiny jevila tvář bolem a strachem zmučenou. Polekaná Zdenka se přesvědčila s krutou bolestí, že ubohá dívenka, ač jí stále volala, snad jí ani neviděla, blábolíc věci zmatené, vzdálené. „Maminka zpívá dnes páže, stroj se za chlapečka, pomoz jí, Zdenko!“ – „Maškary, maškary! Vidíš je?“ – „Padla jsem mamince přes vlečku a byla jsem bita!“ – „Maminka má dlouhé nehty a škrábe, ty umíš lépe hladiti, hlad' mě, Zdenko!“ – „Něco bouchá, bouchá, to pijí šampaňské, slyšíš?“

Podobné nesouvislé výkřiky se draly Lilince z vyprahlých, rozpukaných rtů, když jí Zdenka co chvíle kladla na čílko nový obklad z ledu, na nějž kanuly horké její slzy. Vyrozuměla z řeči obou slečen, že lékař upozornil na nebezpečí, a že bylo již o deváté hodině večer paní hraběnka do Berlína telegrafováno. Nyní bylo po půlnoci. Tu právě otevřela služka znovu dveře a tichým hlasem řekla: „Telegram.“

Dychtivě jej vzala ředitelka z ruky její, rozbalila a polohlasně četla: „Nemohu přijeti, mám zítra operní zkoušku a pozítří vystoupení ve skvělé

úloze. Snad bohdá nebezpečí šťastně mine. Líbejte mého drahouška a telegrafujte mi denně vícekrát.“ Dočetla třesoucím se hlasem, a slzy polily starohnou její tvář. Zdenka sklesla na židli a počala štkáti, neboť maličká si chraplavým hláskem popěvovala. „Proč bychom se netěšili, když nám pán Bůh zdraví dá...“ Slečna Hodanová hrozila Zdence prstem.

„Ne, nemohu to snést!“ lkala Zdenka tlumeně; hraběnka může zpívat, stojí o skvělou úlohu, – když její dítě zde – zpívá úlohu takovou...“ Pocítila něčí ruku na svém čele. Slečna Hodanová stála před ní, plačíc a hledíc mocně výrazným zrakem v oči její. „Zdenko, máš matku nevlastní,“ pravila jí; „ale řekni, přijela by či nepřijela, kdybys ty zde tak ležela?!“

„Přijela by!“ řekla Zdenka bledá jako smrt. V srdci jejím se cosi tvrdého zlomilo tak rázem, až to hluboce zabolalo.

Dítě hodilo ručkama a hnulo sebou. Ihned byla mladá učitelka u postýlky. A Lilinka chraplavým svým hláskem nejasně, falešně zazpívala ten divný, dětinně teskný konec písničky:

V hnízdečku stará se ptačátko, pod křídlem hřeje své mláděátko; o mne se nestará dušička, ptáček, ni pejsek, ni kočička.

Bylo to srdcervoucí. Zdenka, jako by útěchy hledala, přitulila se k ředitelce, přitiskla tvář k jejímu rameni, a obě plakaly. „Ó, jak jsem byla nevděčná ve svém štěstí! Ó, jak jsou jiní nešťastní a dobří!“ žalovala na sebe upřímně.

Stará dáma dojata ji přivinula k sobě. „A neodsuzuj, Zdenko,“ řekla tiše. „Hleď, i já teď musím utířti své slzy a jíti s klidnou tváří mezi hosty; povinnost i ze mne činí herečku. Kdo ví, jak bude hraběnce krváceti srdce při skvělé její úloze! Neodsuzuj ani chybujičího; nevíš, co duši jeho otravuje.“

Pustila Zdenku z loktů, otřela si tvář vlhkým ručníkem a odešla za domácí svou povinností. Zdenka cítila s obdivem, jaké duševní síly jest třeba k takovému sebezapření. Sama jí schopna nebyla. Poklekla stále plačíc u okna, opřela lokty o židli, čelo o sepjaté ruce a modlila se tiše, vroucně, dlouho.

Druhá hodina po půlnoci odbila. Ředitelka se vrátila převlečena v domácí šat. „Jdi spát, Zdenko,“ poručila jí mírně, ale určitě; „již dlouho jest po plesu, Ellen tě asi toužebně očekává. Jdi, vždyť Lilinka tiše usnula.“

Zdenka viděla patrně, že ji ředitelka jen konejší: Lilinka nespala, ležela však vysílena horečkou, ručka jí bezvládně visela s postýlky. Zdenka

přiklekla k ní, zlíbala tu palčivou ručku a pak odcházela. Ještě se obrátila dlouhým, dlouhým pohledem k dítěti a zašeptala sotva slyšitelně: „Dobrou noc, andělíčkul Dobrou noc!“ Pak políbila ruce oběma učitelkám a ubírala se do svého pokoje. Změněný, zubožený obraz Lilinčin majíc stále před očima slyšela v duchu Drahomířin výrok: „Dnes květ nadějí a zítra kosa zmaru...“

Ellen čekala na ni, sedíc zabalena pokrývkou na posteli. Měsíc svítil a stačil září svou, aby mohla Zdenku odstrojovati; v šeru nepozorovala, jak hrozně uplakané oči má družka. „Jak se má náš kotátko?“ byla první její otázka.

„Zdá se, že lépe,“ zahalala Zdenka. „Dávaly jsme jí ledové obklady. Nyní mě slečna ředitelka vyhnala, pravíc, že mne tam není třeba, když Lilinka spí.“

„Všecky páni se po tobě ptali, kam ty zmizet,“ žvatlala polohlasně Ellen; a poslouchej, pan doktor Dvorecký mluvil se mnou, dlouho, asi pět minut. Byl málo veselý, jako by přemýšlel o smutný věci.“

„Jistě myslil na Lilinčinu nemoc, nemluvil se mnou o ničem než o ní,“ řekla Zdenka.

„Jistě? o ničem jinýho?“ vyzvíдалa Ellen se zbytkem žárlivosti.

O praničem jiném. A prosím tě, všímal si Drahomíry?“ ptala se Zdenka schválně.

„Malounko,“ jistila Ellen uspokojeně, „promluvil s ní jen, co by napočítal jedna, dvě, tři. Ó, nemysli, Drahomiš ho nezajíme. Aby já se pšesvědčit, ptala jsem se ho, jestli Drahomiř talent, a on žek, že je do sud pšílíš exaltovaná a že se teprv ukáže, co je pravý cit, co pšetváška a jestli něco z ní bude. – Tak vidíš, ty se mýlila, a nestraš mne Drahomírou.“

Zdenka již neodpověděla; dala Elleně dobrou noc a lehla si. Všecko její myšlení bylo u Lilinky, u její matky v Berlíně, u neznámých záhad životních, jichž temné tušení se v ní probudilo slovy ředitelčinými. Mladá hlava její byla již umdlena přemýšlením a velkými dojmy, takže ji počala tížiti dřímota; vtom uslyšela Ellenu ze spaní mluvíti. Ve snu, v čemž se jí asi míhaly slastné představy, opakovala jednohlasné slovo: jméno doktora Dvoreckého.

„Ach, ona se šálí! Něco mi praví, že bude strašně zklamána!“ pomyslila si Zdenka; i bylo jí Elleny vpravdě líto. Již neusnula, a sotva že odbila šestá hodina, již byla ustrojena a spěchala k Lilince.

Nebyla vpuštěna. Řekli jí, že až po snídani. Ale když se k snídani

místo slečny Hodanové dostavila ředitelka s tváří starostlivou a bolestnou, zarazil se dívkám dech, a nedařilo se jim nijak ani povídání o včerejším plesu. Nežli se rozešly, oznámila jim stará dáma se slzami v očích, že Lilinka jest zachváčena zlým zánětem mozku. „Připravila jsem vás, abyste se přílišně nezděsily, až...“ Nemohla domluvití bolným pohnutím. Némé a jako omráčeny vyslechly to dívky.

Vtom někdo zazvonil, a za chvíli služka přinesla bílou krabici, která byla jen postavena za vraty. Měla nápis: Slečně Růženě Pokorné,“ a když ji tato otevřela, objevila se v ní velká, nádherná kytice nejkrásnějších růží.

„Od koho to, Růženko?“ žasla ředitelka, neboť překvapením i ona na okamžik zapomněla na své hoře; „tobě, jež jsi byla včera nezištnou, pečlivou Popelkou a jíž nikdo na plesu ani nespáčil! Od koho to?“

„Nevím a nepochopuji; snad je to mýlka,“ mínila Růženka, „snad to patří Taťáně, Miladě nebo -“

„Ne, tobě to patří, ty zasloužila celý vrch růže,“ zvolala Ellen, „ty pracovala schovaná jako mraveček pro naše vyražení, ale my jsme sobecký, nevděčný tvory, a ta kytice od cizího je hanba pro nás. My jen myslit na sebe, my neuznalý, k tobě nevšímavý, lehkomyšlný děvčata a snad nás pro to Pánbůh tak těžce kse potrestat...“ Dala se do pláče. Mžikem se obrátily myšlenky všech zas k malé nemocné, a již se o kytici nemluvalo.

Zdenka chtěla Lilinku navštívití, i jiné dívky prosily, by směly k ní; však ředitelka žádné nedovolila. „Lilinka jest tak změněna, že by se mladé oči vaše zhrozily. A pak jsem odpovědna za zdraví vás všech, a právem by mi byla vytýkána neopatrnost, kdybych vás přísně nevyloučila z ovzduší nemoci tak těžké.“

Smutně se plížil dívkám celý den. Byla to neděle, neměly zaměstnání školního, a místo švitorného povídání o plesu panovalo ve všech komnatách pochmurné ticho. Některé dívky šly dopoledne s miss Leadovou do kostela, jiné se doma z knížek modlily; odpoledne se stupňoval nepokoj všech až k vášnivému pláči, neboť z Lilinčina pokojíku přicházely zprávy smutnější a smutnější. Telegrafováno hraběnce, že dítě její nedožije jitra.

Právě zaplanul do šedých komnat všemi okny rudý svit večerních červánků, když se z pokojíku nemocné otevřelo okno dokořán. Dvě postavy poklekly u postýlky a modlily se zkroušeně.

Z tvářinky její zmizel křečovitý výraz zápasu smrtelného, oheň

horečky se proměnil v mramorovou bělost; ležela s poloúsměvem na rtech jako andílek, rukou mistrovou vytesaný z chladného kamene.

Jakkoli šetrně bylo pověděno dívkám, co se stalo, oddaly se přec neukrotitelnému žalu. Zvláště Zdenčin živý a prudký cit se bouřil horoucí bolestí. Myslíla, že musí hořem zahynouti. Nikdy dosud nepocítila se tak nešťastnou jako v první, bezútešné noci po Lilinčině smrti, ani ne tehdy, když se ohlížela za kočárem, jenž unášel odtud drahého jejího tatínka, a ona cizí a opustěna zůstala před vraty tohoto domu.

* * *

První sněženky vykvétaly z chladné země, když Lilinku spouštěli do hlubokého úkrytu v lůně jejím. Skvostný věnec, který jí matka poslala, ozdobil sirý čerstvý hrůbek, ale slzy matčiny ho nesvlažily.

Denně nosily dívky kytičky sněženek i prvních fialek na hrob ubožátka, na němž matka dala postaviti mramorový pomník, představující klečícího andílka. Na podstavci byl vyryt vyzlacený nápis: „Drahé dítě, oroduj za mne.“ V hlubokém zamyšlení čítávala Zdenka opět a opět tato slova, k nimž se jí v paměti ozýval výrok: „Neodsuzuj chybujiícího; nevíš, co otravuje srdce jeho.“ Ta prosba marnivě, slávychtivě divadelní dámy, aby ubohé robě za ni orodovalo, budila soucit v srdci Zdenčině a smiřovala ji s neznámou onou ženou.

Teprv nyní byla dost pokojná, aby dovedla v dopise vypověděti zevrubně, co prožila při Lilinčině nemoci a smrti. Vylíčila vše tak, jak se to v jejím vřelém citu obráželo, ba po prvé psala tenkrát i matce, netajíc jí, kterak u lůžka opuštěné Lilinky vzpomínala na věrnou, pečlivou její lásku mateřskou.

Však podivno: ač Zdenka očekávala, že jí matka ihned co nejlaskavěji odpoví, mýjel den za dnem a žádné psaní z Jasanova nepřicházelo. Marně ji těšila Ellen, že týden není věčností, a že mívají rodiče na světě též jinou práci než psáti nedočkavým dceruškám; Zdenka se trudila domněnkou, že jí matka ve svém srdci zavrhlá, ba zas, že tatínek jest nemocen aneb představami ještě trapnějšimi.

„Pojď se mnou, Zdenko, mám s tebou co mluvíti,“ přivítala ji ředitelka za slunného dne, právě když se slečna Hodanová s ní a s Ellenou ze hřbitova vracela domů.

S tlukoucím srdcem vešla Zdenka za ředitelkou do jejího pokoje, lámajíc si hlavu, co asi tajemného jí chce slečna říci.

„Právě jsem obdržela dopis od tvého tatínka, jenž mě prosí, dítě, abych ti oznámila něco velmi potěšitelného. Neuhodneš, co by to mohlo být?“

„Tatínek přijede?“ zvolala Zdenka a zarděla se radostí.

„Chyba! Přijeti asi nemůže. Něco jiného uslyšíš.“ „Pak nevím co,“ řekla Zdenka hledíc tázavě ředitelce do očí.

„Narodil se ti malý bratříček! Zde si to přečti; tatínek vložil lístek pro tebe.“

Ale Zdenka nebyla v tu chvíli schopna čísti. Novina ta ji popadla za srdce tak silnou radostí, že jí vrazila krev do tváří jako plamen, a nežli mohla slovo vyřknouti, vyskočila, chytila slečnu kolem krku a prudce ji políbila na tvář. Její jásavé překvapení musilo se na někom vybouřiti.

Když se vzpamatovala, zastyděla se za své přenáhlení. „Odpusťte moji smělost,“ pravila ustupujíc uctivě. Ale nyní ji ředitelka sama objala, řkouc usměvavě: „Pojď sem, ať ti tedy já první ze srdce blahopřeji!“ Později řekla slečně Hodanové, že ji Zdenčina nelíčená radost velice potěšila jako důkaz vřelého, bezelstného srdce dětinského. Konečně se tedy pře svědčila, že vzpurná povaha divoké dívky se ušlechťuje opravdu v jemnou, jarou a ladnou bytost ženskou.

Zdenka si pospíšila s velkou novinou k Elleně. List od tatínka byl jen kratičký; k němu připojila i matka několik řádků plných lásky.

„Ó, kdybych mohla okamžitě domů, abych se na bratříčka podívala!“ horovala Zdenka, skáčíc kolem Elleny po pokoji.

„A mne bys také zde ráda nechala?“ vyčítavě odvětila Ellen; „však beztoho čas utíká, brzo mi odjedeš a na opuštěnou Ellenu zapomeš.“

„Elleno!“ ulekla se Zdenka, „na to jsem věru ještě ani nepomyslela, že bych se s tebou měla rozloučiti! Těším se domů s nedočkavou radostí, ale tebe, Elleno. chci tam míti s sebou! Což se mnou nepojedeš do Jasanova? Vždyť víš, že na to stále spoléhám!“

Ellen zavrtěla hlavou. Musím se učiti, požád učiti! Zaplať ti Pánbůh, žeš mě tolika chybám v žech české odnaučila. Ale kdo si musí sám chleba zadělávat –“

„Snad vydělávat,“ zasmála se Zdenka přese všecku rozechvelost.

„Ano, ten musí mnoho, mnoho umět,“ doložila Ellen. „Až do nový rok budu ještě začkou, a od nový rok budu tady trošku zastupovati miss Leadovou v anglické konversaci; ona pojede na dva měsíce domů do Anglie.“

A než přijede zpátky, snad najdu místo jako guvernant, sám Pánbíček ví, kde.“

„Nezůstala bys raději stále zde v ústavě?“ ptala se Zdenka.

„Ó,“ řekla Ellen zapýřena, „chtěla bych, kdyby bylo možná... A přítulivši hlavu k hlavě družčině, zašeptala jí v sladké důvěrnosti: „Zdenko, já ho mám tuze, tuze ráda... víš. Dvoreckého.“

Zdenka se opět zalekla. Aby převedla řeč na jiný předmět, řekla: „Dejž Bůh, aby se tvoje přání vyplnilo. Nuž, uvidíme. Máme ještě mnoho času. Na prvního září jest určen můj odjezd. Ještě čtyři měsíce zde s tebou pobudu!“

Čtyři měsíce – a jak rychle uletí! Odkvetly v zahradě májové šeríky, červen zasypal hrob Lilinčin svými růžemi, nastala vedra žní – vše se jen mihlo jako zašlý sen! A čím více se blížil den rozchodu, tím vroucněji cítily obě dívky, jak drahými jsou sobě vzájemně.

Byl teplý, krásný večer červencový; dívky si po večeri vyšly do zahrady, jež se v měsíčním světle podobala báhorkovité krajině. Ellen a Zdenka usedly na lavičku a držíce se v objetí šeptaly si, co právě mladá srdce jim vnukala. Jako báječný zlatý motýl přilétlo jim na rty slovo „štěstí“.

„Jak si představuješ budoucí štěstí?“ ptala se Ellen zamýšlené Zdenky.

Budoucí štěstí! Elleny se nemusila ptáti, jak si je představuje; Zdenka to věděla! Ale jak si představovala sama štěstí vlastní?

„Nepřeji si nic více, než již mám,“ rozmyslila se konečně; „kéž mi jen Bůh zachová rodiče a bratříčka a tebe, Ellen; vy jste mé štěstí...“

„A jiných pšání nemáš? Pověz pravdu! Nemusíš se pšede mnou tvázit, že jsi tak rozumná a dokonalá jako Růženka.“

„A dosud nikdo nevyzkoumal, ani ona sama dosud neví, kdo jí po plesu poslal onu kytici,“ divíc se připomněla Zdenka. „Znamenaly ty růže pro ni snad štěstí?“

Ellen se odmítavě usmála. „Ta kytice nestojí za lámání hlavy; však ji poslal jistě ten chlapeček z gymnasia, který by dostal doma metlou, kdyby se prozradil.“

„Zde jsou! Zde jsou!“ ozvaly se na blízku dívčí hlasy, a Lenka vedoucí se s Andulkou pravila důležitě: „Honem pojďte pod lípu, Taťána vás zve do valného shromáždění! Pospěšte!“

Šly tedy všechny čtyři společně. Pod lipou čekaly ostatní družky, Taťána vzpřímena stojíc na lavici. „Sčítám hlasy svých věrných, ať žádná nechybí,“ jala se dramatickým hlasem řečniti. „Družky, brzy opustíme tento

ústav a rozptýlíme se po širých vlastech. Pod tímto mlčenlivým stromem, pod touto lipou slovanskou prožily jsme nejdůležitější chvíle svého přátelství; zde uzavřeme slavný svazek, jímž se naše přátelství upevní až do smrti. Přisahejte!“

„Až do smrti!“ zvolaly dívky s nadšením.

„Rozejdeme se, ale slibme si, že ode dneška za tři léta se dostavíme všechny zas pod tuto lípu! Dne sedmého července za tři roky zde oslavíme blahé shledání! Slibujete všechny?“

„Slibujeme!“

„Však mohly by se naskytnouti překážky,“ upozorňovala rozumná Růženka.

„Překážky nepřekonatelné mohou býti omluvou, musí se však písemně objasniti,“ rozhodla Taťána. „A na znamení dnešní úmluvy dáme zhotoviti stříbrné kroužky, které budeme nositi na levém malíčku až do poslední své hodiny.“

„Výborně!“ „Roztomilé!“ „Úchvatná myšlenka!“ „Ano, až do poslední hodinky!“ přizvukovaly dívky v roznění.

Drahomíř se hlásila ke slovu. „Usnesme se, že jestliže která z nás do smrti spolčených se odhodlá vstoupiti v posvátný stav manželský, bude povinna pozvati všechny družky na svatbu!“

„To je znamenité! Ruku na to!“ volalo se. Taťána seskočila s lavice, všechny si podávaly ruce a líbaly se v povznesené, blouznivé náladě. Jen Zdenka, jež nebyla ani trochu romantická, se smála pokládajíc ve své zdravé, bodré mysli vše za pouhý žert.

„Co ty se směješ?“ obrátila se k ní Ellen; jen dej ruku; já jsem jim také slíbila pozvání, protože vím, že moje svatba nikdy nebude.“

„Nevtipkuj o tak vážných věcech,“ ohrazovala se Drahomíř; „nejsme v žertovném rozpoložení.“

„Žíkám to opravdově, drahé pšítelkyně! Kerý muž by si vzal chudou anglickou guvernanta, když nemá nic nežli všetečný nos a pihy na něm?“

Slavnostní nálada se trochu porušila, neboť Andulka se dala do smíchu a nakazila ostatní. S hovorem veselým a důvěrnými šepety se vrátily spojenkyně do svých ložnic, do nichž se okny smál zlatý měsíček, přítel mladistvých snů.

Ještě několik neděl důvěrné dívčí pospolitosti – a již tu byl rozhodný den prvního září. Vše bylo přichystáno k Zdenčinu odjezdu, jen srdce její

nikoliv. S jakým odporem po prvé vkročila do ústavu, jak dychtivě se i nyní těšila domů – a jak těžké jí přece bylo loučení! Již včera všem učitelům dala s bohem, poděkovavši se jim upřímně. Probděla celou dnešní noc a věděla, že Ellen také nespí. A sotva svitlo jitro, vzchopily se obě a sedíce stuleny na Zdenčině posteli naposled a v slzách si takto důvěrně pohovořily. Ellen musila slíbiti, že vždy, kdykoli bude míti prázdniny, navštíví Jasanov, který jí Zdenka co nejluzněji líčila. Vyhlídkami na brzké shledání tak omamovaly svou trpkou bolest před rozloučením.

O několik hodin později stála Zdenka, úplně ustrojena k odjezdu, před slečnou ředitelkou a děkujíc jí za všecku péči a dobrotu dávala jí s bohem. – Slečna ji objala. „Lituji, že nemohl tvůj tatínek přijeti pro tebe, dal ti však všemožné dobré pokyny, abys šťastně dojela sama. Jak se podiví, až tě uvidí! Bývalou Zdenku věru sotva pozná.“

„Odpusťte mi a zapomeňte, slečno, čím jsem se vás nazlobila,“ pravila Zdenka plačíc. Slečna ji políbila v odpověď. Vlídne jí dala ještě mnohou radu, kterak by se měla dále vzdělávati – a již zahrčel dole vůz a zaznělo osudné slovo: „S bohem!“

Na chodbě čekaly všechny chovanky a podávaly Zdence kytičky, líbajíce ji v slzách a volající: „Nezapomeň na nás! Piš brzo! Měj nás stále ráda!“

Již vsedla po bok slečny Hodanové do kočáru; ještě jedno „s bohem“ a „na shledanou!“ – a již uháněli koně cestou k nádraží.

Zavazadla byla již včera odeslána přímo domů; i nyní slečna Hodanová Zdence vše opatřila, vyhledala jí oddíl pro dámy, ještě ji napomenula, aby naproti cizím lidem byla opatrná a vyhýbala se jejich zvědavosti; objala, políbila milou žačku a pak ji odevzdala v náruč Elleně. Ach! ubohá Ellen vypadala tak nešťastna, jako by se s ní všecko blaho života loučilo. „S bohem! S bohem!“ šeptaly obě plačíce; ještě poslední, dlouhé políbení si vtiskly na rty – a Zdenka vstoupila, a vlak se zvolna hnul. Bílý šátek zavlál z okénka vozu, pak zmizel i ten – a zanikl kus mladého žití do minulosti.

Plačíc utírala si Zdenka oči, ale zdroj slz nechtěl vyschnouti. Byla samotná a vyplakala se beze svědků z první bolesti rozloučení. Teprv když na první stanici viděla, že k ní do oddílu vstupuje staříčká dáma, upokojila se a pomáhala vlídne nové spolucestovatelce do vozu, přijala od nosiče její příruční vak, umístila jej a zeptala se dámy, přeje-li si, aby zavřela okénko. Stařenka se zálibou hleděla na čilou, úslušnou dívku, a slovo dalo slovo,

rozhovořily se. Stará paní zvěděvši, že Zdenka jede až na západní hranice Čech, litovala jí, že dojde domů až v noci.

„Ó ne,“ pravila Zdenka; „vystoupím již v Zákolech a zůstanu tam přes noc u známých, s kterými se vlastně ještě neznám. Musím v nádraží zákolském nápadně v ruce nésti tatínkovu fotografii, aby mne podle ní pan doktor Panoš poznal.“

„Nebude jí třeba!“ usmála se přívětivě stařenka; „je to příjemná náhoda, že jedete k mým dobrým sousedům. Doktor Panoš je milým, starým přítelem mého muže; ukáži vám jej v nádraží, a vyřídíte mu, že ho pozdravuje radová Bušková z Miřína. Jsme je nom o stanici od sebe a vídáme se skoro každý týden.“

A vlídná stará paní se rozhovořila o svém muži, provdaných dcerách a vnoučatech, pak také o Panošových a mezi jiným řekla: „Mají velkého syna – neznáte ještě toho čtveráka? Hezký a nadaný hoch, ale – inu čtverák!“

„Zákoly! Jedna minuta!“ vyvolával průvodce vlaku, a vlak se zastavil. Na peroně stálo několik pánů. „Samí známí, ale kde mešká doktor Panoš?“ pravila stará dáma kývajíc na pány; ti však ji nepozorovali, jdouce vstříc houfu dělníků, vystoupivších ze čtvrté třídy. Patrně o pracovních záležitostech s nimi jednajíce odešli nádražím, a peron zůstal prázdný. Zdenka stála zaražena na stupátku vagónu, nevědouc si rady.

„Běžte za těmi pány a ptejte se po doktoru, každý ho zná,“ mínila paní radová, a Zdenka seskočila. – „Ještě slovíčko!“ volala stařenka; „kdyby se divnou náhodou doktor byl nedostavil, najměte si jen vůz a dejte se dovézt na jeho statek, budete jistě srdečně vítána!“

„Ne, nebudu se vtírati, když jsou tak nešetní, že nedostáli tatínkovi v slovu! Nechci k Panošovým!“ zprudka vyhrkla Zdenka s hývalou vzpurností a slzy se jí vyrinuly z očí. „Ó prosím, vezměte mě s sebou do Miřína!“ zvolala náhle, vztahujíc ruce k dámě, ale dvířka již byla zavřena, vlak hvízdal a v okamžiku byl ten tam!

Co nyní? Pány s dělníky viděla již daleko na silnici. Nikde živé duše. Snad že by před nádražím čekal doktorův povoz? Spěchajíc tam okolo nádraží, vyňala pro jistotu fotografii otcovu a nevěšila si ve své úzkosti, že při tom ztratila z kabelky navštívenku, kterou jí ještě ve chvíli odjezdu poslal Monsieur Michael, aby jí přál mnoho štěstí. Nežli obešla nádraží, vystoupil jí právě okolo rohu nádražní budovy v cestu mladý pán. Prohlédl si ji po způsobu hejsků vyzývavě, takže se v rozpacích rychle vrátila do otevřených

nádražních dveří. Bloudila chvíli chodbami, nevědouc kudy kaní. Mladík zatím obešel volně podél celé budovy a nevida na peróně nikoho, kromě staničního úředníka, otázal se tohoto: „Prosím, neviděl jste vystoupiti z vlaku od Ivanova Městce samotné dítě, totiž děvčátko?“

„Jak velké děvčátko?“ tázal se úředník.

„Nu, školačku,“ mínil mladík.

Úředník pokrčil rameny. „Vystoupila jen jedna dáma a dělníci, nikdo jiný.“

„Pak musím telegrafovati, že nepřijela,“ pravil mladík a bral se k telegrafní kanceláři. Spatřiv na peróně lístek, zvedl jej a četl na vonné obálce: Mademoiselle Zdenka Menšík. – Přišpulil ústa a hvízdal si tiše. „Aj, tedy snad ona plachá? Ty tiché vody! Od kohopak to parfumované psaníčko?“ Bůžek navštívenky vyčínal. Mladík neodolal zvědavosti, vytáhl ji a četl po francouzsku: „Všeho příjemného cestou i doma Vám přeje starý učitel Váš Michael.“ Mladík se usmál. „Hm, ještě husička se školskými brky! To není špatné, brachu. Tedy honem!“ Spěchal ke vchodu nádraží, však ona tam již stála, uviděvši ještě, jak zastrkuje přečtený lístek do obálky.

Smekaje klobouk pravil s úklonou: „Mademoiselle Zdenka Menšík?“ A když nesměle kývla hlavou, představil se, stále po francouzsku, jako syn doktora Panoše, omlouvaje otce, že pro nepatrné zranění nohy nemohl přijeti sám. Svého opoždění však neomluvil.

První předností Zdenčinou, které si mladý Alfréd Panoš všiml, byla její dokonalá francouzská výslovnost; bystřeji se jí podíval do obličeje, i seznal, že je nejen mladá a plachá, ale též hezoučká a patrně živého ducha. „Pozor, hochu,“ pomyslně si a jal se s ní zacházeti ne jako s „husičkou“, ale co nejdovorněji. V kočáře jí nabídl pléd a byl pln úslužných pozorností.

Pojednou se Zdenka zarazila. „Nepochopuji, proč vlastně mluvíme francouzsky?“ řekla česky.

„Ó, nyní, když vím, že je vám český jazyk milý, pohrdnu frančtinou milerád. Byla jste tedy v českém pensionátu?“

„Snad jste si mohl mysliti, že by mě můj otec poslal do...“

„Nehněvejte se, prosím. Vlastenectví otce vašeho je nade vše podezření vyvýšeno. Těšíte se jistě již toužebně domů. Je v Jasanově krásně?“

O ničem na světě nepovídala Zdenka tak ráda a tak obšírně jako o krásách Jasanova. Aníž tušila jeho úmysl, zvěděl mladý muž z jejího

horování leccos o rozsahu, stavu, správě i výnosnosti statku Jasanova, uznáváje v duchu svým způsobem jeho krásy.

Za deset minut byli v sídle doktorově. Starý pán i jeho choť, milí, srdeční lidé, si vzali Zdenku do lásky hned od prvního pohledu a ráno ji nutili velice, aby u nich zůstala aspoň tři dni. „Budeme tatínkovi telegrafovati, že vás nepustíme,“ naléhal veselý, stříbrovlasý doktor. Zdenka však příliš toužila po domově a s díkem odmítla jejich pozvání. „Tedy se co nejdříve přijedeme na vás do Jasanova podívat, abychom si váš útěk nahradili,“ slibovali starouškové při loučení. Alfréd ji dovezl zase na nádraží a líbaje jí při rozchodu ruku tiskl ji významně s pohledem, při němž se Zdenka živě zarděla. Když odstoupil a vlak se hnul, ležela jí u nohou krásná kytice růží.

Již ji unášel vlak drahému domovu vstříc! Však podivno: čím to, že se tak často přistihla při jiných myšlenkách než na domov? „Hezký, nadaný hoch,“ zněla jí slova paní radové v paměti, a dávala jim s bušícím srdcem za pravdu; „ale – inu – čtverák!“ Co těmito slovy mínila stařenka? Chtěla snad Zdenku před ním varovati? A varovala ji snad – marně? Zamyšleně patřila na ty růže...

„Jasanov, jedna minuta!“

Ó blaženosti! „Tatínku! Tatínku!“ křikla Zdenka a vletěla v náruč nejšťastnějšího otce na světě. Štěkaje vyskakoval jí po sukni vzhůru Míč, a Mates, ždímaje nemilosrdně čepici v rukou, líbal jí loket s úsměvem širokým jako celý jeho obličej.

„Ty moje maličká! Jsi to skutečně ty? Kotě zlaté! Jak ses nám vrátila veliká!“ vítal ji tatínek, drže ji v náručí a laskaje ji s něžností a pýchou.

„Pust mě, tatínku – hle, maminka...!“ Nemohla říci ani slova více. Dojata přitulila se v objetí matčino; mluvily spolu jen vroucími polibky a slzami radosti. „Kde je Jiříček?“ bylo první otázkou Zdenčinou, když byla opět schopna promluvit.

„Je doma a mlátí, uvidíš,“ zasmál se pyšný otec; „to jest vykuluje veliké, hnědé oči, které si vypůjčil od tebe, a nespouští jich s parní mlátičky, která pracuje na dvoře pod dozorem strýčka Toníka. Ta klučinu hrozně baví! Tak, jeďte nyní domů, drahé duše; já musím do schůze, povinnost volá! Věř mi, šlakovitě rád bych zůstal s tebou, ale co bych za to dostal od Sýkory! Víš, Zdenko, že náš okres má spor s dvěma okresy německými? Jen proto jsem nemohl odjeti pro tebe do Ivanova Městce! Jde o důležitý národnostní

prospěch; však my se nedáme! S bohem tedy! Brzo se vrátím! Na shledanou!“ Ještě políbil Zdenku – a již běžel. „Jako oheň,“ řekl Mates, „od té doby, co má syna!“

Vsedly do kočáru a jely. Míč u nohou Zdenčiných vesele sekal ocáskem. „Nuže, Míči, neskočíš mi na klín?“ divila se Zdenka. „Víš, že nesmíš,“ pravila jí matka; „náš Míč je teď již učený a způsobný.“ Zdenka upřela na ni hravé, upřímné oči. „Asi jako já?“ usmála se; „maminko zlatá, kéž také o mně můžeš říci, že jsem již učená a způsobná – aspoň jako Míč!“

A s laškovnou vroucností líbala ruce matčiny. „Maminko,“ řekla na to, „o jakém strýci Toníku mluvil tatínek?“

„Je to můj bratranec,“ vysvětlovala paní Menšíková; „po rozličných osudech a cestách nás navštívil, aby okrál po delší nemoci. Polní hospodářství ho zajímá a těší; mimo to pro zábavu maluje.“

Již vjely do dvora, kde se asi tucet lidí hemžilo ve spoustě slámy okolo dýmající mlátičky. „Pomáhej Pánbůh!“ křikla Zdenka vesele do jejich pracovního hluku, a tímto starodávným pozdravem se octla teprve zcela doma. Lidé, ač v pilné práci, hlasitými pozdravy srdečně vítali „milostslečinku“, kývali na ni hlavami a radostně se za ní ohlíželi.

Vousatý, snědý muž v plátěném obleku jí přišel vstříc se slovy: „Vítám tě, Zdenko! Jsem tvůj strýc Tóna.“ Zdenka mu políbila začazenou ruku. „Slyšela jsem, že jsi u nás. Měj mě, strýčku, také trochu rád!“

Vtom zahlédla opodál na zarostlé, milé verandě dětský kočárek a běžela k němu; byl prázdný, ale nedaleko rozpustile vřískl dětský hlásek; klučina zhlédl maminku a třepetal se na ni z rukou, jež ho chovaly. Čí to byly ruce? Stará chůva stála vedle, a děcko hýčkal mladý muž.

„Vy zde, pane Sýkoro?“ divila se paní Menšíková a její oči byly při tom tak veliké jako její překvapení. Ale oči mladého Sýkory nebyly menší, když se podíval na kvetoucí, půvabně vzrostlou dívku, která vztahujíc ruce po Jiříčkovi přece váhala přistoupiti blíže k mladíkovi. Chůva, zdržujíc se smíchu, přispěla jí na pomoc; vzala Jiříka bez okolků mladému pánovi, a teprve nyní se s ním Zdenka pomazlila, líbajíc mu ručky a hlavičku i kopající nožky, nadšena jeho houkáním a broukáním a dávajíc mu nejsladší, čtveračivá jména.

Pojďte přec do jídelny, ať naše dítě dostane něco k snědku,“ pobízela paní Menšíková, jako čarovnou proměnou již v domácí zástěře a v úradu

hospodyně. Budeme sice obědvati bez tatínka však on se dříve najedl a na svačinu přijde. Někdy se ani nenají pro své povinnosti.“

Ó milý, drahý domov! Byl týž a přece to nebyl týž. Zdenka vše věděla a znala, ale patřila na to novými očima. Dříve jí připadal zlatý ten Jasanov jako velké rejdiště pro její hru a kratochvíli, nyní jako velký úl pilné pozeňnané práce. Hle, i Mates měl již modrou zástěru a vykasané rukávy a krmil v stáji koně i bučící krávy místo děvečky, jež pomáhala u mlátičky.

Právě zazněl ze vsi polední zvon; mlátička utichla; strýc Toník vešel do jídelny. Mladého Sýkoru pozvala paní Menšíková k obědu, a bylo na něm viděti, jak rád zde zůstal.

Strýc Tóna byl při jídle málomluvný; tím švitornější byli oba mladí lidé. Škádli se, až se Zdenka na hosta zlobila, že ji nenechá povídati si s maminkou. „Kazím vám to ve prospěch pana okresního starosty, abyste se ze všeho nevypovídala dříve, než se vrátí. Raději mi zatím povězte, slečno, budete-li si ještě hráti se starými pannami?“

„Ó ne, vzácný pane sousede, ale viděla jsem, vy že si ještě hrajete s miminkem.“

„Z kmotrovské lásky, neboť jmenuji se také Jiříček.“

„Dobře! Smím vám tedy nyní říci, že jste kmotr?“

„Bohužel, nejsem, slečno, a záviděl bych svému otci tuto hodnost, kdyby mne titul kmotrovský z vašich úst nebyl právě odškodnil.“

Po obědě se mladík poroučel a skromně prosil za odpuštění, že zde tak dlouho překážel.

Nyní vodila paní Menšíková Zdenku po celém domě. Nejdříve jí musila ukázati výbavu Jiříčkovu. Byl to rozdíl, jak nevděčně a pohrdlivě kritisovala Zdenka loni svou vlastní výbavu pro pensionát a s jak veselou účastí se nyní obírala každou karkuličkou a malinkými košilkami, ano líbala měkké bačkorky, těšíc se na slavnou budoucnost, až v nich ty malé nožky budou cupati; hned též žádala matku o bílou přízi, aby kloučkovi mohla háčkovati kraječku na první sukničku, teprve rozešitou. Tu spatřila mezi prádelníkem malého, koženého konička na hůlce a dala se do smíchu předčasné té hračky. „Tím jej nedočkavě již obdaroval Jiří Sýkora, jenž má Jiříčka nesmírně rád; ale že mu právě dnes věnoval svou návštěvu, to asi nebylo k vůli Jiříčkovi,“ pravila matka s úsměvem, hrozíc Zdence prstem. „Ten kmotr!“ zasmála se Zdenka docela nenuceně; „já přece, maminko, nemohu za to, přišel-li snad ze zvědavosti k vůli – mlátičce!“ I matka se

rnusila zasmáti. Ty šibalko!“ pravila a políbila dceru, hledíc jí pevně do upřímných očí, jež ani nemrkly sebe menšími rozpaky. „Dobře, že máš tak čisté svědomí; ale Jiří není zlý hoch. Jest aspoň patrnó, žes u něho neklesla v ceně, když ti Jiříčkem přišel spoludědic, kterým se přínos tvůj o polovici zmenší. Škádli Sýkoru jak chceš, ale při tom si ho važ.“

Již prošly celé obydlí kromě pokojíku Zdenčina Cestovní truhlice její stály za dveřmi.

Nemohli jsme ti vše již urovnati, neměli jsme klíčku od zavazadel. Matka otevřela dveře – a Zdenka byla tak překvapena, že zůstala na prahu jako přikouzlena. Pokojík byl přesličně upraven v slohu české světnice selské. „Maminko! Maminko!“ volala Zdenka pomaloučku vcházejíc, jakou radost nevýslovnou jste mi způsobili tou roztomilou českou úpravou! Vidíš, že je to tvá myšlenka?“

„Mýlíš se,“ řekla potěšená matka; „jest to myšlenka paní Sýkorové.“ V duchu k tomu připojila: „A jí vnukl tu myšlenku Jiří.“

Sotva si Zdenka prohlédla svou skvostnou malovanou almaru, svou vykládanou truhlu, svou výšivkami ověšenou postel, stůl s trnožemi a židle s vyřezávanými srdečky, přiběhla služka ohlásit, že se milostpán vrátil. Ovšem nechala Zdenka všeho a letěla k tatínkvi.

Nyní teprv u svačiny byl tatínek celý „její“. Pocelovavši se s ním dosyta usedla těsně k němu, a pak začalo důkladné vypytování a povídání. Nejdříve musil povídati tatínek, ale odbyl to zkrátka. „U nás doma jde všecko pravidelným chodem, ale v obci a v okresu, na to se ani neptej! Byly by to celé kroniky, kterak se nazápasíme, abychom zde ten český kout země uhájili cizáckému přívalu. Kdyby nebylo statečného starého Sýkory, sám bych nesvedl nic, jsem na to slaboch. Jeho syn Jiří jest nám mnoho platen; ten hoch je právník znamenitý, a ve věcech národních nadšenec! Nuž a co ty. Tóno? Již ses s naší Zdenkou seznámil?“ Strýc přikývl a něco zahučel.

Zdenka řekla něco vlídného o strýčkovi a dala se do vypravování; nejdříve o příhodách svých cestovních, mezi nimiž vyličovala se zvláštní živostí a obšírností své setkání s Alfrédem Panošem a vůbec všecko, co se týkalo osoby jeho. Pronikavé matce neušlo, že jest Alfréd u Zdenky jakýmsi středním bodem, okolo něhož se vše ostatní otáčí, avšak nevyrušovala Zdenku ani pohledem, až se o Panošových dost vypovídala a skončila zvěstí, že přiřkli Jasanovu brzkou návštěvu.

„Dobře! Jsem rád, že přijedou!“ horlivě zvolal pan okreshí starosta;

„musím starému domluvit, jakého to má zvedeného synáčka! To je pěkné s tou jeho frančtinou. Ještě by se odvážil myslit, že jsem tě strčil do pensionátu cizáckého, do nějaké přelévárny, ne? Floutkovi by se snad lépe líbila přelévána kulturnice, arci, arci! Ach Bože, jaké vlky bujejí teď z národního kmene! Honí se to jen za penězi, za prostopášností a za cizotoul Ale nesmím ti kaziti první den v domově. Nu, již se nezlobím. Povídej dále, zlatoušku.“

Zdenka seděla jako opařena, oči klopíc do klína, a rty se jí trásly. Dobře, že tatínkovu pozornost odvrátil od ní Jiříček v loktech matčiných, tahaje tátu za vlasy, takže jen matka postřehla Zdenčino rozčilení. „Křivdíš Alfrédovi! křičelo raněné nitro její, a byla by tak hlasně zvolala vší silou ohnivého odporu, kdyby se nebyla ostýchala mlčelivého strýčka Tóny, úplně skrytého za velikým archem novin. Ten strýček jí byl dosud hádankou. Její otevřené a sdílné povaze bývalo nevolno vůči lidem zamlklým, neproniknutelným.

Ukrotila mlčky své pobouření a jala se vypravovati o pensionátech; nejprve o družkách a hlavně o své drahé Elleně, jejíž uctivé pozdravy a vzkazy díky tatínka velmi těšily. Když vypravovala svůj i Ellenin „hloupý kousek“, totiž své dobrodružství na jabloni, smál se nejen tatínek, až se tetelil, ale i strýc se zasmál zvučným basem.

„Jen se bojím, že špička nešťastné mé botky, která pod peřinou vyčuhovala, prozradila slečně Hodanové vše,“ pokračovala Zdenka, ale ihned se zamlčela, neboť strýček tak náhle vstal a noviny mu v ruce tak zašustily, že to všem bylo nápadno. Osmahlá, snědá jeho tvář byla zbledlá až do bělá.

Změněným hlasem se otázal Zdenky: „Kdo jest ta slečna Hodanová a jak se jmenuje křestním jménem?“

„Učitelkou jest a jmenuje se Eleonora.“

„Lorka!“ ozval se strýc a s těžkým oddechem si rukou přejel čelo; po krátké pomlčce se zeptal zase: „Neslyšelas od ní někdy o jakési Cilii?“

„Slyšela,“ odpověděla Zdenka; dávno tušivši, že Lorka a slečna Hodanová jsou touže osobou, divila se jen velice účastenství strýce Tóny. „Cilie jest její teta, která ji vychovala a –“

Strýc netrpělivě máchl rukou řka: „To všechno vím. Jen pověz: žije Cilie? a kde? a jak?“

Zdenka se chvilku rozpomínala, načež odpověděla: „Nevím nic

novějšího o ní, nežli že před lety sloužila u české rodiny v Alžírsku; žije-li dosud, nevím.“ „Musím psát!“ řekl strýc prudce a odešel rychle z pokoje.

Po jeho odchodu se ptala udivená Zdenka rodičů: „Kterak se zná strýc Antonín se slečnou Hodanovou?“

„Strýc Antonín? Myslíš strýce Tónu,“ pravila matka; „on se však jmenuje Agaton; čím jest mu ona Cilie, jen tuším.“

„Já však to nyní jistě vím!“ zvolala Zdenka i vypravovala v krátkosti Agatonův i Ciliin příběh.

S živým pohnutím poslouchali rodiče, a ještě Zdenka nedopověděla do konce, když vstoupil strýc ustrojen na cestu. „Rozmyslil jsem se. Místo psaní jedu do Ivanova Městce. Právě jest čas, že dojdu k vlaku. Musím s Lorkou mluvit. S bohem.“ A než kdo mohl odpovědět, byl již venku a kráčel rázným krokem ze dvora na silnici k nádraží.

Zdenčino srdce bylo rozechvěno až do hlubin. Žije-li jen ubohá Cilie? Naleznou-li se konečně ta dvě srdce, jichž zkalený život byl obětí za libovůli svéhlavé a pak marně se kající Lorky? Takové myšlenky nedopouštěly, aby ji v tu chvíli zajímali koně, psi a kravky, k jichž návštěvě ji Mates toužebně zval. „Až zítra, nyní nemám kdy,“ odpověděla a šla si pořádat věci do rozkošné vykládané truhly a malované almary ve svém pokojíku.

A každý předmět, který vyndávala ze zavazadel, jí připomínal živě pensionát; viděla v duchu Ellenu před sebou a divila se, kterak jest to možno, že se teprve včera s drahou, plačící přítelkou plačíc loučila Co všechno se udalo za jediný den! Jak toho bylo mnoho, co by byla chtěla z přeplněného srdce své Elleně svěřiti! „Musím jí psát hned zítra!“ umiňovala si a při uklízení si komponovala v hlavě dopis. Proudilo jí to hlavou jako řeka, však na jednom místě se proud stále zarážel. Nevěděla naprosto, kterak psát o Alfrédu Panošovi... Žertem – ach ano, žertem by se vše po sedělo snadno, však Zdence právě při myšlence na něj nebylo do žertu; srdce jí bušilo jako v úzkosti a hlava ji páčila, když začala o něm přemýšlet.

Ze zvadlých kytiček od spolužaček, jež v umyvadle marně hledaly osvěžení, vybírala si po proutku zimostrázu, břechtanu, thuje neb tamaryšku k lisování na památku. Na stole stála v malovaném džbánku skvělá kytice růží – z ruky Alfrédovy... „Schovám si na památku jednu růži? Neschovám?“ přemítala nespěšně a ponořila zrak i duši do té kytice. Vzpomněla mimovolně na Růženku, neznající dárce tajemné své kytice. „A znám já jej? Zním jeho jméno, jeho tvář; kdo však mi poví pravdu o

jeho duši? Mohou ty výrazné, čarovné oči lháti? Nejsem mu lhostejná, v to věřím pevně, a něco nevýslovného mě k němu vábí... Otec ho podezřívá, že jest nevlastencem, – a pravda, že mě měl osloviti česky, ba kdybych byla přicházela ze školy odrodilství, jak se domníval, pak mě měl pokárati, poučiti a plamennými slovy obrátiti, ne však mi hověti... A nač asi narážela stará paní radová? Zdá se tak ušlechtilý, vzdělaný a rozmilý –“ Tu se Zdenka ulekla vlastních myšlenek, neboť si připomněla první jeho vyzývavý pohled, dokud se neznali a on jí jako pravý hejsek připadal, a vzpomněla, jak ho viděla čísti lístek Michaelův, což nebylo ušlechtilé a rozmilé ale nediskretní, nedůstojné, drzé... „To bylo nízké!“ zašeptala mimovolně a podle bolesti, kterou při tom v srdci pocítila, poznala, jak by jí bylo hrozno odsouditi jej. „Neodsuzuj chybujiícího!“ připomínala si a uvažovala, zdaž chyba jeho není odčiněna dvorným a jemným chováním, kterým ji pak stále uctíval? „Nedovedu to rozsouditi; o, jak jsem ještě nezkušená! Kdo mi poradí?“ Tu si bezděčně vzpomněla na Ellenu, jak tato řekla: My ještě mladý a hloupý...“ a musili se usmáti. „Nechť tomu jakkoliv, ty růže za to nemohou!“ pomyslila si, unavena přemítáním a přitiskla tvář k lahodně vonným květům.

Do otevřených dveří pokojíku vešla v té chvíli nepozorována paní Menšíková; viděla dceru pohrouženu tváří do růží, o nichž věděla, z čí ruky pocházejí. Ustoupila zticha zpět a za okamžik se vrátila hlučnějším krokem, volajíc hlasitě: „Zdeničko, pojď rychle dolů, pan učitel Kročinský tě přišel přivítat!“

***

Drahá přítelko!

Z nařízení Ti dnes v rychlosti píši; slečna Hodanová mi sladkou tu povinnost uložila. Vzkazuje Ti svůj dík a tisíc políbení za to, že ses stala prostřednicí jejího štěstí. Jejího – a ještě dvou dobrých lidí. Tetička její Cilie, jež po tři roky v tichosti žila u ní, stala se právě šťastnou nevěstou Tvého strýčka Agatona, a slečna jest blažena, že aspoň nyní, ač pozdě, oba dosáhnou cíle svých tužeb, a věnuje se úplně přípravám k brzkému jejich sňatku.

A ještě jedno zasnoubení Ti v rychlosti zvěstuji. Víš, kdo byl netušeným dárce růží, věnovaných Růžence v den po plesu? Víz, kdo si zvolil ji, nejskromnější a nejlaskavější, jež se ujímala každé družky, o všecy pečujíc – i o Drahomíru? Nevíš, kdo jest jejím snoubencem?

Doktor Dvorecký!

Sla jsem se vyplakat na Lilinčin hrob, má Zdeničko.

Zůstanu do smrti anglickou guvernankou. Abych se stala něčím jiným, k tomu mi cosi nedostižného schází... snad to přetěžké, české ř -? Vidíš, že žertuji a že není smutná líbající Tě věrná

Tvá Ellen.

S dopisem tím v ruce seděla Zdenka dlouho v zamyšlení pohřížena; za oknem se honily po žlutnoucím listí paprsky a stíny obláček, jež metl po blankytě podzimní větřík, a v mysli její se radost z jedné noviny smušila zármutkem ze zprávy druhé. Ubohá, zklamaná Ellen!

Doufati v lásku někoho drahého, a náhle mu nebyti pranicím...

„Pospěš si, Zdenko, stroj se již! Víš přece, jaké hosty čekáme!“ Tak napomenula ji vstoupivší matka vidouc, že dcera je dosud v domácím, všedním obleku a patrně nemyslí na přivítání vzácné návštěvy. Byl totiž na dnešek opovězen příjezd doktora Panoše s chotí i synem. Ale když paní Menšíková přečtla podaný jí dopis Ellenin, málem by sama byla zapoměla na vše ostatní. Jen neodkladné povinnosti hospodyně a hostitelky ji vytrhly z myšlenek na bratrance a na dávnou, nyní konečně splněnou touhu jeho srdce!

Jako ve snách se Zdenka oblékala, a rozčilení její rostlo každou vteřinou, čím rychleji se blížila chvíle, kdy měla opět spatřiti Alfréda. Ještě před hodinou se těšila na toto shledání s tajnou, jásavou radostí, avšak Ellenin list ji naladil dumavě, ba úzkostlivě. Pocit, že touto návštěvou se zajisté rozhodne něco vážného v osudu jejím, hnal tepny její v pospěch a napínal všechny duševní síly její.

Již byl čas jeti na nádraží. Tatínek vsedl do kočáru sám, aby v něm bylo pro hosty dosti místa.

„Zdeničko,“ zavolala matka oknem z kuchyně, „prosím tě, přihlédni, jak chůva ustrojila Jiříčka.“ A sotva Zdenka ještě doplnila rozkošný úbor chlapečkův, zahrčel do vrat dvora kočár. S bušícím srdcem spěchala dcera s matkou hosty vítat.

Líbajíc ruce paní Panošové a přijímajíc otcovský pocol jejího starouška, neměla Zdenka odvahy pohleděti přímo na Alfréda, jenž ji oslňoval zjevem i každým hnutím. Vybraně elegantní od hlavy až k patě, měl v hlase i v chování zjevný, vědomý příznak nejlichotivějšího holdování, jež dívka vzdával s okázalou něžností. Rozechvěna, rázem podmaněna a blažena klopila v zmatku oči, i když přijímala z ruky jeho kytici nejskvostnějších

orchidejí a růží, skvějících se v okolku ze zlatých krajek. Nerozuměla, co se kolem ní mluvilo, byla na chvíli jata omamující závratí! Silou vůle se rychle vzpamatovala.

Ale, ale vy neupřímní lidé,“ zažertoval škádlivě starý pan doktor, „proč pak se nám neukážete všichni? Někdo tu schází! Či chcete před námi dělati tajnosti?“ „Naopak, pochlubíme se vám, a nejlepší přijde naposled,“ smál se pan Menšík; „hle, tu se vám již ten někdo přichází představit!“ Přiblížila se totiž chůva s vystrojeným Jiříčkem v náručí. Starý doktor i jeho choť se jali hned s malým občanem hravě se mazliti a s nejpochlebnějším obdivem jej vychvalovati.

„Čí jest to dítko?“ ozvalo se v to lichocení tak nelibě, podivně a cize, že Zdenka překvapena vzhlédla, a měla-li pochybnost, či byl to hlas, tož ji výraz uleknutí a nevrlého zklamání ve tváři Alfrédově zbavil nejistoty.

„Jest to náš Jiříček,“ řekla mu důrazně, náhle zbavena mlhy sladkého zmatku.

„Opravdu? Máte bratříčka?“ koktal Alfréd s úsměvem, jehož kyselost nedovedl zastříti.

„A vy jste nevěděli?“ pravila Zdenka, vystřízlivělá, skoro výsměšně, upírajíc mu v oči pohled jaksi škodolibý.

„Neměl jsem ani tušení!“

„Vidím, jak vás těší toto překvapení,“ řekla Zdenka a obrátila se k starému pánovi. „Pan syn nevěděl, že máme Jiříčka!“

„Nevěděli?“ odpověděl doktor Panoš; inu, on často neví, o čem my staří hovoříme; nudívá ho to, neposlouchá, myslí na jiné věci. Řeč o nemluvnátku, prosím vás, může-li bavit takového větroplacha? – Ujišťuji vás, kdybychom mluvili o mladém, hezkém děvčátku, že by poslouchal velmi pozorně.“

„Naopak, Jiříček mě velmi zajímá, a blahopřeji vašnostem –“ zde uklonil se rodičům dítká, „i vám, slečno, k rodinné této radosti.“ Ač se nutil, aby svůj špatný dojem utajil, šlo mu to blahopřání suše z hrdla a nedovedl při něm jinam hleděti než na špičky svých bol. Zdenka vyměnila s matkou pohled vzájemného porozumění, v němž obě čtly upomínku na slova léto, pronesená o Jiřím: „Nekleslas u něho v ceně, když ti Jiříčkem přišel spoludědic!“

Ovšem se Alfréd brzy vzpamatoval a opanoval, zakrýváje vybranou roztomilostí, že ho zde již pranic nezajímá a nepoutá; ano dvořil se Zdence

více než na oko, jednak že se mu velmi líbila, jednak že i přes Jiříčkovu nevíтанou jsoucnost byla vždy ještě dobrou partií, zvláště – kdyby se jinde nenaskytl lepší!

Ale Zdenka mu odpovídala vzdorovitě a posměšně, a nechť staří Panošovi, ba i pan Menšík myslili, že jest to pouhé škádlení, nechť Alfréd se naléhavě přičiňoval, aby si ji naklonil – pro všechny případy –, zaslala tak nepřístupna, že zřejmě poznal nejen její odmítání, ale i její pohrdání.

Pan Menšík, jenž myslil, že starý přítel pobude u něho aspoň týden, nesmírně se divil, že hosté ráno přišli k snídani s cestovními kabelami a plědy a žádnými prosbami nebylo lze je zdržeti. Když vsedli do kočáru, podala Zdenka paní doktorové krásnou kytici a pokynula chůvě, jež přistoupila, držíc ručku chlapečkovu při druhé kytici a jako by ji Jiříček podával, podala ji Alfrédovi. Ten zapáliv se blýskal po Zdence zlostně očima; ta se usmála, ráda, že ťala do živého.

A když odjeli, provázeni tatínkem, ovinula paní Menšíková paži okolo šije Zdenčiny a hledíc jí se smíchem do očí pravila: Výborně, dceruško! Tenkrát jsi vzdorovala v pravý čas a na nejpatričtějším místě! Přejí ti štěstí k tomu, co jsi učinila! Jenom pověz: nebude tě tě přec jen trochu boleti?“

„A kdyby bolelo! Musil zvědět, jak jím opovrhují!“ zvolala dívka se staženým obočím a dupla nožkou v rozhořčenosti. „Nesnížím se za nástroj jeho zisku! A přijde-li mi naň kdy jiná myšlenka. – s takovou myšlenkou já nemluví!“

Tak, svéhlavičko zlatá, tak jest to dobře!“ pochválila ji matka s políbením.

Když se pan Menšík vrátil a paní. chválíc Zdenčinu samostatnost, mu pověděla, co se mezi ní a Alfrédem udalo, vysmál se jí do očí. „Jdi, jdi, ženuško, co tě napadá! Takové děcko, žabka jako Zdenka! Vymýšlíš romány! Vše bylo jen dětinským škádlením, jako se Zdenka každý den žertem hašteří s mladým Sýkorou. Dětinství a nic více.“

Však paní pokrčila rameny a řekla: „Nevím, nevím! Snad budeš záhy velmi překvapen dospělostí toho dítěte.“

Nastal říjen, avšak bylo neobyčejně krásně a teplo. V sluneční záři se třpytily pavučiny babího léta na zčernalém listí rév, z něhož vybírala Zdenka poslední zralé hrozny do košíčku na ruce. Pojednou stál vedle ní každodenní host, Jiří Sýkora, s dlátem a kladivem v ruce.

„Již jsem vám rozbednil knihkupeckou zásilku a přicházím si pro zaplacení, milostivá!“

Aj, pane kmoťře, měl jste práci dodělati celou, totiž vybrati mi též knihy, které byste doporučil knihovně malé holčičky, jako jsem já.“

„Stoupám! Z bednáře jsem již povýšen na bibliotékaře! To je skok! Kam to ještě přivedu vaši protekci?“

„Velmi vysoko, chcete-li! Vidíte tam ty dva hrozny, na které nemohu dosáhnouti? To by byl také pěkný skok do výše!“

Ochotně se pokoušel Jiří v skoku lapiti a utrhnouti ten či onen hrozen, což svádělo rozpustilého Míče, aby mu vyskakoval na paty a štěkal, až se to kol rozléhalo. Za chvíli byly oba hrozny v košíčku, a mladý muž uřícen tím tělocvikem pravil: „Jest tam ještě jeden, ale zakrnělý –“ „A kyselý,“ vpadla mu Zdenka se smíchem do řeči, vám jako lišákovi, když mu to bylo příliš vysoko!“

„Ó ne. Znáám něco sladkého až u samého nebe, co věčně sladké zůstane, i kdybych toho nikdy nedosáhl,“ řekl Jiří s úsměvnou sice tváří, ale s tak oddaným a něžným výrazem v oku, že Zdenka, uleknuta, raději se nezeptala, co že jest to sladkého. To nebyl vyzývavý, dobývavý, sobecky samolibý pohled Alfrédův! Bylo v něm tolik skromnosti co vřelosti a tichá prosba z něho mluvila.

„Znáám také něco sladkého, ale pouze na střeše verandy. Pojděte, snad toho dosáhnete se židle nebo se stolu; jste o hodný kus větší nežli já.“

Mrštne vyskočil Jiří na židli, zachytil se levicí střechy a ve mžiku opět seskočil, podávaje Zdence na dlaň překrásný hrozen. Ten je chlapík,“ pravil; „ale jak to bude s mou odměnou?“

„Ó, jste vy příští advokát! Jest viděti, že odjíždíte k svému doktorátu. Jako kdybyste vyhrál proces, ale dal si za to zaplatiti zrovna tolik, co jste klientovi vysoudil, zdá se mi, že chcete za utržení celý hrozen Jsem šlechetná, nu, vezměte si jej.“

„Nechci ho, chci jen jeho schránku.“

„Jakou schránku?“

Sňal hrozen s její ruky a políbil ji v dlaň. „Tuto schránku nejsladšího štěstí, Zdenko.“

Opět se ulekla. Vyškubla mu ruku a stála v zmatku, v kolotavých myšlenkách a beze slov.

„Odpustte,“ pravil tiše; „dovedu býti trpěliv a čekati na vaše rozhodnutí.“

Nechci vás znepokojovati svým citem, dokud z vašich očí mi nezazáří souhlas. Čistý mír vaší duše jest mi svatý. Jen mi povězte, drahá Zdenko, jedno slovo: můžete mi býti přítelkyní?“

„Tou jsem,“ řekla vřele, „na to vám obě ruce podávám. Maminka řekla, že jste hodný hošík, abych prý si vás vážila, a já poslušná holčička si vás vážím, milý pane Jiří.“

„Důvěřujete mi?“ tázal se drže jemně její ruce; „kdybyste měla někomu svěřiti majetek neb čest, tajemství neb život, a já kdybych vám nabídl své věrné služby: svěřila byste mi ty drahé statky?“

A s přesvědčením odvětila Zdenka: „U vás – opravdu – o nic bych se nebála, na vaši poctivost, Jiří, hrady bych stavěla.“

„Díky vám! Stavte je! Nežádám více! Chci si zasloužiti vaší důvěry, abyste mi kdysi vskutku svěřila – vše, i své štěstí, nejdražší můj skvost.“

Přitiskl její ruce pevně k srdci a hleděl zaníceně na skloněnou, dětinně jasnou tvář. „Pokyňte jen – a jsem do smrti váš; spatříte-li však jinde štěstí své, ctím vaši vůli a vaše srdce tak, že na váš povel zmizím vám s očí navždy –“

„Ne!“ zvolala Zdenka polohlasně, nevědomky, mimovolně, a v tom ji dvě silné paže strhly k bušícímu srdci, o kterém věděla, že upřímnějšího a věrnějšího nad ně nenalezne.

„Vždyť jsem vám řekla ne, a vy si z toho děláte ano!“ usmála se naň trnouc překvapením, jako na novém světě, ale šťastna, vděčna a utěšena!

„Blahoslavené to vaše ne, které mi prozradilo, že mě máte trochu ráda!“

„Jen se tak nevypínejte! Není vaší zásluhou, že z vás tatínek vychoval hodného hošíčka! A mohu vás vystát jen proto, že jste z Jasanova, rozumíte? Že jste tu se mnou vyrostl, že jste tak jako náš, že jsem vám přivykla.“

„Vše jedno,“ odpověděl na její škádlení, „jen když mě ze starého zvyku po celý život vystojíte vedle sebe!“

Musím se do toho nešťestí vpraviti! Necuchejte mě tak! Sedněte tiše. rozdělíme se o hrozen a pak se půjdete mamince přiznal – totiž já půjdu na vás žaloval...“

Sedli a láskujíce obírali spolu hrozen. Pravice jeho byla ovinuta kol jejího pasu. Máte k braní jen jednu ruku, chudáčku! Nesmím vás šiditi, žertovala a krmila jej sladkými zrnky vína.

S večerním paprskem vnikl do besídky pohled zářivější než slunce a rušnější než večer jesenní. Pan Menšík, poznáv s úžasem, jak velice choť

jeho měla pravdu věštíc, že ho Zdenka záhy svou dospělostí překvapí, stál před besídkou jako u vidění a v pohnuté duši žehnal příštímú štěstí drahé dcery, přijímaje v srdci svém rád a šťasten Jiřího za syna.